

పత్రి. 422

13-10-41.

ఆంధ్ర గ్రంథాలయం

సచిత్ర ఆంధ్రాంగ్ల త్రైమాసిక పత్రిక

సంపుటము ౨

జనవరి, ఏప్రిల్ ౧౯౪౧

సంచికలు ౧, ౨

సంపాదకులు

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

పుణ్యమూర్తుల రాజశేఖరం, బి. ఏ., బి. ఇడి., డిప్. లిట్.

పాతూరి నాగభూషణం, డిప్. లిట్.

ఆంధ్ర దేశ గ్రంథాలయ సంఘము - బెజవాడ

కార్యస్థానము : పటమటలంక

ప్రచురణకర్త :

అడుసుమల్లి శ్రీనివాసరావు

సారస్వతనికేతనం

వేటపాలెం, గుంటూరుజిల్లా

అభిప్రాయములు

‘ఆంధ్రగ్రంథాలయం’ ౧ వ సంపుటము 3, 4 సంచికలు విమర్శనార్థము మా కార్యాలయమునకు బంపబడినవి. ఇయ్యది ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘపక్షమున ప్రకటింపబడుచున్నది. ఆంధ్ర, ఆంగ్లభాషలలో మంచిమంచి వ్యాసములతో చెన్నారుచున్నది. అయినను తగినంతప్రోత్సాహ సాహాయములను పాఠకులవలన పడయజాలకుంట శోచనీయము. గ్రంథాలయముల నెలకొల్పి తగురీతిని పరిపాలించుటకు సాయపడగల ఉపాయములు, నిబంధనలు, సలహాలు తెలుపబడినవి. భారత దేశమునంగల అనేక గ్రంథాలయములయొక్కయు, గ్రంథాలయసభలయొక్కయు, సంగ్రహవివరము లిందు బొందుపటపబడినవి. నిరక్షరాస్యుల విద్యావంతుల జేయగల విధానములు విశేషముచేయబడియున్నవి. విద్యాభిమానులెల్లరు నాపత్రికను సర్వవిధముల నాదరింతుగాక.

—జ్ఞాపప్రియ

మావద్ద వెలకు దొరకు పుస్తకములు

బ్రిటిష్ మహాయుగము 2 సంపుటములు	రు. అ. పై.
కర్త—శ్రీ మానికొండ సత్యనారాయణశాస్త్రి	6—0—0
విశ్వరూపం: కర్త—శ్రీ కాశీపట్నపు కొండయ్య	2—0—0
జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారి	
ఆంధ్రమహాపురుషులు - ప్రథమభాగము	3—0—0
సాహిత్య తత్వవిమర్శనము	1—4—0
విద్యార్థప్రకాశిక	1—4—0
మాలపల్లి : కర్త—శ్రీ ఉన్నవ లక్ష్మీనారాయణ	3—0—0
సఫలత : కర్త—శ్రీ వడ్లమూడి వేంకటరత్నం	1—0—0

కార్యదర్శి, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘము

పటమటలంక (వయా) బెజవాడ

ముద్రాపకులు

భారతీ ప్రెస్, తెనాలి

పత్రి. 422.

ఆంధ్రగ్రంథాలయం

సచిత్ర ఆంధ్రాంగ్ల త్రైమాసిక పత్రిక

సంపుటము ౨

జనవరి, ఏప్రిల్ ౧౯౪౧

సంచికలు ౧, ౨

శ్రీ గాంధీ గ్రంథాలయము
కామరాజు రోడ్డు

సంపాదకులు

గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, ఎం. ఏ.

పుణ్యమూర్తుల రాజశేఖరం, బి. ఏ., బి. ఇడి., డిప్. లిట్.

పాతూరి నాగభూషణం, డిప్. లిట్.

CHECKED-2000/

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘము - జెజివాడ

కార్యస్థానము : పటమటలంక

విషయ సూచిక (Contents)

స్వవిషయం	...	...	1
'గ్రంథాలయ స్థావరాలు'			4
'మధురకవి' శ్రీ నాళం కృష్ణరావు			
బాలవాఙ్మయం	...	...	7
శ్రీ చింతా వీక్షితులు			
గ్రంథాలయనిర్వహణము	...	...	15
శ్రీ పీఠాంబరం వేంకటకృష్ణమాచార్యులు			
రైతు ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభ-రాజమహేంద్రవరము			19
ప్రారంభోపన్యాసము : శ్రీ నిడదవోలు వెంకట్రావు			
అధ్యక్షోపన్యాసము : శ్రీ మారేపల్లి రామచంద్రకౌశ్య			22
కార్యదర్శినివేదిక : శ్రీ పాతూరి నాగభూషణం			58
సమాచారాలు - సలహాలు	...		65
ఆంధ్రగ్రంథాలయోద్యమము			
నివేదికలు	...		83
లేఖలు	...		92
గ్రంథసమీక్షలు	...		95
సమీక్షకుచేరిన గ్రంథములు			101
Humans and Books	...		1
S. R. Ranganathan			
Proceedings of the 22nd Andhradesa Library Conference			10

స్వవిషయం

‘ఆంధ్రగ్రంథాలయం’ మొదటిసంపుటము ప్రకటన పూర్తియై చాలకాలమైనను రెండవ సంపుటమును ప్రారంభించుట కింతవరకు మా కవకాశము లభించ దయ్యె. యుద్ధఫలితముగ పెరిగిన కాగితపువిలువయు, వలసినప్పుడు తగినకాగితము లభింపమియు, మా ఆర్థికపుటిబృంధికితోడు వ్యాసములు వగైరా అనుకున్న వేళకు అందకపోవుటయు దీనికి కారణములు. మొదటిసంపుటమునకు అచ్చుఖర్చులకైన బాకీతీర్చకనే రెండవసంపుటమును ప్రారంభించవలసి వచ్చుటచే కూడ వెనుక ముందు లాలోచించుచు కొంతకాలము గడచినది.

తోడి పత్రికలు

ఆంగ్లపత్రికలమాట యటుంచి తెలుగుపత్రికలైనను తమసోదరిని కొంత ఆదరించియున్న మాకిప్పటికన్న నెక్కుడు ప్రోత్సాహము లభించియుండెడిది. జన సామాన్యముయొక్క బాగుకొరకు ప్రయత్నించు సకలోద్యమములలో మిన్నయగు గ్రంథాలయోద్యమ విషయమై మాకు సాయపడవలసిన పత్రికలవారు మూకీ భావము వహించుటవలన మేమెంతయు నిరుత్సాహపడితిమి. తెలుగుదేశములోని ప్రముఖములగు పత్రిక లన్నింటికిని విమర్శనార్థము మా పత్రికను మొదట పంపి యుంటిమి. ఇందు ‘గృహలక్ష్మి’, ‘విజ్ఞానం’, ‘ఆర్షపత్రిక’ తప్ప తక్కిన యేపత్రిక గాని దీనినిగూర్చి నాలుగుమాటలైన వ్రాసినదిలేదు. ఎవరుగాని వ్రాసియున్నను మాకు వానిప్రతుల బంపినదిలేదు. కొన్నిపత్రికలలో విమర్శనార్థము చేరినగ్రంథముల పట్టీలోనైనను మాపత్రికపేరు చేర్చబడలేదు. ఎడతెగని ప్రచారముతప్ప ఆధారములేని మా ప్రయత్నమున కికనుండియైన తోడిపత్రికలు తోడుపడగలవని ఆశించుచున్నాము.

గ్రంథాలయ పత్రికావసరము

ఏ ఉద్యమానికి గాని స్వంత పత్రిక ఒకటి ఉండడం అవసరం. దారితెన్ను గానక తంటాలుపడు పరిస్థితిలో ఏప్రయత్నముగాని ఎక్కువ కాలము సాగుటకు వీలులేదు. అనేక తావులలో వేటువేటు పరిస్థితులలో ఎన్నోచిక్కుల నెదుర్కొని పనిచేయవలసిన పరిస్థితి గ్రంథాలయ సేవకులది. అగుటవలన ఆయా సందర్భముల కనువగు రీతిని తమ కార్యముల నడపుటకు తోడుపడు విధానముల గూర్చి వారు తెలిసికొన వలసిన అవసర మెంతేని గలదు. నేటి గ్రంథాలయ సేవ కులలో పలువురు తమపనిని క్రమముగ నిర్వహించుటకు తగినంతగ చదువు కొన్నవారు కారు. చదువున్నవారిలో సహితము గ్రంథాలయ నిర్వహణమునకు

సంబంధించిన జ్ఞానమంతగ లేదు. అనుభవపరులందులో కొందరుండ వచ్చును. కాని వారిఅనుభవము సహితము తప్పులుచేయుచు దిద్దుకొనుచుండుటతో సరి పోవును. గ్రంథాలయ నిర్వాహకులకు సశాస్త్రీయముగ శిక్షణనిచ్చు నిమిత్తము ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ సంఘమువారిటీవలనే ఏర్పాటుచేసి యున్నారు. అయినను ఎక్కువమంది గ్రంథాలయ సేవకు లీయవకాశమును వినియోగించు కొన జాలకున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితులలో అనుభవపూర్వకమగు వ్యాసములద్వారా గ్రంథాలయ సేవకులకు సశాస్త్రీయమగు గ్రంథాలయ విజ్ఞానము నందుబాటులో నుంచుటకును, వేరువేరు స్థలముల సాగుచున్న గ్రంథాలయ సేవాకార్యముల వెల్లడించుటద్వారా వారిలో నుత్సాహమును రేకెత్తించి పనులు చురుకుగ జరుగు నట్లు చేయుటకును అవకాశముండును. ఈపనికై ఇతరులమీద ఆధారపడుటకు పీలులేదు. కనుక ఎన్నిశ్రమల కోర్చియైనను 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం'ను నిర్వహించుట గ్రంథాలయోద్యమ సేవకుల విధిగ పరిగణించుచున్నాము.

గ్రంథాలయ సేవకుల తోడ్పాటు

ఈకృత్రిక క్రమముగ వెలువడుటకు గ్రంథాలయ సేవకులందరు తోడ్పడవలెను. ఒక్కరుగ నెవ్వరుగాని ఈకార్యమును నెరవేర్చుట దుస్తరము. కాన గ్రంథాలయముల నిర్వాహకులును, ఉద్యమాభిమానులును దీనిప్రచారమునకై పూనుకొనవలెను. ఎవ్వరెవ్వరి శక్తిసామర్థ్యముల ననుసరించి వారీప్రతికకు చందాలను విరాళములను రాబట్టుటకు ప్రయత్నించుట మొదట చేయవలసినపని. గ్రంథాలయ సేవకులు తమ కార్యక్రమసమాచారములను ఎప్పటికప్పుడు తెలియజేయుచు గ్రంథాలయ శిక్షితులును, గ్రంథాలయశాస్త్రమును చదివినవారును, గ్రంథాలయ నిర్వహణమునకు సంబంధించిన వివిధ విషయములనుగూర్చి మనదేశపరిస్థితుల కనుకూలపడు విధమున వ్యాసములను వ్రాసిపంపుచు— ఇట్లు ఎవరికి చేతనైన సాయమును వారు చేయుచునున్న మాప్రతిక సకాలమున వెలువడుచు ఉద్యమాభివృద్ధికి చాలగ తోడ్పడగలదు.

వయోజనవిద్య

ఇటీవల వయోజనవిద్యావిషయ మొక ప్రత్యేక ఉద్యమముగ బయలుదేరినది. రాష్ట్రీయప్రభుత్వములు జాతీయవాదుల చేజిక్కుటతో దీనికి గొప్పబలము చేకూరినది. జాతీయవాదులచేతనుండి ప్రభుత్వములు జారిపోయిన తదుపరికూడ దేశ శ్రేయోభిలాషులగు యువకు లెక్కువగ నీ కార్యక్రమమునకు బూనిరి. వయోజన విద్యాప్రచారము గ్రంథాలయముల ప్రధానకర్తవ్యముగ చాలకాలముక్రితమే గుర్తింపబడినది. గ్రంథాలయములు లేకుండ వయోజనవిద్యావ్యాప్తి జరుగుటసంభవమని తెలిసియే బీహారు మున్నగురాష్ట్రములలోని ప్రభుత్వములు తమ వయో

జన విద్యాప్రచార కార్యక్రమమున గ్రంథాలయముల నిర్మాణమునకు బాగుగ తావొసగినవి. వయోజనవిద్యకు గ్రంథాలయములకు గల అవినాశావసంబంధమునుబట్టియే మొదటినుండియు మాపత్రికలో గ్రంథాలయ విషయములతోపాటు వయోజనవిద్యకు సంబంధించిన సంగతులనుకూడ చేర్చి ప్రకటించుచున్నాము. ఈ విషయమై కృషిచేయు వారెవ్వరైనను వ్యాసములనుగాని, వార్తలనుగాని మాకు పంపుచో సంతోషముగ స్వీకరింతుము. వీనిని మాపత్రికలో ప్రకటించుటకు బ్రయత్నింతుము. ప్రస్తుత మీయుద్యమమున కండగనుండు పత్రిక ప్రత్యేకముగ లేని కొరతను దీర్చు సంకల్పము మాకుగలదు. కాన వయోజన విద్యావ్యాప్తిని వాంఛించు వారెల్లరు ఈపత్రిక నాదరింతురని యెంచెదము.

గ్రంథ సమీక్షలు

గ్రంథాలయముల నిర్వాహకులు తమతమ గ్రంథాలయములకు పుస్తకముల కొనవలసి వచ్చినపుడు ఏగ్రంథములు కొనదగినవో ఏవికొనదగినవో తెలియక ఇబ్బంది పడుటయు, ఆలోచనలేక సంపాదించిన గ్రంథములవలన గ్రంథాలయాదర్శము సరిగ నెరవేరకపోవుటయు పరిపాటిగ నున్నది. ఈ యిబ్బందులు కలుగకుండ నుండుటకై వేరువేరు విషయములనుగూర్చి పరిశోధన చేసిగాని, మఱొక విధముగగాని దెలిసికొన్నవారిచే ఆయా విషయములకు సంబంధించిన గ్రంథపట్టిల తయారుచేయించ వలసినవిధి ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘముపై గలదు. దీనికి నిపుణుల సాహాయ్యమవసరము. ఇవిగాక తెలుగునను ఆంగ్లమునను నిత్యము వెలువడు సర్వగ్రంథములపై విమర్శనములుకూడ ఎప్పటికప్పుడు వెలువడుచో గ్రంథభాండాగారులు వీనిని చదువుకొని తమకుపయుక్తముగ నుండు గ్రంథముల వీని ఆధారముపై నెన్నుకొనుటకు వీలుకలుగును. కనుక గ్రంథకర్తలను, గ్రంథప్రకాశకులను తమనూతన ప్రచురముల నెప్పటికప్పుడు మాకుబంపుచో వానికి సమర్థులైనవారిచే సమీక్షలు వ్రాయించి మా పత్రికలో ప్రచురపఱుతుము.

కృతజ్ఞత

ఇంతదనుక నీపత్రికానిర్వహణ విషయములో మాకు సాయపడిన సంపాదకులకు, వ్యాసకర్తలకు, విమర్శకులకు, ముద్రాపకులకు, చందాదారులకు మేమెంతయు కృతజ్ఞులము. మాపత్రిక నాశీర్వదించుచు తమ అభిప్రాయముల కోరినంతనే వ్రాసిపంపిన పెద్దలకు మావందనములు. వీరందఱి తోడ్పాటును మాకు లభింపజేసిన సర్వేపర్వదానికి మా ప్రణామములు అభిమానులసహాయము, పెద్దల ఆశీర్వచనములు ముందుకాలములోకూడ మాకు కొల్లలుగ లభింపజేసి మా పత్రిక చిరకాలము నిర్విఘ్నముగ కొనసాగునట్లనుగ్రహించుటకై పరమాత్ముని మఱి యొకసారి ప్రార్థింతుము.

గ్రంథాలయ సూక్తులు

‘మధురకవి’ శ్రీ నాళము కృష్ణరావు

గ్రంథములు

కలఁత లడఁగించు, కష్టముల్ తొలఁగఁ ద్రోయు,
పాపములఁ బాపు బన్నముల్ పాఱఁద్రోలు,
మాంద్యమును మాన్పు, దుఃఖముల్ మఱవఁజేయు;
కావ్యములు మానవుల పాలి కల్పితలు.

కావ్యములు కావ్యమాత్రముల్ కావు తలఁప
అవి పురాతన ప్రస్తుత భవితృకాల
మానవుల జీవితంబుల మానసముల
భావముల నాళయంబుల వ్యక్తపఱచు.

తరములనుబట్టి విబుధులు దాచియున్న
జ్ఞానభండారములు గ్రంథసంపుటములు
ధరణి వెలసినయందాక తఱుగఁబోని
వారసత్వపు హక్కులై వఱలు మనకు.

సృష్టి మొదలుగ మనుజు లార్జించినట్టి
నిస్తులం బగు మాన్యముల్ పుస్తకములు;
సతము నద్గ్రంథపఠనంబు కతనఁ గాదె
పృథివి నాగరికత జెంది వృద్ధి గాంచు.

అమిత ధనదాన్యభాగ్య భోగముల కన్న
అమల వాఙ్మయ రామణీయకము ఘనము;
శేముషీవంతుల పవిత్ర జీవిత ప్ర
శస్త ర క్తపుంజంబులు పుస్తకములు.

పుస్తకంబులు గలిగిన పూరిగుడిసె
యందు నిలుపేదకాపు నై యుందుఁ గాని,
పుస్తకంబులు లేనట్టి భూరిసౌధ
మందు చక్రవర్తిగ నుండ నఖిలసింఘ.

గ్రంథములు పెక్కు తనచెంతఁ గలిగియుండి
అనయమును వాని చదువని యట్టివాఁడు,
దివ్వె కరమున ధరియించి తిరుగు గ్రుడ్డి
వానివిధమున పరిహాసపాత్రుఁ డగును.

మంచిగ్రంథము జదువఁ గాంక్షించువాఁడు
కోరఁ డాపుల హితులను కూర్మిసఖుల;
దినదినంబును హితము బోధించుచుండు
పుస్తకంబులె తన కూర్మి నేస్తగాండ్రు.

గ్రంథాలయములు

ఆలయంబులఁ బోలె గ్రంథాలయముల
విమలభక్తిని జనులు సేవింపవలయు;
ఎందు వెదకిన నందని యీశ్వరుండు
కాపురము సేయు నిరతంబు కావ్యవాటి.

తనువు రక్తము జీవంబు ధారవోసి,
ఋషివతంసులు పెక్కువేలేండ్ల తపము
సలిపి ఆర్జించినట్టి విజ్ఞానధనము
దాచియుంచిన పేటి గ్రంథాలయంబు;

పాటకజనంబు పెంపొందవలయు నన్న
మేలి సాధన ముచితగ్రంథాలయంబు,
ప్రవిమలం బగు సద్గ్రంథపతనవాంఛ
తుచ్చవాంఛల నెల్లను తొలఁగఁద్రోలు.

గాలి నీరును లేకున్న గడపవచ్చు,
గ్రాసమును లేక ఎట్టెటో గడపవచ్చు;
గడపవచ్చునె మన మొక్క గడియ యైన
గ్రంథభాండారములు లేని గ్రామమందు?

గ్రంథనిలయంబు గల నరకంబునందు
నైన నివసింపఁ గాంక్షింతుఁ గాని, నేను

గ్రంథనిలయంబు లేని స్వర్గంబునలదు
నిముస మైనను నివసింప నిచ్చగింప.

దేవళంబులు సత్రముల్ సావడులును
చెఱువులును వీట లేకున్న కొఱత లేదు;
దివ్య మగు నొక్క గ్రంథమందిరము లేని
వీడు వీడు గా దది పాడుబీడు గాని.

గ్రంథనిలయంబునందలి గ్రంథములకు
గుణమె కాని ప్రధానము, గణము కాదు
ఎన్నియో చెత్తపోత్తము లున్నకన్న
ఉత్తమగ్రంథములు కొన్ని యున్న చాలు.

ఏను గ్రంథాలయంబున కేగినపుడు,
గ్రంథములు నాకు కన్నట్లు కనులయెదుట
ఉర్విజనులకు బోధించి యుద్ధరింప
వేడ్క దివినుండి వచ్చిన విబుధులనగ.

బాలవాఙ్మయం

[శ్రీ చింతాదీక్షితులుగారి రేడియోప్రసంగము]

విద్యావిధానాన్ని బాగుచెయ్యాలననీ, అందరినీ అక్షరాస్యులను చెయ్యాలననీ, దేశమందంతట ఉత్సాహము చెలరేగుతోంది. దొరతనములు అందుకై నడుములు బిగించినవి. ఈసందర్భములో బాలుర కుచితమైన వాఙ్మయము మనకు కద్దా అని విచారిస్తే తేదనిచెప్పాలి. ఇట్టి లోపములు తీరిన నేతప్పు విద్యాబోధ సరియైన పుస్తాదులమీదపడే అవకాశంలేదు. ఈలోపము తీరడానికి (1) ప్రాచీన వాఙ్మయాన్ని ఉద్ధరించవలసియున్నది. (2) నవ్యకవులు నూతనసృష్టి చేయవలసియున్నది. మన ముద్ధరించవలసిన ప్రాచీన బాలవాఙ్మయస్వరూప మెట్టిదో కొద్దిగా చూదాము. శిశువు జన్మించినది మొదలు బాల్యదశ వీడేవరకూకూడా వాని మనస్సుకు రంజకంగా ఉండే వాఙ్మయము వానికి అందుబాటులో ఉండాలి. తెలుగు తల్లులు తమబిడ్డలకు ఉగ్గుపాలతోపాటు కావ్యరసమున్నూ పోశారనడానికి జోల పాటలూ, లాలిపాటలూ, నిదర్శనము.

జోలపాటలు

రామలాలీ మేఘశ్యామలాలీ
తామరసనయ నా దళరథతనయలాలీ
అద్దాలతొట్టెలో నీవు అమరిఉండగా
ముద్దుపాపడంచు నిన్ను మురిసిచూచారు ||రామలాలీ||

ఇందు ఒకేదేవుణ్ణి ఉద్దేశించి పాడడముండవచ్చు. లేదా పసిపాపల చిన్నబుద్ధులకుకూడా అర్థమయ్యే విషయములతో కూడిఉండవచ్చు.

ఉదాహరణము

- (1) హాయివారమ్మాయి నీళ్లకెళ్లింది
పాలైన యివ్వవే ఓకుక్కపిల్లా.
- (2) అల్లవారింటికి చల్లకెడితేను
అల్లవారీకుక్క బొంబుమన్నాది
నాకాళ్లగజ్జలు ఘుల్లుమన్నాయి
నాచంకలోబిడ్డ కేరుమన్నాడు
- (3) పిల్లెమ్మనెళ్లింది పల్లెల్లుదాటి
అబ్బాయివెళ్లేడు రచ్చలుదాటి

కుక్కపిల్లలూ, పిల్లిపిల్లలూ, ధ్వన్యనుకరణములూ, బాలురను ఆకర్షించేవేకదా. పిల్లలను ఆడించేటప్పుడు పాడే చందమామపాటలు, గుమ్మడిపాటలూ, దాదం దక్కచ్చి మొదలయినవికూడా వారిని ఆకర్షించేవే.

కొందరు పిల్లలుచేరి ఆడుకొనేటప్పుడు పాడేపాటలు వారి చిత్తవృత్తుల కనుగుణమైవుంటవి.

- (1) క్షాల్లగజ్జ కంకాళమ్మ మొదలైనవి.
- (2) గుడుగుడు గుంచం గుండారావం పాములపట్టం మొదలైనవి.
- (3) ఒక్కావోచ్చెలియా, రెండూలోగిల్లూ మొదలైనవి.

ఇవి ముఖ్యముగా అర్థములేని అను ప్రాసప్రధాన మయిన పాటలుగా ఉంటవి.

కిండరుగార్భక పద్ధతిపాటలు

కిండరుగార్బెన్ మార్పున్కు అనుగుణమయిన పాటలుకూడా ఉన్నవి.

- (1) చినచిన దొంతుల్ చిటారిదొంతుల్
లక్కామేడల్ లవంగ మొగ్గల్
చిన్ని మీరేటివారే, చిలకా మీరేటివారే మొ||
- (2) బుజబుజరేకుల పిల్లుందా
బుజ్జారేకుల పిల్లుందా
తాడి మేడి పిల్లుందా
తామరగిరి మొగ్గలు.

కట్టుకథలు

ఇక కథావాఙ్మయము ఎట్టిదంటే ప్రథమమున తల్లులుగాని, ముసలమ్మలుగాని చెప్పే చిన్నికట్టుకథలు. మొట్టమొదట మనయిల్లలో శిశువులు వినే చిన్నకథ చీమకథ. అట్టివే నల్లి, వేను, వగయిరా జంతుకథలు. ఇవిగాక యంత్రాలకు సంబంధించిన మజలీకథలూ, పంచతంత్రకథలూ, యదార్థకథలూ, క్రమక్రమంగా పిల్లలు నేర్చుకుంటున్నారు. ఈపాటలలోనూ, ఈకథలలోనూ అద్భుతరసము ప్రధానముగా ఉంటుంది. బాలుర నాకర్షించే రసముకూడా అద్భుతరసమే కాకుండా బాలుర చిన్నబుద్ధులు గ్రహించగలిగే హాస్యరసముకూడా వాటిలోకద్దు. మచ్చుచూపుతాను.

- (1) వదినా వదినా వల్లంకిపిట్టా
గదిలోపెట్టా గంజినీళ్లొయ్యా
నీకొడుకుట్టా నాపేరెట్టా
అన్నయ్యకొట్టా, నువ్వేడ్డా, నేనవావ్.

- (2) బావా బావా పన్నీరు
బావను పట్టుకు తన్నేరు
మూలామంచం వేశారు
మూడుగుద్దులు గుడ్డేరు
నులకామంచం వేశారు
నూరుగుద్దులు గుడ్డేరు.
- (3) బుర్రుపెట్ట బుర్రుపెట్ట తుర్రుమన్నది
అత్తతెచ్చిన కొత్తకోక కట్టనన్నది
మామతెచ్చిన మల్లెపువ్వులు ముడువనన్నది
పడమటింటి కాపురమ్మా చేయనన్నది
మొగుడుకొడితే మొత్తుకుంది
బిడ్డపుడితే ఎత్తుకుంది.

కొన్ని పసిడితునకలు

ఇంతేకాకుండా ఈబాలవాఙ్మయంలో ఏదేశపు సారస్వతానికైనా వన్నెదెచ్చే దివ్యకవితవృత్తు పసిడితునకలు దొరుకుతవి. మచ్చుకు-

- (1) ఆటమాణిక్యమే పాటమాణిక్యం
నట్టింట అమ్మాయి రత్నమాణిక్యం
- (2) అడుకొని అబ్బాయి వచ్చెకాబోలు
అందెళ్ళ చప్పుళ్లు పందెళ్ళలోన
చదువుకొని అబ్బాయి వచ్చెకాబోలు
సరస్వతీచప్పుళ్లు సావిత్రిలోన.
- (3) అందరీమామల్లు మేనమామల్లు
అమ్మాయి మామల్లు చందమామల్లు.
- (4) ఏడవకు ఏడవకు వెర్రినాగన్నా
ఏడిస్తే నీకళ్లు నీలాలుగారు
నీలాలుకారితే నేచూడలేనూ
పాలయినగారవే బంగారుకళ్లు.

మాతృప్రేమ సంతనూ కొద్దిమాటల్లో యిమడ్చడమే యీపాటలలోని ప్రతిభకు లక్షణం. ఇంకా ఈపాటల్లో పరిశోధకులకు పనికివచ్చేటట్టులు అనేకం వున్నవి. ఈ పాటలూ కథలూ కొన్ని నన్నయ్యకుకూడా పూర్వమందు పుట్టి నేటివరకూ నిలిచి ఉన్నవి.

(1) కథలలో ఈకథ మిక్కిలి ప్రాచీనమైనది. ఈగకు “ఈ” అనేపేరు ఎప్పుడు వాడుకలోఉండేదో అప్పటినుంచీ ఈకథ తెలుగుదేశంలో వ్యాప్తిజెందిఉన్నది. ఈ క్రింది గేయభాగములు పరిశోధనార్హములేమో నిర్ణయించాలి.

(2) అగడం, పగడం, కవిలికిదంతం, గిరగిరచక్రం, గింజప్ప, ఆహ్, ఊహ్, కళింగ పాపడు కడ్డి కడ్డి కడ్డి—ఎవరీ కళింగపాపడు ?

(3) బోడిగుండు, బొప్పాసిగుండు

తిమ్మరాజుగారి దివిటీగుండు

—ఎవరీ తిమ్మరాజు ? దివిటీగుండంటే ఏదిటి ?

(4) ఏడవకు ఏడవకు పెరినాగన్నా

ఏడిస్తే నీకళ్లు నీలాలుగారు

(5) పిల్లిపల్లి పిల్లి పిల్లలమర్రి

మర్రిక్రిందావాడు తొరినాగన్నా !

—ఎవరీనాగన్న ? ఆంధ్రులకు పూర్వకాలంలో నాగన్న అనేపేరు సాధారణంగా ఉండేదికాబోలు.

(6) కొండామీద వెండిగిన్నె

కొక్కిరాజు కాలువిరిగె

—ఎవరీ కొక్కిరాజు ? సారంగధరుడని కొందరనేమాట వాస్తవమేనా ?

(7) చందామామ యిల్లూకట్టి

బాజిపూల తోటలోను

అమ్మానేను చిన్నాదాన్ని

అల్లుడువస్తే అంపాబోకు

ఢిల్లీకోట చల్లాగుంటె

దినానికి టంకం నేడెస్తా.

ఆంధ్రులకూ ఢిల్లీ సామ్రాజ్యానికీ సంబంధమున్నూ దినానికి టంకం సంపాదించే ముగ్గులసామర్థ్యమున్నూ యిందు గ్రహించవలెను.

కట్టుకథలలో ఒక విశిష్టగుణమున్నది. అది బాలుర జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధి చేయడానికి ఏర్పాటైనది. శబ్దసంబంధంవల్లనూ అర్థసంబంధంవల్లనూ గ్రహణధారణశక్తులు పెద్దవి కాగలవని సైకాలజి చెప్పుతోంది. ఇట్టిశబ్దార్థసంబంధా లీకథలలో గోచరిస్తవి. ఉదాహరణమునకు ఈగ కథ.

ఒక ఈగ ఇల్లులుకుతూ తనపేరు మరచిపోయిందట. సర్వదేశాలలోను సర్వ చిక్కులూ విడగొట్టే పేదరాలిపెద్దమ్మ దగ్గరికి వెళుతుంది. తనకు తెలియదు కొడు

కును అడగమంటుంది. ఈవిధంగా ఒకరినిబట్టి ఒకరిని అడుగుతూపోయింది. చిట్టచివరకి ఈ గుర్రంకడుపులో పిల్లదగ్గరికివెళ్ళి అడుగుతుంది. ఏమనీ—పేదరాసి పెద్దమ్మా, పెద్దమ్మ కొడకా, కొడుకుచేతిలో గొడ్డలీ, గొడ్డలికొట్టేమానా, మాను మీదుండే పత్తుల్లారా, పత్తులుతాగే నీళ్ళల్లారా, నీళ్లలోవుండే చేపల్లారా, పట్టే పల్లెవాడా, వండే వంటలకాక, తినేరాజా, రాజెక్కే-గుర్రమా, గుర్రంకడుపులో పిల్లా, నాపేరేమిటిఅని. గుర్రంపిల్ల నవ్వుతుంది.— ఈ ఈ ఈ అని. అప్పుడు ఈగకు తనపేరు జ్ఞాపకం వస్తుంది. ఈగకు ప్రాచీన రూపం “ఈ”అని పరిశోధకులు చెప్పుతారు. ఒకమారు పిల్లవాడు ఇట్టికథ వింటే ఇక మరచిపోడు.

బాలవాఙ్మయం కర్త తల్లివృద్ధయం

బాలవాఙ్మయంలో చాలాపాటలకూ కథలకూ తల్లివృద్ధయమే కర్తృత్వం వహిస్తుంది. ఒక్కొక్కపట్టున బాలుర ఊహాశక్తి లయజ్ఞానముకూడా కారణమై ఉండవచ్చు. మరిన్ని బాల్యముకోల్పోని కవుల కల్పనాశక్తికూడా యిందుకు కారణమై ఉండవచ్చును.

ఇట్టి ప్రాచీనవాఙ్మయాన్ని పునరుద్ధరించి పాఠశాలలో ప్రవేశపెట్టవలసియున్నది. ఇంతేకాకుండా దీని ననుసరించి నూతన వాఙ్మయసృష్టికూడా జరగవలసియున్నది. బాలవాఙ్మయానికి తగిన వస్తువు దొరకదేమోనని మనము భయపడనక్కరలేదు. పురాణపురుషులు పెక్కురు బాలురు మనకున్నారు. వారి బాల్యచరిత్రలు కథావస్తువుగా మనము గ్రహింపవచ్చును.

అధిష్ఠానదేవత బాలకృష్ణుడు

బాలవాఙ్మయానికి అధిష్ఠానదేవత బాలకృష్ణుడు. తెలుగుదేశంలో బాలవాఙ్మయం కొంతవరకు బాలకృష్ణక్రీడలపై ఆధారపడిఉన్నది. జోలూ, మేలుకొలుపులూ, ఆటలూ, పాటలూ, కొంటెపనులు వర్ణించే కథలూ, గేయాలూ, బాలకృష్ణుణ్ణి ఉద్దేశించినవి పెక్కులున్నవి.

మిగిలిన బాలవీరులు—ధ్రువుడు, ప్రహ్లాదుడు, చిరకారి, మార్కండేయుడు, రాముడు, బలరాముడు, పరశురాముడు, వామనుడు మొదలయినవాళ్లు ఉన్నారు. ఉచితమైన బాలభాషలో వీరిచరిత్రలు వ్రాస్తే బాలవాఙ్మయం కొంత ఏర్పడుతుంది.

సూరి, సీతి, వెంకీ కథ

మరిన్ని, ఇతరదేశపు బాలవాఙ్మయాలతో మనము ఈ కాలంలో పరిచయము సులభముగా సంపాదించవచ్చు. స్టీవెన్సన్, హాథారన్, గ్రిమ్, ఆండర్సన్ మున్నగువారు వ్రాసిన కథలూ, సైడ్ ఫుస్తకములు మనము ఆదర్శప్రాయంగా వ్రంచుకొని మనవాఙ్మయాన్ని వృద్ధిచేసికోవచ్చు.

నేను ముగ్గురు తెలుగు పిల్లల బాల్యజీవనమును “ సూరీ - సీతీ - వెంకీ ” అనే పేరుతో కొన్నికథలుగా వ్రాశాను. ఒక కథాభాగం వినిపిస్తున్నాను.

“ముగ్గురూ వెళ్ళి నడవటో కూర్చున్నారు. సూరి రెండోతరగతి వాచకము, సీతి ఒకటోతరగతి వాచకమూ, వెంకీ పలకా పలకపుల్లా పట్టుకున్నారు.”

సూరి పుస్తకం జాగ్రత్తగా అట్టవేసుకుంది. కొత్తబట్టలమీది బొమ్మలు అట్టల మీద అంటించుకొంది. పుస్తకంలో ఒక నెమలికన్నూ దానిదగ్గరే పువ్వారమూ పెట్టింది. “సీతోయి చూడవే చూడవే, ఈ నెమలికన్నే ఎంతపువ్వారం తినే సిందో. ఒకపిల్లనైనా పెట్టదు—పాడు” అందిసూరి. సీతి తనపుస్తకంలో నెమలి కన్నున్న పేజీతీసి “నాపువ్వారం కొంచెంతింది నా నెమలికన్ను చూడే, అక్కా— చూడే. ఎంత చిన్నపిల్లని పెట్టిందో ! చూడే ఒసే” అంటూ సీతి ఒకచిన్న నెమలి వెంట్రుక సూరికి చూపింది.

“అది పిల్లా ఏమిటమ్మా” అందిసూరి.

“కాదా ఏమిటమ్మా” అందిసీతి.

“నాకదియ్యపూ” అందివెంకీ. వెంకీని మభ్యపెట్టి సీతి కన్ను దాచేసుకుంది. సీతిపుస్తకము అంతా నలిగి చిరిగిఉంది.

“అక్కయ్యా ఈపాతం చెప్పవుటేనాకు” అందిసీతి.

“ఏంపాతం” అని సూరి అడిగింది.

“కుక్కపాతం” అని సీతి.

“కుక్కపాత మేమిటి అసయ్యం. ఇంకా పాతాల్లేపూ” అంది సూరి.

“పిల్లిపాతం, ఏనుగపాతం, సోమరిపిల్లవాడిపాతం ఉన్నాయి” అంది సీతి.

“అవేంపాతాలే పాడుపాతాలు. కథలులేపూ” అని సూరిఅడిగింది.

“నృగునికథ, హరిశ్చంద్రునికథ, ఎడ్వర్డుకథ, ఫ్రాంక్లీనుకథ, ఈకథలున్నాయి” అంది సీతి.

“అవేంకథలే, ఎంచక్కటి కథలేమీలేపూ మనం చెప్పకునీలాంటివి” అంది సూరి.

“ఏమోనమ్మా నాకు తెలియదు” అందిసీతి.

“పోనీ పద్యంచదువు” అంది సూరి.

“చివరున్నాయే పద్యాలుచదవనా—”

“క్షేత్రంబు పురుషకారము

ధాత్రీశ్వర బీజమరయ దైవమురెండున్

సూత్రపడ గూడెనేనియు—”

“ఏమోసమ్మా ఆపద్యాలు నాకు తెలియవు. అవేపద్యాలోగాని” అంది సూరి.

“సూరోయి, ఇదేం నాలుగోవాచకం” అంది సీతి.

“ఆసిదొంగా ఇంకా నీవు స్తకం అనుకుంటున్నాను” అంది సూరి.

“పోనీ నీవు స్తకంలో కథలుచదవవే” అంది సీతి.

“నాపు స్తకమూ ఆలాగేడొదమ్మా పాడు” అంది సూరి.

“ఒకటిచదవ్వే పోనీ” అంది సీతి.

“అయితే చదువుతా విను” అని సూరి ఇలా చదివింది.

“పూర్వకాలంబున నుజ్జయిని నా బట్టణం బొండుకలదు....”

“బొండు బొండు బొండ్మిలే సూరీ” అంది సీతి.

“విన వే మరి” అని సూరిచదవడం సాగించినది.

“అందు వీరసేనుండను భూతలేంద్రుండు రాజ్యముసేయుచుండెను. ఆతనికి జంద్రకళయను పేరం బరగు కళత్రంబు సకలగుణోపేత...”

“పేత పేత పేతేమిటి పీత” అంది సీతి.

“పోనీ అమ్మా నేచదవను” అని సూరి పుస్తకము మూసేసింది.

నేను వ్రాసిన లక్క-పిడతలలోంచి ఒకగేయం.

బాజాలురా నాన్న బాజాలు
బాజాలువచ్చేయి బాజాలు
బాజాలతోవచ్చే పల్లకీ అదుగో
పల్లకీలోఉంది పార్వతీదేవి
పార్వతీదేవికీ జేజేలుపెట్టు
బాజాలురా నాన్న బాజాలు
బాజాలువచ్చేయి బాజాలు.

ఇంకా బాలవాఙ్మయాన్ని సృజించిన, సృజిస్తున్న గ్రంథకర్తలు మనలో ఉన్నారు. గురజాడ అప్పారావుగారి ఆడపిల్లలపాట చిత్తగించండి:-

“ఆటల పాటల పేటికలారా
కమ్మనిమాటల కొమ్మల్లారా
కలువలకన్నెల కన్నెల్లారా
పిల్లలగన్న తల్లెల్లారా

విన్నారమ్మ ఈకథను:-

కొండల నడుమను కోనొకటుంది
 కోనకి నడుమ కొలనొకటుంది
 కొలని గట్టున కోవెలలోపల
 వెలసెను బంగరు దుర్గమ్మ.
 ఏయేఋతువుల పూచేపువ్వుల
 ఆయాఋతువుల అందించి
 బంగరు దుర్గను బక్తితో కొలిచెను
 పుత్రడి భామ్మా పూర్ణమ్మ. ”

పసితనమందు పిల్లలకు యిట్టి సారసత్వముతో పరిచయము కలిగినప్పుడే
 వారిజీవితవృత్తానికి సరియైన దోహద మేర్పడుతుంది.

“ఫకు-న సూర్యుడు నవ్వేడంటే
 పట్ట పగలు ఈలోకముకు
 ఫకు-న చంద్రుడు నవ్వేడంటే
 చల్లని వెన్నెల జగములకు
 ఫకు-న పాపాయి నవ్వేడంటే
 పరమానందం నీకూ నాకూ
 అవునా కాదా అలివేణి.”

(19—9—38 అంధ్ర వార పత్రికనుండి)

గ్రంథాలయ నిర్వహణము *

శ్రీ పీఠాంబరం వేంకటకృష్ణ మాచార్యులు
శ్రీ శారదాగ్రంథాలయ భాండాగారి, అనకాపల్లి

‘విద్యాసేవ విజానాతి విద్యజ్ఞనపరిశ్రమమ్’ అను న్యాయానుసారము జ్ఞానాభ్యుదయకారణమగు గ్రంథాలయ నిర్వహణమందలి శ్రమ గ్రంథాలయ నిర్వాహకులకే గోచరము.

గ్రంథాలయనిర్వహణము వెన్నమీగడలారగించి పువ్వులపాన్నున పరుండుట కాదు. గ్రంథాలయనిర్వహణము ఆదర్శముగ నుండవలెనన్నచో పాలకవర్గమువారు ఆదర్శప్రాయులుగ నుండవలెను. అంతియేకాక వారిచే గ్రంథాలయ నిర్వహణ నిమిత్తము ప్రత్యేకముగ నేర్పాటుచేయబడిన గ్రంథభాండాగారి సమర్థుడుగను, ఆదర్శపురుషుడుగను నుండవలెను. పాలకవర్గమువారు గ్రంథ భాండాగారిని జీతమిచ్చి పోషించునొకరుగ చూడరాదు. అతడు పాలకవర్గమందు చేర్చబడక పోయినప్పటికిని గ్రంథపాలనాకార్యక్రమమున నీతనికి సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యముండునుగాన పాలకవర్గమువారి తని సలహాల ననుసరించియే నిబంధనలు చేయవలసియుండును.

గ్రంథభాండాగారి

గృహమునకు గృహిణి, నౌకకు సరంగు, దేవాలయమునకు అర్చకుడు, సంస్థానమునకు ప్రధాని, పశువులకు కాపరి, భూమికి రైతు ఎట్టివారో గ్రంథాలయమునకు గ్రంథభాండాగారి అట్టివాడు. రమణీయములగు భవనములన్నింటి అందు పట్టిల ప్రకారము పుస్తకముల సర్దువచ్చునుగాని సరియగు గ్రంథభాండాగారులు లేనిదే అవి గ్రంథాలయములనబడవు. గ్రంథభాండాగారి పుస్తకములను సర్దుబాటు చేయువాడుగ నుండినంతమాత్రముచే చాలదు. అతడు పలుకుబడిగలవాడుగ కూడ నుండవలెను. అనేక సద్గ్రంథముల పఠించినందువలన కలుగు జ్ఞానము గ్రంథభాండాగారి సహవాసమువలన కలుగవలెను. గ్రంథాలయము సజీవమైనదని చెప్పుటకు గ్రంథభాండాగారి ప్రాణవాయువువంటివాడు కావలెను.

గ్రంథాలయ పరిసరములయొక్కయు, పొరకుల యొక్కయు, పాలకుల యొక్కయు, గ్రామము యొక్కయు పరిస్థితుల గ్రహించి ఆదర్శమునకు భంగము

* రాజమహేంద్రవరమున శ్రీ గౌరీమీగ్రంథాలయభవనమున కూడిన 22 వ ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభలో చదివిన ఉపన్యాసభాగము.

కలుగనంతవరకు గ్రంథాలయాభివృద్ధికి అనువగు మార్గముల అమలు పరచుటకు తగువ్యవహారజ్ఞానము గ్రంథభాండాగారి కలిగి యుండవలెను. భిన్నభిన్న ప్రవృత్తులుగల వ్యక్తులు అనేకమంది గ్రంథాలయమునకు వచ్చుచుండుటగాన వారిలో తనప్రవృత్తికి విరుద్ధముగ నున్నవారిని నిర్లక్ష్యముచేయక ఆదరించి వారుకొరుగ్రంథముల నిచ్చుచు వారితో పరిచయము కలిగించుకొని వారిని సత్ప్రవర్తకులుగా దిద్దుబాటుచేయవలెను. అట్లని వారితో కాలముగడుపుచు తనవిద్యుక్తధర్మమును మరుపరాదు.

గ్రంథాలయమునకు వచ్చువారిని ఆకర్షించి జ్ఞానవంతులుగ చేయునట్టి చిత్రములతోను సూక్తులతోను గ్రంథాలయమును అలంకరించవలెను. హెచ్చుమంది గ్రంథాలయమునకు వచ్చునటులచేయుటయే గ్రంథభాండాగారియొక్క ముఖ్యవిధి. గ్రంథాలయమునకు వచ్చినవారందరూ అచ్చట ఉన్నంతసేపు నిర్విచారముగ నుండునటుల చేయుటకు వారినాకర్షించు మంచి వార - మాస పత్రికలు తెప్పించుచుండవలెను. దేశపురోభివృద్ధికి ముఖ్యులగు పిల్లలను ఆకర్షించి బుద్ధివంతులుగ చేయుకొరకు అందమగు పటములతోకూడిన చారిత్రక పుస్తకములను, కథలపుస్తకములను తెప్పించవలెను. గ్రంథాలయమందు ఇతరపుస్తకములకంటె విమర్శక గ్రంథములు హెచ్చుగా నుండవలెను. విమర్శనాదృష్టితో గ్రంథముల చదివినవారు చేయు సూచనలను రికార్డుచేయవలెను. గ్రంథభాండాగారి తెలుసుకొన్న విషయములను గ్రంథాలయమునకు వచ్చువారికి తెలుపుచుండవలెను. ప్రతిమాసమందును గ్రంథాలయమందు చేర్చబడిన పుస్తకములపట్టికను ప్రచురణ చేయుచుండవలెను. దీనిని నోటీసుబోర్డుకు అంటించవలెను. పుస్తకముల పేర్లనుబట్టియు, గ్రంథముల తరగతులనుబట్టియు విభజనచేసి వరుసగవ్రాసి చదువరుల కొసంగు చుండవలెను. పత్రికల యందలి ముఖ్యవిషయములను (సారాంశములను) నల్లబల్లపై వ్రాసి గ్రంథాలయమునకువచ్చువారికి కనబడునట్లు ఉంచవలెను. పాఠకులు గ్రంథములను భద్రముగ చదువునటుల ప్రోత్సహింపవలెను. ఉపయోగమున కనుకూలముగనుండు పద్ధతిని పుస్తకముల నేర్పాటుచేసి నెలకొకసారి పుస్తకముల నన్నిటిని పరిశీలించి క్రమ సంఖ్యప్రకారము సరిగావుంచుచు చెదలుమొదలగు పురుగులవల్ల చెడకుండుటకు కర్పూరమాత్రలు మొదలగు రక్షణ ద్రవ్యములను గ్రంథపేటికలయందు జల్లుచుండవలెను. తనతోడి సేవకులను హింసించక ఉత్సాహపరచి గ్రంథాలయాభివృద్ధికి పాటుపడునటులచేసి వారితో తానుకూడ పనిచేయవలెను.

పాలక వర్గమువారికిని తనకును అభిప్రాయభేదములు కలిగినప్పటికిని స్పర్ధ వహించి గ్రంథాలయ పురోభివృద్ధికి భంగము కలిగించరాదు. భావికాలప్రవర్తన కుపయుక్తమగు గ్రంథములను, ఎంతధనము వెచ్చించినను దొరకని పుస్తకము

లను, తాళపత్రగ్రంథములను కడుభద్రముగ జాగ్రత్తపరచి గ్రంథభాండాగారి వాటిని అర్హులగువారి కేయిచ్చి పుచ్చుకొనుచుండవలెను. చిన్నవారలకొర కుపయోగింప బడు పుస్తకములను తప్పకకొనవలెను. వారేగ్రంథాలయమున కర్హులైన శిష్యులు. వారివల్ల గృహములభివృద్ధిపొంది దేశక్షేమము కలుగును. ఒక్కొక్క గ్రంథాలయములో నొక్కొకవిధమగు జ్ఞానమునిచ్చెడు పుస్తకములు చాల యుండవలెను.

పూర్వగ్రంథములను ఆధునికగ్రంథములను చదివి వాటి మూలాధారముల తెలిసికొనుట గ్రంథాలయ సమితి సభ్యులకంటె గ్రంథభాండాగారి ముఖ్యవిధి. సంఘముయొక్క గుణములనుబట్టియు, విద్యావిషయమును బట్టియు, నివాసుల వృత్తులబట్టియు గ్రంథాలయముయొక్క పలుకుబడి యుండును. గ్రంథాలయమును ఆదర్శముగ నడుపుటకును, చదువరుల కుపయోగపడు సంశయములు తలపునకువచ్చినపుడు చెప్పటకును గ్రంథభాండాగారి సందేహపడకూడదు. గ్రంథవిమర్శచేయుచు చదువరులకు కావలసిన విషయముల తెలియచేయవలెను. గ్రంథాలయములోని కార్యమునంతయు శ్రద్ధతో నిర్వహించవలెను.

పాలకవర్గము

గ్రంథాలయ పాలకులు అహంభావమును, మనస్పర్థలను విడనాడి గ్రంథాలయముద్వారా విజ్ఞానము పెదజల్లు సదుద్దేశముతో శ్రద్ధగా పనిచేసినయెడల త్వరలో గ్రంథాలయము అభివృద్ధిలోనికివచ్చి ఆదర్శముగ వెలయగలదు. 'నువ్వు దగ్గు, నేను పక్క-లెగుర వేయుదును' అను న్యాయానుసారము పనిఅంతయు ఒకని నెత్తినిరుద్ది వీరు తాత్కాలికముగ హోదాలు చెలాయించుటకు వచ్చుచుండిన ఫలితముకూడ అటులేయుండును.

అనుకూలమగుదినములను నిర్ణయించి నెలకు 4 దినములు గ్రంథాలయమునకు సెలవులుయిచ్చి ఆ సెలవుదినములలో వరుసగా తొలిదినమున గ్రంథాలయము పరిశీలించుటయు, మలిదినమున కొత్తచందాదార్లను చేర్చుటకు గ్రామమందు సంచారముచేయుటయు, మూడవదినమున బకాయించందాదార్లను కలిసికొని సొమ్ము వసూలు చేయుటయు, నాల్గవదినమున కాలాతిక్రమణముపొందిన పుస్తకములు వసూలు చేయుటయు జరిగించవలెను.

పురాణపఠనముద్వారాను, ఉపన్యాసముల మూలమునను, ఆదర్శ పురుషుల జయంత్యుత్సవములు జరుపుటవలనను, పోటీపరీక్షలు జరిపించుట వలనను, మ్యాజిక్ లాంతరు ప్రదర్శనమువలనను, రాత్రిపాఠశాలలు నెలకొల్పుటవలనను వయోజనులను, బాలురను విజ్ఞానవంతులుగ చేయవలెను. గృహపరిశ్రమలకు సంబంధించిన ప్రదర్శనముల జరిపించి స్త్రీలోకమునకు విజ్ఞానమును పెదచల్లవలెను. నవరాత్రములందు సంగీతకచేరీలు మున్నగువాని నేర్పరచి ప్రజల నాకర్షించవలెను.

గ్రంథాలయ యాత్రలు సాగించి గ్రంథాలయ ఉద్యమవ్యాప్తికి తోడ్పడవలెను. మరియు యాత్రలందు సమీపమునగల పురాతన చారిత్రక ప్రదేశముల దర్శించి అందలివిశేషముల రికార్డుచేయుటయు, తాళపత్రగ్రంథముల సేకరించుటయు, వానిని కేంద్రగ్రంథాలయ భవనములందు భద్రపరచుటయు జరుగవలెను. యాత్రావిశేషములను పత్రికలయందు ప్రచురణ చేయించు చుండవలెను.

ప్రతి గ్రంథాలయమువారును ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమందు సభ్యత్వమునుపొంది ఆదర్శప్రాయమగు కట్టుబాట్లతో గ్రంథాలయోద్యమమును కొనసాగించవలెను. దీపావళి సంక్రాంతి భిక్షులకు బయలుదేరి గ్రంథాలయమునకు మూలధనమును చేకూర్చి తద్వారా ప్రతి గ్రంథాలయమునకు స్వంతభవనమును నిర్మించవలెను. గ్రంథాలయముగల గ్రామముయొక్క వివరమును వ్రాయించి వచ్చువారికి కనబడునటుల గ్రంథాలయ భవనమున ప్రదర్శించవలెను. గ్రామప్రజలకు దేశభాషాజ్ఞానమును, పిమ్మట ఇతరభాషా పరిచయమును, జీవితానంద సందభాసకములగు కళలందును, స్వతంత్ర జీవనాధారంబులగు పరిశ్రమలయందును అభిరుచిని కలిగించవలెను.

ప్రజలు

గ్రంథాలయనిర్వహణమున ప్రజలుకూడ భాగస్వాములే. వారికి అవకాశము కలిగినపుడు కాలమును వృధాపుచ్చక గ్రంథాలయమునకు వచ్చి పత్రికాపతనమును, సద్గ్రంథపతనమును చేయుచుండవలెను. గ్రంథాలయమందు జరుగు ప్రతిసభకు హాజరగుచుండవలెను. వారివారి గ్రామములయందలి ఉన్నత భవనములకు మిన్నయగు ఆలయమును శ్రీశారదాదేవికి నిర్మించవలెను. అందరు చందాదారులుగాచేరియు, విరాళముల సమృద్ధిగనొసగియు, గ్రంథాలయసేవజేసియు జీవితముల సార్థకముచేసికొనవలెను.

గ్రంథాలయ సేవకులు

మనతెలుగు దేశమందలి గ్రంథాలయ సేవకులందరూ సంవత్సరమున కొకసారి అయినను ఉద్యమవ్యాప్తికి అర్హులుగ వేరువేరు ప్రదేశములందు సమావేశమై వారి వారి అనుభవములను ఒకరికొకరు “బోధయంత్ర పరస్పరమ్” అనున్వాయానుసారము తెలుపుకుంటూ మనదేశమందలి అన్ని గ్రంథాలయములయందు ఒకే మోస్తరు రిజిస్ట్రుణ్ణించి ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమందు ప్రతి గ్రంథాలయమును చేర్చి సక్రమమార్గమున ఉద్యమవ్యాప్తిగావించి తద్వారా ప్రజలలో విజ్ఞానమును వెదజల్లి తమవిధులను నిర్వర్తించుచుండుచుగాక యని ప్రార్థించుచు ముగించుచున్నాడు.

గ్రంథాలయోద్యమవ్యాప్తిమూలమున ధర్మయుగస్థాపనకు భగవాను డనుకూలించుగాక !

22 వ ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభ రాజమహేంద్రవరము

ప్రారంభోపన్యాసము

గ్రంథాలయ సేవకమహాశయులారా !

నేటి యీ గ్రంథాలయ మహాసభకు నన్ను సభాప్రారంభకునిగా నుండ నాజ్ఞాపించిన ఆహ్వానసంఘమువారి సాహసమెంతయు కొనియాడదగియున్నది. ప్రథమమున ఈపనికి నియోగింపబడిన శ్రీ అబ్బూరి రామకృష్ణరావుగారు ఆంధ్ర సారస్వతాకాశమండలమున విజ్ఞానకాంతిని వెదజల్లుచున్న సుప్రసిద్ధ కవితారాగణము లలో నొకరు; ఆంగ్లేయ విద్యాధికులు. అట్టివారిచే ప్రారంభింపబడవలసిన ఈ మహా సభను నాజోటి అనామకుడు ప్రారంభించుట నాటకములలో ఎవనిచేతనో రాజపాత్ర ధరింపజేయునట్లుగా నున్నది. అయినప్పటికిని మీకంటే ఎక్కువసాహసము జూపి ఇందుల కంగీకరించినందులకు మీమన్ననకు పాత్రుడన నే భావింపవలసి వచ్చుచున్నది.

ఈ గ్రంథాలయోద్యమము మన ఆంధ్రదేశమున నుద్భవించిన ప్రారంభదినము లలో అనగా నిప్పటికి ముప్పదిసంవత్సరములకు పూర్వము నాస్వగ్రామముగు నిడదవోలులో ఒక గ్రంథాలయమును (ఇప్పటి చంద్రారెడ్డి గ్రంథనిలయమును) స్థాపించియుండుటవల్లను, ఆరోజులలో పల్లెగ్రామములలో గ్రంథాలయముల నెల కొల్పుటకు ప్రోత్సహించుచు, ఆరోజులలో జరుగుచు వచ్చిన గ్రంథాలయసభ లలో చురుకుగా పాల్గొనుచుండుట వల్లను, నేడు ఆంధ్రదేశమునందలి గ్రంథాలయ స్థాపకులలోను సేవకులలోను అగ్రగణ్యుడుగా ప్రఖ్యాతివహించిన ఏప్రియమిత్రుని పట్టిపూర్తి మహోత్సవముచేయుచున్నామో ఆ యుత్తమపురుషుడగు శ్రీ నాశం కృష్ణరావుగారిచే నెలకొల్పబడిన శ్రీ వీరేశలింగం పుస్తకభాండాగారమునందు కొంతకాలము లైబ్రరేరియను పని చేసియుండుటవల్లను, ఈయుద్యమములో అప్పటి నుండి యిప్పటివరకునూ నడుముకట్టుకొని పనిచేయుచున్న నన్నిరిగినమిత్రులు కొందరుండుటవల్లను యీపనికి నన్ను నియోగించిరని యూహించుచున్నాను. మేమీ గ్రంథాలయోద్యమములో పనిచేయ మొదలుపెట్టిన నాటికి ఇప్పుడు చురు కుగా పనిచేయుచున్న గ్రంథాలయసేవకులు పుట్టియుండక పోవుటచేతను, వీరు ఉత్సాహముతో పని ప్రారంభించునప్పటికి మేము కార్యరంగములోనుండి నిష్క్రమించి కారణాంతరములచే కాలుకడప వీలుభేక పోవుటచేతను ప్రస్తుత యువకులగు

గ్రంథాలయసేవకుల స్మృతిపథములో నాబోటివాళ్లుండుటకు తావులేదు. ఇది పూర్వగాథ.

దేశములో ప్రచురితములగుచున్న మత సాంఘిక రాజకీయాది వివిధ ఉద్యమములకును గ్రంథాలయోద్యమము జీవమువంటిదని యంగీకరింపక తప్పదు. గ్రంథాలయముల మూలముననే దేశమునం దుత్పన్నములయ్యే యుద్యమములన్నింటిని సజీవములుగా, ప్రతిభావంతములుగా, స్థిరములుగా నుంచుట కెంతయో యవకాశము కలదు. దీనికొక యుదాహరణము చూపవచ్చును. భీమవరముతాలూకాలో నేమి, మరి యితరప్రదేశములలో నేమి యేగ్రంథాలయము లెక్కువగా సేవచేయుచున్నవో ఆయా ప్రదేశములలోని ప్రజలు రాజకీయోద్యమములో ముందంజ వైచుటయేగాక విద్యావిజ్ఞానములయం దెంతయో యున్నతస్థితికి వచ్చియున్నారని చెప్పవచ్చును. ప్రజలలో వయోజనవిద్యావ్యాపనమునకుగాని, బాలవిజ్ఞానవ్యాపనమునకుగాని గ్రంథాలయములద్వారా మనము విద్యాలయములకంటెను బాహుళ్యముగా విజ్ఞానవ్యాపకము చేయగలమను నమ్మకము నాకు గలదు. దేశమున కనేకవిధముల మహోపకారము చేయగల యీ గ్రంథాలయస్థాపనముపట్ల ధనవంతులలో మనమిత్రుడు కృష్ణరాయనివంటి కొలదిమందిలో తప్ప తక్కినవా రెవ్వరును యీ యుద్యమమునకు తోడ్పడకపోవుట విచారకరము. ప్రతిగ్రామములోను దేవాలయము, విద్యాలయము ఎంత ప్రధానములో గ్రంథాలయములుకూడ అంతటి ముఖ్యసంస్థలేయని యిప్పటికైనను గుర్తించి ప్రతిగ్రామమందును గ్రంథాలయముల నెలకొల్పి వాటియభివృద్ధికి పాటుపడవలసియున్నారము. పల్లెగ్రామములలో ఎవరంతటవారు చందాల పూర్వకముగా డబ్బిచ్చి పోషింపలేకపోయినను కొలగారపుపాటలు, పచ్చగడ్డి అమ్మకముపాటలు మొదలగువాటిద్వారా వచ్చు ఊరి ఉమ్మడి సొమ్ములో కొంతభాగమును యీ గ్రంథాలయముల నెలకొల్పుటకు మనము గ్రామీయులను ప్రోత్సహింపవలసియున్నది. గ్రంథాలయములు నెలకొల్పబడి బాగుగా పనిచేయుచున్న గ్రామాదులలో జాతి కుల మత భేదము లంతగా పాటింపక ఆ సరస్వతీనిలయమునం దేక మనసుకలై యనోన్యముగా కలిసి పనిచేయుచుండుట మన మెరుగుదుము. గ్రామపంచాయితీలున్న ప్రదేశములలో తప్పక ఆ పంచాయితీ యాజమాన్యమున నొకొక-గ్రంథాలయమును నెలకొల్పి దానిని పోషింపవలసిన యావశ్యక మెంతయేని కలదు. జిల్లాబోర్డు పరిపాలనము క్రింద కొన్ని పుస్తకభాండాగారములు స్థాపింపబడి పనిచేయుచున్నను బోర్డువారు గ్రంథాలయముల కివ్వవలసినంత సహాయప్రోత్సాహముల కలిగింపకుండుట విచారకరము. ప్రాథమిక విద్యావ్యాప్తి ఎంత ముఖ్యవసరమో గ్రంథాలయములను విరివిగా నెలకొల్పి తన్మూలమున విద్యావ్యాపక మభివృద్ధిచేయుట తమ కసినధర్మమని

జిల్లాబోర్డు గ్రహించిననాడే ప్రత్యేకవ్యక్తులు చేయు ప్రచారసహకారములకంటె ననేక రెట్లధికముగా గ్రంథాలయములు అభివృద్ధిపొందుట కవకాశము కలుగగలదని నమ్ముచున్నాను. దేశములో దాతలు చాలామంది ధర్మసత్రములు నిర్మించి దేశోపకారము చేయుచున్నారు. అట్టి దాతలచేతనే ఆ సత్రములలో కొంతభాగమును గ్రంథాలయముల నెలకొల్పుటకు వినియోగింపవలసినదిగా మనము వారిని ప్రోత్సహించవలసియున్నది.

దేశమొనందలియు విదేశాలయందలియు రాజకీయ పరిస్థితులు మారిపోయి, నాగరికత యొకమూల నిర్మూలమును మరియొకప్రక్క నిర్మాణమును జరుగుచున్న యీరోజులలో, దూరశ్రవణ దూరదర్శన యంత్రములు విలసిల్లుచున్న యీదినములలో, మనదేశమున కొంతవరకైన వాటిసహాయమునుపొంది వాటిద్వారా విజ్ఞానవ్యాప్తికి పాటుపడవలసిన యవసరమెంతైన కలదు. కాబట్టి సాధ్యమైనంతవరకు గ్రంథాలయములలో రేడియోయంత్రముల నెలకొలిపి తద్వారా స్వదేశ విదేశముల యందు జరుగుచున్న కార్యకలాపముల దెలుసుకొనవలసినదనియు, రేడియోసెట్లను ధనవృత్తులు దానపూర్వకముగా నొసంగునట్లు వారిని ప్రోత్సహించవలసియున్నదనియు మనవిచేయుచున్నాను.

గ్రంథాలయోపయోగములను చెప్పవలెనన్న సంవత్సరములకొలది చెప్పవచ్చును. దాదాపుగా ముప్పదిసంవత్సరములనుండి సాగించుచున్న యీయుద్యమముయొక్క యుపయోగములనుగూర్చియు ప్రాముఖ్యతనుగూర్చియు చెప్పుకొనుచునే యుంటిమి. ఈచెప్పటతో తృప్తిచెందక ప్రతి యొక్కరు ఒక గ్రంథాలయమునైనను స్థాపించి, దాని యుపయోగములను గ్రామీయులచే అనుభవింపజేసిననాడే మన గ్రంథాలయసేవకులు ధన్యులయ్యెదరని మనవిచేయుచున్నాను.

గ్రంథాలయముల పాలన, నిర్మాణము, వ్యాపకము మున్నగు వివిధవిషయములనుగూర్చి నాకంటె యనేకవిధముల అనుభవజ్ఞులును పూజ్యులునగు నేటి సభాధ్యక్షులు శ్రీరామచంద్రకవిగారు మున్నగు మహామహులెందరో విపులముగా నుపన్యసించుచున్నారు. ఈ గ్రంథాలయోద్యమమునకును నేడు షష్టిపూర్తి మహోత్సవము జరుపబడుచున్న శ్రీకృష్ణరాయలయొక్క జీవితచరిత్రమునకును అవినాభావసంబంధముండుటవలన యిట్టి ఆనందసమయమున నీ ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయసభ కూడ జరుపుచుండు టంతయు బాగుగానున్నది. నాకీకారవమును కలుగజేసినందులకు గ్రంథాలయసంఘమువారికి నా మనఃపూర్వక వందనముల నందజేయుచున్నాను.

నిడదవోలు వెంకట్రావు

అధ్యక్షోపన్యాసము (తెనుఁగునాటి పొత్తపుగుడి పేరోలగము)

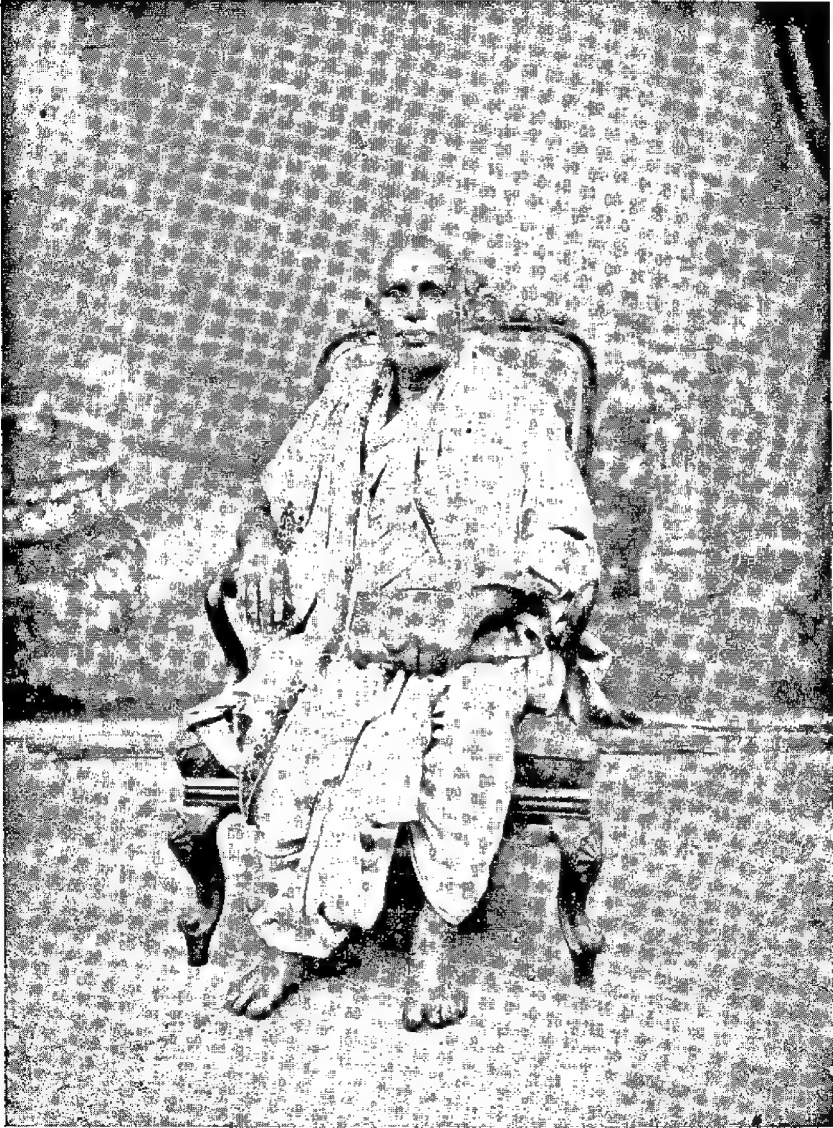
వే० డి० క

కడతలుల యెల్లలనుమించి, కడ యెఱుఁగని
యెఱుకయే పొడగాఁ తగి, ఎల్లయెడలఁ
తన్నె కనుఁగొనుచుకొ, హాయిఁ తనరుచుండు
తాలిమి వెలుంగుఁ కొలుతుఁ డెందంబునందు.

పొత్తపుగుడి తోఁబుట్టువులారా,

నేనేమో పొత్తపుగుడి కొలువు కొంత చేసేతినని, ఈ పేరోలగమున-సుమారు వేయియేండ్ల క్రింద టనే తెనుఁగునాటి మన్నన పట్టు లన్నింటిలో కన్నాకై- వన్నెకాంచి- ఇప్పటికిని ఆవాసి వీసర పోవక వెలయుచున్న రాజమహేంద్రవరమున, నన్ను గద్దె యెక్కించిన మిత్రులగు మేలుబంటుమి కేల్పొడ్డులు ! తొలి గ్రంథాలయమహాసభకు అధ్యక్షత వహించిన శ్రీ చిలకమర్తి లక్ష్మీనరసింహము గారు తమ ఉపన్యాసమున, రాజమహేంద్రవరమందలి వీరేశలింగ గ్రంథాలయమునకు తా మధ్యక్షులుగా ఉండుటచే తమకా అధ్యక్షపదవి లభించినది కాఁబోలు నని తెలిపియున్నారు. నే నేమనుకొన వలయునో ! నాకు హెచ్చుగా మనికపట్టుగా ఉండు విశాఖపట్టణము తెనుఁగునాటి మొదటి మన్నన పట్టలలో ఒకటిగా పేరొందకున్నను, మన యీ పొత్తపుగుడి కడంకకు అదే నిక్కుమగు మొదటి మనికపట్టు. అది తొలుతనుండియు పొత్తపుగుడులకు పేరుపొందిన పట్టణమే. అందుచేతనే అందలి ఆర్గ్రంథాలయమునుబట్టి కీ. శే. మహామహాపాధ్యాయ శ్రీ పరవస్తు వేంకటరంగాచార్యులుగారు ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ పితామహులేమో ! అని అనుకొనినారు శ్రీ దుర్గిరాల సూర్యప్రకాశరావు పంతులుగారు. ఆపట్టణపు గొప్పదనమునకు ముఖ్యకారణ మొకటి కలదు, అది ఏమందురా? వినుఁడు. విశాఖపట్టణమందే పడమటి తీరున సరిగా తెనుఁగునాటి మొట్టమొదటి పొత్తపుగుడి బయలుదేటి, ౧౮౨౬ నుండి ౧౯౦౫ వఱకు ఇరువదియేండ్లు కట్టుదిట్టముగా పనిచేసి, కీ. శే. కొక్కొండ వేంకట రత్నేశ్వర్యగారు మొదలగువారి మెప్పుపొందుటయే. అట్టి పొత్తపుగుడి కొన్ని కారణములచే ఎంతయు సన్నగిల్లినను రూపుమానునీయక దానిని మాధర్మాశ్రమమునకు చేర్చి, నిలవఁబెట్టితిని. పొత్తపుగుడి కడంక మేలుబంటిగా సాగింపవలయు ననుతలంపున మాత్రొత్త హిందూపఠశాలమందిరము కట్టుటకు ప్రేరకుండవై పాటుపడితిని. చిన్ననాఁడు నుండియు తెనుఁగు పొత్తములమీద మక్కువ ఎక్కువగుటచే పొత్తపుగుడి కొలువులో విశాఖపట్టణముజిల్లాలోనే కాక తక్కినవోట్ల కూడ వానిపై మక్కువ చూపుచు, తోడివారికి హెచ్చరికచేయ కడంగుచుంటిని. ౧౯౧౮ లో ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయమహాసభ జరిగినపుడు దానికి కార్యదర్శిగా ఉంటిని. కాంగ్రెసుపనిలో చిక్కియుండి నపుడుకూడ వీలగునెడల పొత్తపుగుడి పనిచేయుచుంటిని. మొదటి విశాఖపట్టణముజిల్లా గ్రంథాలయమహాసభకును, స్థాయిసంఘమునకును, నాతోడి కొలువరులు నన్నే అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనిరి. ఈ నడుమ నేను బెజవాడలో ఉండవలసివచ్చినపుడు సుమారు ౩ ఏండ్లు ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ సంఘ కార్యనిర్వాహకసంఘమునకు అధ్యక్షుండనుగా ఉండి, గ్రంథాలయస్వస్వము ప్రకటించుట, గ్రంథాలయ యాత్రలు చేయుట, సభ కధ్యక్షత వహించుట మొదలగు పనులలో పాల్గొంటిని. ఇపుడు ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ సంఘమున ఒక ఉపాధ్యక్షుండనుగాను, మరల విశాఖపట్టణముజిల్లా గ్రంథాలయ

౨౨వ ఆం. దే. గ్రం. మహాసభ, రాజమహేంద్రవరము

అధ్యక్షులు : బ్రహ్మశ్రీ మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారు

లను సంఘమునకు అధ్యక్షుడనుగాను ఉన్నాను. కాన, నా కొలువునుగూర్చి తెలిసిన నాతోడి పొత్తపుగుడి కొలువరులు నాకు ఈ మన్నన ఇచ్చుట చేసినారనుకొందును. ఇందువలన మన్నన తెచ్చునది కొలువే అని గుర్తింపనగును. కాని, మీరు నాకిచ్చిన యీ పెద్దటికప్పు కొలువు మీ తోడ్పాటుతోడనే కాని సరిగా కానేరదు. కావున, మీలో ఒకడనగు నాకు తోడ్పడి, జరుగవలసిన పని చక్కగా జరిపించెదరుగాక ! అని మిమ్మందఱును వేడుకొనెదను. నా నుడివిక మొదలిడుటకు ముందు మిమ్ము మఱొక కోరిక కోరుకొనెదను.

“ఏనెఱుంగదీనిఁ; ఇది అందుచేకల్ల. — అనెడుమాటలెప్పుడు అనకుడేరు;

ఎఱుంగఁ చదువవలయు; ఎఱుంగవలెగ్రహింప; నిగ్గు తేల్చుకొనఁగ నేర్వవలయు.”

ఇది నారదమహర్షి భావము. దీనిని బ్లావట్ స్కీ అమృతాచార్య ‘దివీల్ ఆఫ్ ఇండియా’ అనుపాత్రములుచదివి చేర్చిరి. అదే సేనిపుడు విన్నవించితిని. మనకు తెలిసినది మిక్కిలితక్కువ; తెలియనిది మిక్కిలి యెక్కువ. కాన, తెలియనిది తెలిసికొనుటకు ఎన్నోపాత్రములు చదువవలె; కాని, అవి అన్నియు మనకుదొరకవు; దొరకినవి చదివినను చదివినదైన ఆకళింపునకు తెచ్చుకొనఁగలిగియుండవలె; అందలినిగ్గు తేల్చుకొనఁగలిగియుండవలె. అప్పుడుగాని కొంతయేని మనకు తెలియదు. అట్టిచో, ఉన్న పాత్రములుకూడ చదువకయే, అవి చదివినవారివలన తెలిసికొనకయే, ఏదికాని కల్లఅనరాదు.

ఎఱుక మనకు ఎట్లు కలుగును?

౧ గురువులవలన; ౨ స్వయంకృషివలన; ౩ అనుభవమువలన. నోటితో చెప్పినవారేకాక, ఎఱుక కలిగించు పాత్రములు వ్రాసినవారును మనకుగురువులే. దేశాటనము, పరిశోధనము మొదలగునవి వైవానిలోనే చేరును. అనుభవములో, ఆధ్యాత్మికానుభవము మిక్కిలి గొప్పది; అదే నిక్కపుటెఱుక పట్టు. నిజమునకు తక్కినవన్నియు దానికిమేల్లే. ఎఱుకగడించడలఁచువారు గురువులకొఱకు అరయుదురు; కాని, తగినవారుదొరకుట అరిది. దేశాటనముగాని, పరిశోధనముగాని, అందఱును చేయఁజాలరు. ఆధ్యాత్మికానుభవము కోటిలో ఒక్కరికేని కలుగునో! కలుగదో! కాన స్వయంకృషివలన నులువుగా అందఱకును ఎఱుకకలిగించు పెరవులు పొత్తపుగుడులే. పలుపలుకులేల? ఎఱుకయే ఎన్నరానిపన; ఎఱుకయే ఎల్లప్పుడునుండుకలిమి; ఎఱుకయే ఎడతెగనిహాయి. అట్టి అప్పనపు టెఱుక సమకూర్చుడి యీవి మ్రాఁతులు పొత్తపుగుడులుగాక నుఱివీవి?

శ్రుతి, స్మృతి, సిద్ధులదివ్యదృష్టి, సజ్జనులసత్ప్రవర్తనము—అను నాలుగు ఎఱుకదోనలని మనువనె.

ఎఱుకకలిగించుటలో నులువగుమేటి పెరవులు పొత్తపుగుడులే అయినపుడు వానినిగూర్చి బాగుగా ఎఱుంగనగు.

పొత్తపుగుడి కడంక

ఇది క్రొత్తదికాదు; ఎప్పుడోపుట్టినది; పెరిగినది; నడుమత్తగినది; మరల తలయెత్తినది; ఇప్పుడు పడమటివాడులలో బాగుగా సాగుచున్నది; ఇండియాలో బరోడాసంస్థానమున ప్రకృష్టముగా జరుగుచున్నది; మనతెనుఁగునాటను కొంతవఱకు పనిచేయుచు, కొంతమేలు చేకూర్చుచున్నది. అయినను, ఇంకను మనపెద్దలు పలువురు దీనికి వలయుసాయమియ్యకున్నారు; దొరతనమువారి తోడ్పాటును కడు తక్కువగాఉన్నది. అందువలన మనపొత్తపుగుడికడంక రావలసినంత వైమిట్టనకు రాఁజాలకున్నది. చేయవలసినంత మేలు చేయఁజాలకున్నది. ఇట్టిచో, ఈపాటి మంచి ఉనికిలోనికినితెచ్చి, దానిని నిలువఁబెట్టుచున్న నాతోడి పొత్తపుగుడి కొలువరులకెల్లరకును—ఈవేరోలగమున ఉన్న మీకును, ఇక్కడకురాఁజాలని వారికినిగూడ—జేబులుచేనెద. అందు, మండిమేలుకోరి, తెనుఁగునాటిపేరు కోరి—తమకును పేరుతెచ్చుకొనఁకొరిన కోరియుందురుగాక!—తెనుఁగునాటి పొత్తపుగుడికడంక

కాక—ఇండియాపాత్రపు గుడికడంక కల్ల మేటిప్రావై కీ. శే. నూరి నరసింహశాస్త్రిగారి తోడ్పాటుతో తొలుత ఎంతోపాటుపడి, పిదప ఎక్కిటిబంటుగా సైతము డబ్బును-ఉనుటును ధారపోసి, ఇప్పుడు కొంతమిత్రాంతరి కొనుచున్న శ్రీ అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారికి తమకడంక నెగ్గించుటకు వలయు ఆయురారోగ్యవైభవములు సమకూర్చు ఎల్లతేని ఎల్లయెడల వేడెడ. ఆం. దే. గ్రం. సం. కార్య నిర్వాహకులనుగూర్చియు, గ్రంథాలయ నిర్వాహకులనుగూర్చియు, అటులే వేడెడ.

తెనుగుతోడి పొత్తు

పొత్తపుగుడికడంకకు నాటిపలుకుతోడిపొత్తు హెచ్చుగాకవలె. ఎనాటివారికి ఆనాటిపలుకులో వ్రాసినపొత్తములవలన నే ఎఱుక కలిగింది, హాయిపొందువెరువుచూపవలె. కాన, తెనుగునాట గ్రంథాలయోద్యమము ఫలవంతమగుటకు తెనుగుతోడ్పాటు కావలె. కావున, మనపలుకు తల్లిని మనమండఱుము మన్నించి, మంచిస్థితిలోనికి తెచ్చుటకు ప్రయత్నింపవలె. తెనుగు వ్రాగమికిలోటు లేనిదను పేరులేవలె. తెనుగుతల్లిని తక్కిన మేటిపలుకులతోపాటు గద్దె ఎక్కింపవలె. వలయుపొత్తములన్నియు తెనుగులో వ్రాయవలె; వ్రాయంపవలె; అందు తెనుగుతనమునకు పెద్దరిక మియవలె- అనగా తప్పనిసరిగా కావలసినపుడే వెఱపలుకులనుడలు వాడవలెగాని, అక్కజలేని చోట్ల కూడ అది వాడరాదు. అప్పుడే తెనుగుసరిగా తెనుగనిపించుకొనఁ దగ్గియుండును. సంస్కృతము, ఇంగ్లీషు మొదలగు అక్కజమాలిన నుడులతోనిండిన పొత్తములలోని తెనుగు తెనుగనిపించు కొనదగదు.

పొత్తపుగుడినుడులు

ఏకద్యమమేని బాగుగా పనిచేయునపుడు దాని వ్రాఁమియు బాగుగా పెరుగును. అందు క్రొత్తనుడులు వచ్చును. మన పొత్తపుగుడికడంక అట్టిదే. దీనితో కొంతవిడి వ్రాగమి ఏర్పడినది. అందు ఎవరికితట్టిన నుడులు వారువాడినారు. వానిలో కొన్ని నిలిచియున్నవి, కొన్నిపోయినవి. నేను పొత్తపుగుడి కొలువరినెనను, అంతకంటె హెచ్చుగా తెనుగుపలుకు తల్లికొలువరిని. కాన నా నుడివికలో నాకట్టడనుబట్టి, సంస్కృతపు నుడులకుమాఱు నాటినుడులకు కొంతవఱకు పెద్దటిక మిచ్చెదను. ఇంతకుముందు ఎవరును ఇటు చేయకపోవుటచే ఇదిమికు క్రొత్తగానుండును. అందులకు తెనుగు పెంపు కోరవలసిన మీరు నన్ను మన్నింతురుగాక! మచ్చుగా నేను వాడిననాటి నుడులు కొన్ని తెలిపెద.— పొత్తపుగుడి=గ్రంథాలయము; పేరొలగము=మహాసభ; కడంక=ఉద్యమము; నుడివిక=ఉపన్యాసము; మనుగడ=చరిత్ర; పలుకు=భాష; కొలువరి=సేవకుడు; తెల=విషయము; మేలిఱుక=దివ్యజ్ఞానము; వ్రాగమి=వాఙ్మయము; గుట్టుచదువు=గుప్తవిద్య.

వ్రాతమనుగడ

పొత్తపుగుడులకు పొత్తములతో పొత్తు తప్పదు. పొత్తములకు వ్రాతతో పొత్తు తప్పదు. కాని, దాని మనుగడ యిప్పటికిని సరిగా తెలియరాకున్నది. ఇప్పటి తూర్పుపడమర నెఱవాదులలో పెక్కురువ్రాసిన వ్రాతలంబట్టి, వ్రాత ఏదెనిమిదివేల యేండ్లనుండియే వాడుకలోనికి వచ్చినట్లు కాన వచ్చును. కాని, సరిగాపరికించి చూచుచో, వ్రాత చిరకాలము క్రిందటనే ఉండినట్లు తేటపడును. అంతేకాదు; అది మానసితోడనే పుట్టినట్లు “నుదుటకొ వ్రాసిన వ్రాతకన్నగలదా నూతేండు చింతించినకొ” అనుమాటయే చాటుచున్నది. నుదుటివ్రాత బ్రహ్మలిపి; అది మనకు తెలియదుకదా! అని ఎవరేని అనవచ్చును. కాని మనకు తెలియదను కారణముచేత మాత్రము, అది వ్రాత కాకపోదు. అదే అననేల? మనలో మిక్కిలి తెలివిగలవారికికూడ తెలియని వ్రాతలు పెక్కులుకలవు.

వ్రాత ౧ బొమ్మలవ్రాత, ౨ గుర్తులవ్రాత, ౩ వ్రాలవ్రాత—అని ముత్రైంగు. అందు మఱి కొన్ని మార్పులును ఉండును. బొమ్మల వ్రాతయే వ్రాతకు మొదటిరూపమని పాశ్చాత్య పండితులు పలువు రనుచున్నారు. కాని వేస్టులేమండికి వ్రాలు సేర్పినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. అవి నానాటికి మాఱి, ఇప్పుడు పలుపలుకులకు గుర్తులుగా ఉన్నవి.

యూరపువారికి గ్రీకులు తొలిగురువులు. వారు ఫోయిసిషియా వారివలన వ్రాలు సేర్పుకొని, అవి వారే కనిపెట్టినారని తలంచెరి. కాని, తరువాత పరిశోధింపగా వారికంటె ఎంతోముందే ఈజిప్తువారు, అక్కడులు మొదలగువారు వ్రాత కనిపెట్టినట్లు తెలియవచ్చినవి. అది నిజమనకు ఇం డియానుండియే వైకి వెళ్ళినది. అట్లాంటియసులకు వ్రాత బాగుగా వాడుకలో ఉండినట్లు మేలె టుకవారు తెల్పుచున్నారు.

తెనుఁగువ్రాత

ఇండియాలో హెచ్చుగా వాడువ్రాత బ్రాహ్మీవ్రాత; దానినుండి గుహవ్రాత పుట్టినది; దానినుండి చాళుక్యలవ్రాతయు, వేంగివ్రాతయు ఏర్పడినవి. వానినుండి వరుసగా పడమటి చాళు క్యుల వ్రాతయు, తూర్పుచాళుక్యుల వ్రాతయు పొడమినవి. వాని కలగలుపు వ్రాతనుండి ప్లాతెనెనుఁగు వ్రాతయు, దానినుండి ఇప్పటి తెనుఁగు వ్రాతయు పుట్టినవి. వైకలగలుపు వ్రాతనుండియే కన్నడపు వ్రాతయు పుట్టుటచే, దానికిని మన తెనుఁగువ్రాతకును పొత్తు కానవచ్చు చున్నది. ఇప్పటి తెనుఁగువ్రాలు గుండ్రపాఠినవి. చేయి బాగుగా నలగినవారు తాటాకుల మీదఁ గాని కాగితముల మీదఁ గాని పట్టివ్రాసిన తెనుఁగు వ్రాలు ముత్యాలకోవలవలె ముద్దులు మూటఁ గట్టుచుండును. కాని, ఇప్పుడట్లు వ్రాయఁగలవారు ఎక్కడనో కాని కానరాదు. మనవ్రాత చక్కఁ బఱచుకొనుటకు ఇప్పుడేని మనము కడంగఁదగదా?

కొన్ని ప్రాత్రపాత్రములు

ఇప్పటికి వ్రాతమనుగడను గూర్చి కొంత తెలిసికొంటిమి. ఇంక, పాత్రపుగుడులకు ప్రాపులగు ప్రాత్రపాత్రములను గూర్చి కొంత తెలిసికొనవలెను.

“జక” పాత్రము—ఇది టూకీజగము మనుగడ అని ఒకరితలంపు; పుష్టిసూత్రగ్రంథమని ఒరుల తలంపు; ఎప్పటిదో సరిగా తెలియదు; ఇందు కొంత ఈజగము పుట్టకముందే ఉండెనని కొందఱు తలంచుచున్నారు. దీని చెడని పొరటలు ఎట్టివో ఎవరును చెప్పఁజాలరని ఒకరి తలంపు; అవి ఎప్పు డును చెడని తెలుగున తయారుచేసిన తాటాకులని ఒరుల తలంపు. అంతే కాదు, వానిలో గొప్ప మహిమ కలదట! ఎవరేని ఒక ఆకు చేతితో పట్టుకొన్న వెంటనే దానిలోని విషయములు కంటఁ గట్టినట్లు అగపడుటయే కాక, అప్పుడే ఆపట్టుకొన్నవారి భావలో వీలగునంత తేటతెలుముగా చెప్పి నట్లు వినవచ్చునట! అసలుపాత్రము గుట్టుచదువు జట్టుపెద్దదగ్గఱ ఉన్నదట! అది ఎవరును వైవారు చూడలేదట!

“దాని నకలాకటి తోబుట్టుజట్టువారి మ్యూజియములో ఉన్నది; ఈ నేలమీది మిక్కిలి ప్రాత్ర పాత్ర మదేకావచ్చును; అదే బ్లావీట్ స్క్రీఅమ్యయం ఆమె శిష్యులు పెక్కరను చూచినారు” అని ఆనీబెనంటుమ్యయం, లెడీబీర్ యోగియం తెలిపియున్నారు.

దీనిలోని కొంతభాగమునకు బ్లావీట్ స్క్రీఅమ్య చేసిన వ్యాఖ్యానమే “సీక్రెట్ డాక్ట్రైన్”— గుప్త విద్య అను మేటిపాత్రము; ఇంగ్లీషువచ్చిన వారందఱును చదువఁదగినది; పెక్కవేల పాత్రముల నిగ్గు దీనిలో కలదని ఆమెవ్రాసిన మాట ముమ్మాటికి నిజము; ఇది చదువుటవలన మనయెఱుక ఎంతయు హెచ్చునని చెప్పఁగలను.

అట్లాంటియనుల మేలిపాత్రములు— ఇవి తొంటి ద్రవిడదేశమునకు చేరిన అట్లాంటియను తెగల వారితోవచ్చి, ఆద్యులకబ్బినవి. ఇవి అధర్వవేదము, శైవగ్రంథములు మొదలగువానికి మూలములు కానోపును.

తొంటి జైనజాతుల పాత్రములు— ఇవి వేదకాలమునకు ముందే ఉండినవి. ఇవి వారిమతముల పాత్రపుగుడులలో దొరకవచ్చును.

వేదసంహితలు— ఇవి మొదట కంఠస్థములే అని కొందఱతలంపు; గ్రంథస్థములనియు కొందఱ తలంపు. బ్రాహ్మణములు, ఆరణ్యకములు— ఇవి సంహితల తరువాతి వేదభాగములు.

మనుస్మృతి— ఇది మిక్కిలి తొంటిస్మృతి; పడమటినాడుల స్మృతులకల్ల ఇదే మూలము.

శెండ్— ఆవెస్తా— ఇది పారసీకుల వేదము.

తొంటి యాజ్ఞపు పాత్రములు— మతము, వైద్యము మొదలగువానిని గూర్చి తెలుపునవి. పార్థికు లాని “బిల్లియోథికా నేమనలే” పాత్రపుగుడిలో మిక్కిలి ప్రాతపాత్రమని చూపించు పాపిరస్ పాత్రమును, న్యూయార్కులోని ‘ఆస్టర్ లైబ్రరీ’ లోని యాజ్ఞపుచుండుల పాపిరస్ పాత్రమును వీని లానివే. పెంచెరు వ్రాసిన యాజ్ఞపుచువా కావ్యము థీబులో ఒకగుడిగోడలపై వ్రాసియుంచినారు. దాని పాపిరస్ నకలొకటి బ్రిటిష్ మ్యూజియమునకు చేరినదంటు.

బాబిలోనియా మహా కావ్యము— ఇది అక్కడలకాలమున సుమిర్ దేశమునకు ఎరిక్ ప్రోలు రాజ ధానిగా ఉండినపుడు, ఇషదుబార్ వీరుని చరిత్రము తెలుపుచు వ్రాసిన మిక్కిలి ప్రాతపాత్రము; అంతయు దొరకలేదంటు.

అంకెల పాత్రము— ఇది చార్దియనుల తొల్లింటిపాత్రము.

కబల— ఇది చిన్నఆసియాలోని సింధులగు ప్రవిద్య; మొదట కంఠస్థముగానే ఉండే.

తాల్ముద్—ఇదియు చిన్న-ఆసియాసింధుల గుట్టు చదువుపాత్రమే.

సిఫ్రా—జెనియాటు—ఇది జన్ పాత్రమునుబట్టి వ్రాసిన హీబ్రూలగుట్టు చదువుపాత్రము.

సోహర్ (వెలుగుపాత్రము)—ఇది రబ్బీసైమియక్ వ్రాసిన గొప్పగుట్టు చదువుపాత్రము.

ఎలుకపాత్రము—ఇది సోలామస్ వ్రాసినది.

లోలోపాత్రములు—చీనాతొలికాపుల మిక్కిలి ప్రాతప్రాతలు; వీనిలో ఒకటి రెండు మాత్రము దొరకినవంటు.

పి—కింగ్, హు—కింగ్—చీనావారి ప్రాతపాత్రములు.

స్తక్—గార్డర్—ఇది టిబెట్టువారి ప్రాతపాత్రము.

హిందూపురాణములు—ఇవి జకపాత్రమునుబట్టి వ్రాసినవని కొందఱుచున్నారు.

పాపాల్—వుహ్—ఇది ఆమెరికాలోని గౌతెమలనాటినుందలి క్విచె తెగ వారిగుట్టు చదువుపాత్రము.

ఇవిగాక, ప్రాతతమిళపాత్రములు మొదలగునవి ఇంకను పెక్కులుకలవు. వైనితెలిసిన పాత్రము లలో పెక్కింటినిగూర్చి మనకు తెలియదు. నిజమునకు, ప్రయత్నించినగాని మనఁజూరిలోఉన్న పాత్రము లనుగూర్చికూడ మనకు తెలియనివో, వైపాత్రములమాట చెప్పనేల! తెలిసినపాత్రములే చదువనివో తెలియనివానినిగూర్చి ఎత్తుటఏల? ప్రయత్నించినను కొన్ని మనకుదొరకవు; దొరకినను, కొన్ని మనకు తెలియవు; కొన్ని మనము కొనలేము. ఇట్లు పెక్కుతెలింగుల ఉన్నపాత్రములలో కొన్నియైనను మనము చదువఁజాలకపోవుట తటస్థించుచున్నది. ఇట్టివో మంచివని తెలిసినపాత్రములైనను పనిపట్టి చదివిన గాని మనయొంక పెంపొందుట ఎట్లు! కాన, ఆపాత్రములను వాడుకొనుటయే బుద్ధిమంతులవని,

పోయినకొన్ని ప్రాంతపాత్రములు

వేదభాగములు—కొన్ని యిప్పుడు కానరావచ్చునవి కొందఱనుచున్నారు. అవి ఋషులు దాచియుంచినవారని కొంకలు తెలుపుచున్నారు.

స్మృత్యాదిభాగములు—మనుస్మృతి, దండనీతి మొదలగు పాత్రములలో తగ్గిపోయినవి.

వెక్కుపేర్లైన పాత్రములు—ఇవి ౧౦౦౦, ౧౨౦౦, ౨౦,౦౦౦ అని వారు వారు చెప్పుచున్నారు.

మనిధోపాత్రములు—౩,౬౦౦; వీనిలో ఏవేని ఎంచేని ఇప్పుడు కలవోలేవో తెలియదు.

శారీరసామగ్తాస్త్రము—ఇది యాజుర్వేదముదటివంశములోని రెండవతీతడగు అధోధి వ్రాసినది.

జ్యోతిషసిద్ధాంతజాతకభాగములు—ఇవి నెకోరాజు వ్రాసినవి.

భూగోళశాస్త్రము—ఇది బ్లంటింగ్స్, సిక్కరస్—అనువారు వ్రాసినది.

పొగలవైద్యశాస్త్రము—మిక్కిలి పేరుపొందిన యాజుర్వేదమువలె వైద్యుడైన ఇయాచన్ వ్రాసినది.

దివ్యగ్రంథము—ఇది యాజుర్వేదముదేవతలనందఱను గూర్చియు తెలుపు రహస్యజీవితచరిత్ర; ఓరసియోస్ అను మాటు పేరుగల అపోలోనిడేస్ వ్రాసినదని థియోఫిలస్ తెలిపినాడు.

గుప్తవిద్య—ఇది అనేకరహస్యములను, యుగములతెక్కలను తెలుపుపాత్రమనియు, దీనిని గూర్చి తనకు తెలియుననియు, అమ్యూసన్ మాన్చివిన్ నుడువుచున్నాడు.

న్యూమాపాత్రములు—ఇవి అతనిగోరిలో దొరకఁగా కాల్చినవి.

ఇట్లు లెక్కకుదిక్కి పోత్రములన్నియు అన్ని రేఖంగుల యెఱుకకు అటపట్టులయినవి పలునాడు లలో పలుచందముల పోయినవి. ఇటువైని వానిలో కొన్నిటినిగూర్చి పాత్రపుగుడి మనుగడలో తెలియవచ్చును.

ఈనడుమ ఎల్లనాడులలోను ఉన్న వేఱువేఱురకముల పాత్రముల మొత్తము నుమారు ౩,౨౦,౦౦౦,౦౦౦ అని అంచనావేసినారు; ఇప్పటికి వానిలో మఱికొన్ని చేరియుండును. పుట్టిన పాత్రములన్నియు నిలిచియుండినచో, ఇంకను ఎన్ని అయి ఉండెడివో!

పాత్రపుగుడి మనుగడ

మనకిప్పటికి పాత్రములను గూర్చి కొంత తెలిసినది. కాన, ఇప్పుడు పాత్రపుగుడి మనుగడను గూర్చి ముచ్చటించుకొనవచ్చును.

తెలఁపులను తెలుపుటకు పలుకులవలెనే వ్రాతయు ఒక వెరవని మన మెఱుంగుదుము. గుర్తులు వ్రాతలోనివే అనియు మనకు తెలియును. కాన, మొట్టమొదటి పాత్రపుగుడి ఎల్లతీతడే పెట్టినాడనగు. జకపాత్రమే గుర్తుల పాత్రమగుచో ఎల్లతీతని పాత్రపుగుడిలోని పాత్రములు గుర్తుల పాత్రములగుట వింతకాదు. ఒక్కొక్కచుక్క ఒక్కొక్కపొరట; కొన్నిచుక్కలమీ ఒకపాత్రము; అట్టి పాత్రముల మొత్తమే ఎల్లతీతని చుక్కల పాత్రపుగుడి. అందలి పాత్రములు చదువఁగలవారికి జగము మనుగడ కంటఁగట్టినట్లు కానవచ్చును. కాని, అట్టివారు మనలో ఏరీ? కాన, అది మందికి పనికివచ్చునది కాదు.

నింగిమీద ఎట్లో నేలమీదను అట్లే — అను హెర్మెస్ మాట మగఱాలమాట. ఎఱుక హెచ్చిన కొలఁదని దాని విలువయు హెచ్చుగా ఎఱుగఁగ వలగును. మొదట మింటిమీద జరుగనిదేదియు మంటిమీద జరుగదని అది తెలుపుచున్నది. నిజమునకు నింగితెనే నేలయు ఎల్లని పాత్రపుగుడియే. ఒక్కొక్కవస్తువు ఒక్కొక్క పొరట; ఒక్కొక్క తెఱంగు ఉరువులగమి ఒక్కొక్క పాత్రము; అట్టి పాత్ర

ములమొత్తమే కడలితోడి నేలపొత్తపుగుడి; ఇది అరయిక పస గలవారికి బాగుగా పనికివచ్చును; తక్కినవారికి అంతగా తోడ్పడదు.

అయినను, ఇటు ఒకమాట చెప్పవలె. ఎల్లతేని నింగినేల పొత్తపుగుడులు కొంచెముగానో హెచ్చుగానో వాడుకొని అందలి పొత్తపు తీర్వరుల తోడ్పాటుకూడ పొంది, ఎఱుక గడించుకొనినవారు వ్రాసినచే మన మేలిపొత్తములగుటచే, మనలో కొందఱేని తగినవారు అటుచేయకడంగుట కడంగుడు మంచిది.

ఇక, మందిపొత్తపుగుడులను గూర్చి పరికింతము. ఇందు, మొదట వెఱవాడుల వానిని గూర్చియు, పిదప ఇండియావానిని గూర్చియు, తుదకు తేనుగనాటివానిని గూర్చియు, ముచ్చటించుకొందము. అందు వాని ప్రాంతముగడ తొలుత కైకొందము. ఈమనుగడ తెలుపుటలో చరిత్రతోపాటు, పెద్దలమాటయు ప్రమాణముగానే గ్రహింతును- అని మీరు గుర్తింతురుగాక!

వెఱవాడుల పొత్తపుగుడి మనుగడ - వ్రాతది

మే. + అట్లాంటిస్ ఖండము- ఇదే తుశదీప్తము. సుమారు కోటియేండ్లు ఉండినను, తమలోనే కొందఱు ఇది ఉండినట్లు తెలుపుచు పొత్తములు వ్రాసినను, మొత్తముమీద పడమటి తెలు వెఱవాడులు దీని ఉనికినిగూర్చి నమ్మకున్నారు! మేరెఱుకవారు, సుమారు ౧౦ లక్షల యేండ్లక్రిందట ఇప్పటి యూరోపియను నాగరకతను మించిన నాగరకత, అట్లాంటిక్ పెన్ డ్దలిలో మునిగిపోయిన- ఆఖండమున వెలయుచుండెనని, తెలుపుచున్నారు. అంతేకాదు. అందు పొత్తపుగుడు బుండినట్లును, అవి ఇప్పుడు కడలికిదవులలో ఉన్నట్లును, అవి వైకి తీయగలిగినవగవారు ఉండి, తీయుచో, వారి సందేహములెల్ల తీటుననియును వారు తెలుపుచున్నారు. ఇప్పటికి పోయిన తక్కిన రెండుపొత్తముల విలువ కంటె అట్లాంటిస్ ఖండపు పొత్తముల విలువయే ఎన్నోరెట్లు హెచ్చుట! అవి ఎప్పుడేని వైకివచ్చునేమో!

మే. మంగోలియా- ఇది ఇప్పటికి సుమారు ౨౫ నేల యేండ్లక్రిందట, సుమారు ౩౦-౪౦ నేల యేండ్లు సాగిన ఆర్యుల మహాసామ్రాజ్యమునకు పట్టుకొమ్మగా ఉండిన “మంబల్లా” మహానగరమునకు మనికిపట్టుగుదేశము. అప్పుడు అక్కడ పొత్తపుగుడు బుండినని తలంపనగు.

మే. టిబెట్టు- ఇదే త్రివిష్టపమని కొందఱుందురు. ఇందు అడవులలోని నేలమాలియలలో ఎప్పుడో పెద్దపొత్తపుగుడులు పెట్టినారట! మఱియు, తమంతటాతాము ఆకులమీద అచ్చుపడు వ్రాతలుగల “కాక్ బామ్” అను చెట్టుపొత్తపుగుడి వెలసినదట!

మే. ఇమ్ హెనియా (రాతిప్రోలు)-దీనిదగ్గఱి నేలమాలెలో దాచిన పొత్తపుగుడికలదట! అందు, లెక్కలేనిపొత్తములును, వ్రాతకాగితపు చుట్టులును, కలవట!

మే. పాలస్తీను-ఇందలి పొత్తపుగుడులలోని పొత్తములనుండి క్రైస్తవమతారంభమునుగూర్చిన విషయములు న్యూయార్కులోని ఏ. ఎల్. రాసన్ పండితుడు వ్రాసికొనెనట! అవి తరుణమువచ్చినపుడు వైకివచ్చునట!

చార్లియా-ఇది ఇప్పటి మెసోపొటేమియా; ట్రైగ్రిన్ యూఫ్రటీస్ నదుల నడిమిలోయ. ఇక్కడకు తొంటి చోళ దేశమునుండి కొందఱుచేరి, తమదేశముపేరే దీనికిపెట్టిరి. కాన, చోళదేశో పడమే నాటికి మాటి, ‘చార్లియా’ అయినదని తలంపనగును. ఏటి లోయలుమందికి మంచి మనికిపట్టులగుటచే పెద్దపూర వానిపై కన్నువేసి, అందుచేర కడంగుదురు. గంగా, సింధు, నీల(నైల్) నదుల లోయలుమొదలగునవి ఇట్టివే. కాన, చార్లియాలోయలో మొట్టమొదట తుర్రేనియనులును, పిదప అక్కేడియనులును, పదంపడి చోళదేశమువారును, తరువాత ఆర్యన్-సెమిటిక్ తెగలును చేరి, అక్కడనిలిచి, పెద్దటికము

+ మే. ఇది మేరెఱుకవారి పొత్తములనుబట్టి తెలిసినదనుటకు గుర్తు.

చేసి, పేరుపొంది, తజికడుపులోపడి-రూపుమానినట్లు చార్లియామనుగడ ఆరయంగా తేలివది. మంచి డిండినను వారిపనులు మఱి కొన్ని కేలయేండ్లవఱకును మనుననియు అదేచాటుచున్నది.

దవ్యమాపునకు దౌదవ్యలనుండు తెల్లనెఱవాదులు పెక్కురు, చార్లియాలో క్రిందిపట్టున తొలొండుగాఉండిన నుమేరియనులే-తమ్ము తలదిమ్ముపడునట్లుచేయు యూరోపియన్ మహానాగరతట తొలుదొలుత సంఘటనపువిచ్చముపెట్టినవారిని వారిని బట్టులవలె బాగుడుచున్నారు. ఇంతకుముందు తొంటియూజిపువారిని వీరికంటెముందటివారు ఇట్లే బాగుడియుండిరి. తమకంటికిగ పడినగాని ఏదియు నమ్మునువారి సిద్ధాంతములిట్లే మాటుచుండును. పడమటి నెఱవాదులకు పలువురకు దవ్యమాపులే దనుటకు కతమిదే. వారినిదాంతములె నమ్ముచు, నిజమెఱుంగకడంగక, ఇంగ్లీషు చదువుకొనిన మనవారు కొందఱు తప్పుత్రోవ త్రోవకుచున్నారు. పడమటి నెఱవాదులలో నేర్పరులు తమసిద్ధాంతములు తాటుమాఱుచుండుట కనిపెట్టి, ఇటీవల తమకు తెలియని తెలలనుగూర్చి 'మాకేమియు తెలియదు.' అని చెప్పచొడగినారు. అది కొంతమేరే. ఎఱుకగల పడమటి నెఱవాదులు-కల్చర్ ఆల్ కాట్టు, బ్లావట్ స్కీ-ఆమ్మ, అనీ బె నెంటుమ్మ మొదలగువారు-పెద్దలమాటలనునమ్మి, ఇండియా గొప్పదనమెఱింగి, తప్పు దారినిపట్టిన మనవారికి ఎఱుకకలిగింప పాటుపడి, కొందఱును ఆతప్పుదారినుండి తప్పించి, మంచిదారికి మరల్చినారు. వారుచేసినమేలును దివ్యజ్ఞాన సమాజసభ్యులము కాని వారముకూడ మఱుకరాదు.

చార్లియాలో వెనాటాకు "అక్కడ" + అనియు, క్రిందివాటాకు "సుమేర్" అనియుపేర్లు. "అక్కడ" కొండలపట్టు; అక్కడివారికి అక్కడియనులనిపేరు. అక్కడులను పేరునుకలదు. అది సుమేరుదేశమును ఏలినవారిపేరని చార్లియా మనుగడవలన తెలియుచున్నది. అక్కడ వాటాలో కొంత కాలముండుటవలన ఈపేరు రానోపును. నిజమునకు అక్కడులు తొలివోళ్లదేశములతోవచ్చిన ఆర్యులని బ్లావట్ స్కీ-ఆమ్మ తలచినట్లు కానవచ్చుచున్నది. అక్కడవాటమే పిదప అస్సీరియాఅయినది. దానిమొదటిరాజధాని సిప్పూర్; రెండవది ని నె నే. "సుమేర్" పల్లపుపట్టు; అందలివారే సుమేరియనులు. సుమేర్ వాటాకు సుమేరియాఅనియు, బాబిలోనియాఅనియు, తరువాత పేర్లువచ్చినవి. దీని వరుసగా ఉరికి, ఉర్ (ఉరు) బాబిలు (బాబిలన్)-అను ఊళ్ళు రాజధానులయ్యె. ఇందే మొదటి సామ్రాజ్యమువెలసె.

అక్కడులు ౬, ౭ కేలయేండ్లక్రిందటివారు కావచ్చునని పడమటి నెఱవాదులనుచున్నారు. మేలెఱుక వ్రాతలనుబట్టి సుమారు ౧౫ కేలయేండ్లక్రిందటనే వారక్కడకు వెళ్ళినట్లుకనబడుచున్నది. సామ్రాజ్యమేర్పడుటకు కొంతకాలము పట్టియుండుగాక! సుమేరియనుల నగరలలోను, గుడులలోను, కొన్ని పౌత్రపుగుడులు బయలుపడినవి. వానిలోనిమట్టిపలకలమీఁద మిక్కిలి చిన్నవ్రాలు కలవు; అందే కొన్ని అద్దములును కనబడినవి; వానితోచూచిన చిన్నవి పెద్దవిగా కానవచ్చును; కాన, అవి అచిన్న వ్రాలు చదువుటకే వాడిరని తలంపనగును. ఆపౌత్రపుగుడులు ఇప్పటికి సుమారు ౫,౯౪౦ ఏండ్లక్రిందటి వనుచున్నారు. గొట్టములమీఁద కొన్ని వ్రాతలుకలవు.

సుమేరియనుల తరువాత, మొదటిసార్లను-అను సెమిటిక్ లెగతేండు చార్లియాలో "సిప్పూర్" రాజధానిగా రావఱికముచేసె; అతడు పెట్టిన పౌత్రపుగుడి అతని తరువాత ౩౨౦౦ ఏండ్లకు దొరకె; అది ఇప్పటికి సుమారు ౫౭౪౦ ఏండ్లక్రిందట ఉండినదట; అందలి జ్యోతివసిద్ధాంత జాతకభాగములను గూర్చిన పెక్కుపౌత్రములు పెక్కురు వ్రాసికొనిరని తెలియవచ్చుచున్నది.

నినకే- ఇది ఆల్బానియావలెనే పౌత్రపుగుడివలన పేరుపొందిన ప్రాలు. ఇందలి పౌత్రపు గుడిలోని వ్రాత మట్టిపలకలు ౧౯౦౧ లోనే ౧౦,౦౦౦ లకు మించెననియు, అది నానాటికి

+ 'అక్కడ' 'ఎక్కడు' కానోవునని నామిత్రులగు శ్రీగొబ్బూరు వేంకటానందరాఘవరావు గారికి తట్టినది.

హెచ్చుచున్నవనియు వ్రాసినారు. ఈపాత్రపుగుడి అస్సీరియాతోడగు అన్సుర్-బనిపాటని యేలుబడికేటిని (క్రీ. ము. ౬౬౮-౬౭౬) ఏర్పడినది. ఇది దొరకుటవలన ఆల్జీరియా పాత్రపుగుడి పోయినలాంటి చాలవఱకు తీతినట్లు తలంచుచున్నారు.

చార్డియా (ను మేరియా)-అస్సీరియాలకారికంటె చెడని హెచ్చువ్రాతలను మునిగిబిచ్చిపోయిన వారు మఱికొరులేరని ఒక ప్రాచీన అస్సీరియాతీర్వరి తనసంతనమును వెల్లడించినాడంట!

ఈజిప్టు- ఇది ఆల్జీరియా పాత్రపుగుడివలన జగమందంతటను పేరువ్రాసినదేశము. అందరి పాత్రములు ౪ లక్షలని కొందఱును, ౭ లక్షలని కొందఱును తెలుపుచున్నారు. అవి సైమెరన్ పాపిరస్-అను చెట్టుబెరడునుండి తయారుచేసిన కాగితముమీద వ్రాసిరంట. పాపిరస్ అనగా కాగితము; దానినుండియే “పేపరు” నుడి వచ్చినది. పాపిరస్ను ఎప్పుడును చెడని నాడెమగు కాగితమంట: ఇప్పటి శేర్పూరులు దానివంటి కాగితము తయారు చేయఁజాలకున్నారు. ఈజిప్టువారు మిక్కిలి తెలివి గలవారు; కాన, అన్ని తెలలను గూర్చియు పాత్రములు వ్రాసిరి; అందు గుట్టుచదువు పాత్రములు పెక్కులుండెను; అవి తరువాతవెలసిన క్రైస్తవ మహమ్మదీయ మతములవారికి విరుద్ధములగుటచే అమతములు వానితోనాటు క్రీ. ము. ౪౮ లోను, క్రీ. మె. ౩౯౦ లోను, ౬౪౦ లోను కాల్చివేసిరి. అయినను ఆ పాత్రపుగుడిలో నుండివారు కొన్ని పాత్రములు దాచియుంచినని కొందఱు తెలుపు చున్నారు.

ఫీన్సింగరములోని అమన్ రాగుడి, ఈజిప్టు వ్రాతల సెనపాత్రపుగుడి; అది రెండువేలయేండ్ల యీజిప్టు మనుగడను తెలుపునంట.

మే. నిజమునకు, ఈజిప్టు నుమారు ౮౦ వేల యేండ్ల క్రిందటనే అట్లాంటియసుల యేలుబడిలో మొట్ట మొదట మంచి నాజూకునాడయ్యెననియు, నుమారు ౭౭ వేల యేండ్లక్రిందటి నీటిముంపువలన మిన్నంటుచుండిన ఆనాజూకుతనము రూపుమాసెననియు, పిదప కొంతతఱి నీగ్రోయిడులును, ఆ వెనుక మఱికొంతతఱి అట్లాంటియసులును, ఆపిమ్మట ఆర్యులును (పాండ్యదేశములతో వచ్చినవారు) ఏలి రనియు, మేలేంటి వ్రాతలవలన తెలియవచ్చుచున్నది. కాన, వైనిచెప్పినది తుదిరాచరికమునాటిది. అదియు మేలేంటి వ్రాతలనుబట్టి నుమారు పదునైదువేలయేండ్ల క్రిందటినుండి వచ్చినట్లు తేలును. అంతకుముందు వెలసిన అట్లాంటియసుల రాచరికముననే ఈజిప్టులో పాత్రపుగుడులుండె ననుకొనవగు. కాని, అవివేసిన మిగిలియున్నవో లేవో తెలియదు.

బాక్ట్రీయా- ఇదే బాక్తీకము; ఆర్యుల వలసపట్టు; ఇక్కడనుండియే కొందఱు ఇండియాకు వచ్చిరి; మఱికొందఱు ఇరాను (పారసీక) దేశమునకు వెళ్ళిరి. జెండ్-ఆవెస్తా ఇక్కడనే పుట్టినట్లు కానవచ్చును. కాన, ఇక్కడ అపుడు పాత్రపుగుడులు కొన్నియేని చిన్నవైన ఉండెననుకొనవగు.

చీనా- ఇది తొంటినాడలలో ఒకటి. ఇందు నాజూకుతనము కొన్నివేల యేండ్లక్రిందటనే వెలసి నట్లు ఆనాటి మనుగడ తెలుపుచున్నది. నుమారు ౪ వేల యేండ్లక్రిందటనే దీనిలో పాత్రపుగుడులు బయలుదేరి ననుకొనవచ్చును క్రీ. ము. ౨౦౩లో బిజువంగడపు తొలితొడు లెక్కలేని పాత్ర ములు కాల్చివేసెంట.

పారసీకము- ఇందు సామ్రాజ్యములు వెలసి, సాగె; కాన, దీనిలో పాత్రపుగుడు లుండెననుటకు సందియపడ నక్కఱలేదు.

గ్రీసు- ఇది యిప్పటి పడమటి నాజూకుతనమునకు మొదట నడిసన్న నాడు. ఇంక దీనిలో పాత్ర పుగుడులు లేకుండుటెట్లు ?

ఇటలీ- రోమన్ మహాసామ్రాజ్యము వెంబొంది-పేరుకాంచిన ఈదేశమున గ్రంథాలయములుండెనని వేతె చెప్పనక్కఱలేదు. పిదప ౧౪౧౭ లో అప్పటి క్రైస్తవగురువు ౩౪౦ పాత్రములతో వాటికొ

పాత్రపుగుడిపెట్టె; గౌరవగో నాటికి అందు ౧౦౦౦ పాత్రములుచేరె; అది నానాటికి పెరిగి-
లుకలన్ మొదటిమంది పాత్రపుగుడిపెట్టె. ఆగష్టు చక్రవర్తికాలమున గ్రంథాలయోద్యమము
రాజ్యాంగమున ప్రత్యేకకాఖ అయ్యె; పాత్రములు అజలలో ఉంచుటయు, మహాపురుషుల బొమ్మలు
పాత్రపుగుడులలో పెట్టుటయు అప్పుడే మొదలయ్యె.

బాగాదు-ఇందు ఖలీఫులు పాత్రపుగుడులు పోషించుచుండెడివారు. “అరేబియన్ రాత్రులు” మొద
లగుపాత్రములు అప్పుడుపుట్టినవే.

స్పెయిను-ఈదేశము కొంతకాలము మహమ్మదీయుల యేలుబడికింద ఉండె. అపుడు కాన్గోవా
గుల్తాను 3 వ అబ్దుల్ హమీదును పెట్టిన పాత్రపుగుడి మిక్కిలి పేరుపొందె; అందు ౪ లక్షల పాత్రము
లుండెడివి.

గ్రనడాలో ౧౦ వ శతాబ్దిని మూరులయేలుబడి మిన్నంటుచుండె. అపుడచ్చటి పాత్రపుగుడిలో
౬లక్షల పాత్రములుండెనని చెప్పుదురు. అందు ౮౦వేలు అరబ్బీనాత్రపాత్రములు; అవి పెక్కులు
నాత్రపాత్రముల తత్తములు. అట్టి గొప్పపాత్రపుగుడిని కార్నిల్ క్విమేన్స్ మంటలపాలుచేసెనట!

జపాను-ఇందు ౮ శతాబ్ది మొదలు ౧౧ శతాబ్దివఱకు పద్యగద్యకావ్యములు వ్రాసినట్లు; అది వానికి
బంగారుతళి; అసికానగరమందు మొదటిపాత్రపుగుడి ఏర్పడినదందురు; ౧౨ వ శతాబ్ది ఒక పాత్రపు
గుడియు, ౧౪౬౭లో మఱొకటియు వెలువడినవి.

విరాండు-ఇచట ౧౦౨౦ లో తొలి పాత్రపుగుడి పుట్టినదట. పిదప థామస్ డేవిస్ పాత్రపు
గుడులు సెలకొల్పె. ౧౮౮౪ లో ౨ మంది పాత్రపుగుడులువలసె. ౧౭౦3 నుండి కార్మిజీత్రుస్తువారి
సాయమువలన పాత్రపుగుడులు పెరిగినవి.

బెల్జియము-ఇక్కడ ౧౪౨౫ లో మొదటిపాత్రపుగుడి లావైక్ యూనివర్సిటీలో ఏర్పడినట.
పిదప, ఎరీషియక్ ఫ్యూట్ యేసుక ప్రయత్నమున ఘంటులోను-లోవైసులోను మంది పాత్రపు
గుడులువలసె. ౧౭౭౨ లో మేరీథేరిసా తనపూర్వగు బర్గండిస్ ఫ్రెయిల పాత్రపుగుడి మండిచ్చివేసె.
౧౮౦౦ ప్రాంతములలో పెద్ద పాత్రపుగుడులు మ్యానిస్ట్ వారి పెద్దటికముక్రందికి వచ్చె. అప్పటికి
లోవైసు పొ. గు. లో ౧,౫౦,౦౦౦ పాత్రములుచేరె. ౧౮3౭ లో బ్రూనెల్స్ నివరమున రాయల్
లైబ్రరీ ఏర్పడినది; దీనిలో బర్గండివారి పాత్రములెల చేరినవి. ౧౮౫౦-౬౨ నడుమ ఒక్కగ్రంథాల
యముకూడ ఏర్పడలేదట! ౧౮౬౪లో ‘టిచింగ్ లీగ్’ అనుసంస్థ ఏర్పడి, ఫ్రెంచివారికొఱకు సంచార
గ్రంథాలయము లేర్పాటుచేసె. పిదప స్ట్రెమిష్ వారికొఱకు విలెమ్ ఫౌండ్రీ, డేవిస్ ఫౌండ్రీ అను
౨ సంస్థలు బయలుదేలె. ౧౮౧౧ లో మూడుసంస్థలును కలసిపోయె. ౧౮౧౪ లో పొ. గు. ౧౪౦౪;
౧౮౨౯లో ౨,౧౮౮. వీరికన్నింటికిని దొరతనపువారితో పాతుకలదు.

స్వీడను-౧౮3౦ ప్రాంతమున మంది. పొ. గు. చట్టముపుట్టె; కాని, దానినిబట్టి పని జరుగలేదు.
౧౮3౫ లో కార్లస్టాండే పట్టణమున ఒక గ్రంథాలయసంఘ మేర్పడె. ౧౮౬౦ లో సిల్ జస్టాప్-
అను గ్రంథాలయభిమాని అమెరికాకు వెళ్ళివచ్చిపిమ్మట పొ. గు. కడం మొదలయ్యె. ౧౮౦౫లో
దొరతనమువారు విరాళములియ ఇయ్యకొనిరి. ౧౮౨౬ లో ౧౧౮౧మంది గ్రంథాలయములకు గ్రాంటు
లిచ్చిరి. స్టాక్ హోమ్ గ్రంథాలయమునకు వాలెస్ బర్క్ దంపతులు ౪ ౪ లక్షలు విరాళమిచ్చిరి;
మఱొక సంస్థనుండి ౪ ౨,౫౦,౦౦౦ వచ్చె. గోల్డెబర్గ్ లైబ్రరీ ప్రత్యేకముగా కాన్రూపరిశోధనమున
కేర్పడినది.

లిటను-ఇంగ్లాండులో ౧౫వ శతాబ్దిని ఏర్పడిన ‘ట్రైబరీ’ మిక్కిలిప్రాతది. ౧౬ వ శతాబ్దిలో
ఇన్నర్ టెంపిల్ పొ. గు. ఏర్పడినది. ౧౮౫౦ లో మంది పొ. గుడులేర్పటచుటకు చట్టముపుట్టి
౧౮౮౬ లో పొ. గు. ౧౪౬. ౧౮౧౦ లో ౫౫౬; అందు ౧౬3 కార్మిజీత్రుస్తుసాయమున ౧౮౦౦లో
ఇంగ్లాండు-స్కాట్లాండులలో ఏర్పడిన పట్టణగ్రంథాలయములు.

దెన్నార్కు-ఇటు పా. గు. క. ౧౮౫౦ లో మొదలిడిరి. పిదప, అది దొరతనమువారి క్రిందికివచ్చె.

అమెరికాసంయుక్త రాష్ట్రములు-ఇందు రాజధానియగు వాషింగ్టన్ నగరమున ౧౮౧౪ వ సంవత్సరమున ౧౫౦౦లకు ౧౦౦౦ పొత్తములు కొని, కాంగ్రెసు పా. గు. ఏర్పాటుచేసిరి. కాని, అది కొన్నాళ్ళకే కాలిఫోర్నియానది. ౧౮౧౫ లో రు ౨౨వేలకు ౨వేల పొత్తములుకొని, మరల అది నిలిపిరి. ౧౮౫౧ లో పొత్తములు ౫౫వేలయ్యె; కాని, మరల వానిలో ౩౬వేలు అగ్నిపాలయ్యె. పిదప, రు ౩లక్షలకు ౬౦ వేల పొత్తములుకొని, అందుచేర్చిరి. ౧౮౭౧ లో ౪౦వేల పొత్తములతో స్వీతోనియాకొ ఇక్వెస్ట్ర్యాటు పా. గు. దానితోచేరి. ౧౮౯౭ లో కాంగ్రెసు లైబరీకికట్టిన గొప్పమేడ నిలువ రు ౧౫,౦౪,౧౦,౦౦౦; దానిచోటు ఖరీదు రు ౧౭,౫౫,౦౦౦. ౧౯౧౬ లో దాని పెద్దకు ఏడాది జీతము రు ౧౫,౫౦౦; దానిలో పనిచేయువారు ౫౨౩ రు; ఒకసారి ౧౦౦౦ మంది చదువుకొనుటకు వలయు చక్కని యేర్పాటుచేసిరి; అందలి పొత్తములు ౨౧,౨౮,౨౫౫; పటములు ౧,౨౯,౦౦౦; వార్తాపత్రికలు ౮౯౪; తక్కిన పత్రికలు ౬,౬౭౯. తరువాత, పొత్తములు ౨౫ లక్షలయ్యె.

క్రొత్తతీరున పా. గు. నడపుటకు దారిచూపి, ౧౮౭౩ నుండి ౧౯౦౪ వఱకు తాను పనిచేసి చూపిన దిట్ట డాక్టరు మెల్విడేవీ మేటి పా. గు. కొలువరి.

ఇండియా సెపోలిన్-అను పట్టణమున గుమారు ౭౫ ఏండ్లక్రిందట ఒక పా. గు. పెట్టిరి; మఱి నాలుగేండ్లలో అది మంది పా. గు. అయినది. అప్పటికి అందలి పొత్తములు ౩,౬౪౯; పిదప మఱి ౮ వేలు చేరి. ౧౮౭౨ లో చార్లెస్ ఈవాన్స్ దానిలో పొత్తపుతీర్చిరి అయ్యె. ౧౮౯౨ లో ఏలీజా గోర్డ్లెక్ ప్రానింగు అను నవలామిన్న ఆఫీసులో ప్రవేశించి, ౧౯౧౨ వఱకు పాటుపడె. అప్పటికి పొత్తములు ౨,౧౨,౦౦౦; లక్షలకొలదిమందికి అది మేలుచేయుచుండె.

ఇట్లే ప్రాసు, జర్మని, రష్యా మొదలగు నాడులలోకూడ పా. గుడులుండి యుండును.

మతపువ్విచే పలువురు ఎన్నో పొత్తములను, ఎన్నో పా. గుడులను పాడుచేసిరి; ఎన్నో అజ్ఞానుల అశ్రద్ధవలన పాడైనవి; ఎన్నో మంటల పాలయినవి; ఎన్నో మంటిపాలైనవి; ఎన్నో నీటి పాలైనవి; ఎన్నో పురుగుల పాలయినవి; ఎన్నో ఎలుకలపాలయినవి. ఇట్లు పొత్తములు పాడుగాక నిలిచియున్నచో అవి మనకు ఎంతయో ఎఱుకకలవి, ఎంతో పనికివచ్చుడివి. డయోక్రేటియస్ రహస్య కళలను గూర్చి తెలుపు పొత్తపుగుడులు తనకు పీలగునవలె కాల్చివేసె. వానివలెనే సెవరగ్ను, లియో ఇసరెరెన్ మొదలగు మతపువ్వి మొఱుకులు అలెగాండియా, కాక్స్టాంటినోపిలు మొదలగుచోట లక్షలకొలది పొత్తములు రూపుమాపిరి. ఇది దేవునికి మానవునికిని గల పొత్తు తెలిపి, ఇరువురునుచేర్చి హాయికూర్చు వెర్వులుచూపు మతముపేర జరిగిన ఘోరములు! ఇంతకు దీనికి వింతపడ నక్కఱలేదు. మతపు ప్విచే ఒడలెఱుగక, తోడివారిని చిత్రవధలుచేసి- కాల్చివేయుటకు వెనుకదీయక- మనుష్యుల మని చెప్పుకొనుటకు సిగ్గుపడని ఘోరరాక్షసులకు, ఉనురులేని పొత్తములు పాడుచేయుట- గుడిమింగు వానికి గుడిలోని లింగము పిండివడియను గునలేకదా? ఎఱుకమాలిన ఆ కఱకు మొఱుకుల దురుసుచేతల వలన ఎంత యెఱుక ఎగిరిపోయెనో ఎవరికెఱుక?

పోయినవి పోగా, మిగిలియున్న తొంటినడితలుల పొత్తములు సైతము చదువక, దొరకడి యెఱుకకూడ గడిపక కడంగక, తమయెఱుక కొఱవడఁజేసికొని, అట్టి యెఱుకతో తామే తెలివి గలవారమనుకొని - అదే ప్రేవారిని గుఱిగా చేయఁజూచు మొఱుకు లన్ని నాడులలోను ఇప్పుడును ఉన్నారు. అట్టివారినిగూర్చి మనము మెలఁకునతో మెలఁగవలె; మనమును వారి యేమటు పాటునకు లోబడకుండునట్లు కాచుకొనవలె. అటుచేయనిచో, మనయెఱుకయు సరిఅయినది కాఁజాలదు; పెరుగఁజాలదు.

వెటినాడుల పొత్తపు గుడిమనుగడ-ఇప్పటిది

పొ. గు. కడంక పడమటినాడులలో ఇప్పుడు బాగుగా సాగుచున్నదని ఇంతకుముందే మనము కొంటిమి. కాన, దానివలన వలయునది నేర్చుకొనుటకు దాని మనుగడ టూకీగానైనను తెలిసికొనవలసి.

ఇంకాండు—బ్లామ్స్ బరీ జాతీయ కేంద్ర గ్రంథాలయము లండనునగరమున కార్నిజీ దాన సాహాయ్య మున ఏర్పడినది; ఇందలి పొత్తములు ౫౦ లక్షలు; దీనినుండి ౧౫౦ పొ. గుడులకు పొత్తములు వెళ్ళుచుండును. అంతే కాదు. ఏభోగట్టా అడిగినను తెలిపెదరు. ప్రతిదినమును సుమారు ౪౦౦ దరఖాస్తులు వచ్చుచుండును. ౧౯౩౩ లో తయారైన క్రొత్తభవనములో ఇది ఇప్పుడు వెలయుచున్నది. దీనిలో నవలలు ఉంచరు.

బ్రిటిష్ మ్యూజియములో పలుదేశములనుండి వచ్చు పొత్తములు—చిత్రపుటలు—నాణెములు మొదలగునవి ఉండును; పొత్తములు ౪౦ లక్షలకు మించియుండును.

ఇట్లే ఆక్స్ ఫోర్డు, కేంబ్రిడ్జి మొదలగు నగరములలోను - పట్టణములలోను గాక, పల్లెలలోకూడ పొ. గుడులు వెలసి, కార్నిజీట్రస్టువారుచేయు డబ్బుసాయమువలన బాగుగా పనిచేయుచున్నవి—ఆనంగా ఎవరికి ఏపొత్తము కావలసిన వారికి అది అందజేయుచున్నవి. నడ పొ. గుడులు వెళ్ళులు పనిచేయుచున్నవి. ౬౦౦ పొత్తములుపట్టు న. పొ. గు. కారొకటి ఆనడుమ తయారు చేసినారట.

స్కాట్ లాండు— ఇందు పొత్తపుగుడిలేని పల్లె లేదట!

విరాండు— దీనిలో కార్నిజీట్రస్టువారి సాయమున పొ. గు. పని బాగుగనే సాగుచున్నది. అందు దక్షిణైరాండులో మఱింత బాగుగా జరుగుచున్నది.

ఫ్రాన్సు— బిబియోథి కేసేవనలో పొ. గు. ౪౦ లక్షల పొత్తములలో ప్యారిసునగరమున వెలయుచున్నది. తక్కినచోటను మంచి పొ. గుడులు కలవు. ఈదేశమున పొ. గుడులకు సామ్య హెచ్చుగా వెచ్చింతురు. దొరతనమువారును, మ్యూన్సిపాలిటీలవారును తమ పొ. గుడులు పల్లెలవారికి బాగుగా పనికివచ్చునట్లు చేయుచున్నారు.

జర్మనీ— బెర్లిన్ స్టేట్ లైబ్రరీలో ౨౩ లక్షల పొత్తములను, మ్యూనిచ్ స్టేట్ లైబ్రరీలో ౧౬ ల. ౭౦ వెలును, ట్రాన్స్ బర్గ్ యూనివర్సిటీ లైబ్రరీలో ౧౩ లక్షల పొత్తములు కలవు. మనదేశమునుండి వెళ్ళిన పొత్తములు జర్మనీ పొ. గుడులలో వెళ్ళులు కలవు. మనవారు మనదేశమున దొరకని పొత్తములు జర్మనీలో వ్రాయించి రప్పించుకొందురు.

పట్టణగ్రంథాలయములు పెంపొందించి, అవి పల్లెలకు పనికివచ్చునట్లు చేయుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. వెళ్ళు పట్టణముల పొ. గుడులు అప్పుడే అటుచేయ ప్రయత్నించినవి.

ఇటలీ— రోము నగరమునందలి వాటికన్ లైబ్రరీలో ఇప్పుడు అచ్చుపొత్తములు ౫ లక్షలు; వ్రాత పొత్తములలో లాటినువి ౩౭,౦౦౦; గ్రీకువి ౪,౨౬౦; తూర్పునాడుల పలుకులవి ౪,౦౦౦; చరిత్ర గ్రంథములు ౬౦,౦౦౦. ఈ గ్రంథాలను స్థితినిబట్టి మొత్తముమీద ఈ ఉద్యమమెట్లు జరుగుచున్నదో ఊహించుకొనవలసి.

రష్యా— సోవీట్ దొరతనము వచ్చినపిదప జార్ దొరతనమునాటి కంటే పొ. గు. క. మిక్కిలి విరివిగా పెరిగినది. అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములను మించుటకు పోటీ చేయుచున్నట్లు నగరములలోను, పట్టణములలోను, పల్లెలలోనుకూడ పని చులుకుగా చేయుచున్నారు. వానకురియునపుడు కూడ పొత్తములకొఱకు వచ్చుటయు, ఇచ్చుటయు జరుగుచుండునట! పొత్తముల లెక్కలో ఇది తక్కిన అన్నినాడులను మించినట్లు కానవచ్చుచున్నది. లెన్ స్టేటు పొ. గు. లో ౬౦ లక్షల పొత్తములను, లెన్ గ్రాడ్ మంది పొ. గు. లో ౪౮,౩౨,౪౩ పుస్తకములను కలవటం. అన్ని

గ్రంథాలయములలోని గ్రంథముల మొత్తము ౧౦ కోట్లట! సంచారగ్రంథాలయములు ౧౨,౦౦౦.

సినిమారేడియోల సాయముతోడి పా. గు. కడంకవలన రష్యా, ఇపుడు శాస్త్రీయముగా నేద్యము చేయు దేశములలో ఒకటిగా ఎన్నికకు రాగలిగినది.

స్వీడన్— ఈ దేశమునకు కలపవర్తకము చేసికొనవచ్చి - డబ్బుగడించిన స్కాట్లాండు దేశముడగు డిక్ సన్ అను దాత గ్రంథాలయనిధి ఒకటి ఏర్పఱుపఁగా, దానివలన ౫ గ్రంథాలయములకు ధన సాహాయ్యము జరుగుచున్నది.

హెల్సింగ్ బర్గ్ ప్రోలి పా. గు. వారును, డెన్మార్క్ లోని హెల్సింగ్ బర్గ్ లైబ్రరీ వారును, ఒండొరులకు వలయు పాత్రములు ఎరవిచ్చిపుచ్చుకొనుచుందురు.

ఆస్ట్రియా— వియన్నా నగరములోని 'నేషనల్ లైబ్రరీ' లో ౧౨,౫౦,౦౦౦ పాత్రములు కలవు.

యూరపుఖండములోని డెన్మార్క్, హాలెండు, బెలియము మొదలగు నాడులలోకూడ పా. గు. క. మైతెలిసిన నాడులలో దానికంటే వెనుకపడలేదు. ౧౫వ శతాబ్దిలో అచ్చువచ్చిన పిదప మొత్తముమీఁద గ్రంథాలయోద్యమము వాగుగానే సాగుచున్నది. కొన్ని నాడులలో దొరతనమువారు తోడ్పడుచున్నారు; కొన్ని నాడులలో డబ్బుగలవారు సాయపడుచున్నారు; కొన్ని నాడులలో మ్యూసియంపాల్టీలవారు పనిచేయుచున్నారు. కొన్ని నాడులలో పెండు మూడు సాయములను జరుగుచున్నవి. దొరతనమువారి సాయమునకు ఉదాహరణము చూడుడు.— జుగోస్లావీయాలో ౧౯౧౯ లో అచ్చటి దొరతనమువారు గ్రంథాలయశాసన మొకటి చేసిరి; దానివలన ప్రతిపట్టణములోను, ప్రతి పల్లెలోను, గ్రంథాలయము లేర్పడవలసినచుట్టచే, ౫ ఏండ్లలో అక్కడి పా. గుడులు ౪౫౦ నుండి ౨,౨౪౨ వఱకు పెరిగి, మందికి ఎఱుక కఱపి, ఎంతయు తోడ్పడుచున్నది.

దక్షిణాఫ్రికా—ఇది బోయరుయద్దము తరువాతనే వైకివచ్చినది. అయినను, దీనిలోకూడ పా. గు. క. చక్కగా సాగుచున్నట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. దీనికి కారణమేమని వింతపడనక్కఱలేదు. స్వాతంత్ర్యము చేయఁజాలనిది ఏదియు లేదు. అదే ఆభివృద్ధికి ముఖ్య కారణము. అది లేనివారన్న నో అడుగంటి పోయెదరు.

అ. సం. రాష్ట్రములు—సోవీట్ రష్యానుగూర్చి ముచ్చటించునప్పుడు అది అ. సం. రాష్ట్రములతో పోటీచేయుచున్నట్లు చురుకుగా పనిచేయుచున్న దనుకొంటిమి. కాన, ఇంను జరుగుపనినిగూర్చి కొంత వివరముగా తెలిసినఁగాని ఆపోటీ ఎట్టిదో తేటపడదు. ౧౯౨౮ లో పా. గు. ఖర్చు ౧౦,౬౦,౩౧,౪౬౮; అనఁగా తలకు ఏడాదికి రు ౧ చొ॥ ఖర్చుచున్నది. కార్మికీకారో లేవనవారు ఇందలి గ్రంథాలయములకు డబ్బు సాయము చేయుచున్నారు. పా. గు. లో చదువు కొని-బాగుపడి-కోటిశ్వరుడైన కార్మికీ వైనాడుల పా. గు. కే సాయపడనపుడు తన నాటివానికి తోడ్పడుట వింతకాదు. కాని, ఏడీ అట్టిదాత మఱొకఁడు? కోట్లకొలది మందికి ఎడతెగక తోడ్పడుభాగ్యము అజనకే కలిగినది.

వాషింగ్ టన్ నగరములోని కాంగ్రెస్ లైబ్రరీని గుఱించి ఇదివఱకు కొంత తెలిసికొంటిమి. ఇప్పుడది మఱిత్ర పెంపొంది పనిచేయుచుండును. యేల్ నగరములోని స్టెరింగ్ మెమోరియల్ పా. గు. లో ౩౫ లక్షల పాత్రములు కలవటం. ఇట్లే న్యూయార్క్, చికాగో, ఫిలడెల్ఫియా మొదలగు నగరములలోను, పట్టణములలోను, పల్లెలలోను, పా. గుడులు పనిచేయుచున్నవి. అనడుమవచ్చిన లెక్కలనుబట్టి ౫,౯౫౪ మంది పా. గు. కలవనియు, ౪,౫౦,౬౯,౮౯౭ గురు పాత్రములు చదువుచున్నారనియు, వీరిలో ౧౦౦కి ౯౩ గురు పల్లెలవారనియు తేలినది. గ్రుడ్డివారికొఱకు విడిగా పెట్టిన పా. గు. ౧౫. పిల్లలకొఱకు తగిన పాత్రములు వ్రాయించి, వానిలో మేల్లెనవానికి కానుక లిచ్చెదరు.

పిల్లలకు కథలు చెప్పెదరు; బొమ్మలు చూపెదరు; వారిచే ఆటలాడించెదరు; వారితో ముచ్చటించి, ఎఱుక పెచ్చించెదరు. స్త్రీలకు చదువుకొనటకు వలయు సదుపాయములెల్ల చేసెదరు.

మహాసభలలో తీర్మానములు హెచ్చుగా చేయరు; ఆపని ఉపసంఘములే చేయును. ఒకయేడు మహాసభాసమావేశములు ౬ నాళ్లలో ౪ మాత్రమే జరిగె; ఉపసంఘముల సమావేశములన్ననో ౭౭. ప్రభుత్వములవారును, ధనవంతులును గ్రంథాలయములకు తోడ్పడునట్లు మనకు తెలియును. ఇక్కడ స్త్రీలు సైతము పా. గుడులకు డబ్బిచ్చి తోడ్పడెదరు. ఇక్కడి పా. గు. వారు చదువరులకుచేయు సదుపాయములవలననే వారికి ఎంతో జ్ఞానాభివృద్ధి కలుగుచున్నది. దీనికి కార్మిజీయే పెద్ద తార్కాణం. పొత్తపు గుడియే, పల్లెకును-పట్టణమునకు-పాఠశాలకును-సర్వకలాకాలకును, గుండె-ఆని కీప్ లాండ్రుమంది పా. గు. తీర్పరి ఆగు లిండాకస్టుమ్యాక్-ఆను నెఱవాది ఒకయేడు ఆ. సం. రా. గ్రంథాలయమహాసభకు అధ్యక్షత వహించినపుడు వక్కాణించె. ప్రార్థనాలయము తరువాతను, పాఠశాల తరువాతను, అమెరికావారికి మేలుచేయునది పా. గుడియే-ఆని యాజ్ పెట్టు-అధ్యక్షుఁడొకసారి తెలిపె.

కావలసిన పొత్తము లేదనక, అది ఎక్కడనున్నను రప్పించియిచ్చు మంచి ఉనికికివచ్చినది యిచ్చటి పొత్తపుగుడులు! చదువందఱుకును ఆబ్బువో స్వాతంత్ర్యమునకు దారి ఏర్పడునని ఇచ్చటివారి నమ్మకము!! అన్ని తెలలనుగూర్చిన సంజాయిషీకూడ ఎప్పటికప్పుడు సిద్ధపఱచిఉంచు బాధ్యత పొత్తపు తీర్పరిది!! ఇట్టి గట్టి కట్టడలతో ఇచ్చటి పా. గు. కొలువరులు పాటుపడుచున్నారు. అయినను, ఇపుడున్న పసలన్నియు సమకూర్చుకొని-పనిచేయుచోకూడ, పెట్టుకొనినగుటి పట్టుచేరుటకు హెచ్చుకాలము పట్టుననుకొనుచున్నారట! ఈ ఉద్యమములో విశోధులతో సైతము కలసి పనిచేయవలయును గాన, తమ తెలివితేటలనుగూర్చియు, పొందికనుగూర్చియు జరుగు పరీక్షలో తాము నెగ్గవలయునట!!

ఇచ్చట గ్రంథాలయసంఘము నుమారు ౭౫ ఏండ్లక్రిందట ఏర్పడి, పనిచేయుచున్నది; సభ్యులు వేలకొలదిగా ఉన్నారు. గ్రంథాలయాభివృద్ధికొఱకు యాచించుటకుకూడ వెనుదీయరాదని పా. గు. కొలువరులు తలంతురు. ప్రపంచములోని జనులందఱును మిక్కిలి జ్ఞానవంతులుగాను, సౌఖ్యవంతులుగాను, కాంతివంతులుగాను, ధనవంతులుగాను అగుటకు తగిన మెరపులూ పొత్తపుగుడులే అన్నిటికన్న మిన్నలని వారికి తేటతెల్లముగా తెలియుచున్నదట! వయిమాటలే? గ్రంథాలయములే జాతీయ జీవనమునకు రంగస్థలములు గాన, వానినుండియే ఉద్యమములెల్ల వెలువడుచున్నవట!! ఇదే ఇక్కడి వారి నిశ్చయము!!

చోటు కలసివచ్చుటకు పత్రికలలోని విషయములు ఫిలిముమీడి కెక్కించుచున్నారు; నవలలు మొ. పొత్తములు గట్టిగా చదివి వినిపించుటకు ఫిలిముతీయు 'ట్రైబ్రోఫోను' యంత్రము కనిపెట్టినారు. మాటలాడు పొత్తములు గ్రుడ్డివారికొఱకు వాడుచున్నారు; వారు తాంకి చదువుకొనుటకు ఉబ్బెత్తు వ్రాత పొత్తములెన్నో తయారగుచున్నవి; ఎల్లయెడలను పా. గుడు లేర్పాటు చేయుచున్నారు. మంది పా. గు. కొలువు ఇప్పటి ఆక్కలకు తగినట్లు ఏర్పాటుచేసి-తక్కిననాడులకు దారిచూపిన పేరు అమెరికా సం. రాష్ట్రములదే. అచ్చటివారు తమపనిలో, సినిమా-టాకీ-రేడియో-వైర్ లెస్-ఫోటో గ్రాఫీ-బ్రాడ్ కాస్టింగ్-టెలివిజన్-ప్రదర్శనములు-మచ్చులు-బొమ్మలు-ప్లానులు-లాంతర్లు మొ. సాధనములుగా కైకొనుచున్నారు.

అయినను, నుమారు సగముమందికి పా. గు. తోడ్పాటులేదట! కనడాలోని స్థితియు అట్టిదే! ఈస్టి తెలిసి, అమెరికా గ్రంథాలయసంఘమువారు ప్రతిమనుష్యునికిని పుస్తక సదుపాయము చేయవూని కొనినారట!!

ఎవరికి తగినట్లు వారికి జ్ఞానసాధనములు చేకూర్చుట ప్రభుత్వవిధి - అని ఇచ్చటివారి సిద్ధాంతము! పొ.గుడులు మేటియెఱుక నల్పుగిడ్డులనియు వారి నమ్మకము!! ఇట్టి పొ. గుడులను మండికిపనికివచ్చు తెఱంగున వారిదగ్గఱకు చేర్చవలయుననుటయే ఇచ్చటి గ్రంథాలయోద్యమము వైనాడులకిచ్చు క్రొత్త సందేశము!!!

ఇప్పటికి పడమటినాడులలో పొ. గు. కడంక ఎట్లు నడచుచున్నదో చూచాయగా తెలిసినది. ఇంక అది తూర్పునాడులలో ఎట్లు సాగుచున్నదో చూడనగు. ఐరోపా, ఆఫ్రికా, అమెరికా ఖండములలోని నాడులు పడమటి నాడులుగా మన మెంచిరాము. కాన, తూర్పునాడులనగా అసియా-ఆస్ట్రేలియాఖండములలోనివే. తూర్పు దీవులును వీనితోచేరును.

అసియా-ఇందు పెద్దనాడులు సైబీరియా, చీనా, జపాను, ఇండియా, పెర్ష్యా, అరేబియా, టర్కీలు. వీనిలో సైబీరియా సోవీట్ రష్యా దొరతనముక్రింద ఉన్నది. కాన, అందలి పొ. గు. కడంక తక్కిన ఆ దొరతనముక్రింది నాడులలో ఉన్నట్లే ఉండునని తలంపవచ్చును. టర్కీలోకూడ పడమటి నాడులలో వలెనే జరుగుచుండునని తలంపనగు. చీనాలో అమెరికా తీరన పనిచేయుటకు మొదలిడిరి. జపానులో బాగుగానే పని సాగుచున్నది. అరేబియా-పెర్ష్యాలో పని సరిగా జరుగుచున్నట్లు కానరాదు. తక్కిన చిన్ననాడులలోని ఉనికియు అట్టిదే. ఇండియాలోను మొత్తముమీద పని బాగుగా జరుగుటలేదనియే చెప్పవలె. కాన, పడమటినాడులకు ఈ తూర్పునాడులు తీసికట్టులే. ఇండియాలోను-జపానులోను, పొ. గు. కడంక మొత్తముమీద స్వదేశపదతులమీదనే జరుగుచున్నది. దచ్చి తూర్పుదీవులలోను, ఫిలిప్పైను దీవులలోను, పొ. గు. కడంక బాగుగా జరుగుచుండుటకు కారణము పడమటి నాడులతోడిపాత్రే.

ఆస్ట్రేలియా-ఇది పడమటి దొరతనముక్రింద స్వతంత్రత కలిగియున్నదగుటచే ఇందలి నాడులలో పొ. గు. కడంక కొంతకాలమునుండి బాగుగా జరుగ మొదలిడినది. మిది పొ. గు. మొత్తము ౧౫,౦౦౦ లకు మించియుండును; పొత్తములు ౩౦ లక్షలకంటె హెచ్చుగా ఉన్నవి. మెల్బోర్ను నగరపు పొ. గు. లో ౨ లక్షల పొత్తములు కలవు; అందు, ౩౦,౦౦౦ తలుపులులేని బీరువాలలో ఉండును. సిడ్నె, అడిమెయిడి మొదలగు నగరములలోను, పట్టణములలోను, పల్లెలలోను, పొ. గుడులు కలవు.

ఇండియా పొ. గు. మనుగడ - ప్రాతది

ఇప్పటికి వైనాడుల పొ. గు. మనుగడను గూర్చి మనకు వలయునంత తెలిసికొంటిమి. కాన, ఇంక ఇండియా పొ. గు. మనుగడను గూర్చియు తెలిసికొననగు.

ఇండియా అనగా సేతువునకు హిమవత్సరవర్షమునకును నడుమనుండు దేశమని మనుమిపు డనుకొనుచున్నాము. దీనినే ఆర్యులు భరతఖండమనిరి. ఇది భరతవర్షములోని దనియు, అది జంబూద్వీపములోని దనియు, సంధ్యావందనము చేయువారికి తెలియును. కాని, ఇండియా ఎప్పుడును ఇట్లే ఉండననుకొనుట పొరపాటు. మొట్టమొదట వింధ్యము ఉత్తరపుటెలగా ఉండు దక్షిణదేశము మొదలుకొని బొంబాయిరాష్ట్రమును-సప్తసింధుదేశమును చేరినదే ప్రాతయిండియా. అపుడు క్రొత్తయిండియాలోని తక్కిన వాటా అంతయు కడలియే; మంచుకొండయు నాడు లేదయ్యె. సింహళ మపుడు దక్షిణదేశముతో కలసియుండిది. నిజమునకు ప్రాతయిండియా దక్షిణ లెమూరియాఖండపు నడుమ ఉత్తరముగాఉన్న వాటా. కాన, అది ప్రాతయిండియానుండి విడిపోయిన పిదప అక్కడ లెమూరియనులలో ఏడవపిల్ల తెగవారు ఉండెడివారు. వారు ప్రోళ్ళు కట్టిరి; కాన, నాగరకులు. వారిలో భాషయు కొంతకటకు పెంపొందె. లెమూరియాఖండము నానాటికి తగ్గిపోవునపుడు వింధ్య పర్వతమునకు ఉత్తరమునను-తూర్పునను ఉండిన కడలినుండి నేలపైకి రావొడగె; మంచుకొండయు

దానితోడిదే. నేల ఒకవైపున కడలినుండి లేచునపుడు మరొకవైపున అది కడలిలోనికి పోవును. కాన, అట్లాంటిస్ ఖండము బాగుగా వైకించునప్పటికి లెమూరియాఖండము బాగుగా మునిగిపోయె. ఇప్పటికి ౮-౧౦ లక్షల యేండ్లనుడును ఉత్తరహిందూస్థానము వైకించె; మంచుకొండ మఱిత వైకించె. అట్లాంటిస్ ఖండము విస్తరించియుండినపుడు ప్రాతయిండియా దానిలో చేరియుండె. ఇప్పటికి సుమారు ౨ లక్షల యేండ్లక్రిందట ఉత్తరహిందూస్థానము మంది ఉండుటకు తగిన ఉనికిలోనికివచ్చె. దక్షిణదేశమునుండి సింహళము విడిపోయె.

లెమూరియాఖండము మునిగిపోయినపుడు మిగిలిన తూర్పుదీవులనుండి లెమూరియనులు కొండలు ఉత్తరహిందూస్థానముచేరి, మంచుకొండల వరుసను వ్యాపించిరి. వారిలో కొందరు ఇప్పటి సంతాలు పరగణాలపట్టణ రాచఱికిముచేసిన జాడలు కానవచ్చుచున్నవి. ఈతెగలు చెందినవారినే ఆర్యులు నిషాదులనిరి; వీరిని పడమటి నెలవాదులలో మొదటివారు కొలారియను లనగా, ఇప్పటివారు ముండాలునుచున్నారు. అట్లాంటియసులలో రెండవపిల్ల తెగ వారగు తనతీలు సముద్రముమీదుగా వచ్చి, దక్షిణదేశమున ప్రవేశించి, అక్కడి లెమూరియనులతో నానాటికి కలసిపోయిరి; ఆరెండు తెగలవారిబిడ్డలే తొంటిద్రావిడులు. ఇక, అట్లాంటియసులలో మూడవ పిల్ల తెగవారును, తనతీల కంటెను నాటావతనము గడించినవారు నగు తొలైక్కుల ఇప్పటి అఫ్ఘాన్ స్థానముమీదుగా వచ్చి, ఇండియాలో వచ్చి, దక్షిణదేశమువఱకును వ్యాపించి, అచ్చటి తొలిద్రావిడులతో కలసిపోయిరి.

తొలిద్రావిడులు తమ పుట్టుపట్లగు దక్షిణదేశమున రాజ్యముచేయుచు, పిదప ఉత్తరదేశమంతయు లోబడుచుకొని, అప్పుడు మంచుకొండకు ఉత్తరమున ఉండిన కడలివఱకు ఏలిరి; వారే ఇండియాలో మొట్టమొదటి సామ్రాజ్యము స్థాపించినవారు. మరప్ప, మహేంద్రాచార్యుల నాగరికత దానిలో చేరినదే. ౬౦ బాన్ మారల్ పండితుడు రెండవదాని నాగరికత ద్రావిడులదని ఊహించె; అది నిజమే. ఆ మహాసామ్రాజ్యములో నిషాదులరాజ్యములును, తొలైక్కుల రాజ్యములును చేరి పోయె. వారు సుమారు ౫౦ వేల యేండ్లు, ఆర్యులు తమ్ము త్రోసిరాజుచేయువఱకును ఇండియాను ఏలి, తమ నాగరికతయు-తమ భాషయు కన్యాకుమారినుండి కాశ్మీరువఱకును నెలకొల్పిరి. అందుచేతనే, భరతఖండపు తొలిభాష ద్రావిడభాష అంటిని; అనుచున్నాను; అనంగలను. సంస్కృతము భరతఖండపు తొలిభాష అనుకొనుట వట్టి భ్రమ; అది ఎల్లభాషలకును తల్లి అనుట అతిశయోక్తి; నిజమునకు, సుమారు ౪-౫ వేల యేండ్ల క్రిందట ఏర్పడినభాష అది; అది వేదభాషనుండి పుట్టినది; అది సుమారు ౨౦ వేలయేండ్ల క్రిందటి కావచ్చును. ఇక, తొలి ద్రావిడభాష అన్ననో సుమారు రెండులక్షల యేండ్ల క్రిందటనే ఏర్పడి, తమిళము-తెనుగు మొదలగు పలుకులుగా విడిపోవువఱకును తన జెండా ఎగురవేయుచుండిన మేటిపలుకు. ప్రాకృతములను పేరను, దేశభాషలను పేరను వాడుకగు పలుకులై దాని బిడ్డలు. అది తొలుత వేదభాషకును, పిదప సంస్కృతమునకును, తోడుగా ఉండె. సంస్కృతము పెంపొందిన పిదప ఉత్తరదేశభాషలు దానినుండి పుట్టిననుడులతో నానాటికి నిండిపోయినవి; అయినను, వాని యెముకులగూడు కన్నతల్లి యిచ్చినదే. పలుకులకు గీటురాయి మాట యేర్పాటు. అది యిండియాలోని అన్నిపలుకులలోను ఒక్కతిననే కానవచ్చుచున్నది. కావుననే, నానెయ్యరు డాక్టరు చిలుకూరి నారాయణరావుగారు ద్రావిడభాషలనుగూర్చి గాలిలో మేడలుకట్టి, తుదకు తమ సిద్ధాంతము సత్యముకానిచో, ప్రాకృతములనెల్ల ద్రావిడభాష లాక్రమించినవనియు- అవి ద్రావిడభాషలనుండి పుట్టినవనియు సిద్ధాంతము చేయవలసియుండునని వ్రాయవలసినచ్చినది. ప్రాకృతములు ద్రావిడభాషనుండియే పుట్టినవనియు, సంస్కృతము వాని నాక్రమించినదనియు మైని నేను తెలిపినదానినిబట్టి తేటతెల్లమే. రావుగారే నిజము తలక్రిందుచేయుటకు ఎంతో పాటుపడి, తెనుగు మనుగడ తాముమాటుచేసినారు. ఆంధ్రవిశ్వకలాపరిమత్తువారు అట్టి మనుగడను అచ్చు చేయించి, తెనుగువారికి మేలుచేయుచున్నామను భ్రమతో దబ్బు దండుగ పెట్టుకొనుటకు తోడు,

తెనుగుపలుకు తల్లికి ఎంతో కీడుచేసినది చెప్పవలసినదనిచి నందులకు మిక్కిలి వశమవుచున్నాను. దీనికి బాధ్యులెవరో! మనకు కావలసినదానికి రాకున్నను, అక్రమమున దానికి డబ్బువచ్చుననుటకు ఇది ఒక నిదర్శనము. అయినను, దీనినిగూర్చి విరివిగా చర్చించుటకు ఇది తఱికాదు.

సుమారు 20 వేలయేండ్లనుండి ఆర్యులు జట్టు జట్టులుగా గోల్లకడలిదగ్గరనుండి రావడం, ఇండియాలో అపుడు ఏలుచున్న తొలిద్రావిడులతో పోరి, తొలైక్కులతో కొండలతో పోరుకలిసి, తుదకు గెలుపొంది, హెచ్చుగా ఉత్తరమునను-తత్తువగా దక్షిణమునను స్థిరపడిరి. ఉత్తరమున స్థిరపడిన వారు రాజ్యములు చేసిరి; మొదట గీర్వాణవాఙ్మయమును, పిదప సంస్కృతవాఙ్మయమును పెంపొందించిరి. దక్షిణమునకు వచ్చినవారు రాజులదగ్గరచేరి, పెద్దటికము చేసిరి. వారిలో కొందఱు చోళదేశస్థులతో కలిసి-చాల్లియాడును, పాండ్యదేశస్థులతోకలిసి ఈజిప్టునకు వెళ్ళి, అచ్చట సామ్రాజ్యములు స్థాపింపసాయపడి, పడమటినాడులవారికి తెలివికేటలబ్బుటకు దారిచూపిని మనకు తెలియును. దక్షిణపుటండియానే కొందఱు పడమటి వాగ్ధికారులు తూర్పు-ఎథియోపియా అనిరి. తొంటి పడమటి గ్రంథకర్తలకు ఇండియా అనగా భరతవర్షము కాని, భరతఖండము కాదు. భరతవర్షమనగా పెద్దయిండియా; దానిలోని వాటాలకు వైయిండియా, క్రింది యిండియా, పడమటియిండియా అను పేరు వాడెడివారు. పడమటి యిండియా అనగా పారసీకము. బెట్టియ, పెద్దతార్తరి, మంగోలియాదేశములును పెద్ద యిండియాలోనికే.

గొంటి ద్రావిడ సామ్రాజ్యసమయమున దక్షిణదేశము చదువులకు పట్టుకొమ్మగా ఉండెడిది. అందు అన్ని తెలలనుగూర్చి తెలుపు మంచిమంచి పాత్రములుండెడివి. ఆర్యులు మొదటిసారి వచ్చినపుడు ఉత్తరదేశమున పోదివ్వరు అను తేడను, దక్షిణదేశమున హురయందు (లాహిరి) అను చక్రవర్తియు, ఏలుచుండిరట! ఆర్యు లాచక్రవర్తి దగ్గరకుచేరి, చనువుగడించి, మెల్లమెల్లగా అచ్చటి యెంపుడు పాత్రములు తాము సంక్రమించిరి. మహాసామ్రాజ్యము వెలయునపుడు పో. గుడు అందుననుకొనుట తప్పకానేరదు. ఏమందురా? తమకు తెలియనివెల్ల కల్లలను - ఇప్పటి నెలువారులు - మేలెలుకవారును వ్రాసినపాత్రములు వెక్కులుచదివి, అందలి తెలు చేతనగునంతకంటె తరిచి, తేల్పుకొనినిగ్గే నేనిపుడు మాకు తెలుపుచున్నాను. అందలి పారపాటు లెవరేని చూపిన దిద్దుకొందును.

అట్లాంటిస్ ఖండము పోయినపిదప కడలిపాలుగాక మిగిలి, మునుపేకాక ఇపుడును నాజూకు నాడులని పేరొందినవానిలో మొట్టమొదటిది ఈజిప్టుని భ్రమపడిన పడమటి నెలువారులు పదంపడి చాల్లియా అనిరి. నిజమునకు అదియు భ్రమయే. చాల్లియాకంటె ఈజిప్ట్ మొదటి నాజూకునాడు. కాని, దాని నాగరకత మూడుసార్లు పోయినది. మరల దానికి నాగరకత ఇచ్చినది ఇండియాయే. వెక్కుమాటలే ? నాగరకతకు నిలుకడపట్టు మహ్మటికిని ఇండియాయే; అది ఒకప్పుడు వ్రాత్రయిండియాయో, మఱొకప్పుడు పెద్దయిండియాయో, ఇంకొకప్పుడు క్రొత్తయిండియాయో, అయిన అగుచుక !

“ఇప్పటిసేల మానిసిమేనుగా కైకొనుచో, యూరపు దాని కుడి సగము; అసియా ఎడమ సగము; ఇండియా గుండెకాయ. డోరస్ కొండలు ముక్కుదూలము; అఫ్రికా కార్ణము; ఆస్ట్రేలియా స్తీరము; రాకీకొండలవరుస వెన్ను; బ్రేజిలు పిఱుదులపట్టు. గుండెనుండియే మేనిలోని నలుగుడలకు నెత్తురు పోవునట్లు, ఇండియానుండియే అన్ని నాడులకు ఎలుకపోవును; ఇది తెలిసినవారు కావుననే సేల పెద్దలు— మనువు మొ. వారు- తొలి ఆర్యులను ఇండియాకు చేర్చినారు.” అని మేలెలుకవారు చెప్పుట ఎంతయు ఒప్పియున్నది.

“అత్యాపి భారతం శ్రేష్ఠం । జంబూద్వీపే మహామునే
యతోహికర్మభూరేషా । తతోఽన్యభోగ భూమయః॥

అత్రజన్మ సహస్రాణాం । సహస్రేరపిసత్త్వమ్
కదాచిల్లభతే జంతు । రామవన్యం పుణ్యసంచయాత్."

"జంబూద్వీపమునందలి నవవర్షములలో కర్మభూమి అగుటచే భారతవర్షమే శ్రేష్ఠము; తక్కినవి భోగభూమిలు; భారతవర్షమున పుట్టుట దుర్లభము; మనువ్యభిజన్మ మెంతో పుణ్యము చేసికొన్నదాని కలుగదు" అని శైద్ధలు చెప్పియున్నారు. ఇది నిజమని అస్తిమలు నమ్ముదురు. కాని, ఇది అరయుచో, ప్రాతముచుట్ట. అరండేలుగారు చెప్పినట్లు ఇండియా తొల్లి ఋషులది; ఇప్పుడు నగనాగరకులది. అప్పుడు సత్యమునకు ఆటపట్టు; కాన, ఎంతో మహిమతో ఒప్పుచుండెడిది. ఇప్పుడో అసీతి మాటిన దనక తప్పదు. మతములోనేమి, రాజనీతిలోనేమి, చదువులోనేమి, పాటలోనేమి, పనులలోనేమి, తుదకు నడతలోనేమి, నిక్కపుతనముపోయి కక్కూర్చి బలసి, నాగరకతలని ప్రెనాడులవారనుకొను దొంగవాలకములొనికి దిగిపోవుటచే, అప్పటి నిక్కపు పను చాలవఱకు తగ్గినది; తమనాడు తనకుతానే శైద్ధగా ఉండుటలు చేయుటకుమాటు దానిని ఏ ప్రెనాటికో బానిసగా చేయఁజూచు కూళ్లు ఇక్కడను కొందఱు బయలుదేరినారు. వారు తమ తల్లివెపుమాడక తక్కిన అన్నివైపులను చూచెదరు! ఆమెముక్తి ఆమెలోపలనే కలదని వెదుకక ప్రెని అంతటను వెదకెదరు. సరిగా అరయునెడల, ఇండియామేలు ఇండియాలోనే కలదు. కాని, ఆమేలు చేకూరుటకు మన దొంగవాలకము పోవలె; తమమేలే తాము చూచుకొనుజబ్బు వదలవలె; అందఱును తమవారే అను ఎఱుక పొందుకొనవలె; కలసి కట్టుతనమబ్బవలె; నిజము పాటింపవలె; వలయుచో ఉనుఱును ఒసంగఁగల తెగువ కలఁగవలె; ఎదుటిపచ్చమాచి-సంతసించు మంచి తెలివి అబ్బవలె. అప్పుడు, ఇండియామేలే కాక, అన్నినాడులమేలును ఇండియాలోనే కానవచ్చును. కాని, అట్టి నాడెప్పుడు వచ్చునో!

కోల్ బ్రాక్, సర్ విల్లియమ్ జోన్స్, లాస్సెన్, వెబర్, బర్ నాథ్ మొదలగువాని వలెగాక, ఇండియాలోని పండితుల సాయముగోని పరిశోధించిన వాకొలియట్ పండితుఁడు, ౬ వేల యేండ్ల క్రిందటనే ఇండియా తన పాండిత్యముద్రను-నాగరకతాముద్రను, ఈజిప్టు-పెర్ష్యా-జూషియా-గ్రీకు-రోముల మీఁద వేసెననియు, అవి తమ ముద్రలను తక్కిన యప్పటి పడమటి నాడులమీఁద వేసెననియు, చాటుచున్నాఁడు. ఇది ఎవరు కాదఁగలరు?

ఇంత ఏల? తొంటి నిసాదద్రావిడుల యెఱుక నిగ్గుంతయు వారినుండి లేనెట్టిఁగలు లేనెవలనుండి వలె శేర్చుగా కైకొని - కూర్చిన లేనె పెఱవంటి సంస్కృతపువ్రాగమివంటి వ్రాగమి, నేల నాలుగు వైపులను మేటి నాగరకతకు మానాడులే ఆటపట్టులని ఇప్పుడు బోరలు విఱుచుకొని విజ్ఞప్తిగడివారిలో ఎవరుగాని మానాట పుట్టినదని చెప్పఁగలరా?

ఎల్లయెడల నిండియుండెడి యెల్లఁడు తమ యులముననే కలఁడని యెఱింగిన మేటియెఱుకచే ప్రకృతిని బానిసగా చేసికొనఁగలిగిన మహర్షులుగదా మొట్టమొదటి నడపాత్తపు గుడులు! ఏరీ వారికి సాటివచ్చువారు? వారి నోళ్ళి పలుచదువులను వెఱవఱుచు గ్రామభోనులు!! వేదములు, శాస్త్రములు, స్మృతులు మొదలగునవి పెక్కులు వారికి కంఠస్థములే!!!

అలెఱ్ఱాండియా గ్రంథాలయ మేర్పడకముందు ఎఱుకగఁడింపఁగోరు పడమటినాడుల వారెల్లరును ఇండియాకే వచ్చెడివారు. ప్రెథాగొరసు (బుద్ధగురువు) ఇక్కడనుండి జ్ఞానము సంపాదించుకొని వెళ్ళినవాడే; ఏనుక్రిస్తు మొదలగువారు ఇక్కడ యెఱుక గడించు కొన్నవారే.

ఋషులు నడపాత్తపు గుడులయింతమాత్రమున నిలుకడ పా. గుడులు లేవనుకొనరాదు. స్వము కొఱకు వేదములు నోట చెప్పుకొనినను, అవి వ్రాతలో ఉండకపోనక్కఱలేదు. అట్టిచో తక్కిన వానిమాట చెప్పనక్కఱలేదు. దశరథుని కాలమున అయోధ్యలో చదువురానివారు లేరని రామాయణము తెలుపుచున్నది. కొంత అతిశయోక్తి అనుకొన్నను అంతయు కానేరదు. కాన, తొంటి రాజుల కాలమునను, తరువాతి యేండ్లతఱిని, పా. గుడులుండె ననుటకు సందియపడ నక్కఱలేదు.

అటుకానివో, అలెజాండరు దండె తివచ్చి తిరిగి పోవునపుడు పాత్రము లెన్నో యిక్కడనుండి ఎటు పోయియుండును? అప్పటికి — ౨,౪౬౫ ఏండ్లక్రిందట — సంస్కృతపురాగామి మింటి కొప్పంటు కొనెడి ఉనికి వచ్చుచుండె.

తత్త్వబోధలు, పురాణపతనము, గ్రామస్వరాజ్యపద్ధతుల చర్చలు మొదలగు వానివలన చదువురాని వారును ఎఱుకగలవారగుచుండిరి.

బౌద్ధజైనులు, పాలివాగ్మయు — ప్రాకృతవాఙ్మయమును పెంపొందించిరి. కాన, వారికిని పా. గుడులు ఉండెనని వేరే చెప్పనక్కఱలేదు. తమిళనాటిలో తమిళవాగ్మి పెరుగుటచే అక్కడను పా. గుడులు వెలయుచుండెననియే తలంపనగు.

రాజులును, రాజబంధువులును, పండితులును, ఒజ్జలును, పా. గుడులు కూర్చెడివారు. బౌద్ధ సన్న్యాసులకు మతగ్రంథములు వ్రాయుట విధి; జైనభిక్షులకును పాత్రములు కాపాడుట విధి. ఇందు వలన నగరి పా. గుడులు, గుడి పా. గుడులు, విహారగ్రంథాలయములు, మతగ్రంథాలయములు, గుహ గ్రంథాలయములు, పండితుల పా. గుడులు మొదలగునవి వెలసినవి.

తక్కిన పా. గుడులకంటె విశ్వవిద్యాలయ సీతముల పా. గుడులు మిక్కిలి పేరుపొందినవి.

నలంద—ఇందలి విద్యాసీతమునకు అసియాలోని అన్ని దేశములనుండియు విద్యార్థులు వచ్చెడి వారు. అక్కడ ‘రత్నోదధి’—అను మేటి పా. గు. ౮ అంతస్తుల మేడపై వెలయు చుండెడిది. హ్యూన్ త్సాంగ్—అను చీనాయాత్రికుడు ౬౫౭లో వచ్చి, చదువుకొని, కావలసిన పాత్రములు పెక్కులు వ్రాసికొని, తీసికొని పోయినాడు. అట్టి పా. గు. బౌద్ధభిక్షుకులు తమలోతాము దెబ్బ లాడకొని, మంటలపాలు చేసినారట! ఇంతకంటె మొఱకుతనమునకు తార్కాణ ఏమి కావలె?

తక్షశిల—౬ శతాబ్దిని ఇందలి విద్యాసీతమున ౧౮ విద్యులును నేర్పెడివారు; అచ్చటికి యూరపు వారు పెక్కురువచ్చి చదువుకొనుచుండిరి. అట్టివో అక్కడ ఎట్టిమంచి పా. గు. ఉండెడిదో!

ఉదంతపురి—నలందలో విద్యాసీతము క్షీణించునపుడు మగధరాజు దీనిలో విద్యాసీత మేర్పరిచె. ఇందలి పా. గుడి ౧౨౦౨ లో భక్తియార్ భిట్టి బీహారుదేశము మీదికి దండె తివచ్చినపుడు కాలిప్పించె. ఇచ్చటి కొన్ని పాత్రములు నేపాళము చేరినవి.

విక్రమశిల—ఇక్కడకూడ ఉదంతపురియందు వలెనే విద్యాసీతమును, గ్రంథాలయమును ఏర్పడి వానివలెనే పోయినవి. ఇందలి పాత్రములు కొన్ని టిబెట్టు దేశము చేరినవి.

దూపాంగ—ఇందలి విద్యాసీత గ్రంథాలయము బౌద్ధులకు ఎంతయు పనికివచ్చుచుండె.

పాటలీపుత్రము—ఇచ్చటి విద్యాసీతమున మంచి పా. గు. ఉండెడిది. అందు చీనాయాత్రికుడగు పాహియాను ౩ ఏండ్లుండి, సంస్కృతమును బౌద్ధమతగ్రంథములును చదువుకొని, కావలసిన పాత్రములు పెక్కులు వ్రాసికొనిపోయె.

కాశీ—ఇది గొప్ప విద్యాసీతము. ఇందు అన్నివిద్యలు నేర్పు మహా పండితులుండెడివారు. ఇట్టివో పా. గుడులుండకున్న మఱి యొక్కడఉండును?

కంచి—ద్రవిడదేశమున రాజధానిగాఉండి పేరుపొందిన యానగరమున మంచి విశ్వకలాశాల ఉండెడిది. కాన, దానితోపాటు మంచి పా. గుడియు ఉండుట నిశ్చయమే.

మధుర—ఇది పాండ్యదేశరాజధాని. దీనిలో పండిత సమఘముండి, తమిళపాత్రములను పరికించుచుండెడిది. కావున ఇందు పా. గుడి వెలయుచుండుటలో వింతలేదు.

చీనాయాత్రికులవలెనే ఆయా విద్యాసీతములలో చదువుకొన వచ్చినవారు పలువురు తమకు కావలసిన పాత్రములకెల్ల నకస్సు వ్రాసికొని తమనాడులకు కొనిపోయి, అక్కడ ఎఱుక పెంపొంద చేసికొను చుండిరి.

గుప్తరాజులు ఉత్తరహిందూస్థానమున క్రీ. ప్. 300 మొదలు ౬౫౦ వఱకును పాలించిరి. పిదప ఎంతో కాలమునకు వచ్చిన ఎలిజబెత్తురాణి రాజ్యకాలము ఇంగ్లాండునకెట్టిదో, గుప్తరాజ్య కాలము ఇండియా కట్టదని విక్టోరియా స్త్రీ పోగడినాడు. అప్పుడు చదువు మిక్కిలి హెచ్చె. పా. గుడులు దానితోడివే. గుప్తరాజులలో విక్రమాదిత్యుడు మేరపొందిన చక్రవర్తి. అతని సభ లోని సమయము విద్యానిధులట! అతడు పా. గుడులు పెట్టి పోషించుట వింతయా? పిదప గుప్త సామ్రాజ్యము చీలిపోయి, చిన్నచిన్న తొండపాలయ్యె. కాని, వారును పా. గుడులు పెట్టి, పెట్టించి, వ్రాతపొత్తములు పోతుండ కాపాడిరి. అవి తాళ-భూర్ణ పత్రములమీద ఎంతో ఓపికతో వ్రాసెడి వారు.

౭వ శతాబ్దిని హర్షచక్రవర్తి ఉత్తరదేశమును, చాళుక్యరాజుగు రెండవ పులకేసి చక్రవర్తి దక్షిణా పథమును పరిపాలించునపుడు గ్రంథాలయములు ఇండియాలో అంతటను వ్యాపించియుండును.

౧౧వ శతాబ్దిని భోజరాజు పండితుడగుటచే గ్రంథాలయము స్థాపించె. చాళుక్యులు మౌళవదేశ మును జయించినపుడు ఆపొత్తపు గుడిలోని పొత్తములు తీసికొనిపోయిరి.

చాళుక్యులలో విశాలదేవుడు పా. గుడులకొఱకు సామ్యు హెచ్చుగా పెచ్చించెనట. అతని గ్రంథాలయములోని రామాయణము జర్మనీలోని బోక్ విశ్వవిద్యాలయ గ్రంథాలయమునకు చేరిన దందురు.

౧౨వ శతాబ్దిని మహమ్మదుఘోరి ఇండియాపై దండెత్తినపుడు ఉత్తరహిందూస్థాన రాజ్యము లలో పా. గుడులు హెచ్చుగాఁగండి, మంది తెలివి తెటలు గల్గి, వాని నెదిరించి, ఓడించిరి. అదిచూచి, పిదప అతడు పా. గుడు లెన్నో పాడుచేయించెనట! అతడు త్రొక్కివేసిన నే కొందఱు తురుష్క దండయాత్రికులును తొక్కిరి. గ్రంథాలయములు పాడుచేసిరి. బౌద్ధభిక్షకులు కొన్ని పొత్త ములు వారికి చిక్కకుండ నేపాళ దేశమునకు కొనిపోయిరి. కాని, ఏమి లాభము? అవి అచ్చటి రాజ మంత్రుల మనోదార్పణము వలననో, అంగేయుల ప్రోద్బల ప్రోత్సహ వైపుణ్యమువలననో, అక్కడ నుండి తరలిపోయి, లండను నగరము చేరినవి. ఇప్పటి గోరిల్లా మంటలపోరులలో అవి ఏమయినవో! ఏమి కానున్నవో! ఎవరు చెప్పగలరు?

తురుష్కుల దాడులలో ఉత్తరదేశ గ్రంథములు నేపాళమునకు, టిబెట్టు దేశమునకు చేరినట్లు, మధ్య దేశమందలి గ్రంథములు విద్యాసగర సామ్రాజ్యమునకు చేరెనందురు. కాని, ఆసామ్రాజ్యమును తురకల దాడికి లోనయ్యె. అప్పుడు ఎన్ని బోయినవో! ఎన్ని మిగిలినవో! సరిగా చెప్ప వీలులేదు.

భోటాన్ పట్టణమున బౌద్ధవిహారపుట్టు త్రవ్వనెడ గ్రంథాలయ మొకటి బయలుపడె. తురు ష్కులదాడికి వెఱచి, అది పాతిపెట్టియుండునని డాక్టరు సైక్ గారు వ్రాసిరి. అందు ౭ భావలలో వ్రాసిన ౪ వేల పొత్తములు కలవు. అది సమగ్రదేవాలయ గ్రంథాలయమని తేలినదట! అనగా ఒక్కొక్క విషయమునుగూర్చి ప్రత్యేకముగా ఒక్కొక్క గ్రంథాలయ మేర్పఱుచుట మంచిదని యిప్పుడు మనమునుకొనుచుండ ఆపద్ధతి మన పూర్వజులే వాడుకలోనికి తెచ్చినట్లు దీనివలన తేటపడినది.

కొందఱు మహమ్మదీయులు పొత్తములు కాల్చివేసి, పొత్తపుగుడులు పెట్కులు పాడుచేసినారు. కాని, కొందఱు పొత్తములను కాపాడి, పా. గుడులు పెట్టి పోషించినారు. తుర్క్ ఫిరోజ్ నాచక్రవర్తి ౧౪ వ శతాబ్దిలో జ్వాలాముఖి దేవాలయమున ౪ వేల పొత్తములున్నట్లు తెలియచచ్చినపుడు, అవి ఢిల్లీకి చేర్చి, అందలి ముఖ్యగ్రంథములను అరబ్బీ-పారసీ భాషలలోనికి తర్జుమాచేయించె. మొగల్ చక్రవర్తులలో హుమయూన్ ౧౬ వ శతాబ్దిని గ్రంథాలయములు స్థాపించి, పోషించెనట! అతని కొడుకగు అక్బరుమాట చెప్పనక్కఱయేలేదు. ఆయన గ్రంథములను చదివించి, వినుచుండెడివాడు; ముఖ్యగ్రంథములు రెండు మూడుసార్లుకూడ వినిపెడివాడట. భారతము, రామాయణము, ఆధర్వ

వేదము, లీలావతీగణితము, తేజకమును జ్యోతిషగ్రంథము, ౪ వేల యేండ్ల కాశ్మీరచరిత్ర, మారివంశము, నలచరిత్ర మొ. పాత్రములు పార్సీలోనికి మార్పించె; కొన్ని కొత్తపాత్రములు వ్రాయించె. ఆయన గ్రంథాలయము మఱొకచో దొరకని పాత్రములతో ఒప్పుచుండె. దానిలో ఒకభాగము రాజివాసమున స్త్రీలకొఱకుండెనను, హెచ్చుభాగము సభాభవనమున బహిరంగముగానే ఉండెడిదట. ఆ పా. గు. లోని భారతము ఉత్తర జయపురగ్రంథాలయము చేరినది. దానిలో చక్కనిబొమ్మలును, వానిపైని ఉల్లిపొరవంటి లేడితోలకప్పులును కలవటం. ౧౭వ శతాబ్దిని జహంగీరు షాజహానులును గ్రంథాలయపోషకులే. యానప్ జులెయి-అను పాత్రమువ్రాసిన నూర్జీకి జహంగీరు ౧,౦౦౦ మొహరీలు కానుకచేసెనట! షాజహానుచక్రవర్తి పెద్దకొడుకు దారా తన ముత్తాత అగు అక్బరువలె విద్యాప్రియుడేగాక, కృతికర్త; పెక్కు పాత్రములువ్రాసె; ఉపనిషత్తులలో కొన్నిభాగములు పార్సీలోనికి తర్జుమాచేసె. అట్టిచో, అతడు గ్రంథాలయ ప్రియుడగుటలో వింతవిమున్నది? భారంగజేబు గోలకొండ—హైదరాబాదులు జయించి, అందు వ్రాతపాత్రములు ఢిల్లీ గ్రంథాలయమునకు చేర్చి. కాన, ఢిల్లీగ్రంథాలయ మపుడు మిక్కిలి గొప్పదయి ఉండవలె.

అప్పటి వ్రాతపాత్రములలో చిత్రకారులు బొమ్మలు చేర్చి, వాని వాడుక హెచ్చించుచుండిరి. ఎన్నో పాత్రపుగుడులలో విడిబొమ్మల పాత్రములుకూడ ఉండెడివి. చక్రవర్తుల పోషణమున ఎంతో పెంపొందిన ఢిల్లీ పా. గు. మొగల్ సామ్రాజ్యము నాశనముతో నశించిన తెలియవచ్చినపుడు గ్రంథాలయాభిమానుల డెండములు కుండకుండుటెట్లు? ౧౮వ శతాబ్దిలో ఢిల్లీ పా.గు.లోని పాత్రములు పెక్కులు అయోధ్యనవాబు పా. గుడికి చేరె. కాని, ౧౮౫౬ లో అయోధ్య ఆంగ్లేయులకు లోబడినపుడు, అప్పటి పాత్రములు చాలవఱకు కలకత్తాకు చేరినవి; కొన్ని లోన్నకుచేరినవి. ౧౮౫౭ లో బరిగిన సిపాయీల తిరుగుబాటులో ఢిల్లీ-లక్నో నగరములు పాడైనవి; అపుడు పా. గుడులును పాడయ్యెనని వేరొ చెప్ప నేల? లక్నో ముట్టడిలో కిటికీల కడ్డుపెట్టుకొనుటకు పాత్రములు వాడిరి. అది ముగిసిన పిదప అవి సిపాయీలకు వంటకట్టెలుగా పనికివచ్చినవి! ఏలమువేయఁగా కొన్ని ఏష్యాటిక్ సొసైటీవారు కొనినారట! అపుడు రామపుర నవాబు అరబ్బీ పార్సీపాత్రములెన్నో కొని, తన పాత్రపుగుడి పెంచెనట. ఆ పా. గు. లోని అరబ్బీ పాత్రములు ౪,౪౬౭; పార్సీపాత్రములు ౪,౫౭౩ బ్యాంకింగుర సంస్థాన మందును పోగా మిగిలిన పాత్రములు భద్రపఱచిరట.

ఉత్తరదేశమున ఖువాబ్జును, దక్షిణదేశమున తంజావూరిలో శరభోజీమహారాజును పా. గు. కడం కలో మిక్కిలి పాటుపడిరి.

నేపాళము, జమ్ము, బికినీరు, ఆఝ్మరు, మైనూరు, నైజాము మొ. సంస్థానములవారు గ్రంథాలయములు పెట్టి పోషించిరి. టిప్పుసుల్తాను మంచి పా. గు. కూర్చె; అందలి పాత్రములకొన్ని ఇంగ్లాండు చేరె; కొన్ని విల్లియమ్కోట కాలేజీకి చేరె.

అల్వారు పా. గుడికి భానుసింగు మహారాజు ఎన్నో పాత్రములు చేర్చినట. పదునైదు దినములకు ఒక పొరటుచొప్పున అఘామీర్థావ్రాసిన 'గుల్-సాక్' పాత్రము, దీనిలో తలదాచు కొనినది. ఇందు ఎన్నో వన్నెకెక్కిన బొమ్మలుగలవు. దీని అంచులపై నగిషీలు, గులాము ఆలీఖాను- బలదేవు- అను పనివాండ్లు చేసినరట! ఇది తయారగుటకు లక్షరూపాయలై యుండునట! ఒక అల్వారుప్రభువు రు ౩ వేలును, కొనరు మంచి దుస్తల కానుకయు ఇచ్చి, చక్కని ఖురాను వ్రాతపాత్రము కొనినరట! మూలము ఊదా సీరాతోను, టీక ఎఱ్ఱ సీరాతోను వ్రాసివారట!

మొగల్ సామ్రాజ్యము రూపుమాసి దేశ మరాజకమైనపుడు, అప్పటికి మన దేశమున చేరి కొంత అధికారమును పలుకుబడియు గడించిన పలుతెగల తెల్లవారు - పోర్చుగీసువారు, ఒలండులు, డేనులు, ఫ్రెంచివారు, బ్రిటీషువారు - తమకు నచ్చిన పాత్రములను ఎట్లో సంగ్రహించి, తమ తమ దేశములకు

చేర్చిరి. అవి యూరపుఖండములోని - ఆయానాడులలోని గ్రంధాలయములకు అలంకారములయ్యె. ఇట్లు మన యిండియానుండి కలిమి చెలిమియేకాక, ఓలుకు వెలదియు తన కొన్ని రూపులతో వెడలి, వెలునాడులపాలై పుట్టినవాటికి జంట బీదటికము సమకూర్చె. ఇందువలన ఇండియాలో పుట్టిన పాత్ర ములుకూడ వైకిపోయి మన పా. గు. కడంకకు కొఱత కలిగె. ఒక అరిది జైనిభిరే పుస్తకము అమెరికాలోని స్మిత్ సోనియట్ ఇన్ స్టిట్యూట్ వారు రంగులతో వెలడించిరి! శివాజీపటము పారిస్సు చేరె!! అక్కన్న, మాదన్నల పటములు అమ్మస్టేషను చేరె!!!

ఈకొఱత ఏల కలిగెనని తలపోయుచో, భరతఖండములోని వారికి అప్పటికే ఏర్పడిన కలసికట్టు తనములేమి - ఎదుటిపచ్చచూచి ఓర్పలేమి - సోమరితనము - తొలితెగున - వెనుకతీత మొదలగు లాట్లు వలననే అని తేలును. ఇంతఏల? మన బానిసతనమే ఇది నిజమని చాటుచున్నది. దీనికంటె మఱి కేలు తార్కాణ మేమికావలె?

ఇండియా పా. గు. మనుగడ - ఇప్పటిది

ధీర్ల సామ్రాజ్యము నశించిన పిదప ఏర్పడిన సంస్థానములలోను - జమిందారీలలోను నష్టశేషము లగు గ్రంధాలయములును, తెల్లతెగలవారి సంబంధమువలన వారి వారి భావల పాత్రములతోడి పా. గుడులును దేశమున వెలసె. సర్వకలాశాలలు, కలాశాలలు మొ. విద్యాసంస్థలలో ప్రత్యేక గ్రంధాలయములు బయలుదేఱె. గృహస్థపండిత గ్రంధాలయములు మఱికొన్ని ఏర్పడె.

కలకత్తాలోని ఇంపీరియల్ లైబ్రరీయును (సామ్రాజ్య గ్రంధాలయమును) చెన్నపురిలోని కానిమరా లైబ్రరీయును, అడియారు దివ్యజ్ఞానసమాజ గ్రంధాలయమును, పూనాలోని భండార్కరు లైబ్రరీ యును, ఇంకను మఱికొన్నియును మాత్రమే ఒక మోస్తరు పెద్ద గ్రంధాలయము లనదగును.

నేపాళమున రతాకపురమున ౪౦ పెట్టెల వ్రాత పాత్రములును, జనల్ మీరుచందలి పరశురామ గ్రంధాలయమున వేలకొలది వ్రాత పాత్రములును, ఇట్లే కనరాజిల్లాలోని మురవిద్రెలోని జైన గ్రంధాలయమందును, అహమ్మదాబాదు- నద్వాసు- నూరతు- కాంచే- తరాదు- భట్నీరు గ్రంధాలయము లందును వేలకొలది పాత్రములును కలనని తెలియవచ్చు చున్నది.

౧౯౧౦ లో అమెరికా పద్ధతిబట్టి బరోడాలో బయలుదేలిన పా. గు. కడంక అచ్చటి దొర తనమువారి తోడ్పాటుతో బాగుగా జరుగుచున్నదని ఇదివఱకే అనుకొంటిమి. అదే ఇండియాకల్ల అదర్శముగా ఉన్నది. అచ్చటి పా. గుడులలోని పాత్రము కిపును సుమారు ౮ లక్షలుండును.

బంగాళ- పంజాబు- చెన్నపురి- బీహార్- బొంబాయి రాష్ట్రములలో గ్రంధాలయోద్యమము ఒక మోస్తరుగా పనిచేయుచున్నది. కొన్ని పట్టణములలోను- కొన్ని పల్లెలలోను పా. గు. పని కొంత వఱకు జరుగుచున్నను, జరుగవలసిన పని దీనికి ఎన్నోరెట్లు హెచ్చనక తప్పదు. పట్టణములలోని పని ఇప్పటికంటె బాగుగా ప్రయత్నించుచో కొంతవఱకేని తృప్తికరముగా జరుగవచ్చును. కాని, పల్లెలలో పనినిగూర్చి అటు చెప్ప వీలులేదు. ఏమందురా? మన పట్టణములు ౨,౫౦౦; మన పల్లెలు ౭,౫౦,౦౦౦! కాన, మనదేశమున పల్లెలలో పని బాగుగా జరిగినపుడే మనము సంతసింపవలసి యుండును. దీనికి తోడు మన ఇండియా పా. గు. కడంకకును, వైనాడుల పా. గు. కడంకకును ఎంతో తేడాకలదు. చదువుకొననవారికి తోడ్పడునది అక్కడిది; చదువు వచ్చిన కొలదిమందితో పాటు చదువురాని పెక్కువమందికి తోడ్పడవలసివది ఇక్కడిది; అక్కడ చదువుకున్నవారు ౧౦౦కి సుమారు ౯౦ మంది; ఇక్కడ ౮ మంది. ఈ తేడాకు కారణము, వైనాడులలో మంది చదువుకొఱకు సామ్య హెచ్చుగా చెచ్చించుచుండ, మననాట మిక్కిలి తక్కువగా చెచ్చించుటయే దీనికొక తార్కాణ. - లండను లోని ౪౪ లక్షలమందికి చదువు ఖర్చు రు ౧౭ కోట్లు; ఇండియాలో బ్రిటిషుప్రభుత్వముక్రిందనున్న సుమారు ౨౭ కోట్లమందికి చదువు ఖర్చు సుమారు రు. ౧౭ కోట్లు- అనగా అక్కడ తల ౧ కి

చదువు ఖర్చు రు 30; ఇక్కడ తల ఒకటికి నుమారు ఎనిమిది అణాలు! ఇట్టి సిలిలో ఇండియాలో పొ. గు. పని సరిగా జరుగకుండుట వింతగాదు. చేయకలసినది ఎంతో పెద్దపని. ప్రభుత్వమువారి వలనగాని, ధనవంతులవలనగాని, తెలివి తేటలు పొందవలసినవారి వలనగాని వచ్చు సాయము మిక్కిలి తక్కువ. అర్థబల మిట్లుండ అంగబలము మఱిత తక్కువగా ఉన్నది. కాన, పొ. గు. పనిచేయువారు ఏడురీతి యాచకలసిన వచ్చుచున్నది. కాన, కలగవలసినంత పెంపు కాన రాకున్నది. నూటికి ఇదొకకుకూడ పొ. గు. తోడ్పడుటలేదు.

విద్యావిధానమున మార్పుల సూచించుటకు ఏర్పడిన సంఘములలో ఏరియును గ్రంథాలయముల ఆవశ్యమునుగూర్చి ఎత్తియుండలేదు. పొ. గు. తోడ్పాటు లేనిచో తొలిచదువుకొఱకు వెచ్చించిన సామ్యంతయు బూడిదలో పోసిన పన్నీరే—అని ఆసంఘసభ్యులకు తట్టకుండుట ఎంతయువింత!

బరోడా సంస్థానములో జరుగుచున్నంత ప్రశస్తముగాఁగాకున్నను, మైసూరు, పుదుకోట, నైజాము మొ. సంస్థానములలో గ్రంథాలయోద్యమము కొంతవఱకు సాగుచున్నది. కొచ్చిను సంస్థానమున గ్రంథాలయాభిలాష తక్కువ అందురు. తిరువాన్కూరు సంస్థానమునకూడ పొ. గు. కడంక సరిగా జరుగుట లేదట. బ్రిటిషిండియాలో గిరికి చదువుకొన్న పురుషులు ౧౪ గురును, స్త్రీలు ౨ రు కాఁగా, తిరువాన్కూరు సంస్థానమున చదువుకొన్న పురుషులు ౪౧ మంది; స్త్రీలు ౧౭ గురు. ఇట్టిచోట పొ. గు. కడంక వెనుకబడుట వింతయే. ఇప్పుడైన అచ్చటివారు వలయు శ్రద్ధ తీసికొందురగాక!

చెన్నరాష్ట్రములో రాజధానిఅగు చెన్నపట్టణమున పొ. గు. కడంక కొంతవఱకు బాగుగానే జరుగుచున్నను, ద్రవిడదేశమునగాని, కర్ణాటక దేశమునగాని, కేరళదేశమునం గాని గ్రంథాలయోద్యమము వ్యాపించినట్లు కానరాదు.

తెనుఁగునాటి పొ. గు. మనుగడ—ప్రాచీన

తెనుఁగునాడు మొదట తొంటిద్రావిడ సామ్రాజ్యమున చేరియుండి, పిదప విడిపోయె. పిమ్మట దానిలో కొంత ఆంధ్రదేశమయ్యె. నిజమునకు, కలింగమును— ఆంధ్రమును— త్రిలింగమును తెనుఁగు నాటిలోనివే. ఇప్పుడు, 'ఆంధ్రదేశము'—అనునది 'తెనుఁగునాడు'— అను నుడికి మాటుగా వాడుచున్నారు. కాని, రాజకీయవిషయమున ఆంధ్ర పదము వాడినను, తక్కిన యెడల 'తెనుఁగు' 'తెలుఁగు' నుడులే వాడుట ఎంతయు ఒప్పును.

తొంటి ద్రావిడ సామ్రాజ్యమున చేరియుండినపుడు తెనుఁగునాటి తొలి ద్రావిడభాషలో వ్రాసిన పాత్రము లుండియుండుననుట నిశ్చయము; పాత్రములతోడినే పాత్రపుగుడులు కదా. పిదప, ఆర్యులతో వారిగీర్వాణపు స్రవములును, తరువాత సంస్కృతపు స్రవములు చేరియుండును. తెనుఁగు పాత్రములపుడు లేకుండునుగాక! పొ. గుడులు మాత్రము లేవనరాదు.

† భారతయుద్ధము నుమారు 3,౪౦౦ ఏండ్ల క్రిందట జరిగినది. అప్పటికి కలింగ - ద్రవిడ - పాండ్య - కేరళదేశము లేర్పడినవి. కలింగ దేశరాజు తన చుట్టములతోను - సైన్యముతోను వెళ్ళి, భారతయుద్ధమున కారవపక్షమున పోయెను. కలింగ దేశములు తెనుఁగువారే. కాన, అప్పటికి తెనుఁగు పాత్రములు కొన్నియేని పుట్టియుండునేమో!

తెనుఁగువారు, ఇప్పటికి నుమారు 3౦౦౦ ఏండ్లక్రిందట బంగాళములోని టిప్పెరారను, అక్కడ నుండి బర్మాకును—ఇండో—చీనాకును వెళ్ళి, రాజ్యములు చేసినట్లు తారాగ్రణములు కానవచ్చుచున్నవి. వారు కలింగమునుండియే వెళ్ళిరనుట నిశ్చయము. మఱికొండలు కలింగమునుండి ఓడలమీద జావా

† ఇది చరిత్రకారులు చెప్పుమాట. జ్యోతిష్కుల లెక్కనుబట్టి నుమారు ౫ వేల ఏండ్లక్రిందట జరిగినది.

మొదలగు దీవులకు వెళ్ళినటువంటి క్లింక్ నుడియే పెద్దనిదర్శనము. అప్పుడే 'తెలుగు' 'తెనుగు' నుడులు వాడుకలో ఉండెనుటకు ఇప్పుడు బర్మాలోవాడు 'తెవైంగ్', 'తెన్సుగు' అను నుడులే సాక్ష్యము. ఇందు ౧౯౩౧ జనాభా లెక్కలనుబట్టి మొదటి తెగవారు 3,౦౫,౨౯౪ గురును, రెండవ తెగవారు ౨,౨౭,౭౧౪ గురును కలరు. వెలనాడులకు వెళ్ళి, రాజ్యములు చేయఁగలుగు స్థితిలో ఉండినపుడు తెనుగువారికి పొత్తములును, పొ. గుడులును ఉండియుండవా ? కాని, సన్నయాభట్టు కాలమునకు పూర్వముండిన పొత్తములే మఁకిపుడు దొరకనపుడు, అంతకుముందు సుమారు ౨ వేల యేండ్లక్రిందటి పెట్టుదొరకును ? అయినను, చీనావారు పుస్తకప్రియులు కాన వారి ప్రాంత పొ. గుడులలో ఏవేని ఉండునోమా ! కాని, వానికిని ఎన్నో యిక్కట్లులు వచ్చినవి; ఎన్నో పొత్తములు పోయినవి. ఏమైనను, వీలన్నచో వానికొక కరయనగును.

సూత్ర కారులగు బోధాయనుఁడును- అపస్తంబుఁడును ఆంధ్రులనుచున్నారు. అట్టివో వారికాలమున పొ. గుడులుండుట వింతకాదు. ఆంధ్రులు తెనుగునాటిని లోబలుచుకొనినపుడు వారితో ప్రాకృతపుస్తకములు వచ్చినవి. అపుడు జౌద్రజైవమతములు తెనుగునాట వ్యాపించుటచే పానిపొత్తములును, అరమాగధీ పుస్తకములును చేరినవి. నాగార్జునుఁడు తనపేర నొప్పు కొండమీఁదనుండి ౨౪ గొప్ప జౌద్రగ్రంథములు వ్రాసె; దిజ్ఞాగుఁడను ఆంధ్ర జౌద్రాచార్యుఁడు ప్రమాణసముచ్చయమును ప్రమాణతర్క పుస్తకముకూర్చె. ధాన్యకటకము ఆంధ్రులకు రాజధానిగా ఉండినపుడు, అచ్చట విశ్వకలాశాల ఉండెడిది; అందు చదువుకొనుటకు చీనా-బర్మా-సింహళము మొ. చోటనుండి విద్యార్థులు వచ్చుచుండెడివారు. కాన, అక్కడ అపుడు పొ. గు. ఉండెని వేతే చెప్పకక్కర్లేదు, అట్లే జౌద్రవిహారములయందును, జైనమతములలోను, ఆంధ్రరాజుల నగరులలోను, పండితులదగ్గఱను పొ. గుడులు ఉండియుండును.

ఆంధ్రుల తరువాత, పల్లవులు-చాళుక్యులు-కాకితీయులు-విద్యానగరరాజులు-రెడ్డు-వెలమలు- క్షత్రియులు మొ. వారందరు రాజ్యము చేసిరి. విద్యానగరరాజ్యము సామ్రాజ్యము సైతమయ్యె. దండయాత్రలలో కొందఱు పొ. గుడులు కాల్చివేసెడివారు. వేంగినాడను పేరందుచేతనే వచ్చెనందురు. అట్టివో, తెనుగునాటి పొ. గుడులు లుండెనుట నిస్సందేహము. వాడి దగ్గటి నాగ్ర గ్రామమున దొరకిన కాసనమునుబట్టి-రాయనారాయణ అను చాళుక్యరాజు సీనానాయకుఁడు మధుసూదనుఁడేర్పటి చిన వసతికలాశాలలో ౨ రు వేదాధ్యయనముతోను, 3 రు కాస్తోపాధ్యాయముతోను, ౬ రు పొత్తపు తీర్చరులుండెరిని తెలియవచ్చును.

తెనుగువారికి పొ. గు. మీఁద మక్కువ ఎక్కువ అనుటకు ౧౭ శతాబ్ది మొదట తంజావూరిలో తెలుగు నాయకులేర్పడిచిన పొ. గుడియే తార్కాణ.

తుదకు బ్రిటిషువారి యేలుబడి వచ్చినది. జమిందారీలు పెక్కులు బయలుదేరినవి. జమిందారులలో విద్యాప్రియులు పెక్కురు గ్రంథాలయములు పెట్టిరి. పండితులును, భాషాభిమానులును, పొ. గు. లేర్పఱచిరి. సుమారు ౧౫౦౦ ప్రాంతమున విశాఖపట్టణమున శ్రీ పరవస్తువారు పొ. గు. ఒకటి పెట్టిరి; అది ఇప్పుడు 'ఆర్షగ్రంథాలయము' అనుపేర వెలయుచున్నది. ౧౮౨౮ లో ఇండియా సర్వేయర్ జెనరల్ గా ఉండిన మెకడెదొరగారు తయారుచేసిన తూర్పువ్రాతపొత్తముల జాబితాను 'హెచ్. హెచ్. కిల్పిన్' దొరగారు వెలపించిరి. అందు, తెనుగుపొత్తములు ౧౫౬ లెక్కకువచ్చె. ౧౮౩౫లో తెనుగుపొత్తములన్నపడ మొదలిడె. అప్పటినుండి పొ. గుడులు పెరుఁగఁదొడఁగె. ౧౮౬౮ నవంబరు 3 తేదీని సంస్కృతపు వ్రాత పొత్తములనుగూర్చి ఇండియా దొరతనమువారుచేసిన తీర్మానమునుబట్టి చెన్నపురి దొరతనమువారు నియమింపఁగా గ్లగ్లవ్-ఆఫ్ట్ దొరగారు దక్షిణదేశమున సంచారముచేసి - వెలపించిన ఆపొత్తముల జాబితాలలో ఆయన చూచిన పొ. గుడులనుగూర్చి తెలిపియున్నారు. అందు విశాఖపట్టణముజిల్లాలోనివే 3౦ లెక్కకు వచ్చె. అట్టివో తక్కిన తెనుగునాట ఎన్నో ఉండి

యొందును. అవి అన్నియు సరిగా పడమటితీరున మంచి పొత్తుపుగుడులు కాకున్నను కొన్నియేని కొంత వఱకేని మంచి పొ. గుడులనఁ దగియుండును.

తెనుఁగునాటి పొ. గు. మనుగడ - ఇప్పటిది

ఇంక, పడమటితీరున సరిగా ఎటు మన పొ. గు. కడంగమొదలై - సాగుచున్నదో తెలిసికొనఁగ. మనవారు కొందఱు ఇది ఆంధ్రోద్యమముతో ఆరంభమైనదనుకొను చున్నారు. వారితలంపు తప్పు. గ్రంథాలయోద్యమము పాశ్చాత్యపద్ధతిని ౧౮౮౬ లో ప్రారంభమయ్యె; ఆంధ్రోద్యమము ౧౯౧౩ లో కీ. శే. జొన్నవిత్తుల గురునాథముగారు మొదలగువారి ప్రయత్నమున ప్రారంభమయ్యె. అప్పటికే తెనుఁగు నాట పెక్కుమంది గ్రంథాలయము లేర్పడినవి. ౧౯౧౨ లో అవి ౮౫; ౧౯౧౩ లో ౧౨౩ లెక్కకు వచ్చె. నిజమునకు గ్రంథాలయోద్యమము వేఱు; ఆంధ్రోద్యమము వేఱు; దాని సభలువేఱు; దీని సభలువేఱు. ఆంధ్రమహాసభలు జరుగకున్నను గ్రంథాలయమహాసభలు జరుగుచున్నవి. రెండును ఎప్పుడో ఒక్కచోట కలసిన కలయుఁగాక! నిజమునకు బహిర్యోగిని పొ. గు. కడంగవలెనే ఆంధ్రోద్యమము తన తొలిదినములలో గ్రంథాలయోద్యమమునకు ప్రోత్సాహము కలిగించుటకు తోడ్పడినది.

మన యిప్పటి పొ. గు. మనుగడనుగూర్చి యీనడుమనే విశాఖపట్టణములో కొంత తెలిపియుంటిని. అది యిందు పొందుపఱచి తక్షణమిదియు తెలిపెద.

ఆంధ్రదేశమందలి మొదటి మంది గ్రంథాలయములు

ఆంధ్రదేశమందలి గ్రంథాలయోద్యమము, వ్యక్తిప్రధానము-సంఘప్రధానము, అని రెండు విధములుగా విభజింపఁగ. మంచి గ్రంథాలయము లనఁగా ప్రజలందఱు కొఱకును ఏర్పడిన గ్రంథాలయములు. వాని చరిత్రనుబట్టి ఈఉద్యమము సుమారు ఆఱువదియేండ్ల క్రిందట బయలుదేరినట్లు తెలియవచ్చును; ఏబదియేండ్లదేదేనండీ వ్రాత సాక్ష్యమున్నది. గ్రంథాలయముల బోగట్టా ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ చరిత్రలోను, పెక్కుర ఉపన్యాసములలోను, గ్రంథాలయ సర్వస్వసంచికలలోను, ఇండియన్ లైబ్రరీ జర్నల్ సంచికలలోను, తక్షిన్ వానిలోను కానవచ్చును. అయినను, ఇంకను పెద్దగ్రంథాలయములతో సంబంధమున్న వారుకూడ పొరపడుచున్నారు. కాన గ్రంథాలయ చరిత్రాభిమానులకు సరిఅయిన బోగట్టా తెలుపుట అవశ్యక మగుచున్నది. మొదటివానిలో 'మాది మొదటిది', 'మాది మొదటిది'. అని పొరపడకుండుటకు కాలమునుబట్టి మొదటి గ్రంథాలయము లేవేవో వరుసగా క్రింద పొందుపఱచెద.

౧౮౮౬ శ్రీ సరస్వతీనిలయము, విశాఖపట్టణము- కీ. శే. మంత్రి-అదినారాయణమూర్తి పంతులు గారు స్థాపించి, స్వయముగా ఇరువదియేండ్లు నడపిరి. ఇది ఇపుడు 'ఆనందగజపతి గ్రంథాలయము' అనుపేరే మాధవ్యక్రమమున ఉన్నది. దీనిని విశాఖపట్టణముజిల్లా కేంద్రగ్రంథాలయముగా చేయుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది.

౧౮౮౯ శ్రీ సరస్వతీవిలాసమందిరము, పులివిందుల, కడపజిల్లా.

౧౮౯౦ సీ. వీ. ఎ. లైబ్రరీ లండు రీడింగురూము, వంగవోలు.

౧౮౯౫ నాగోజిక్కుబ్బు, ఉండి, భీమవరముతాలూకా.

౧౮౯౭ వీరేశలింగకవి సమాజగ్రంథాలయము, కుముదవల్లి, భీమవరముతాలూకా.

౧౮౯౮ ఒక గ్రంథాలయము, రాజమహేంద్రవరము. పేరు పెట్టకయే శ్రీ నాథము కృష్ణారావు గారు స్థాపించినట్లును, ఇదే ౧౯౦౦ లో వీరేశలింగ పుస్తకభాండాగారమునకును, ౧౯౧౫ లో సర్వజన పుస్తకభాండాగారమునకును, ౧౯౧౯ లో గౌతమీ గ్రంథాలయమునకును పుట్టికీటయినట్లును కానవచ్చును.

౧౮౯౯ రీడింగ్ క్లబ్బు, కొల్లూరు, తెనాలి తాలూకా.

౧౯౦౦ యంగ్ మెన్స్ లిటరరీ అసోసియేషన్, గుంటూరు.

౧౯౦౦ వీరేశలింగ పుస్తక భాండాగారము, రాజమహేంద్రవరము. ఇది మధురకవి శ్రీనాథము కృష్ణారావుగారు స్థాపించిరి.

౧౯౦౦ నుబ్బారాయ గ్రంథాగారము, సిద్ధాంతము, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

౧౯౦౧ శ్రీ విక్టోరియా పురమందిరము & సోషల్ కల్చురైబ్రరీ, నూజివీడు, కృష్ణాజిల్లా.

౧౯౦౧ శ్రీకృష్ణ దేవరాయాంధ్రభాషానిలయము, హైదరాబాదు.

౧౯౦౩ శ్రీశారదాపుస్తకభాండాగారము, నాగరెడ్డిపల్లె, ఆంధ్రపురముజిల్లా.

౧౯౦౩ స్టూడెంట్స్ సెల్స్ ఇంప్రూవింగ్ సొసైటీ గ్రంథాలయము, బెజవాడ.

౧౯౦౪ హిందూయనజనసమాజగ్రంథాలయము, ఎలూరు.

౧౯౦౪ రాజరాజనరేంద్ర భాషానిలయము, హనుమకొండ.

౧౯౦౪ విద్యార్థిసంఘ గ్రంథాలయము, నెలూరు.

౧౯౦౫ ఆర్యభాషసమాజగ్రంథాలయము, పెదపాలెము, తెనాలితాలూకా.

౧౯౦౫ ఆంధ్రభాషాభివృద్ధి పుస్తక పత్రికా పఠశాల, సికిందరాబాదు.

౧౯౦౫ మిత్రమండలి గ్రంథాలయము, బల్లారి.

గ్రంథాలయోద్యమము బయలుదేరిన తొలి యిరువది ఏండ్లలో పై గ్రంథాలయము తేర్పడినట్లు తెలియవచ్చుచున్నది. మఱియే వేని ఉన్నచో తెలిసినవారు తెలుపుదురుగాక!

పై గ్రంథాలయములలో విశాఖపట్టణమున ఏర్పడిన శ్రీ సరస్వతీనిలయమే మొట్టమొదటి గ్రంథాలయమని తేటతెల్లమేకదా! కాన, 'గ్రంథాలయ పితామహ' బిరుదము, అది స్థాపించి - స్వయముగా ఇరువదియేండు ఏడ్లపిన క్షీ! శే! మంత్రిన ఆదినారాయణమూర్తిపంతులుగారి కే రావలయు ననుటయు నిర్వివాదాంశమే.

ఇక్కడ మన కృష్ణారావుగారున్నారు; వారేమైన తెలుపవలసియున్న తెలిపెదరుగాక!

కృష్ణ:-వాచిలాల వాసుదేవశాస్త్రిగారిక గ్రంథాలయము పెట్టిరి; అది ముందేమా!

అధ్య:-అది మంచి గ్రంథాలయమా?

కృష్ణ:-కాదు.

అధ్య:-ఇక సుదేహమక్కరలేదు; స్థిరపడినది; విశాఖపట్టణమున ఏర్పడిన శ్రీ సరస్వతీనిలయమే మొదటి మంచి గ్రంథాలయము.

మైని తెలిపినదానిబట్టి

౧౯౦౫ చివరకు తెనుగునాట మంచి గ్రంథాలయములు ౧౯ లెక్కకువచ్చె; అవి ౧౯౧౩ లో ౧౨, ౧౯౨౦ లో ౬౦౦ అయ్యె. ౧౯౩౯ లో ఆం. దే. గ్రం. సంఘమువారు ప్రకటించిన ఆంధ్ర దేశగ్రంథాలయములపట్టికలో ౭౭౯ చేరె. ౧౯౪౦ లో నా లెక్కనబట్టి ౮౪౦ అయి, ౧౯౪౧ మొదట ౯౦౪ అయినవి. ఇంకను చేరవలసినవి కొన్ని ఉండకపోవు. మొత్తముమీద ఉజ్జాయింపుగా ౧౮౮౬ మొదలుకొని ఇప్పటికి ఏర్పడిన పా. గుడులు సుమారు ౧౦౦౦ ఉండును. కాని, వీనిలో ఎన్ని ఇష్టము సరిగా పనిచేయుచున్నవో చెప్పజాలము.

మన మంచి పాత్రపుగుడులు బ్రిటిషువారిక్రిందనున్న తెనుగు జిల్లాలలోను, చెన్నరాష్ట్రమునకు రాజధాని అగు చెన్నపురిలోను, నైఋత్యక్రిందనున్న తెలుగుజిల్లాలలోను, తమిళనాటను-మైనూరు సంస్థానమునను, తక్కిన నాడులలోను తెనుగువారున్నచోట్లను ఏర్పడినవి. కొన్ని పోయిన పోవుగాక! కొన్ని సరిగా పనిచేయుచున్న చేయక పోవుగాక! అంతమాత్రమున తెనుగునాట గ్రంథాలయోద్యమము ఖీణదశలో నున్నదని మన తమిళ తోబుట్టువు లెవరో వ్రాయుటకు కారణము మతి

భ్రమయో ! ఓర్వలేమియో ! చలమో ! మఱేమో ! కావలె. భావలనుబట్టి కాంగ్రెసువారు రాష్ట్రములుగా విభజించినవారిలో మన తెనుగునాడు ఒకటి. వీనిలో మఱియేనాటనుగాని, పొ. గు. కడంకను మననాట సాగునట్లు సాగుటలేదు. సంస్థానములలోకూడ ఒక్క బరోడాసంస్థానమే గ్రంథాలయోద్యమమున మన తెనుగునాటిని మించి పనిచేయుచున్నది. దానికి కారణము దొరతనపు తోడ్పాటే. అట్టి తోడ్పాటే మనకున్నచో మనమును బరోడావారితో పోటీపడి పనిచేసియుందుము ! వారిని మించినను- మించకున్నను, వారితో సరిగానైన పనిచేసియుందుము ! అది అటుండనిండు. ఇండియా మొత్తముమీద పాశ్చాత్యపద్ధతిని పొ. గు. కడంక ఎక్కడ బయలుదేరినది ? అని పరిశించు నెడల అది తెనుగునాటనే కాని మఱియేచోటకాదు. ౧౮౮౬ లో పడమటితీరున సరిగా తెనుగునాట మొట్టమొదటి మంది పొ. గుడి బయలుదేరిగా, ౧౯౧౦ లో బరోడాలో పొ. గు. కడంక తలయెత్తినది. కాన, ఇండియాలో పొ. గు. కడంక మొదలు పెట్టినపేరు తెనుగునాటిది కాని, మఱొక నాటిది కాదు. బ్రిటిషిండియాలో గ్రంథాలయోద్యమము బాగుగా నడచునాడు తెనుగునాడె కాని, మఱొకటికాదు. తమనాటి గ్రంథాలయసంఘ మేర్పాటుచుటకే కాక, ఆఖిలభారత ప్రజా గ్రంథాలయసంఘ మేర్పాటుచుటకు మొదట పూనుకొనినవారు తెనుగువారే కాని, మఱొకరుకారు. ఆఖిల భారత ప్రజా గ్రంథాలయ మహాసభలును, వానితో ప్రదర్శనములును, తెనుగువారి పెద్దటికమున నే హేచ్చుగా జరిగినవి. గ్రంథాలయోద్యమములో గ్రంథాలయయాత్ర అను క్రొత్త వ్యాప్తి సాధన మవలంబించినవారు తెనుగువారే. దక్షిణదేశగ్రంథాలయ సమ్మేళన మహాసభ జరిగినవారు తెనుగువారే. ఇంత వీల ? పొ. గు. కడంకలో తెనుగువారు చూపు పట్టుదల నేర్పు మొ. గుగుణములు వెలువారే వనోళ్ళ పొగడినారు. అట్టిచో ఎవరో తెనుగునాట గ్రంథాలయోద్యమము సన్నగిల్లుచున్నదనియు, ఉన్న పొ. గుదులును ఊహించుచున్నవనియు వ్రాసినవ్రాత్ర మనము లెక్కింపనక్కరలేదు; దానికి కనియనక్కరలేదు. వేడిసిట్టు పోసినంతటనే ఇండు కాలిపోవునా ? పెంపొందుచున్న గ్రంథాలయములు ఒకరు ఊహించుచున్నవన్న ఊహించిపోవునా ? కాన, మనవారికి వైచారి వ్రాత్ర వలన కలిగిన కోపమును పట్టుదలగామార్చి, పనిచేసి, పోయినవి మరల నెలకొల్పి, ఉన్నవి మఱిత పెంపొందఁజేసి, క్రొత్తవి ఏర్పాటుచేసి, ఏలూటును కానరాని తెలుగున మన పొ. గు. కడంక మేలు బంతిగా చేయనగు. అపుడు మన కడంకకు కీడంచివారు తమతప్పు తామే దిద్దుకొందురు; అటు చేయనిచో నైవారే వారిని దిద్దుకొనునట్లు చేయుదురు. మన లోతెన్నువారు తమనాట పనిచేసి, మనతో పోటిలో నెగ్గి, అపుడు మన కడంకను నిరసించెదరుగాక ! నెరసులెన్నుట అలంతులపని; పని చేసి-మెప్పొందుట, వలంతులపని.

మన పొ. గు. కడంక, నగరములలోను పట్టణములలోను పల్లెలలోను సాగుచున్నది. అందు మొదటి రెండింటిలో మొత్తముమీద మనయప్పటి దేశపరిస్థితులనుబట్టి పని ఒకవిధముగా బాగుగనే జరుగుచున్నదనవచ్చును. ఇక పల్లెలలో అన్నకో కొన్నిటిలో పని బాగుగనే జరుగుచున్నది. కాని, మొత్తముమీద చూచినచో, నగరములగూర్చియు-పట్టణములనుగూర్చియు చెప్పింట్లు చెప్ప వీలులేకున్నది. కుముదవల్లి మొదలగు కొన్ని పల్లెలలో కొన్ని పట్టణములలో కంటే పని బాగునిపించుచున్నది. అయినను, పొ. గు. పనిలో మనకు గీటురాయి పల్లెలలోనిపనియే. కాన, మనము దానికే పెద్దటికమియనగు. ఏకద్యమముగాని ఫలవంతమగుటకు అంగబలమును, అర్థబలమును, కావలె. మన దేశమిప్పుడు బీదదగుటచే అర్థబలము చాలకున్నది. ఇక, మండికి లోటులేకున్నను - అంగబలమును చాలకున్నది. ఏమందురా ? మనలో చదువుకొనినవారు చాలతక్కువ; విద్యావిధానమందలి లోపముచే ఉన్నవారికిని తగిన శిక్షణములేదు. శిక్షణమునకు లోబడు తలంపుగలవా రెవరని ఉంచుచేసి, అట్టివారికి బీదటిక మద్దతుచ్చును. ఆ అడ్డులేక పాటుపడుటకు పూనుకొనువారు కడునరది. ఇందువలన, తగిన పొ. గు. కొలవరులు వలయునంతమంది దొరకకున్నారు. డబ్బుసాయమును, త్యాగమును, సమర్థతయు గ్రంథాలయోద్యమమునకు అవశ్యకములు. కాన ఇవి లభించుటకు వలయు వెరవులు చూడనగు. గ్రంథా

లయోద్యమము, నిజమునకు, విద్యాకాఖలోనిదే. అయినను, దొరతనమువారు దానిపనికి పూనుకొనమిచే మనమే ఆపని చేయవలసివచ్చినది. హెచ్చుపొత్తములుండుటచే పా. గు. గొప్పదనిపించుకొనునని మనలో కొందఱింకను తలంచుచున్నట్లు కానవచ్చుచున్నది. ఆతలంపు సరిఅయినది కాదు. ఉన్నపొత్తములు తక్కువయే అయినను అవి దేనిలో బాగుగా వాడుకలోనికి వచ్చి చదువరులకు మేలుకలిగించునో ఆ పా. గుడియే గొప్పది. పొత్తములు వాడుకలోనికి వచ్చుట అనగా పా. గుడికి చదువరులువచ్చివాడు కొనుటయో, అవి ఊరిలోని చదువరులు ఇండ్లకుతీసికొనిపెళ్ళియో-రప్పించుకొనియో వాడుకొనుటయో కాదు; చదువరు లెక్కడనున్నను పొత్తములువారి దగ్గఱకుచేర్చుకొని వారు వాడుకొనుటయు అగును; నిజమునకు అజేమిన్న. పా. గు. కడంక బాగుగా సాగునాడులలో పొత్తము లిటువాడుకలోనికి వచ్చుటకే హెచ్చుగా కడంగుచున్నారు. ఇంతేకాక, ఎవరు ఏబోగట్టా కోరినను పా. గు. వారు వారికి అదితెలుపఁగలుగుటయు పా. గుడికి గొప్పదనము తెచ్చును. కాన, ఇవి పా. గుడులు నడుపువారు బాగుగాగుర్తింపనగును. ఇంతవలె కలవానికి వలెనే పొత్తపు గుడికిని ఇచ్చుటవలననే గొప్పదనము వచ్చును గాని, దాచుకొనుటవలనరాదు.

మఱొకమాట. పా. గుడి చదువుకొనిన వారికే పనికివచ్చుటచాలదు; అందు, నూటికి తొంబదిమందికి పైగా చదువురాని వారున్న మనకాట అదిబొత్తిగా చాలదు. చాలక పోవుటయే కాదు. చదువురాని వారికి పనికిరాని పా. గుడి పనికిరానిదే అనిపించుకొనును. అందువలన, చదువురాని వారికి చదువు చెప్పియు, పురాణములు చదివించుట-ఉపన్యాసమువిప్పించుట-బొమ్మలుచూపుట మొదలగు పెక్కు వేరవుల వారికి ఎఱుక కలిగించియు, పా. గుడులవారు పాటపడవగును-కొన్ని పా. గుడులలో ఇట్టి పని కొంతజరుగుచుండుట సంతోషకరమే. కాని, ఉన్నఅన్నింటిలోను ఇప్పటికంటె హెచ్చుగా ఈపనిజరుగవలసి యున్నది. అటు జరుగనిచో అవి మంచి పా. గుడులనిపించు కొనఁ జాలవు. రైతులను బాగుచేయుట మంచి పా. గుడిపని, మనరైతులకంటె తెలివిగలవారు కాని రవ్యా మాజిస్కూలను అచ్చటి మంచి పా. గుడులు సేద్యములో మంచి నేర్పులుగా చేయఁజాలినవి.

పా. గుడులు సరిగా పనిచేయుటకు పొత్తపుతీర్చి గట్టివాడు కావలె; అతఁడు తన పా. గుడిలోని పొత్తము లన్నియుచదివి, వాని నిగ్గు తెలిసికొనఁగలవాడై ఉండవలె; కోరినబోగట్టా చెప్పఁగలిగి యుండవలె; పొత్తము లెట్లమర్చునలెనో గుఱియింపఁగలవలె. కాని, అట్టి పొత్తపు తీర్పులు చాల తక్కువగా ఉన్నారు. చదువుకొనినవారును, ఓర్పుగలవారును, తోడివారి మేలుకోరువారును మాత్రమే పొత్తపు తీర్పులుగా ఉండుటకు తగినవారు. వారు చదువరులను పిలిచి విందుచేయుటమేలు; చదువరుల ఇండ్లలోనే విందొనరించుట మఱితమందిది; వారు ఇంటివారు కావలెగాని కాకలివారు కారాదు.

నిలుకడ పా. గుడులేకాక సంచారగ్రంథాలయములును అవిలేనిచోట పనిచేయవలెను. ఆలమూరి లోను, కుప్పములోను, నడ పా. గుడులు పనిచేసినట్లు తెలియవచ్చినది. బెజవాడలో ఈనడుమ మాను మంతరాయ గ్రంథాలయమువారు నడ పా. గు. పనిచేయ మొదలిడినారు. కాని, జరుగవలసిన దానిలో ఇది చాలతక్కువ.

ఉత్సవములు-సభలు-మహాసభలు

గ్రంథాలయములు వారి కోత్సనములు, సభలను జరపుచున్నవి. తొలూకా మహాసభలును, జలూ మహాసభలును, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభలును జరుగుచున్నవి. సంతోషమే; కాని, వీనితో మనము తనియరాదు. సంతత్యము పొడుగునను పా. గు. పని పట్టణములలోను-చగరములలోను-ఏవోకొన్ని పల్లెలలోను మాత్రముగాక, ఉన్న పా. గుడులన్నిటిలోను చదువుకొనిన వారికిని, చదువుకొనిన వారికిని, దగ్గఱివారికిని దవ్వలవారికిని-పనికివచ్చుట పనిజరుగునప్పడే మనము తనియనగును. మన పరిస్థితులను బట్టి మన పా. గుడులట్టిస్థితిలోనికి ఇప్పటికిని రాలేదని మనమెఱుంగుదుము. కాన, మన

బాధ్యతను గ్రహించి, మన పాత్రను గుఱవలన మంచి స్థితిలోనికి తెచ్చుటకు ప్రయత్నించుట మనధర్మము. ఆధర్మము మనలో ఎవరికి వీలగునంతవఱకు వారేదోచేయటంతో పూర్తికాదు. మనగ్రంథాలయోద్యమమునకు ఆం. జే. గ్రం. సంఘము ఆధారము. దాని కార్యనిర్వాహకులకు—అందు ముఖ్యముగా కార్యదర్శి—తక్కిన గ్రంథాలయాభిమానులెవరును తోడ్పడవలె. జట్టి తోడ్పాటు ఇంతకుముందు మొదటి నుండియు మొన్న మొన్నటి వఱకును కార్యదర్శిగా ఉండిన శ్రీవేంకటరమణయ్యగారికి గాని, ఇప్పుడు కార్యదర్శిగా ఉన్న శ్రీ నాగభూషణముగారికి గాని, కలిగినదనిగాని, కలుగుచున్నదనిగాని, సంతసింపజాలము. జట్టితోడ్పాటుకులుగుచో ఆంధ్రగ్రంథాలయసర్వస్వమేలపోవును? 'గ్రంథాలయ' మేల సరిగా సాగకండును? ఇది గుర్తించుటగాక! ఇప్పటినుండియేని మనధర్మమును పాటించి, మనతల్లి సంఘ కార్యదర్శిగారికి కత్తికొలది తోడ్పడి, దానివలన పేలాందుదుము గాక !!

చేయవలసినపని

“గుండెలో ఎల్లదెవుడు మేల్కొననో! అపుడె,
వానిపైపీలుపుకు విన వచ్చుమనకు.”

అని ఎఱుకగలవారందురు. పైపీలుపు మనకు వినవచ్చునపుడే మనతోడివారికి మనము ఇంతోఅంతో మేలుచేయజాలదుము. కాని, అపీలుపు మనలోపలనున్న పరమాత్మ మేల్కొన్ననున్నప్పుడుగాని—మనకు ఎఱుకకలిగినగాని—వినబడదట! నిజమే. మనలోపలను—మేలుపలను ఒక్కపరమాత్మయే ఉన్నట్లు తెలిసినపుడే, ఎల్లఉనుఱులు మనవంటివేఅనియు, అందఱును మనవంటివారేఅనియు, వారు మనవారే అనియు, తెలియవచ్చును. మనవారిపీలుపు మనకు వినవచ్చుట వింత కానేరదు; మనము వారికి మేలు చేయుట అంతకుంటే వింత కానేరదు. కాని, పైని తెలిపిన ఎఱుక—నిండెఱుక—కలుగుట ఎట్లు? మొత్తముమీఁద మన తలదండ్రులుగాని, మనఓజ్జులుగాని, మనపిరాధికతులుగాని, అట్టి ఎఱుక మనకు కలిగించుటలేదు. ఎప్పుడో ఎవరో మనకు ఎఱుకకలిగినను, అది దానిగుంటలోని కుక్కకుకలుగు ఎఱుకవంటిదే అగుచున్నది. ఎవరికో ఒకరికి ఎఱుక వాటునుగాక! అందఱును అది నాటుటలేదు; దానివలన జరుగవలసినపని జరుగుటలేదు. దానికి కతము ఎఱుక మనలో పాదుకొనునట్లు చేయుటకు వలయు ఏర్పాటు లేమియే. దాని కతము మనవానికతమే. మనలో ఇది తెలిసినవారు ఏదోసంఘము వలన తోడివారికి ఎఱుకఅబ్బుటకు ఎడతెక పాటుపడవలసియున్నది. అందుకొక కౌన్సి సంఘములు మనవారు కొందఱు పెట్టినారు. కాని, అవియు అనుకొన్నపని పెక్కుకారణములచే చేయజాల గొన్నవి. ఈదాలమీఁద మనకున్నంతమాత్రా పనిమీఁద లేకన్నది. అందుచేత చేయదలచుకొన్నపని వదలివేసి, జవమనిడివి లొట్టలుకొనిట్లు, జట్టిలలో వడిపోవుచున్నాము. పొ. గు. లోని పాత్రము వాడుకొనక పాడుచేయునట్లే మన కిచ్చిన ఎఱుకనుకూడ కొఱుమాల్సినదానిగా చేయుచున్నాము. విందులలోను, సభలలోను, ఫోటోలు తీయించుకొనుటలోను, మనము మెచ్చుగా కనబడుదుము గాని, పనిచేయవలసినవచ్చినపుడు కొందఱమే కనబడుదుము; ఒక్కరమే అనమందురా? ఒక్కొక్కప్పుడు అదియు జరుగక పోవుటలేదు. కాని, మొత్తముమీఁద కొందఱము కనబడుట ఒరుగుచున్నది. పెక్కురము కనబడుటలేదనియే మనవగపు. అందుచేతనే అంగబలము మనకు చాలకున్నదనియు, తక్కినలోటులతోపాటు ఈలోటును తీర్చుకొనుటకు వెళ్ళు మాడనగుననియు అనుకొని నారము.

పుడకొటమహారాజకారేజి పాత్రపుతీర్వరి అగు శ్రీ ఆర్. అనంతవారాయణ్ గారు దారి పొ. గు. యేర్పాటునుగూర్చి మాటలాడుచు, ఇల్లును—పాత్రములునుగాక, మంచిపని కారులు—పని చేయవారు—ఇప్పటికేనికనిబట్టి మాటుమేలుకొరనివారు కావలెనని పించనుదార్లును, చదువుకొన్న నిరుద్యోగులను, విద్యార్థులను, పట్టభద్రులను, గ్రామపాఠ్యాయులును తగినవారు కాన, వారిని

పో. గు. కొలువరులుగా చేర్చుకొనవచ్చుననిరి. కొందఱు గ్రామపంచాయతీపనియు—సహకారసంఘపు పనియు చేయువారిని నూచించిరి. కవులను—పండితులనుకూడ ఈజట్టిలో చేర్చవగును. చదువుకొన్న నిరుద్యోగులలో కలవారును, బీదవారును, ఉండురు; ఇట్టిబీదలకు వీలున్నంతవఱకు ఏదోనుట్టజెప్ప వచ్చును. ఆయుర, వారు తమంతతాము వచ్చుటశిరిది. కాన, గ్రంథాలయాభిమానులు—తాముస్వయముగా పని చేయవీలులేనివారు—పైని పేర్కొనివారిలో తగినవారినిఎంచి, వారిని ప్రోత్సహించి, వారిచేత పనిచేయింపవలె; వారు మాటకారులును—ప్రాతకారులునైన మఱియు మేలు. తామును వీలున్నంతవఱకు వారితో తోడ్పడవలె. వీరు ఆమమేలు లెక్కింపక తోడివారిమేలే చూచునపుడు వారిప్రయత్నము నెఱవేలుటకు హెచ్చువీలుండుననియే మనము గుర్తింపవగును. పో. గు. కడంకి ముఖ్యముగా చదువురాని వారికొక—అనుమాట మఱవరాదు. ఉన్న పో. గుడులు సరిగా పనిచేయుటలు నూచుట మనకు మొదటిపని పోయింప విలపోయివో! పేరుకు ఉన్నవి ఏల పని చేయుటలేదో! బీదవ కనుగొని, వానిని లేవనెత్తి, పనిచేయుటలుచేయుట లెడదపని; క్రొత్తవి పెట్టించుట మూడవపని; వానినిన్నింటికిని నిలుకడ యు, పెళ్ళును, లగ్గనవాడుకయు కలిగించుట నాలుగవపని. ఈ నలుతెఱుగుపని ఒరుగుటకు మఱింతో చేయవలసియున్నది. చూడుడం.

(౧) ఎన్ని యేండ్లనుండియో చిన్నపెద్ద పో. గుడులలో ఉండవలసిన యెంపుడుపాత్రముల జాబితాలు తయారుచేయువలెని తీర్మానించుచున్నను, నేటివఱకును ఆపనిజరుగలేదు. కాన, ఆంధ్రవాఙ్మయసూదిక సాయమునుబట్టియు, అనుభవమునుబట్టి యు, ౧౦౦, ౨౦౦, ౩౦౦, ౪౦౦, ౫౦౦, ౬౦౦, ౭౫౦, ౧౦౦౦ చొ॥ పాత్రముల జాబితాలు త్వరలో తయారుచేయవలెను. వీనిలో మంచి వారి మనుగడలు, నాటిమనుగడలు, ప్రవృత్తిశాస్త్రములు, వృత్తులపాత్రములు, చరిత్ర నవలలు, నీతికథలు, ఎంపుడు కావ్యములు, నాటకములు మొ. చేర్చవలెను; అవి ముగించి పిమ్మట ఆ మిఁది మొత్తములవి సిద్ధపఱుపవగును. ఈ జాబితాలలో దివ్యజ్ఞానసమాజమువారి పాత్రములు చేర్చవగును.

(౨) పనికిమాలిన పాత్రములను, చెడుగడతలనుగుర్చి తెలుపు పాత్రములను పత్రికలను లోలగింపవలెను.

(౩) నేడ్యము, నేత మొదలగు వృత్తులనుగూర్చియు, నేల-నీరు-గాలి-మెఱుపుబలిమి (ఎలెక్ట్రసిటీ) నాజాతులనము-పీర్పు-గర్గరి-బొదుపు-కలసికట్టుతనము-తెగువ-నిబ్బరము-అడఁకువ-పెట్టుపోతలు-ప్రోఫుకాపులు - కిసిరము - బంటుతనము - తల్లిపలుకున్నన - తల్లి నాటికన్నన - పెజలమన్నన-కొలుపుకున్నన-గ్రామచరిత్ర మొదలగు తెలలనుగూర్చి తేటతనఁగున పాత్రములు వ్రాసి వ్రాయించి, అచ్చొత్తింది, తగిన వెలలకు పో. గుడులకు చేర్చవలెను.

(౪) రాతి - రాగిశాసనములు, ప్రాతనాళెములు, ప్రాత రాతిబొమ్మలు, ప్రాత వ్రాతపాత్రములు, ప్రాతపనియట్లు, వింతముట్లు, మొదలగునవి చేర్చి, వానిని భద్రపఱుపవలెను.

(౫) పాత్రపు గడితో పాత్రులవారికెల్ల మంచి అలవాట్లును, మర్యాదలును, అడఁకువ-నెమ్మది మొదలగు సుగుణములును అబ్బుట్టు చేయవలె.

(౬) బొమ్మలాటలును- భాగవతములును- వీధి నాటకములును అడించినపుడు మోటుహాస్యమునకుఁ గాని, మోటుమాటలకుఁగాని తావీనుకుడ చూడవలెను; పురాణములును, హరికథలును చెప్పించునపుడును, ఉపన్యాసము లిప్పించునపుడును విరసపు వెక్కిరింపులు రాకుండ మెలకువమాపవలెను.

(౭) డిరి ఉమ్మడి రాబడినుండియు, దేవాదాయ ధర్మాదాయములనుండియు, పరపతిసంఘములు మొ. వానినుండియు, ధనికలగు దాతలనుండియు, సానికసంఘలనుండియు, దొరతనమువారినుండియు, బిడ్డలులేనివారి ఆస్తులనుండియు, పో. గుడులకు డబ్బు రాబట్టవలెను.

(౮) డిరిపాత్రపుగుడు లొడిగొంటికి తోడ్పడుచు, వెంపుచెందుటలోను- పేలుచేయుటలోను పోటీపడి పనిచేయవలెను.

(౯) వానకొలతయ-వేడిమికొలతయ-గాలి ఉనికియ తెలుపు పనిముట్టును, గ్రామఫోను-మేజిక్ లాంతరులును, ప్రమాదములకు తొలిసాయము చేయుటకు వలయు పనిముట్లు - మందులు మొదలగునవియు సేకరింపవలెను; వీలగునెడ రేడియో ఏర్పాటు చేయవలెను.

(౧౦) రాత్రిబడులును, వేసవిబడులును పెట్టింది, వరుసుమీటివారికి చదువు చెప్పింపవలెను; దొరతనమువారు మనసొమ్మెంతో వెచ్చించి-చెప్పించిన చదువు మనవారు ముఖవిపోయి-అది బూడిదలో పోసిన పన్నీరుగాకుండ నిలిచి, పెంపొందునట్లు చేయవలెను.

(౧౧) పిల్లలకు బొమ్మలుచూపియు, కథలుచెప్పించియు, వారితో ముచ్చటించియు, వారిచే ఆటలాడించియు-వారికి ఎటుకకటపవలెను; వారికి తగిన పాత్రములు చేర్పవలెను.

(౧౨) ఆడువారికి తగిన పాత్రములు విడిగాచేర్చి ఇండ్లకుపంపియు, ఉపన్యాసము లిప్పించియు, వారికి మంచియెఱుక కలిగించి, వారు తమ పిల్లలకు ఎటుక కటపునట్లు చేయవలెను.

(౧౩) అన్ని భాగ్యములలో ఆరోగ్య భాగ్యము ముఖ్యముగాన, అది ఊరివారికి లభించుటకు సాముగరిడీలు పెట్టింపవలెను. సాముసేర్పుకొన్నవారు తమ ఆరోగ్యమునే కాక, తమ ఊరిరికూడ కాపాడుకొనఁగలవారగుదురు.

(౧౪) మతసహనమును- సమబుద్ధియు- లోకజ్ఞానమును- సత్ప్రవర్తనమును గల పండితులచే మతబోధయు, నీతిబోధయు చేయింపవలెను; తెనుఁగు సేర్పింపవలెను; మంచి భక్తులచే భజనలు చేయింపవలెను. బొబ్బిలిపాట మొదలగు పాటలు పాడింపవలెను.

(౧౫) నడత మంచిదికానివారిని ఎవరినైన పొ. గు. పొంతకు రానీయకుండుటకు మెలఁకువపడవలెను.

(౧౬) పొ. గు. కడంకలో పనిచేయువారు చేతనగునంతఱకు ఊళ్ళలోని కట్టలు మార్పింపవలెను; ఏదో ఒక కట్టవారిలో ఎప్పుడును చేరక తటస్థముగా ఉండవలెను; అందఱను సమబుద్ధితో చూడవలెను; మఱిందెవరియిన గ్రామస్వరాజ్యకళ మరల నేర్పవలెను.

(౧౭) పొ. గు. లేని ఊళ్ళలో జిల్లాబోర్డువారి బడి ఉన్నచో, ఆబడిలోనే వారు పొ. గు. పెట్టి-ఊరివారికి పనికివచ్చునట్లు చేయవలెను.

(౧౮) బడికూడలేని ఊళ్ళవారికొఱకు జిల్లాబోర్డువారు సంచారగ్రంథాలయము లేర్పాటు చేయవలెను.

(౧౯) పాత్రములలో మంచిపాత్రము లెంచినట్లే పత్రికలలోను మంచి పత్రికలేవో ఎంచవలెను. వారిలో గ్రంథాలయ సర్వస్వమునకు మాటుగా ఇప్పుడు వెలువడుచు, 'ఇండియన్ లైబ్రరీజర్నల్' పనియు కొంతఱకు చేయుచున్న 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం' పత్రికయు, జ్ఞానదాయకమగు దివ్యజ్ఞానదిపికయు చేర్పవలెను.

(౨౦) పాత్రపుగుడులు పడమటికిర్పన నడవఁగలగునట్లు పాత్రపుతీర్పకులను తయారుచేయవలెను.

(౨౧) వెని తెలిసిన పనులును-మనచేత సంస్కృతికి అనుకూలముగా చేయవలసిన తక్కిన పనులును చేయుటకు, ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయసంఘమువారును, అఖిలభారత ప్రజా గ్రంథాలయసంఘమువారును (ఆల్ ఇండియా పబ్లిక్ లైబ్రరీ అసోసియేషన్), జిల్లా గ్రంథాలయసంఘముల వారును, తెలుకా గ్రంథాలయసంఘములవారును, పనిచేయుచున్న గ్రామ గ్రంథాలయసంఘముల వారును, నగర గ్రంథాలయసంఘముల వారును, జిల్లాబోర్డులవారును, మ్యూనిసిపాలిటీలవారును, పంచాయతీబోర్డులవారును, దేవాదాయ ధర్మాదాయ సంఘములవారును, ఊరి పెద్దలును, ప్రభుత్వ విద్యాశాఖవారును, కాంగ్రెసు వారును, జునీస్ పార్టీవారును, తక్కిన పార్టీలవారును, సీతాధిపతులును, విద్యాసంస్థల పెద్దలును, దేశాభిమానలము- పెద్దలము- అనుకొనువారందఱును పనిచేయవలెను. తక్కినవారు ఊరకున్నను

గ్రంథాలయములవారును, గ్రంథాలయ సంఘములవారును పనిచేయక తప్పదు. అందు, తక్కిన గ్రంథాలయ సంఘములపై పెద్దటికము చేయుచున్న

ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయసంఘము

వారు తక్కినవారికి దారిచూపవలెను. ఈసంఘము ౧౮౮౮ లో ఏర్పడినది; ఇండియాలోని రాష్ట్రములలో నేమి, సంస్థానములలోనేమి ఏర్పడిన గ్రంథాలయసంఘములన్నియు దీని తరువాత పెక్కిండ్లకు ఏర్పడినవే. కాన, ఇండియా అంతటిలోను మొట్టమొదట ఏర్పడిన పెద్దగ్రంథాలయసంఘము-ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘమే; ఇది కొన్నియేండ్లు క్రి. శే. నూరి నరసింహశాస్త్రి-శ్రీ ఆయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారు యిద్దఱు పెద్దటికమునను, కొన్నియేండ్లు ఒక్క వేంకటరమణయ్యగారి పెద్దటికమునను, పనిచేసినది; పేరుతెచ్చుకొన్నది; ఇప్పుడు శ్రీ పాతూరి నాగభూషణముగారి పెద్దటికమున పనిచేయుచున్నది. శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు సుభాషణములు కదా ? ఇట్లుండేమి ? అని ఎవరేని అందుకేమో ! అది ఎఱుంగక నేననలేదు. అధ్యక్షుల పెద్దటికము సభాసమయముననే; తక్కినపుడెల్ల పెద్దటికము కార్యదర్శిదే; అంతేకాదు; సభాసమయమునకూడ కార్యదర్శి చేసినపనికి మొత్తముమీద అధ్యక్షుడును-తక్కిన సభ్యులును అంగీకరింపక తప్పదు. కాన, ఏ సంఘమునకుఁ గాని నిక్కపుపెద్ద కార్యదర్శియే.

సంఘపధానముగు మన గ్రంథాలయోద్యమములో నరసింహశాస్త్రిగారు మింటిలికవలె మెఱసి నారు; దారిచూపినారు; కేరొందినారు; పొగడికలందినారు; మన దురదృష్టమున అకాలమృత్యువు వాతఁ పడినారు. ఆయన అత్యుత్తమగునాట - అంతేకాదు - ఇండియాలో గ్రంథాలయోద్యమము బాగుగా వ్యాపించి-పూచి-పండి-తన్ను నమ్ముకొన్నవారిని ఆపంటచే తనపుడనుక తనియదు. కాన, ఆయన ఇప్పటికి తెనుగునాట ఎక్కడనో పుట్టియుండును; పుట్టనిచో త్వరలో పుట్టుఁగాక ! కొఱత తీర్చి, తనియుఁగాక !

ఇంక, వేంకటరమణయ్యగారు; ఈయన ఉత్సాహమునకు మేరలేదు; పట్టుదలను పట్టుటకు పగ్గములులేవు; ఈయన గ్రంథాలయోద్యమమునకు ప్రాణము; అంతేకాదు; గ్రంథాలయోద్యమమే ఈయన. తనదే గ్రంథాలయోద్యమమనియు-తానే గ్రంథాలయోద్యమమనియు-పడరానిపాటు పడి, కావలసినంతదబ్బు నీళ్ళవలె వెచ్చించి, వెళ్ళరానిచోట్లకు వెళ్ళి, ఎందఱకో జాబులువ్రాసి, తంతి వార్తలిచ్చి, బుజ్జగించి, ప్రోత్సహించి, చెప్పి, అడిగి, వేడి, బతిమాలి, పొ. గుడులు ఉత్సాహములు-సభలు-మహాసభలు-ప్రదర్శనములు పెట్టించి, యాత్రలు సాగించి, ఉపన్యాసములుచెప్పి, చెప్పించి, వ్యాసములు వ్రాసి-వ్రాయించి, పాటలు - పద్యములు-పాత్తములు వ్రాయించి, బండ్లమీద-రైళ్ళ మీద, కారులమీద, బస్సులమీద పరుగులెత్తి-గ్రంథాలయోద్యమము ఆంధ్రదేశముననేకాక, ఇండియాలో నిలువఁబెట్టి, ఆం. దే. గ్రం. సం. కార్యదర్శిపదవి యీనడుమ వదిలివేయుకలకును తదేక దీక్షగా పనిచేసిరి. 'గ్రంథాలయోద్యమక' 'గ్రంథాలయశాస్త్ర విశాగద' బిరుదములందిన మహాకృత్తి-గ్రంథాలయోద్యమమూర్తి ఈయన. ఈయనపేరు పొ. గు. వ్రాగమిలో వైనాడులలోకూడ నెఱకొనినది. ఈయన ఎందఱు ప్రోత్సములతో పాత్రమయ్యె. అందు, రావ్ బహద్దర ప్రభాకర్థివారయ్యగారు వేంకటరమణయ్యగారి పట్టుదలనుగూర్చి చెప్పిన మాటలు మఱవరానివి.-"నావయస్సునుబట్టి నేను కొంత కాలమునుండి ప్రజోద్యమములలో పాల్గొనుటలేదు. కాని, ఆం. దే. గ్రం. సం. ప్రాణమగు శ్రీ ఆయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారు అన్ని నిరోధములను అతిక్రమించి - జయించు తమ ఉద్యమమందిలి అనివాద్యోత్సాహములో ముసలితనమును వైతమును పాటించువారుకారు. మూడుసార్లు పన్నీ పనిచేయ వేడుచు నాదగ్గఱకు వచ్చినారు; ప్రతిసారియు నేనిదుల కంగీకరింపఁజాలనని నాజళ్ళిని తెలిపితిని. కాని 'తప్పిపోవుట' అను ముక్క వేంకటరమణయ్యగారు తమ నిఘంటువులోనుండి తొలగించినారు.

బూసు-సాలీడు! కథలో సాలీడు చేసిన ప్రయత్నములవలె; నాల్గవసారి ఈయన నన్ను మట్ట దించినపుడు, అంధ్ర మిత్రులయెడల నాన్న ఆభిమానమునుబట్టి నేను లొంగిపోతిని. ఈయన పట్టుదల విజయమందినది.” అని ఆయన నెలవిచ్చిరి.

ఇటు తమపట్టుదలవలన ఈయన ఎండబెట్టి లొంగదీసికొని, తమసంఘమే బ్రిటిషిండియాలోని పా. గు. కడంగిమేనికి గుండెకాయగా చేయగలిగినారు. అది తనకు ‘వాది’ అని చెప్పుకొనుటకు విడిగా ఇల్లుకేక, ఈయనయింటనే ౧౮౩౬ అగస్టు ౨౫ తేదీ కలకును తలదాచుకొన్నది. నాడు నన్నీయన కార్యనిర్వాహక సంఘమునకు అధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనఁజేసినపిదప, కార్యస్థానము నేనుండిన ఇద్దరుసంస్థాన గాంధీబిలాసభవనములోనికి మఱింది. ౧౮౩౯లో శ్రీ పాతూరి నాగభూషణముగారిని కార్యదర్శిగా ఎన్నుకొనినపిమ్మట, అది పటమటలంకకు చేరినది. ఇప్పుడు అక్కడనే ఉన్నది; ‘నాయిల్లు’ అని చెప్పుకొని—అందుండు అదృష్టము ఎప్పుడుకలదునా! అనియు, గ్రంథాలయోద్యమాభిమానులగు మామఁసులు ఎప్పుడు కరగునా! అనియు, పటమటలంకలోని గాంధీ గ్రంథాలయమున తపస్సుచేయుచున్నది. గ్రంథాలయసంఘ రేవర్యులుచుటకు అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములలో అగ్రద్రాకార్నిజీవెలసె. మనకు తోడ్పడుటకు కోటిశ్వరులునులేరు; లక్షాధి కారులునులేరు. కాని, దైవానుగ్రహమున గ్రంథాలయోద్యమాభిమాని అగు వేలపెద్ద ఒకరు దొరికినారు, ఆయన పటమటలంకవారు; శ్రీ కొమ్మ సీతారామయ్యచాదరిగారు; తమ ఊరిదగ్గఱ కార్యస్థాన మేర్పాటుచేయునెడ నివేశశీలము కొనుటకు రు ౧౦౦౦లు విరాళముచ్చెదనని మాటలుచ్చినారు; ఇచ్చినారు. దానికితోడు రు ౨౦౦౦లు అప్పుచేసి, నాగభూషణముగారు బెజవాడ బందరు గోడ్డు పక్కను, పటమటలంకదారికి ఎదురుగానున్న యొకరమభూమి కొనినారు; డబ్బీయకముందే దానిలో శంకస్థాపనము చేసినాము; అప్పసీర్పుటకు సరిపోవునామ్మ! కొండటిచ్చెదమనినారు; అందు కొంత ననూలినది; కొంతనూలుకావలె; అదియు వనూలగుననుకొందము; అప్పతీటుననుకొందము. ఇది, కార్యస్థానభవనము మాటయేమి? అదిఇప్పటికి కాగితముమీది కెక్కినది; మీరు చూడ వచ్చును. దానికి విరువేలరూపాయలు కావలె. గ్రంథాలయోద్యమాభిమాను మీరు పూనుకొనుచో స్వస్థానప్రసరహస్తములచే ఈకాలిది మొత్తముచేర్చుట కిడిందపని కాదు. కాన, మీరందఱును సాధ్యమగునంత త్వరలో ఇపుడు కాగితముమీదనున్న భవనమును నేలమీద నిలుపుదురుగాక! ఆం. దే. గ్రం. సంఘమును ఒకయింటిదానిని చేయుదురుగాక! మీరింతమాత్రము చేయుదురేని, మన కార్మిజీగారు తామిప్పుడిచ్చిన దానికంటె కొన్ని రెట్లు హెచ్చు విరాళమిచ్చు నిశ్చయముతో ఉన్నారని తెలియవచ్చుచున్నది. ఇట్టి అవకాశము గ్రంథాలయోద్యమానులు పోకొట్టుకొనవచ్చునా? త్వర పడుండ! త్వరపడుండ! విరాళములు ననూలుచేయుండ! భవనముకట్టింపుండ! అందుప్రవేశింపుండ! అది ఆం. దే. గ్రం. సం. కార్యస్థానముచేయుండ! మన కార్మిజీగారిని మెప్పింపుండ! ఆయనకు తగినంత ఉత్సాహముకలిగింపుండ! అపుడు, ఆయన దానకొండత్వము చూడుండ! ఆలస్యముమీదే; ఆయనవి కాదు. ఆయన యీవి తెగువచూచి, తక్కిన గ్రంథాలయోద్యమానులును తమతమ యీవి తెగువచూపకపోరు. అపుడు, నాగభూషణముగారు సంచారకార్యదర్శి సాహాయ్యమును—వలయు తక్కినసాయమును పొందగలిగి వైని మనము ఊరిపొత్తపురుడులనుగూర్చి చేయవలయుననుకొనిన పనులును, పట్టణగర్గ్రంథాలయముల పనులును, నగరపట్టణగ్రంథాలయ సంఘములపనులును, జిల్లా తాలూకాఫిర్కా గ్రంథాలయసంఘముల పనులును ఇప్పటికంటె ఎంతోబాగుగా సాగించి, తమ సంఘాధ్యక్షోపాధ్యక్షులయను — సభ్యులయను — సాయముతోడను — ముఖ్యముగా గౌరవసభ్యులగు శ్రీ వేంకటరమణయ్యగారి తోడ్పాటుతోడను— తెనుగునాటి గ్రంథాలయోద్యమము క్షీణదశలో ఉన్నదన్నవారిచేతనే అది ఉచ్చదశలో ఉన్నదని పొగడుకలలు చేయగలుగుదురు. అట్టినితిలోనికి వచ్చుటకు ప్రయత్నించుట మనభర్తృమని మనలో ఎఱుంగనివారెవరు? కాన, మనపనికి అంతకును

ఆధారమగు కార్యస్థానభవనమును కన్నవిందుగా శ్రీ సీతారామయ్యజ్ఞాదరిగానికి చూపుడు! ఆయనకు గ్రంథాలయోద్యమ మందుఁగల ఆమితోత్సాహమును సార్థకపఱుపుడు!!

ఆంధ్రదేశ కేంద్రగ్రంథాలయము

రామమోహనగ్రంథాలయము బెజవాడలో నెలకొల్పిన కాశ్రి-పంతులుగారు దానినే ఆం. దే. కేం. గ్రంథాలయముగాచేయి తీర్మానింపఁజేసిరి. కాని, దానికి ఏదో అడ్డువచ్చె. అందువలన క్రొత్తగా మరల ప్రయత్నము చేయవలసివచ్చింది. ౧౮౩౬లో ప్రయత్నము చేసితిమి. అయినను, అరియు సలింప లేదు. ఇప్పుడు, ఆం. దే. గ్రం. సంఘమునకు నివేశనస్థలము లభించినది; కార్యస్థానభవనము నిర్మింప ప్రయత్నము చేయుచున్నాము. అది త్వరలోనే పూర్తికాకతప్పదు. అప్పుడు మనముచేయవలసిన మేటిపని కేంద్రగ్రంథాలయము నెలకొల్పటమే. అట్టిని ఇప్పుడు మనము మిన్నకుండరాదు. పని అప్పుడు వడిగా జరుగుటకు క్రయత్న మిప్పటినుండియు చేయవలె.

కొలికిముక్కలు

మనము తెనుఁగువారము, తెలుఁగువారము, ఆంధ్రులము - అని అనుకొనుచున్నాము. కాని, తెనుఁగు తనము, తెలుఁగుతనము- ఆంధ్రత్వము- అనునది మనయందు కానవచ్చుచున్నదా? జుట్టు-బొట్టు-కట్టు లలో తెనుఁగుతనము పోవుచున్నది. షేర్లలో తెనుఁగుతనము పోవుచున్నది; పేగ్గరు, సంతకములకు, జాబులకు తెనుఁగువ్రాలు వనికొరకున్నది. ఇంగ్లీషుమీఁదనో, హిందీమీఁదనో ఉన్న మోజు కొందఱకు తెనుఁగుమీఁద లేకున్నది. వైవారిమీదనున్నంత గౌరవము తోడి తెనుఁగువారిమీఁద కనబడకున్నది. వైనాడలమీఁదనున్న మన్నన తెనుఁగునాటిమీఁద కానరాకున్నది. ఇక, తెనుఁగుతన మెక్కడ? ఆంధ్రరాష్ట్రము కావలెనని ఆంధ్రోద్యమము మొదలుపెట్టినాము; ఎప్పుడు? ౧౮౩౬లో. ఇప్పటికిని రాష్ట్రమురాలేద; కాని, ఉన్నదానిలో కొంతవ్రాడినది. అది రాబట్టుకొనుటకునైతము మనకు చేతిఁ గాకున్నది. ఇట్టివో, ఆంధ్రత్వమెక్కడ?

“ఆరంభకూరః ఖుదాక్షిణాత్కాః” అను ఒక నిరసనవాక్యమెవరో సంస్కృతమున బయలుదేలింది. అది ఆంగ్లాలమనుకొను మనకు అన్వయించినట్లు తక్కిన దక్షిణదేశస్థుల కెవరికిని అన్వయించుట లేదు. కాన, అది మనలకుగూర్చియే ప్రస్తావనమో మన కనులయెదుట మనవారు ఎన్నిఉద్యమములలో ఆరంభ కూరత్వము చూపలేదు? ఎన్నిటిలోనుండి చల్ల చల్లగా జాతీయోలేదు? తక్కినవానినూట ఏల? ఆంధ్రోద్యమము ఎంత పటాటోపముతో మొదలుపెట్టినారో! ఎంత గుప్పు చప్పుగా దానిని వదలి వేసినారో! ఎవరికి తెలియదు? ముంతేతికంకణమునకు ఆద్యముకావలెనా? పెద్దలందఱును స్వరాజ్యోద్యమములోచేరి, దీనిపై చిలుకన్ను వేసినారు. ఇప్పుడు, ఎవరో ఎంతో తాపత్రయపడిననేకాని అప్పుడప్పుడే దానినభిలే జయగుట కష్టముగా ఉన్నది. ఈ దురవస్థచూచి తెనుఁగునాటిపై అభిమానమున్నవారికి ఎవరికి వగపుప్రట్టకుండును? కాని, ఏఒక్కరుగాని ఏమిచేయఁగలరు? “సంఘేకక్షైః కలాయుగే” అనినారు పెద్దలు. సంఘమందే కలియుగమున శక్తికలదు; వ్యక్తులయందు శక్తిలేదు.

అయిన, తెనుఁగుతనమునకు తిలంజలియేనా? అందురేమో ఎవరేని! తొందరపడక వినుఁడు. తెనుఁగునాట గ్రంథాలయోద్యమము పెద్దల పెద్దటికమున ప్రారంభము కాలేదు. పెద్ద పరీక్షలిచ్చి-బిరుదులు గడింపని ఒక ఒజ్జ-అదినారాయణమూర్తి-వ్యక్తిప్రధానముగా మొదలుపెట్టె; నిజముగా ఆయనచేత శ్రీచలపతి రాజుగారిొకసారి చెప్పిఁట, లిఖి మవారున్న, సువర్ణాక్షరములలో లిఖింప వలసినదే. అట్టి పరీక్షాబిరుదములులేని ఒక తెగువరి-వేంకటరమణమూర్తి-సంఘప్రధానముగా బయలుదేరిన ఆ ఉద్యమపు బరువు నెత్తివీడవలసికొని, సాయమున్నను - తేకున్నను వేసరచందక, వివిధబాధలుపడి దానిని నిలబఁబెట్టె; ఈయనచేత మనము సువర్ణాక్షరములతో లిఖింపవలదా? మన మటుచేసినను-చేయకున్నను, అది పొ. గు. కడంక పొత్తులలోను-తక్కిన వ్రాతలలోను ఇండియా

లోనే కాక—పై నాడులలో కూడ, ఎక్కినది. ఈయన ప్రోవువలన పా. గు. కడంక మొక్క తెనుగునాట చేరునాటి, పాదుకొనినది; అందుచేతనే, అనకాపల్లిలో శ్రీ కారదా గ్రంథాలయవారి కోత్తనసభకు ఆధ్యక్షతవహించిన కవిసారస్వభామ బ్రహ్మశ్రీ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రిగారిచే నిరుపే “ఆంధ్రులు మొదలుపెట్టిన ఉద్యమములలో స్థిరపడే—పనిచేయుచున్నది గ్రంథాలయోద్యమమే” అని మెప్పు పొందగలిగినది. ట్టు మన పా. గు. కడంక నిలుచుటకు కారణము ఎల్లతేని కనికరమో, మొదలు పెట్టినవారి పేర్లబలిమియో, పనిచేయుచున్నవారి స్వార్థత్యాగపుపనయో. కావలె; ఏదో ఒకటియే అనలే! అన్నియుని తలపనగు. మనవారు కొందఱనుకొనునట్లు తెనుగువారికి అచ్చిరాని ‘ఆంధ్ర’ పదము మన ఉద్యమనామమున చేరకపోవుటయు కారణమగుంగాక! కాకపోవుగాక! ఎట్లులైననీమి? మన ఉద్యమము మననాట పాదుకొనుటయే కాక, కొంతఫలించి, పై నాడులలో కూడ తన విత్తనములు మొలకలెత్త, చెన్నరాష్ట్రానసనసభలో పా. గు. బిల్లుకూడ తెచ్చునట్లు చేయగలిగినది.

కాన, తెనుగుతనము—ఆంధ్రత్వము— నిలువజెట్టుటయు మన ఉద్యమములోనిదే! అనిమిరు చెప్పబోవుచున్నారా! అందురా? అవును; అదే చెప్పబోవుచున్నాను. కాని, ఆవులించిన ప్రేమలు లెక్కజెట్టుగల మిరు నాకటిఅవకాశమిచ్చెదరా? నేనుచెప్పకముందే మీరే అదిచెప్పి వేసినారు. అటు నేను చెప్పదలంచుటకు కారణము చెప్పవలెగాదా! అలకింపుడు. నిజమునకు, తెనుగునాట పెద్దటికముచేయవచ్చు వారందఱును తెనుగుతనము నిలుపుటకే కాక, వెంపొందించుటకు కూడ పూనుకొనవలసినవారే. కాని, వారటుచేయుటలేదు. కాంగ్రెసువెద్దలదృష్టి స్వర్ణమున నున్న స్వరాజ్యముమీదికే కాని, నేలమీదనున్న తెనుగుతనముమీదికి దిగుటలేదు. జస్టిస్ పార్టీ వారి చూపా? ఉద్యోగములపైకే ఎప్పుడును పోవునుగాని దీనిపైకెచ్చుటలేదు. ఇక, ఆంధ్రమహాసభవారు, ఎప్పుడో ఎట్లో ఎచ్చటనోసభ అయినపుడే కానవత్తురు; అది కాగానే ఎవరియిండ్లవారు పోదురు; ఎవరిపనివారు చూచుకొందురు. ఆంధ్రమాతకుజే! అనాటితోనేసరి! తీర్మానముల కాగితములయినను మరల దొరకుట అరిచి. నభలరికార్డు ఎక్కడనన్నది? అనిన చెప్పవారెము? ఇట్టిస్థితిలో వారేమి చేయుదురు? మఱి మిగిలిపోయినవారెవరు? తెనుగునాటి పీరాధిపతులు, వారికి భిక్షులపని, హోదాపుపని మొదలగు ఎన్నోపనులు కలవు; కాన, వారికి తీటిక ఎక్కడ? ఉన్నను, విహికవిషయములతో మాకు పనిలేదందుకేమో! అనుకొంటిని. అందుచేత, ప్రారంభోత్సవములకో, వారి కోత్తనములకో, తాలూకాసభలకో, జిల్లాసభలకో, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయమహాసభలకో, యాత్రలకో, మఱి దీనికో, పట్టణములకే కాక—పల్లెలకును హెచ్చుగా వెళ్ళుచు, చేసినను—చేయకున్నను అందఱసాయము కోరుచు, శక్తికొలది పాటుపడుచున్న గ్రంథాలయసేవకులే సుఖులము కొంత కలవారగుటచే, తెనుగుతనము నిలువజెట్టుటకును వారే పూనుకొనదగునని చెప్పదలచితిని. అది నేను చెప్పకముందే మీరు గుర్తించితిరి కాన, దానికి పూనుకొందురుగాక! తెనుగుతనము నిలువజెట్టుట లోనే పా. గు. కడంకపని అంతయు ఇమిడియున్నది. అట్లుగుటచే అది మనకు స్వధర్మమే కాని పరధర్మము కాదు. ఇంతకు, మనము తెనుగువారి అందఱమేలును కోరి పనిచేయుచున్నాం అందఱ సాయమును కోరుదుము. కొందఱేని మనకు తోడ్పడకపోరు. ఎవరింతఱకు తోడ్పడిన అంత మఱి కే మనము సంతసింపనగు. అందఱును అన్నితేజంగుల పనికివచ్చుట అరిచి. ఇది గుర్తించి మనము కలసి కట్టుతనముతో పనిచేయుచు, ఎవరియెడలను విరోధబుద్ధితే, ప్రేమచే మనసు కరగించి, వీలగు సంతమందిని మనలో చేర్చుకొనవలె. అపుడు మన ఉద్యమము తిప్పక ఫలించును.

భేదబుద్ధి ఎఱుకలేమి; సహబుద్ధి ఎఱుక— అనగా బొంది వేణుగాని అందుగల ఆత్మ ఒకటియే అని గుర్తించుటయే ఎఱుక. అట్టి ఎఱుకకు మన పా. గు. ఆటపట్టు. అందుచేతనే, “అది (పా. గు.) మన నాగరకతలో ఆధ్యాత్మిక కేంద్రము.” అనె హెచ్. ఏ. ఓవర్ స్ట్రీట్ పండితుడు. తక్కిన గుడులలో భేదబుద్ధికి తావుండుగాక! మన పా. గుడిలో దానికి తావులేదు. మతభేదముతో మనకు

పనిలేదు; బాధిభేదమును చర్చింపము; పార్శ్వభేదమును పాటించము; గొప్ప కొద్ది గొడవ కొండ్రాడము; హక్కుకై కరుక్తింపడము; బాధ్యత ఎఱిగి పాటుపడుదుము. ఇట్టి కట్టడలతో పనిచేయు కొలువరుల కోరికలు తీర్చుకొను, తీర్చుమని ఎవరనఁగలరు ? ఎన్నఁకు తీర్చుకుండఁగలరు ?

కాన, మేలుజేయు తలంపుతో ఎలఁతేనినమ్మి పాటుపడుదుముగాక ! అన్నికడంకల విత్తనములును పొ. గు. కడంకలా ఇమిడియున్నవని తోడివారికి తెలిపి దానికొఱకు పాటుపడి వారికి మేలు చేకూర్చుముగాక !! అందఱును కలసి, తెనుఁగుపలుకు తల్లిని తెనుఁగునాటి తల్లిని గద్దె ఎక్కింతుము గాక !!!

ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘ మేర్పడినపుడు శ్రీ అయ్యంగి వేంకటరమణయ్యగారితోపాటు కార్యదర్శిగాఉండి ౧౮౯౨ లో గ్రంథాలయమొకటి స్థాపించి, దానిని నానాటికి తెనుఁగునాట పెద్ద గ్రంథాలయమనిపించుకొనునట్లు గౌతమీ గ్రంథాలయముగా పెంపొందించిన శ్రీమధురకవి నాథము కృష్ణారావుగారి పృథ్విశ్రాద్ధి మహోత్సవకసమయమున- ఆయనచేసిన గ్రంథాలయ సేవను గుర్తించి గౌరవించుటకు ౨౨ వ ఆం. దే. గ్రం. మహాసభ మన వేంకటరమణయ్యగారి ప్రోత్సాహమున ఇచ్చట జరుపఁగలిగినందులకు మనమెంతయు సంతసింపవలయును. శ్రీకృష్ణారావుగారు మనకు చేసిన ఆదరణమునకు మనము వారికి ఎంతయు కృతజ్ఞులము; తక్కిన మానవ సేవతోపాటు మనకు తోడుగాఉండి గ్రంథాలయ సేవ చేయుటకు పరాత్పరుఁడు వారికి చిరాయుర శోభైశ్వర్యము లొసంగుగాక !

సేనిందు తెలిపిన తెలు పెక్కులు పెక్కురవాఁతలుచదివి, కైకొంటిని. అవ్రాత కారులకు ఎల్లఁడుమేలు కూర్చుఁగాక !

మంది తా పెలయెడల నెమ్మదిగమనుత !
 నేలవిలుతఁ పొడిమై నేలఁతేండు !
 అలుఁపొలులుఁ ఎప్పుడుకొ మేలుకనుత !
 ఎల్లజగములకుకొ హాయిఎసఁగుఁగాక !

మారేవల్లి రామచంద్రశాస్త్రి

కార్యదర్శి నివేదిక

ఆధ్యక్షా! గ్రంథాలయ సోదరులారా!

నేడిచ్చటకూడిన 22 వ ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభా సమక్షమున ఆం. దే. గ్రం. సంఘ కార్యదర్శిగ గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాప్తికై మన సంఘమొనర్చిన కృషినిగూర్చి నివేదించవలసిన బాధ్యత నాకు గలదు. 10—4—1914 వ తేదీన ఈసంఘమును స్థాపించి 25 సంవత్సరములు ఏకభాటిగ దీని కార్యభారము నంతటిని నెత్తినిడుకొని నిర్వహించిన శ్రీ అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారికిని, దీని స్థాపనలోను నిర్వహణలోను వీరికి తోడుపడుచు దైవయోగమున అకాలమృత్యువు వాతబడిన కీ. శే. నూరి వేంకటనరసింహశాస్త్రిగారికిని ముందుగ కృతజ్ఞతను దెలిపి 24—7—1938 వ తేదీన శ్రీ మారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారి ప్రోత్సాహముచే నేనీ సంఘ కార్యదర్శిగ నెన్నుకొనబడినప్పటినుండి 1940 వ సంవత్సరాంతములోపల సంఘపక్షమున జరిగిన కార్యక్రమమును సంగ్రహముగ చెప్పుదును.

సభ్యులు

ఏ సంఘముయొక్క యునికిగాని సార్థకమగుటకు దానియందు సభ్యులు విరివిగ నుండుటయు, ఈ సభ్యుల సంఖ్యలో నిత్యాభివృద్ధి కన్పట్టుటయు చాల అవసరములను విషయమును గమనించి నివేదికకాలములో దీనివిషయమై కొంత శ్రద్ధగైకొంటిమి. మామూలుగ నిట్టి సంఘములలో సభ్యులుగనుండు గ్రంథాలయాభిమానులగు వ్యక్తులు, గ్రంథాలయసంస్థలే గాక—ఆంధ్రజిల్లాలలోని స్థానికసంస్థలు సహితము మా సంఘసభ్యులగుట కవకాశములు గలవు. 28—11—38 వ తేదీ మదరాసు ప్రభుత్వ మంత్రులవద్దకు సంఘపక్షమున వెడలిన రాయబార ఫలితముగ ఆంధ్ర జిల్లాలలోని స్థానికసంస్థలు మన సంఘసభ్యులుగ చేరుట కనుమతించుచు మదరాసు ప్రభుత్వమువారు 9—5—39 వ తేదీన విద్య, ప్రజారోగ్యశాఖ పక్షమున నెం 51433/38 ఎ కి రు మెమోరాండమును జారీచేసియున్నారు. దీనిపై ఆంధ్ర జిల్లాలలోని జిల్లాబోర్డులను, మునిసిపాలిటీలను, పంచాయతీబోర్డులను సంఘసభ్యులుగ జేర్చుటకై ప్రయత్నించియుంటిమి. ఈ మెమోరాండమును మా కోరికపై లోకల్ బోర్డు ఇన్స్పెక్టరువారు 1940 సం॥ నవంబరునెల పంచాయతీ జర్నలులో 527 వ (నంబరు) సర్క్యులరుగ ప్రకటించియుండిరి. దీని సనుసరించి సం 1 కి రు 4—0—0 చందా చెల్లించు ప్రతి పంచాయతీబోర్డువారును మా సంఘమున మొదటి తరగతి సభ్యత్వమును కలిగియుండుటయేగాక 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం' పత్రికను కూడ ఉచితముగ బడయుదురు.

సభ్యుల వివరములు

1938-39 సం॥	మహారాజ పోషకులు	1;	గౌరవసభ్యులు	1;
	సాధారణసభ్యులు	63;	గ్రంథాలయములు	63;
	శాఖాసంఘములు	3;	సహకారపరిపత్తిసంఘము	1;
1939-40 సం॥	మహారాజ పోషకులు	1;	సహాయులు	1;
	కాశ్యతనభ్యులు	4;	గౌరవసభ్యులు	1;
	సాధారణసభ్యులు	51;	గ్రంథాలయములు	50;
	శాఖాసంఘములు	6;	గ్రా. పం. బోర్డు	1;
	మనిసిపాలిటీ	1;	జిల్లాబోర్డులు	2;
1940 సం॥ ఆఖరు	మహారాజపోషకులు	1;	సహాయులు	2;
వరకు చందాలు	కాశ్యతనభ్యులు	17;	గౌరవసభ్యులు	1;
చెల్లించినవారు	సాధారణసభ్యులు	48;	గ్రంథాలయములు	27;
	శాఖాసంఘములు	7;	గ్రా. పం. బోర్డులు	7;
	మనిసిపాలిటీలు	2;	జిల్లాబోర్డులు	3;

సంఘనిర్మాణము

సంఘకార్యక్రమము కట్టుదిట్టముగ నడచుటకై దీని నిర్మాణములో ఈ రెండు సంవత్సరములనుండియు అప్పుడప్పుడు మార్పులు చేయబడుచు వచ్చెను. దేశము నలుమూలల ఈ సంఘాద్దేశము నమలుపరచుటకై బయలుదేరిన నగర, తాలూకా, జిల్లాగ్రంథాలయ సంఘములు కేంద్రసంఘముతో సహా ఒకేసూత్రముపై నడచు టెటులాయని పలుమారులు చర్చించి ఇటీవలనే ఇందువిషయమై ముఖ్యతీర్మాన మొకటి చేయబడెను. దీని ననుసరించి కేంద్రసంఘమున సభ్యులుగజేరు వ్యక్తు లును, సంస్థలును వేరు దునుముల చెల్లించకుండగనే దీని శాఖాసంఘములుగ నేర్పడు జిల్లా, తాలూకా లేక నగర సంఘసభ్యులుగకూడ నుందురు. ఈసంఘము లన్నియు తమ తమ ధర్మములను క్రమముగ నిర్వర్తించుచు పరస్పర సహకార సహాయములతో నడుపబడుటచే వీని కార్యక్రమమున కేలాటిరోటుగాని సంభ వించదు. ఈ నిర్మాణవివరము నిచట ప్రస్తావించెను. దీనినిగూర్చి విపులముగ తెలియగోరువారు ఆంధ్రగ్రంథాలయం ౧ వ సంపుటము ౨ వ సంచికలో 174, 175 పేజీలలో చూడవచ్చును.

ప్రచారము

సంఘసభ్యులును, తదితర మిత్రులును వ్యక్తిగతముగ నీ యుద్యమప్రచారము విషయమై తీసికొన్న శ్రద్ధనుగూర్చిన వివరముల మేము సేకరించియుండలేదు. ఈ సంఘపక్షమున నేరుగ ఏర్పాటుచేయబడిన ప్రచారక, వైజ్ఞానికోపన్యాసములు గాని గ్రంథాలయ ప్రదర్శనములు గాని రెండు మూటికన్న లేవు. పై రెండేడ్లలో ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ మహాసభ ఒక్కటికూడ జరుగలేదు. పశ్చిమ గోదావరి,

కృష్ణా, గుంటూరు జిల్లాలలో జిల్లామహాసభలును, -తాడేపల్లి గూడెం, నరసాపురం, దివి, బెజవాడ, నందిగామ, తెనాలి, గుంటూరు, సత్తెనపల్లి, నరసరావుపేట, పల్నాడు, బాపట్ల, ఒంగోలు తాలూకాలలో తాలూకా మహాసభలును, -బందరు, గుడివాడ పట్టణములలో పట్టణమహాసభలును నివేదికకాలములో జరిగినవి. మరియు దీనిశాఖలుగనున్న కొన్ని తాలూకాసంఘములు తమతమ తాలూకాలలో గ్రంథాలయయాత్రలద్వారా చక్కని ప్రబోధమును గావించి నూతనగ్రంథాలయాల స్థాపించుటకును, ఉన్నవి చక్కగ పనిచేయుటకును తోడుపడినవి.

అయితే ఉద్యమప్రచారాని కనుకూలించే ముఖ్యసాధనమైన పత్రికానిర్వహణం విషయంలో కొంతపని జరిగినదని చెప్పుటకు సంతసమగుచున్నది. ఇంతకుపూర్వం 'గ్రంథాలయసర్వస్వము' అనేపేరుతో సాగింపబడిన సంఘపత్రిక 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం' అనేపేరుతో పునరుద్ధరింపబడి (1939 సం॥ సెప్టెంబరులో) 1940 సం॥ జూన్ నాటికెట్లో 1 సంవత్సర జీవితాన్ని ముగించుకొన్నది. ఈపత్రిక ఆంధ్రాంగ్లములలో చక్కనివ్యాసములను సంపాదకీయములను ప్రకటించి ముచ్చటనుగొల్పు ఆకారముతోను ఆకర్షణీయమైన పటములతోను నొప్పారుచు పలువురుపెద్దల ప్రశంసలను కూడ బడసియు తగిన ఆదరములేక ఆర్థికపుటిబ్బందులకు లోనగుచున్నది. ఈచిక్కతొలగవలెనన్న గ్రంథాలయముల నిర్వాహకులు, ఉద్యమాభిమానులు పత్రికకు చందాదారులుగ చేరియు, విరివిగ విరాళములనొసగియు బాగుగ తోడ్పడవలెను. ఈపత్రికకు సంపాదకులుగనుండి దీనినిర్వహణకు తోడుపడిన శ్రీ పుణ్యమూర్తుల రాజశేఖరంగారికిని, ప్రచురణకర్తలు శ్రీ అడుసుమల్లి శ్రీనివాసరావుగారికిని మా కృతజ్ఞతాపూర్వక సమస్కారములు.

సంఘప్రమరములు

నివేదిక కాలములో నీ సంఘపక్షమున 1939-40, 1940-41 సం॥ల కార్యనివేదికలు, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయముల పట్టిక, గ్రంథవివరణ పట్టికలు, డాక్టరు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారి 'ముసలమ్మ మరణము' అను పద్యకావ్యము మాత్రము ప్రకటించబడినవి. సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారిచే తయారు చేయబడిన వయోజనవిద్య - మొదటి వాచకము అచ్చునకు సిద్ధముగ నున్నది. గ్రంథాలయముల కవసరమైన అన్నిరకముల రిజిస్టర్లు వ్రాసియిచ్చుచో వీని ప్రకటనకు తగిన యేర్పాట్లను గావించుటకు మిత్రులొక రంగీకరించియున్నారు.

ఇవిగాక గ్రంథాలయములకు సంబంధించిన వాఙ్మయమును, స్త్రీలకు, పిల్లలకు, వయోజనులకు అనుకూలించు సారస్వతమును ప్రచురించు విషయమైకూడ మేమాలోచించుచున్నాము. ఉదారుల సహాయము, రచయితల తోడ్పాటు మాకు లభించుచో ఈ మా సంకల్పము త్వరలోనే సిద్ధింపగలదు.

ఇతరసంఘముల సంబంధము

లోగడ సీసంఘము 'ఇండియన్ లైబరీ అసోసియేషన్' లో సభ్యత్వము కలిగియుండెను. కాని మధ్య కొంతకాలము చందా చెల్లించని కారణమున మన సభ్యత్వము రద్దుచేయబడెను. తిరిగి నెలకొండటనే ఈసంఘమున మన సభ్యత్వమును పునరుద్ధరించు కొంటిమి.

'బెంగాల్ లైబరీ అసోసియేషన్' వారు రెండేండ్లనుండి మన ప్రచురములను తమకు బంపు నేర్పాటుతో వారి ప్రచురములను మనకు బంపుచున్నారు. మన సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు, దక్షిణ భారత వయోజనవిద్యాసంఘమునకు రెండేండ్లకుపైగ ఉపాధ్యక్షులుగనుండి దాని కార్యక్రమమునకు చాలగ తోడ్పడుచువచ్చిరి.

గ్రంథాలయ శిక్షణ

గ్రంథాలయోద్యమము పరిపూర్ణముగ వ్యాప్తిగాంచకుండుటకు గల ముఖ్య కారణము గ్రంథాలయముల నడపువారు తదభివృద్ధి కనుకూలించుపద్ధతుల గుర్తెఱుగ కుండుటయే. చదువునేర్చిన యవకులును యవతులును గ్రంథాలయ నిర్వహణమున శిక్షణను బొంది సేవాలక్ష్యముతో పనిచేయుచో మన యుద్యమము చక్కగ నడుచుటకును త్వరత్వరగ అభివృద్ధి జెందుటకును అవకాశములు చాలగ గలవు. అగుటచే ఈ సంవత్సరము మే మాసములో గ్రంథాలయ శిక్షణ తరగతుల నేర్పాటుచేసి గ్రంథాలయసేవకులకు తదిబీయతు నిచ్చుటకై ఆలోచించుచున్నాము.

సలహా కేంద్రము—కార్యాలయ ప్రయత్నము

'ఆంధ్రగ్రంథాలయం' ద్వారాను, పైశిక్షణ తరగతులమూలమునను గ్రంథాలయ నిర్వహణనుగూర్చిన సమాచారములను విరివిగ ప్రచారముచేసినను వ్యక్తిగతముగ గ్రంథాలయములకు అవసరమైన సలహాల నెప్పటికప్పుడు తెలియజేయవలసిన ఆవశ్యకత యెంతయో గలదు. గ్రంథాలయనిర్వహణ సమస్యలనేగాక విజ్ఞాన సంబంధమైన అనేకవిషయములనుగూర్చి గ్రంథాలయ సేవకులును, విజ్ఞాన పిపాసులును కోరెడి సమాచారములకూడ నందజేయవలసిన విధి మనపైగలదు. అగుటచే సీసంఘము ఇట్టి సలహాలనిచ్చు కేంద్రముగ పనిచేయవలసియుండును. ఈ సలహాల నొసంగవలెనన్న విజ్ఞానసాధనములగు గ్రంథములు బహుళముగ కావలసియుండును. వీనినన్నిటిని సేకరించి భద్రపఱచుటకు చక్కని వసతులుండవలెను. ఈ విజ్ఞాన సామగ్రి నుపయోగములో పెట్టి కోరినవారి కెప్పటికప్పుడు సలహాలిచ్చుటకై సమర్థుడగు నొక గ్రంథాలయ సేవకుడు మనకు లభించవలెను.

ఈ విషయముల నన్నిటిని మనమున నుంచుకొని సంఘమునకు స్థిరపఱచిని కల్పించి కార్యాలయమునకుగా నొక భవనమును నిర్మింపదలచి బెజవాడలో పట మటలంకకు సమీపమున బెజవాడ-బందరురోడ్డు ప్రక్క-న 1 ఎకరము స్థలమును రు 1800-0-0 లకు కొనియుంటిమి. ఇందు రు 1000-0-0 పటమటలంక వాస్తవ్యులు శ్రీ కొమ్మా సీతారామయ్యగారిచ్చిరి. ఇదిగాక ఇప్పటికి క్రింది మొత్తములు వసూలైనవి.

శ్రీ నాగిసేని వెంకయ్యగారు, గుంటూరు జిల్లాబోర్డు సభ్యులు				
ధేనుకొండ, ఒంగోలు తాలూకా	రు	100	0	0
,, వెంగళ్య సత్యనారాయణరావుగారు, దుగ్గిరాల	రు	50	0	0
,, యలవర్తి శ్రీరామలుగారు, యలవర్తి	రు	50	0	0
,, వల్లూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారు, పటమటలంక	రు	25	0	0
,, పూటుకూరు జయరామదాసుగారు, వేటపాలెం	రు	25	0	0
,, చుండూరు కన్నయ్య శేషిగారు, నెల్లూరు	రు	25	0	0
,, డాక్టరు ఉప్పల సుందరరామయ్యగారు, యం బి. బి. యస్., తెనాలి	రు	25	0	0
,, రావి సత్యనారాయణగారు, బి. ఏ, తెనాలి	రు	25	0	0
,, ఆలపాటి వెంకటకృష్ణయ్యగారు, గోవాడ	రు	25	0	0
,, గిడు సరసింహమూర్తిగారు, బి. ఏ., ఎల్. టి., తురుమెళ్ళ	రు	25	0	0
,, డాక్టరు గాధిరాజు కోటంరాజుగారు, పెదపాలెం	రు	25	0	0
,, తెనాలి తాలూకా గ్రంథాలయసంఘము	రు	25	0	0
,, చలపల్లి చినఆదెయ్యగారు, గ్రామమునసబు, రేవేంద్రపాడు	రు	25	0	0
,, నన్నపనేని వెంకట్రావుగారు, అయితానగరప్పాడు-తెనాలి	రు	25	0	0
,, యడ్ల శివలింగవరప్రసాదరావుగారు, రేవేంద్రపాడు	రు	25	0	0
,, ఆలపాటి రవీంద్రనాథచౌదరిగారు, గోవాడ	రు	25	0	0
,, వెలువోలు సీతారామయ్యగారు, అమృతలూరు	రు	25	0	0
,, డాక్టరు వెంపటి సూర్యనారాయణగారు, యల్. యం. పి., తెనాలి	రు	25	0	0
,, శరణు రామకోటయ్యగారు, పెదపూడి	రు	25	0	0
,, వాసిరెడ్డి రంగనాయకులుగారు, పెదపాలెం	రు	25	0	0
,, తాళ్లూరు వెంకటసుబ్బయ్యగారు, కొలకలూరు	రు	5	0	0
మనూళ్ల మొత్తం	రు	1630	0	0

వాగ్దత్తములం

శ్రీ ఆలపాటి సూర్యనారాయణగారు, గోవాడ	రు	50	0	0
,, బెజవాడ శివకోటారెడ్డిగారు, బుచ్చిరెడ్డిపాలెం	రు	25	0	0
,, వెలగా కోటిశ్వరరావుగారు, మాచవరం	రు	25	0	0
,, యండ్లూరి సత్యనారాయణగారు, మాచవరం	రు	25	0	0
,, మరెడ్డి గురవారెడ్డిగారు, తూమలూరు	రు	25	0	0
,, కొమ్మారత్తమ్మగారు, పటమటలంక	రు	25	0	0
,, డాక్టరు కూచిభొట్ల వెంకటేశ్వరశర్మగారు, యల్. వి. యస్.	రు	25	0	0

„ చలపతి ఆద్యాయగారు, శేషేంద్రపాడు	రు	25	0	0
„ పిడికిటి సీతారామయ్యగారు, గుండిమెడ	రు	25	0	0
„ బాస్తి నారాయణరావుగారు, బెజవాడ	రు	25	0	0
„ బాస్తి బసవపున్నయ్యగారు, కూచిపూడి	రు	25	0	0
„ కొలూరు కోటయ్యగారు, మూల్పాడు	రు	25	0	0
„ వేజెళ్ళ రాఘవయ్యగారు	రు	25	0	0
రావలసిన మొత్తములు	రు	350	0	0

ఈ మొత్తములు వసూలైన స్థలముబాకీ పూర్తిగ తీరిపోవును. తదుపరి ఈ స్థలములో రు 4500-0-0 సుమారు వెచ్చించి ఒక చిన్న భవనమును నిర్మించవలసి యున్నది. ఈ భవననిర్మాణము పూర్తియగు లోపల ముఖ్యమగు గ్రంథముల కొన్నింటిని సేకరించదలచుచున్నాము. ఇప్పటికి కొందఱు చాతలు మా కీవిషయ మున తోడ్పడి యున్నారు. ఈ సంఘమువారు మున్నుండు నడుపబూను కేంద్ర గ్రంథాలయమున కీ పుస్తకములు ప్రాతిపదికగ నుండగలవు.

ఆదాయము

పైని వివరింపబడిన కార్యక్రమమెల్ల క్రమముగ సాగుటకు ధనమెంతయో కావలసియుండును. ఉదాహరణకు వ్యక్తులనుండియు, జిల్లాబోర్డులు, మునిసిపాలిటీలు, కో ఆపరేటివ్ బ్యాంకులు మున్నగు సంస్థలనుండియు విరివిగ మనము విరాళములను సంపాదించవచ్చును. ఇట్లు వసూలుపఱచు ధనముతో ముందు భవన నిర్మాణమును మనము పూర్తిచేయవచ్చును. కాక సంఘముయొక్క నిత్యకార్యక్రమమున కుపయోగపడుటకై అభిమానులగు వ్యక్తులను, గ్రంథాలయములు, పంచాయతీబోర్డులు మున్నుగాగల సంస్థలను సాధారణ సభ్యులుగ వందలకొలదిని మనము చేర్చుటవసరము. పైన ౨వ పేరాలో వివరించిన పంచాయతీ జర్నల్ లోని లోకల్ బోర్డు ఇన్ స్పెక్టరువారి 527వ సర్క్యులరు మన కీవిషయమున చాలగ సాయపడగలదు. దీని ఆధారముతో గ్రంథాలయసేవకు లెచ్చటివారచ్చట పని చేయుచో సంఘముయొక్క మామూలు కార్యక్రమమునకు సరిపడు ధనమును మనము సేకరించగలుగుదుము. మరియు ఆంధ్రావనిగల అన్ని గ్రంథాలయములు తమ అభివృద్ధికొరకై శ్రమించు నీసంఘమున విధిగ సభ్యులగుటకు ప్రారంభించిన గాని దీని యనికి సార్థకము కాజాలదు. సహకారసంఘములు సహితము విద్యా ప్రచారమునకై తమ సాముదాయిక నిధులను వినియోగించుటకు వీలుకలదు గాన ఆంధ్రజాతి ఔన్నత్యమున కన్నివిధముల తోడుపడు గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాప్తికై కృషిసల్పు మా సంఘమున సభ్యులుగ జేరియు, దీనికి చేతనైన విరాళముల నొసంగియు చేయుతనిచ్చునట్లు సహకారోద్యమ నాయకులు తోడ్పడగలరని నా యాశ.

ముగింపు

అయితే ఐకమత్యములేక మనకార్యము గట్టెక్కుట దుస్సరము. ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘముయొక్కయు, దీనిశాఖలుగ నున్న జిల్లా, తాలూకా, నగర గ్రంథాలయ సంఘములయొక్కయు నిర్వాహకులందఱును శిక్షణతోను, నిష్కల్మషమైన సేవాభావముతోను పనికిబూనిన మన అభివృద్ధి నెవ్వరుగాని అరికట్టజాలరు. ఇట్టి శక్తిని మనకు పరమేశ్వరుడు ప్రసాదించుగాక! అచిరకాలములో ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయోద్యమము అత్యంతముగ వ్యాప్తిజెంది భరతఖండమునను ఖండాంతరములందును నశించని యశము నార్జించగలుగు నట్లాశీర్వదించుటకై ఇచ్చటజేరిన పెద్దలను వేడుచు నింతటితో ముగింతును.

రాజమహేంద్రవరము, }
౧౯౧౧-౧౨-౧౯౧౨. }

పాఠశాలాధ్యక్షునిగా
కార్యదర్శి

సమాచారాలు - సలహాలు

ఆంధ్ర గ్రంథాలయోద్యమము

ఆం. దే. గ్రం. సంఘ సమావేశములు

21-11-40 వ తేదీ గురువారం సాయంత్రం 3 గంటలకు బెజవాడలోని శ్రీ భ్రమరాంబా మల్లేశ్వరాంధ్ర గ్రంథాలయోద్యమమున ఆం. దే. గ్రం. సం. పాలకవర్గసభ్యులు సమావేశమై చేసిన తీర్మానములు.

హాజరు: శ్రీ వట్టికోట ఆశ్వర్యస్వామి, శ్రీ నూరపనేని వెంకటరత్నం,
శ్రీ పాతూరి నాగభూషణం, శ్రీ కొమ్మ సీతారామయ్య, శ్రీ వేగళ నూరపరాజు,
శ్రీ అడుసుమలి శ్రీనివాసరావు, శ్రీ మల్లెల శ్రీరామమూర్తి.

తీర్మానములు :

1. ఈ సమావేశమునకు ఆధ్యక్షులుగాని, ఉపాధ్యక్షులుగాని హాజరు కానందున శ్రీ వట్టికోట ఆశ్వర్యస్వామిగారిని ఆధ్యక్షులుగా ఎన్నుకోవడమైనది.
2. డి. శే. బ్రహ్మశ్రీ కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి, శ్రీ కూచి నరసింహంపంతులుగారయొక్క మరణముల కీసభవారు చింతించుచు వారల యాత్మకాంతికై భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నారు.
3. 1940-41 వ సం॥నకు ఈసంఘ పాలకవర్గమునందలి ఖాళీస్థానములకు క్రిందివారిని ఎన్నుకోవడమైనది.

శ్రీ యక్కల రామయ్యగారు, సహాయ కార్యదర్శి, ఎర్రగొండపాలెం, కర్నూరుజిల్లా

సభ్యులు: శ్రీ యం. వి. పాపన్నగుప్తగారు, మదనపల్లి

శ్రీమతి కె. రామసుబ్బయ్యగారు, కడప

శ్రీ హాలాహల్లి సీతారామరెడ్డిగారు, బి. ఏ., బి. ఎల్., ఎం. ఎల్. ఏ., బల్లారి.

4. 1940 వ సం. మే నెలారంభమునుండి 20-11-40 వ తేదీవరకు గల సంఘముయొక్క ఆదాయవ్యయ లెక్కలూ, కార్యాలయ భవననిర్మాణపు లెక్కలూ చదివి అంగీకరించడమైనది.
5. ఇండియన్ లైబ్రరీ అసోసియేషన్ లో ఈసంఘము సభ్యత్వమును పొందుట కంగీకరించుచూ కార్యదర్శికి చందా ధనమును పంపుటకు ఆధికారము ఇవ్వడమైనది.
6. ఇండియన్ లైబ్రరీ అసోసియేషనుకు ఈ సంఘప్రతినిధిగ కార్యదర్శి పాతూరి నాగభూషణం గారిని ఎన్నుకోవడమైనది.
7. డాక్టరు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారికి అరువదియేండు విండుటచే వీరి వష్టిపూర్తి ఉత్సవము చేయ సంకల్పించిన పేదల ప్రయత్నమున కీ సంఘమువారు తమ సంతసమును వెల్లబెప్పుచు, ఆ యుత్సవముతోజూప వారి కీ సంఘపక్షమున సన్మానపత్రమును సమర్పింప తీర్మానించుచున్నారు.

౮. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ ఉపాధ్యక్షులుగ నుండియు, తెలుగున చక్కని గ్రంథములు వ్రాసియు ఆంధ్రుల విద్యాభివృద్ధికి తోడ్పడుటయే గాక ఈ సంఘము స్థాపించబడిన నాటినుండి ఆంధ్ర గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాప్తికి సహితము చాలగ తోడ్పడుచున్న శ్రీవారిని ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ సంఘమునకు శాశ్వత గౌరవ సభ్యులుగ ఎన్నుకొనుటకు సర్వసభ్య సభవారికి నూచించడమైనది.
౯. మై సందర్భమున శ్రీ శిడ్డిగారిచే రచించబడిన 'మనసలమృతమరణము' అను గ్రంథమును పునర్ముద్రణ చేయుటకై సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ హరిసర్వోత్తమరావుగారు చేసిన నూచనను అంగీకరించడమైనది.
౧౦. ఆంధ్రప్రముఖులను, బహుగ్రంథరచయితలను నగు శ్రీయత డాక్టరు షట్టాభి సీతారామయ్యగారి వష్టిపూర్తి మహోత్సవసందర్భమున ఈ సంఘపక్షమున వారికి సన్మానపత్రమును సమర్పించుటకు తీర్మానించడమైనది.
౧౧. సుప్రసిద్ధ గ్రంథాలయోద్యమనేపకులగు మధురకవి నాథం కృష్ణరావుగారి వష్టిపూర్తి మహోత్సవసందర్భమున ఈ సంఘపక్షమున వారికి సన్మానపత్రము సమర్పించుటకు తీర్మానించడమైనది.
౧౨. తమబోర్డు ఏరియాలోనున్న సెకండరీ, హయ్యర్ ఎలిమెంటరీపాఠశాలల కన్నిటికి 'ఆంధ్ర గ్రంథాలయం' పత్రికను ఒక సంవత్సరముపాటు తెప్పించుటకు తీర్మానించిన గుంటూరుజిల్లా బోర్డువారి నీ సంఘమువారినిందించుచు, ఆంధ్రదేశములోని తక్కిన జిల్లాబోర్డులుకూడ వీరి మార్గము ననుసరించునని నమ్ముచున్నారు.
౧౩. ఈ సంఘమునకు రు 20-0-0 విరాళమిచ్చిన విజయవాడ కో-ఆపరేటివు బ్యాంకివారికి ఈ సంఘమువారు కృతజ్ఞతను వెల్లెల్చుచు, ఆంధ్రదేశములోని సహకారసంఘములన్నియు ఇదే విధమున విరాళమిచ్చియు, ఈ సంఘసభ్యులుగ జేయు మాకార్యక్రమమునకు తోడ్పడ గోరుచున్నారు.
౧౪. ఆంధ్రగ్రంథాలయోద్యమమునకు చిన్నముగ ఒక పతాకమును తయారు చేయవలసినదిగ దుగ్గిరాల భాషాభిలాషిణి సంఘమువారు చేసిన నూచనననుసరించి క్రిందివారిని ఇందునిమిత్తమై ఉపసంఘముగ నేర్పాటుచేయుచు వారి ఆలోచన ననుసరించి దీనిని సిద్ధపరచి వెల్లడించుటకు కార్యదర్శి కధికారమియడమైనది.
- శ్రీ జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు, ఎం. ఏ., బి. ఎల్.
డాక్టరు పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులుగారు, ఎం. ఏ., పి.హెచ్. డి. (లండను)
శ్రీ ఆడివి బాపిరాజుగారు, బి. ఏ., బి. ఎల్.
శ్రీ మల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు, శ్రీ గాడిచర్ల వ రిసర్వోత్తమరావుగారు, ఎం. ఏ.,
శ్రీ పాతూరి నాగభూషణంగారు, కార్యదర్శి.
౧౫. 22 వ ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ మహాసభను 1941 వ సం. జనవరి మాసములో రాజమహేంద్రవరములో జరిపించుటకు గౌరవగ్రంథాలయము వారిని కోరడమైనది.

(సం.) వ. ఆళ్వారుస్వామి
సభాధ్యక్షులు

22-12-40 వ తేదీ అదివారము రాత్రి 10 గంటలకు బెజవాడ తాలూకా కోలపెన్ను గ్రామములోని శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథాలయ భవనమున ఆం. దే. గ్రం. సంఘ పాలకవర్గ సమావేశము జరిగినది.

హాజరు: శ్రీ పాతూరి నాగభూషణం, శ్రీ కొమ్మ శీతారామయ్య.

ఈసభకు కనీససంఖ్య హాజరుకానందున సమావేశము నిలుపుదల చేయడమైనది.

(సం.) పాతూరి నాగభూషణం

కార్యదర్శి

14-1-41 వ తేదీ రాత్రి 10½ గంటలకు ఆం. దే. గ్రం. సంఘ పాలకవర్గ సమావేశము రాజమహేంద్రవరమునందలి శ్రీ గౌతమీగ్రంథాలయ భవనమున శ్రీయుత గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు ఎం. ఎ. గారి ఆధ్యక్షతన కూడినది.

హాజరు: శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు, శ్రీ. వేగేశన నూరపరాజు,

శ్రీ మల్లెల శ్రీ రామమూర్తి, శ్రీ నరసింహదేవర సత్యనారాయణ,

శ్రీ సీతాంబరం వేంకటకృష్ణమాచార్యులు, శ్రీ పాతూరి నాగభూషణం.

తీర్మానములు :

౧. శ్రీ నాగినేని వెంకయ్యగారు (ఉపాధ్యక్షులు), శ్రీ యక్కల రామయ్యగారు (సహాయ కార్యదర్శి) లోగడ పంపిన రాజీనామాల నంగీకరించడమైనది. వీరిసానే శ్రీ పాలుట్ల విశ్వ నాథరావుగారిని (వకీలు, మార్కాపురం) ఉపాధ్యక్షుగను, శ్రీ వున్నవ రాజగోపాల కృష్ణయ్యగారిని సహాయ కార్యదర్శిగను ఎన్నుకొనడమైనది.

౨. భవన నిర్మాణోప సంఘమును రద్దుపజచి దీని కార్యక్రమమును పాలకవర్గమువారే నిర్వహించ వలసినదిగ తీర్మానించడమైనది.

(సం.) గా. హరిసర్వోత్తమరావు

అధ్యక్షులు

9-3-41 వ తేదీ అదివారం మధ్యాహ్నం 8 గంటలకు ఆం. దే. గ్రం. సంఘ పాలకవర్గము బెజవాడలోని గాంధీగృహమందున్న శ్రీ హనుమంతరాయ గ్రంథాలయమున సమావేశమైనది.

హాజరు: శ్రీ పాతూరి నాగభూషణం, శ్రీ కొమ్మ శీతారామయ్య,

శ్రీ మల్లెల శ్రీ రామమూర్తి.

తీర్మానములు :

౧. ఈ సమావేశమునకు ఆధ్యక్ష, ఉపాధ్యక్షులలో నెవ్వరుగాని హాజరుకానందున శ్రీ కొమ్మ శీతారామయ్యగారిని అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనడమైనది.

౨. ప్రస్తుత నివేదిక సంవత్సరము త్వరలో ముగియనున్నందున తమ చందాల చెల్లించనట్టియు, ప్రస్తుతము కారాగారములలో నున్నట్టియు పాలకవర్గ సభ్యుల స్థానమున క్రొత్తవారిని నియమించుటవసరమని ఈసంఘమువారి భిప్రాయపడుచున్నారు.

3. 1941 వ సం. మే మాసములో గ్రంథాలయ శిక్షణతరగతుల నేర్పాటుచేయుటకును, ఇందు కవసరమైన ఏర్పాటులనన్నిటిని జేయుటకును, కార్యదర్శి కధికారిమీయడమైనది.

౪. సంఘకార్యాలయములో పనిచేయుటకు నె 1కి రు 12-0-0 లకు మించని వేతనముపై వెంటనే ఒకరిని మేనేజరుగ నియమించుటకు తీర్మానించడమైనది.
౫. ప్రస్తుత నివేదిక సంవత్సరపుగడువును మార్చి నెలాఖరువరకు పొడుగించుటకు తీర్మానించడమైనది.
౬. సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ గా. హరిసర్వోత్తమరావుగారు రచించిన 'వయోజనవిద్య - మొదటి పుస్తకము'ను సంఘపక్షమున ప్రచురించుటకు తీర్మానించడమైనది.

(సం.) కొమ్మ సీతారామయ్య
సభాధ్యక్షులు

1-6-41 వ తేదీ ఆదివారం సాయంత్రము 4 గంటలకు ఆం. డే. గ్రం. సంఘ పాలకవర్గము లేవండ్రపాడు 'నవ్యభారతి' గురుకులంలో శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారి అధ్యక్షతను సమావేశమైనది.

హాజరు: శ్రీ పాతూరి వాగభూషణం, శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు,
శ్రీ మల్లెల శ్రీరామమూర్తి, ,, కొమ్మ సీతారామయ్య.

తీర్మానములు :

౧. 1940-41 వ సం. కార్యనివేదికను తయారుచేసి ప్రకటించి సర్వసభ్యసభలో నివేదించుటకు కార్యదర్శికి అధికారమియ్యడమైనది.
౨. 1940-41 వ సం. సంఘముయొక్క లెక్కలను పరిశీలించుటకై వేటపాలెం వాస్తవ్యులైన శ్రీ యస్. రామకుప్పారావుగారిని కోరడమైనది.
౩. ముప్రసిద్ధ దేశనాయకుడు, అఖండ మేధానిధి, ఒకప్పుడు దేశీయ మహాసభాధ్యక్షుడు, వయోజన విద్యాభిమాని యైన శ్రీయస్. యస్. శ్రీనివాసయ్యంగారి మరణమున కీ సంఘమువారు హృదయపూర్వకముగ విచారమును తెలుపుచు, వారి ఆత్మకాంతికై పరమేశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నారు.

(సం.) గా. హరిసర్వోత్తమరావు
అధ్యక్షులు

దశమ కృష్ణాజిల్లా గ్రంథాలయమహాసభ-కోలవెన్ను

మహాసభ 22-12-40 వ తేదీ బెజవాడతాలూకా కోలవెన్ను గ్రామమున శ్రీకృష్ణ దేవరాయ గ్రంథాలయ ప్రాంగణమున ఆం. డే. గ్రం. సంఘాధ్యక్షులు డాక్టరు తేతలి సత్యనారాయణ మూర్తిగారి అధ్యక్షతను సమావేశమైనది.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా గ్రంథాలయ సంఘకార్యదర్శి డాక్టరు పాలకోడేటి సత్యనారాయణ శర్మగారు సభను ప్రారంభించుచు బ్రిటిష్ వారి పరిపాలనలో మన విద్యాభివృద్ధియొక్క మందగమనమునుగూర్చియు, రష్యాదేశమున పంచవర్ష ప్రణాళికలద్వారా అచ్చటిప్రభుత్వము విద్యావిషయమై గావించిన యేర్పాటులనుగూర్చియు, స్వరాజ్యసంపాదనకు విద్య ఎంత అవశ్యకమో, విద్యాప్రచారమునకు గ్రంథాలయము తెలుపకరించునో, గ్రంథాలయాల నిర్వహణమునకు ధనావశ్యకత ఎట్టిదో, స్థానిక సంస్థలు- సహకారసంఘములు ఈవిషయమై ఎట్లు తోడ్పడవగునో, ప్రభుత్వమువారు గ్రంథాలయ

లయాల విషయమై గావించిన ఉత్తర్యుల్లెట్లు ఈ ఉద్యమాభివృద్ధి కాటంకములుగ నున్నవో, గ్రంథాలయ నిర్వహణ మెట్టిచిక్కులతో కూడియున్నదో విపులముగా చెప్పి దేశాస్త్రత్యము నభిలషించు ప్రతి యొక్కరును కష్టసాధ్యమగు గ్రంథాలయనిర్వహణ కార్యమును విడువక పూనుట విధియని హెచ్చరించిరి.

అధ్యక్షులు డాక్టరు సత్యనారాయణమూర్తిగారు అచ్చటి గ్రంథాలయ భవననిర్మాతలగు యార్లగడ్డ ఈశ్వరమ్మగారి నభినందించుటతో తమ ప్రారంభోపన్యాసము నుపక్రమించిరి. మన సర్కారువారు సైన్యసంరక్షణకై తమ ఆదాయములో నూటికి 75 రూపాయలను వెచ్చింతురుగాని దేశ సౌభాగ్యమునకు మూలకందమగు విద్యనిమిత్తము కావలసిన మొత్తము ఖర్చుచేయరనియు, జప్తిను పరిపాలనలో సహితము సాలుకు 10 వేల రూపాయలకు తగని విరాళములు గ్రంథాలయముల కీయబడగా కాంగ్రెసు మంత్రుల కాలములో దీనిని బొత్తుగ తీసికేయుట విచారకరమనియు, గ్రంథాలయాల అభివృద్ధికి లోకల్ బోర్డుల ఇకొస్పెక్టరువారి ఉత్తరువు లెంతయు అటంకములుగా నున్నవనియు, పరపతిసంఘాలవలె గ్రంథాలయములును నిత్యుల్కముగ రిజిస్టరు చేయబడవలెననియు, గ్రంథభాండాగారులకు శిక్షణతరగతుల నేర్పజుచుట చాల అవసరమనియు, గ్రంథాలయోద్యమ వ్యాప్తికి ప్రభుత్వ సహాయము లభించుననున, లోకల్ బోర్డులు, పరపతిసంఘాలు, దానశీలురు పూనుకొని దేశాభివృద్ధికి దోహద మొసగవలెననియు చెప్పి తమ గంభీరోపన్యాసమును ముగించిరి.

అనంతరము సభకు విచ్చేసిన ప్రతినిధులయు, పెద్దలయు ఫోటో తీయబడెను. తరువాత శ్రీ విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు తమ కిన్నెరసాని పాటలను కొన్నింటిని పాడి సభికుల నానందింప జేసిరి. కృష్ణజిల్లా గ్రంథాలయసంఘ కార్యదర్శి శ్రీ మాజేజీ రామచంద్రరావుగారు తమ సంఘనివేదికను సభలో చదివి వినిపించిరి.

శ్రీమతి ఈడుపుగంటి వెంకటరత్నమంబగారి ఉపన్యాసానంతరము శ్రీ పువ్వాడ శేషగిరి రావుగారు (బందరు హిందూకాలేజీ తెలుగుపండితులు) తమ రచనలలో సంక్రాంతి, శ్రీకృష్ణదేవరాయలను గూర్చిన పద్యములను చక్కగ చదివి శ్రోతల సంతోషపెట్టిరి. బందరు హిందూమైన్స్కూల్ ఉపాధ్యాయులు శ్రీ బొడ్డపాటి కుటుంబరాయశర్మ ఎం. ఎ. గారు 'కవిత్వము' ను గూర్చి ఉపన్యసించిరి.

అధ్యక్షులవారు అవసరముగ వెళ్లవలసివచ్చుటచే వారు బెజవాడకాలేజీ ప్రెసిసిపాలు డాక్టరు పుట్లపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు, ఎం. ఏ. పి హెచ్. డి. (బండను)—గారిని అధ్యక్షతస్థానమున నియమించి వెళ్లిరి.

క్రింది తీర్మానములు అంగీకరింపబడినవిమృత శ్రీ కాకుమాను లక్ష్మీనారాయణ (కోలవెన్న), అన్నె నూర్యనూర్యనారాయణ (ఉప్పలూరు) గారు తమ ప్రదర్శనములచే ప్రేక్షకులకు ఆనందమును ఉండ్రేకమును కలిగించిరి. అధ్యక్షుల ఉపసంహారవాక్యములు, కార్యదర్శి వందనసమర్పణములతో మహాసభ రాత్రి 11 గంటలకు సమాప్తమైనది.

తీర్మానములు :

1. కీ. శే. కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి, కూచి నరసింహంపంతులు, చలికొండ నారాయణస్వామి నాయుడుగార్లు మరణములకు సానుభూతి.
2. గ్రంథాలయోద్యమమునకు సంబంధించిన వార్తలు వార్తాలను ఎప్పటికప్పుడు ప్రకటించుచు దోహదముగ నున్న ఆంధ్రప్రభ పత్రికాధిపతులకు అభినందనము.
3. డాక్టరు కట్టమంచి రామలింగారెడ్డిగారి వ్యప్తిపూర్వకసందర్శమున ఆంధ్రవిజ్ఞానమునకు వారు గావించు సేవకు ప్రశంస.

౪. గ్రంథాలయముల రిజిస్ట్రేషనుఫీజును తీసివేయవలసినదిగ ప్రభుత్వముచేత విజ్ఞాపన.
౫. గ్రంథాలయములు - వయోజనవిద్యకు సంబంధించిన ఉపన్యాసములను తెలుగులో రచించి చెప్పించవలసినదిగ మద్రాసులోని ఆల్ ఇండియో రేడియోస్టేషనువారిని కోరుట.
౬. కృష్ణజిల్లాలోని గ్రంథాలయములన్నియు ఆం. డే. గ్రం. సంఘములోను, కృష్ణ జి. గ్రం. సం. లోను, ఆయా తాలూకా సంఘములలోను సభ్యులై 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం' పత్రికకు చందాల చెల్లించుచు, గ్రంథాలయ మహాసభలకు తమ ప్రతినిధులబంపి స్వాభివృద్ధికై పాటుపడవలసినదిగ కోరుట.
౭. గ్రంథాలయముల నిర్వహణ విషయమై పంచాయతీబోర్డులకు ఆటంకము గల్పించు సర్క్యులరును రద్దుపరచి వానికి స్వేచ్ఛసీయవలసినదిగ మద్రాసుప్రభుత్వముచేత విజ్ఞప్తి.
౮. కృష్ణజిల్లాలోని పంచాయతీబోర్డులు లోకల్ బోర్డు ఇక్వైర్స్ కువారి పంచాయతీజర్నల్ లోని నె 527 కు. సర్క్యులరు ననుసరించి ఆం. డే. గ్రం. సంఘసభ్యులగుటకు హెచ్చరిక.
౯. జిల్లాలోని గ్రంథాలయములకన్నింటికి విరాళముల నిప్పించవలసినదిగ కృష్ణజిల్లాబోర్డువారిని కోరుట.
౧౦. మద్రాసుప్రభుత్వము లోగడ గ్రంథాలయముల కిచ్చుచున్న గ్రాంటును తీసివేసినందుల కసమృత్తిని తెల్పుచు ఏటేట కనీసము ఏబదివేలరూపాయల గ్రాంటును ఇప్పించుటకై కోరుట.
౧౧. జిల్లాలోని గ్రంథాలయములను క్రింది ప్రణాళికప్రకారము పరిశోధనవలసినదిగ హెచ్చరిక.
- (i) గ్రంథాలయముతరపున చదువురాని ప్రజలలోకూడ విద్య, విజ్ఞానం వ్యాపింపజేయడంకోసం కొద్దిగాపా చదువుకున్నవారికి విద్య సభివృద్ధిచేయటానికి రాత్రి పాఠశాలలను ఏర్పాటుచేయుట- పత్రికలను చదివి వినిపించుట - నూతనపద్ధతులప్రకారం త్వగలో అక్షరజ్ఞానము కలగడంకోసం నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలనోద్యమం సాగించుట, మ్యాజికులాంతరు ప్రదర్శనాలు ఏర్పాటుచేయుట మొదలైన కార్యక్రమాన్ని ఏర్పాటుచెయ్యాలి.
- (ii) పక్షనికొకసాలో, నెలకొక సాలో ఆయా విషయాల్లో ఆరితేరిన ఉపన్యాసకులచే ప్రజాసామాన్యానికి అవసరమైన విషయాలపై అనగా ఆర్థిక, రాజకీయ, శారీరక, వైజ్ఞానిక, వ్యావసాయక విషయాలపై ఉపన్యాసాల నిప్పించు యేర్పాటుచేయుట.
- (iii) గ్రంథాలయాలు లేని చుట్టుప్రక్కల గ్రామాల్లోకూడా విద్యావ్యాప్తి జరగడంకోసం సంచార గ్రంథాలయాల ఏర్పాటుచేయుట.
౧౨. కృష్ణజిల్లా గ్రంథాలయసంఘము ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయసంఘముయొక్క కాళిగ పనిచేయుట కీవరకు చేసిన తీర్మానమును బలపరచుట.

దివితాలూకాచతుర్థ గ్రంథాలయ మహాసభ, చల్లవల్లి

వై మహాసభ 1-9-40 వ తేదీ సాయంత్రము 5 గంటలకు చల్లపల్లి రాజాగారి హైస్కూలులో శ్రీమంతు రాజారాగగడ శివరామకృష్ణప్రసాద్, బి. ఏ (అనర్వ) గారి అధిపత్యమున సమావేశమైనది. కృష్ణజిల్లా విద్యాశాఖాధికారులు శ్రీ డి. రామయ్యనాయుడు, బి. ఏ., ఎల్. టి. గారు సభను ప్రారంభించిరి. శ్రీ కాపురి కోదండరామయ్యగారు తమ ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షోపన్యాసమునొసంగి ప్రతినిధులకు, పెద్దలకు స్వాగతముచెప్పిరి. అధ్యక్షుల తొలిపలుకుల తరుపరి కార్యదర్శి నివేదికను శ్రీ మాజేటి రామచంద్రరావుగారు చదివిరి. వై హైస్కూలు ప్రధానోపాధ్యాయులు

శ్రీ గొల్లపూడి సత్యనారాయణ, ఎం. ఏ., ఎల్. టి. గారు ఉపన్యసించిరి. శ్రీ కొడాలి రాజారావు గారిచే 'హంపీ డేట్రము' సందలిపద్యములు కొన్ని చదువబడెను.

దివి తాలూకాలోని గ్రంథాలయముల పరిస్థితులనుగూర్చి నివేదిక తయారుచేయుటకును, జిల్లా లోని గ్రంథాలయములన్నిటికి విరాళములనీయగోరుచు కృష్ణజిల్లాబోర్డు ఆధ్వర్యమున వద్దకు రాయ బారులుగ వెళ్లుటకును చెందుపసంఘము లేర్పాటుచేయబడెను. గ్రామ గ్రంథాలయములన్నియు తాలూకా సంఘసభ్యులుగ జేరుటకును, తాలూకాగ్రంథాలయ సంఘముయొక్క ఆర్థిక నితిని పెంపొందించుటకును, గ్రామాదులలో నేర్పడియున్న తల్లిదండ్రుల సంఘముల వారా గ్రామముల లోని గ్రంథాలయములకు తోడ్పడుటకును కోరబడెను. చలపతిలో తాలూకా గ్రంథాలయము నేర్పాటుచేయవలసినదిగ శ్రీ రాజాగారిని ప్రార్థించుచును, అచ్చటి శ్రీ మంతు క్లబ్బులో పత్రికలు వగైరా చదువుటకు చదువుకొన్న వారందరికి అవకాశమిప్పించ వలసినదిగ క్లబ్బు నిర్వాహకులను కోరుచును, శ్రీ రాజాగారి హైస్కూల్ గ్రంథాలయము ప్రజాబాహుళ్యమున కుపయోగపడునట్లేర్పాటు చేసినందుకు సదరపాతశాలా నిర్వాహకుల నభినందించుచును తీర్మానములు చేయబడెను. దివి తాలూకా పంచమ గ్రంథాలయమహాసభను ఆహ్వానించిన కోడూరు శ్రీకారదా పుస్తక భాండాగారము వారికోరిక అంగీకరింపబడెను.

ఆధ్వర్యము ముగింపువాక్యములు, ఆహ్వానసంఘాధ్వర్యముల వందన సమర్పణముతో సభముగిసెను.

బందరు తాలూకా వృధమగ్రంథాలయ మహాసభ, వెడన

మై మహాసభ 8-9-40వ తేదీ నామంత్రము పెడసగ్రామములో వృధవాప్యయబ్రహ్మ శ్రీ దుగ్గిరాల బలరామకృష్ణయ్యగారి ఆధ్వర్యమున సమావేశమయ్యెను. తాలూకాలోని గ్రంథాలయములనుండి వచ్చిన ప్రతినిధులు గ్రామజనులేగాక, కృష్ణజిల్లా, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘనిర్వాహకులు సహితము సభ నలంకరించిరి.

ముందుగ ఆహ్వానసంఘాధ్వర్యములు మహాసభయొక్క ఉద్దేశములవివరించి సభకువచ్చిన పెద్దలకూ, పిన్నలకూ స్వాగతమును చెప్పిరి. శ్రీ ఎ. కె. రామచంద్రయ్యర్, ఎం.ఎ., బి.ఎల్. (బందరు జిల్లాకోర్టుమునసబు) గారు సభను ప్రారంభించుచు విద్యావ్యాప్తికి గ్రంథాలయముల అవసరమును నొక్కిచెప్పిరి. వెడన నజ్జరిజిహ్వా శ్రీ నందివాడ సత్యనారాయణగారు నెలకొల్పిన గ్రంథాలయమును స్థానికులందఱు ఉపయోగించుకొనవలసినదిగ వారు హెచ్చరించిరి.

శ్రీయుతులు భట్ట జ్ఞానకోటయ్య, ఉ. భా. ప్ర. పింజల నుబ్రహ్మణ్యకవి, మల్లెల శ్రీరామ మూర్తి, అయ్యంకి వెంకటరమణయ్య, భట్ట జ్ఞానప్రసాదానంద్ (బాలిక), తెన్నేటి సూర్యప్రకాశరావు దంపతులు, లేకుమళ్ళ రామచంద్రరావు, పోతరాజు శోభనాచలపతిరావుగారు మతికిందఱు గ్రంథాలయోద్యమమునకు సంబంధించిన అనేకవిషయములపై ఉపన్యసించిరి. స్వవిరచితమగు తాజ్ మహల్ కావ్యమునుండి రసవంతమగు ఘట్టములను చదివి శ్రీ పువ్వాడ శేషగిరిరావుగారు సభికుల నుత్తేజితులజేసిరి.

ఆధ్వర్యముల తమఉపన్యాసములో విద్యావ్యాపనకు గ్రంథాలయముల అవశ్యకతనుగూర్చియు, కీ. శే. కందుకూరి వీరేశలింగంపంతులుగారు గ్రంథాలయోద్యమవ్యాప్తికి, ఆంధ్రోద్యమాభివృద్ధికి గావించిన సేవనుగూర్చియు, అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు మున్నగువారి నిరంతరకృషిమూలమున ఆంధ్రరాష్ట్రములో గ్రంథాలయములు వ్యాప్తిచెందిన విషయమునుగూర్చియు, ప్రతియొక్కరును జాతిమత వివక్షితలేక గ్రంథాలయముల నుపయోగించుకొనవలసిన అవసరమును గూర్చియు విపులముగ ముచ్చటించిరి.

తాలూకాలోని పంచాయతీబోర్డులను ఆం. దే. గ్రం. సంఘసభ్యులుగ చేరగోరుచును, పంచాయతీలు స్వేచ్ఛగ గ్రంథాలయముల నిర్వహించుటకు ప్రభుత్వమువారి నవకాశమియవలసినదిగను, జిల్లాలోని అన్నిగ్రంథాలయములకు విరాళముల నిచ్చుటకై కృష్ణాజిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులవద్దకు రాయబారము పంపుటకును, తాలూకాలోని గ్రంథాలయముల దర్శించి వానిపరిస్థితులను నివేదికరూపమున వెలడించుటకును బందరు తా. గ్రం. సం. వారిని కోరుచును, గ్రంథాలయోద్యమ ప్రచారమునకు దోహద మొసగుచున్న 'ఆంధ్రప్రభ' సభినందించుచు వారిమార్గము ననుసరించవలసినదిగ ఆంధ్రప్రతికాధిపుల కోరుచును, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘభవన నిర్మాణమునకు విరివిగ విరాళముల నొసగవలసినదిగ తాలూకావాసులను హెచ్చరించుచును తీర్మానములు చేయబడెను.

ఆం.దే. గ్రం. సంఘమునకును, కృష్ణాజిల్లా గ్రం. సం. నకును కాఖగ బందరుతాలూకా గ్రంథాలయ సంఘము నేర్పఱచి ఇతరులను చేర్చుకొనునధికారముతోను, నిబంధనల నేర్పఱచుకొను హక్కుతోను ఈసంఘమునకు క్రిందివారు పాలకవర్గముగ నెన్నుకొనబడిరి.

శ్రీ భట్ట కుమారస్వామిగారు, అధ్యక్షుడు, శ్రీ భట్ట వీరభద్రయ్యగారు, ఉపాధ్యక్షుడు

శ్రీ వార్త గుబ్బారాయుడుగారు, కార్యదర్శి, శ్రీచందివాడ రామరావుగారు, సహాయకార్యదర్శి

శ్రీ కూర్మా వెంకటసుబ్బయ్యసిద్ధాంతి, నార్సి చిననాన్న, శేరిశెట్టి పానకాలుగార్లు సభ్యులు.

బెజవాడ తాలూకా గ్రంథాలయసంఘము

కంకిపాడు ఫిర్కాయాత్ర

బెజవాడ తా. గ్రం. సం. వారు 2-11-40 వ తేదీ మొదలు 7-11-40వ తేదీ వరకు కంకిపాడు ఫిర్కాలో క్రింది కార్యక్రమముననుసరించి గ్రంథాలయయాత్ర నేర్పాటుచేసిరి. వీరు తిరిగినతావు లందెల్ల గ్రంథాలయ, పఠశాలయములు లేనిచోట్ల స్థాపించుచు, ఉన్నవివాగుగ పనిచేయునట్లు ప్రోత్సహించుచు, గ్రంథాలయోద్యమముయొక్క తీవ్రము నాయుచోటులప్రజలకు విరివిగ వెల్లడించిరి. ఈయాత్రాకార్యక్రమము 2వ తేదీ రాత్రి 8 గంటలకు తెన్నేరుగ్రామములో ప్రారంభమైనది. ఇచ్చటనేర్పాటు చేయబడినసభకు శ్రీ పాతూరినాగభూషణం గారధ్యక్షతవహించిరి. కృష్ణాజిల్లా గ్రం. సం. కార్యదర్శి శ్రీమాజేటి రామచంద్రరావుగారు యాత్రను ప్రారంభించుచు ఉపన్యసించిరి. బెజవాడ తా. గ్రం. సం. కార్యదర్శి శ్రీగొండి కోటిశ్వరరావుగారు గ్రంథాలయయాత్రోద్దేశములను సభికులకు తెలిపిరి.

తేదీ	ఉదయము	మధ్యాహ్నము	సాయంత్రము	రాత్రి
3-11-40	ఉప్పటూరులో బహిరంగసభ	వేల్పూరులోసభ జయభారతి గ్రం. పునరుద్ధరణము	...	నిడమనూరులో బహిరంగసభ పఠశాలయస్థాపనము
4-11-40	ఎనికేపాడులో బహిరంగసభ నెహ్రూ గ్రం. స్థాపన	రామవరప్పాడులో బహిరంగసభ నీతారామ గ్రం. స్థాపన	...	కానూరులోసభ శ్రీరామలింగేశ్వర గ్రం. స్థాపన
5-11-40	తాడిగడపలో బహిరంగసభ	...	వెదపులిపాళలో సభ శ్రీరామ గ్రం. స్థాపన	...

తేది	ఉదయము	మధ్యాహ్నము	సాయంత్రము	రాత్రి
6-11-40	పోరంకిలో బహిరంగసభ?	...	గోసాలలో బహిరంగసభ శ్రీ వేణుగోపాల గ్రంథాపస	ఈడ్పల్లిలో బహిరంగసభ
7-11-40	వెనమలూరులో బహిరంగసభ?	కంకిపాడులో బహిరంగసభ?	...	కోలవెన్నులో బహిరంగసభ

ఈ యాత్రలో పాల్గొనినవారిలో శ్రీయుతులు ఆయ్యాంకి వెంకటరమణయ్య, ఆం. డే. గ్రం. సం. స్థాపకుడు, కొమ్మా సీతారామయ్య, ఆం. డే. గ్రం. సం. కోశాధిపతి, గొండి కోటేశ్వరరావు, బె. తా. గ్రం. సం. కార్యదర్శి, పిన్నమనేని సీతారామయ్య, మిక్కిలిసేని పరంధామయ్య, చోడవరపు మధునూదనరావు, బి. ఏ. బి. ఎల్., బె. తా. గ్రం. సం. అధ్యక్షులు, చాగర్లమూడి హనుమాయమ్మ, (కృష్ణజిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులు) కంభంపాటి వెంకటరత్నం, మల్లెల శ్రీరామమూర్తి, ఆం. డే. గ్రం. సం. సహాయ కార్యదర్శి గార్లు కలరు. గ్రంథాలయములనుగూర్చియు విజ్ఞానసంబంధమైన వివిధవిషయములను గూర్చియు గ్రామాదులలో చాల ఉపన్యాసము లీయబడెను. తాలూకా గ్రంథాలయసంఘమువారు ప్రకటించిన మొదటి కరపత్రమును యాత్రీకులు పోయిన గ్రామములలో పంచిపెట్టబడెను.

ప్రథమ ఒంగోలు తాలూకా గ్రంథాలయమహాసభ, ఉష్ణగుండూరు

వై. మహాసభ 1-1-41 వ తేదీ ఉదయం 10 గంటలకు ఉష్ణగుండూరులో శ్రీ దేశోద్ధారక గ్రంథాలయభవనము ముందట గుంటూరుజిల్లాబోర్డు ఉపాధ్యక్షులు శ్రీగోగిసేని వెంకటసుబ్బయ్య గారి అధ్యక్షతనకూడినది. గుంటూరు మం. గ్రం. సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ శరణు రామస్వామి చౌదరి గారు గ్రంథాలయప్రదర్శనమును బహిరంగపఱచిరి. శ్రీపాతూరి నాగభూషణం, కట్టూరి కటుంబరావు, గంజాం అనంతలక్ష్మణాచార్యులుగార్లు గ్రంథాలయోద్యమమునుగూర్చి ఉపన్యసించిరి.

కీ. శే. కాశీభట్ట బ్రహ్మయ్యశాస్త్రి, గిడుగు వెంకటరామమూర్తిపంతులు, పానుగంటి లక్ష్మీనరసింహం, కూచి నరసింహంపంతులు, పిల్లలమర్రి ఆంజనేయులుగార్లు మరణములకు సాను తాపము తెలుపుచును, తాలూకాలోని గ్రంథాలయములనన్నిటిని ఆంధ్రదేశ-గుంటూరుమండల-ఒంగోలుతాలూకా గ్రంథాలయసంఘములలో సభ్యులై 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం' పత్రికకు చందాల చెల్లించగోరుచును, తాలూకాలోని పంచాయతీబోర్డులన్నియు ఆం. డే. గ్రం. సంఘసభ్యులుగ చేర హాచ్చరించుచును, తాలూకాలోని పేరులను అన్నిగ్రామములలో గ్రంథాలయములుచెట్టి అవి క్రమముగ సాగునట్లు చేయవలసినదిగను, తమజిల్లాలో రిజిస్ట్రేషన్ గ్రంథాలయములకు 1940 వ సం॥లో రు 50-0-0 చొ॥ విరాళములనిచ్చిన గుంటూరుజిల్లాబోర్డువారి నభినందించుచును, గ్రంథాలయముల స్థాపననిర్వహణములలో పంచాయతీబోర్డులకు ప్రబలాటంకముగనున్న పంచాయతీ జర్నల్లోని నె 445వ సర్క్యులరుకు అనుకూలతెలుపుచును, పూర్వమువలెనే ఏటకు గ్రంథాలయములకు విరాళములిచ్చి ఉద్యమవ్యాప్తికి తోడ్పడవలసినదిగ ప్రభుత్వమువారినికోరుచును తీర్మానములు చేయబడెను.

కడకు ఆం. డే. గ్రం. సంఘమునకును, గుంటూరుమండల గ్రంథాలయసంఘమునకును కాఖగ ఒంగోలు తాలూకా గ్రంథాలయసంఘము నేర్పాటుచేయుచు దీనికి క్రిందివారిని కార్యనిర్వాహకులుగ ఎన్నుకొనుట జరిగినది.

అధ్యక్షులు: శ్రీ గోరంట్ల చినరామయ్యగారు, ఉపాధ్యక్షులు: శ్రీ ఘడియారం రామలింగయ్యగారు, కార్యదర్శి: శ్రీ గంజాం.అనంతలక్ష్మణాచార్యులుగారు, సహాయకార్యదర్శి: శ్రీ అమృతబ్రోలు వేంకటేశ్వరరావుగారు, సభ్యులు: శ్రీ అమృతని గోపాలశర్మ, వావిలాల వేంకటసుబ్బయ్య, మంత్రి గోపాలకృష్ణయ్య, కోడూరి చెంచయ్య, చెరుకూరు సుబ్బయ్య, పొన్నలూరి కోటిశ్వరరావుగారు.

అధ్యక్షుల ముగింపు మాటలతోను వందన సమర్పణములతోను సభముగిసెను.

గుంటూరుతాలూకా గ్రంథాలయ సంఘము

పైసంఘ సాధారణసమావేశము 1940 సెప్టెంబరునెల ఆఖరువారములో ఉన్నవ గ్రామములో కూడి 1940-41 వ సం. నకు క్రిందివిధముగ కార్యనిర్వాహకవర్గము నెన్నుకొనెను.

అధ్యక్షుడు: — శ్రీ మందలప ర్తి ఉపేంద్రశర్మగారు, ఎం. ఏ.,

ఉపాధ్యక్షులు: — శ్రీ నిశ్శంకరావు రత్నయ్య, ఉన్నవ రామలింగముగార్లు

కార్యదర్శులు: — శ్రీ వెంకటేశ్వర నాగభూషణం, మేడూరి నాగేశ్వరరావుగార్లు

కోశాధిపతి: — శ్రీ కొర్రెపాటి రామకృష్ణయ్యగారు, మణిఆర్థరు సభ్యులు.

ప్రభుత్వమువారు గ్రంథాలయములకు విరాళములనిచ్చి ప్రోత్సహించవలసినదిగను, శ్రీ నాథము కృష్ణరావుగారికి వచ్చిపూర్తి మహోత్సవమును జరుపనెంచిన రాజమహేంద్రవరపు పౌరుల సభివం దించుచును, తమతాలూకా సంఘమును గుంటూరుజిల్లా, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘములకు కాభిగా అంగీకరించుచును తీర్మానములు చేయబడినవి.

గుంటూరుతాలూకా గ్రంథాలయ మహాసభ

పైసభ 14-12-40 వ తేదీ మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు గుంటూరులో ఏకా దండయ్యపంతులు గారి హాలులో సుప్రసిద్ధ గ్రంథకర్తలు, శ్రీ కారదానికేతన సంస్థాపకులును నగు శ్రీ ఉన్నవ లక్ష్మీ సారాయణ పంతులుగారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను.

ఉ. భా. ప్ర. నాథం నాగలక్ష్మీగారు సభను ప్రారంభించుచు గ్రంథాలయోద్యమ చరిత్రను సంగ్రహముగ తెలిపిరి. అధ్యక్షులు తమ యుపన్యాసమున గ్రంథాలయముల అభివృద్ధికి మార్గములను నూచించిరి.

గ్రంథాలయోద్యమ ప్రాశస్త్యమునుగూర్చి డాక్టరు కూచిభొట్ల వేంకటేశ్వరశర్మ, శ్రీ పాతూరి నాగభూషణంగార్లుపన్యసించిరి.

సభాంతమున గుంటూరుతాలూకా గ్రంథాలయసంఘ పాలకవర్గము శ్రీ మందలప ర్తి ఉపేంద్ర శర్మగారి అధ్యక్షతనకూడి తమ సంఘము ముందు చేయదగిన కార్యక్రమమునుగూర్చి ఆలోచించి ఒక విధానమును నిర్ణయించిరి. వచ్చిపూర్తియైన డాక్టరు పట్టాభిగారిని వీరభివందించిరి.

రేవల్లె తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘము

చెరుకుపల్లి ఫిర్కాయాత్ర

పై గ్రంథాలయసంఘమువారు 2-10-40 వ తేదీనుండి 7-10-40 వ తేదీవరకు చెరుకుపల్లి ఫిర్కా లోని 9 గ్రామములలో తిరిగి గ్రంథాలయప్రచారము గావించిరి. ఈయాత్రాఫలితముగ ఒక గ్రామ ములో నూతనముగ నొకగ్రంథాలయము స్థాపింపబడినది. ఈసందర్భమును పురస్కరించుకొని 5 గ్రామములలోని గ్రంథాలయములు వాటి కోతనముల జరుపుకొనినవి. తక్కినవోట్ల బహిరంగసభ

లేర్పాటుచేయబడి గ్రంథాలయప్రబోధము గావింపబడెను. కొన్నిచోట్ల మృజికులాంతరుప్రదర్శనములు సహిత లేర్పాటుచేయబడెను.

2-10-40 వ తేదీ సాయంత్రం 5 గంటలకు రాంభొట్లపాలెం గ్రామమున నీయాత్ర ప్రారంభమయ్యెను. దీని ప్రారంభోత్సవసభకు గుంటూరునుండల గ్రంథాలయ సంఘాపాధ్యక్షులు శ్రీ కాండూరి సీతారామయ్యగారు రధ్యక్షతవహించిరి. తెనాలితాలూకా గ్రంథాలయ సంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ వడ్డమూడి వేంకటరత్నంగారు తమ ప్రారంభోపన్యాసములో గ్రంథాలయయాత్రవివరణ గొప్పప్రబోధము జరుగుతుందని తెనాలితాలూకాలో తమ ఆనుభవంవ్వారా తెలుసుకొంటిమనియు, చక్కనిసమయంలో నీయాత్ర ప్రారంభమైనదనియు, జ్ఞానరాసులగు గ్రంథాలయాలు వయసు వచ్చినవారికి మిగుల ప్రయోజనకరములనియు, సకల జీవితకాలకు సంబంధించినవిషయాలను గ్రంథాలయాలవ్వారా తెలిసికొని మానవులభివృద్ధిపొందవచ్చుననియు చెప్పిరి.

అధ్యక్షులు ప్రస్తుత దేశదారిద్ర్యానికి కారణం అజ్ఞానమనియు, దీనిని పోగొట్టుకొనుటకై గ్రంథాలయములు చాలగ నుపయోగపడుననియు, గ్రంథాలయాలవ్వారా ప్రజలు జ్ఞానవంతులైనగాని దేశాభివృద్ధికి మార్గములేదనియు చెప్పిరి. తదుపరి ఇచ్చట 'వయసుగ్రంథాలయ'మను పేరిట నొకగ్రంథాలయము నూతనముగ స్థాపింపబడెను.

తరువాత క్రింది కార్యక్రమము ననుసరించి యాత్రసాగింపబడినది.

3-10-40 వ తేదీ సాయంత్రము 5 గంటలకు కావూరులో శ్రీ సీతారామాంధ్రగ్రంథాలయ వార్షికోత్సవము—అధ్యక్షులు : శ్రీ అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు

4-10-40 వ తేదీ ఉదయం ఆరేపల్లి అగ్రహారములోని శ్రీ యువజనగ్రంథాలయ వార్షికోత్సవము అధ్యక్షులు : శ్రీ జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తిగారు, ఎం. పి., బి. ఎల్.
సాయంత్రం చెరుకుపల్లిలో పంచాయతీబోర్డుగ్రంథాలయ వార్షికోత్సవము అధ్యక్షులు : శ్రీ అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు

5-10-40 వ తేదీ ఉదయం 9 గంటలకు పొన్నపల్లిలో శ్రీ సరస్వతీగ్రంథాలయ వార్షికోత్సవము అధ్యక్షులు : శ్రీ జి. స. నా. మూర్తిగారు, ఎం. పి., బి. ఎల్.
సాయంత్రం 6 గంటలకు నడింపల్లి శ్రీ తిలక్ గ్రంథాలయ వార్షికోత్సవం అధ్యక్షులు : శ్రీ పాతూరి నాగభూషణంగారు

6-10-40 వ తేదీ సాయంత్రము 3 గంటలకు గూడవల్లిలో బహిరంగసభ అధ్యక్షులు : శ్రీ శరణు రామస్వామిచౌదరిగారు
రాత్రికి రాజనోలులో బహిరంగసభ- అధ్యక్షులు : శ్రీ జి. స. నా. మూర్తిగారు

7-10-40 వ తేదీ సాయంత్రం 3 గంటలకు కనగాలలో బహిరంగసభ అధ్యక్షులు : శ్రీ అయ్యంకి వెంకటరమణయ్యగారు

శ్రీ కస్తూరి కుటుంబరావుగారు, గుంటూరు మం. గ్రం. సంఘకార్యదర్శి, శ్రీ ఘంటా సీతారామయ్యగారు, రేపల్లె తా. గ్రం. సం. కార్యదర్శి, తటవర్తి వేంకటేశ్వర్లుగారు, మణికొండలు గ్రంథాలయాధిమానులు ఈయాత్రలో పాల్గొని దీనివిజయానికి తోడ్పడ్డారు.

గుడివాడ వట్టణగ్రంథాలయ మహాసభ

వై మహాసభ 22-9-40 వ తేదీ గుడివాడ హైస్కూలుభవనమున సమావేశమయ్యెను. నాటి ఉదయం అచ్చట ఏర్పాటుచేయబడిన గ్రంథాలయప్రదర్శన ప్రారంభోత్సవసభకు బెజవాడ కాలేజీ ప్రిన్సిపాల్ డాక్టరు పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు ఎం. పి., పి. హెచ్. డి. గౌరవ్యతవహించిరి.

ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులు శ్రీ జెంపటి పురుషోత్తం, ఎం. ఏ., ఎల్. టి., (హైస్కూల్ ప్రధానోపాధ్యాయులు) గారు సభ్యులకు స్వాగతి మొసంగిరి.

ప్రదర్శనప్రారంభమగు శ్రీ చిట్టా బాలకృష్ణశాస్త్రి, ఎం. ఏ., ఎల్. టి. (బందరు హిందూ కాలేజీ లెక్చరరు) గారు ప్రజలలో 100 కి 90 మంది నిరక్షరాస్యులగు మన్నంత కాలము గ్రంథాలయోద్యమము సర్వతోముఖాభివృద్ధిని పొందజాలదనియు, మున్ముందు పిల్లలలో విద్యాసంపాదన యందనురక్తిని కల్పించి, వయోజన విద్యాప్రచారమును సాగింపవలెననియు, గ్రంథాలయములలోని పాత్రములు ఆయా ప్రదేశములలోని ప్రజల అవసరములబట్టి నేకరించవలెననియు మున్నుగాగల సంగతుల నుపన్యసించిరి.

అనంతరము అధ్యక్షులవారు విదేశములందలి గ్రంథాలయములు చేయుచున్న అమూల్యమగు సేవ, వానియందు తాముపొందిన అనుభవములుచెప్పి, తగుశ్రద్ధయు ఆదరణయున లేనికారణమున అత్యుత్తమ గ్రంథరాజములెన్నియో మనదేశమున నశించెననియు, ఆధునిక శాస్త్రవేత్తలకు సైతము విస్మయముగలిగించు విజ్ఞానసంపదతో నిండిన ప్రాచీనార్యగ్రంథములను కాపాడుట ప్రతిభారతీయుని విధ్యుక్తమనియు, ప్రతివిషయమునను మనవా రంధ్రప్రాయముగ పాశ్చాత్యుల ననుకరించుట నప్రదాయకమనియు, గ్రంథములను పాఠభేదముల గమనించి పరిష్కరించక ప్రకటించుటవలన చాలముప్య వాటిలు చున్నదనియు మున్నుగాగల విషయములను సోదాహరణముగ వినిపించి సభ్యులను ప్రాచీనవిజ్ఞాన రక్షణాసక్తులను గావించిరి.

సాయంకాలము గ్రంథాలయమహాసభ రాజమహేంద్రవరములోని ఆంధ్రచారిత్రక పరిశోధక మండలికి జెందిన శ్రీ భావరాజు కృష్ణారావుపంతులు బి. ఏ., బి. ఎల్. గారి అధ్యక్షతన సమావేశమయ్యెను. ఆహ్వానసంఘాధ్యక్షులగు శ్రీ తుమ్మల సీతారామబ్రహ్మంచోదరి, బి. ఏ., బి. యల్., గారు ఇంతకాలమునకైనను గ్రంథాలయోద్యమవ్యాప్తికి గుడివాడపేరలు సంకల్పమునేయుట శుభప్రదమని చెప్పి మునిసిపాలిటీపక్షమున తాము తప్పక తోడ్పడెదమని అభయప్రదాన మొనర్చిరి. డిప్యూటీ కమిషనరు శ్రీ ఉన్నవ వెంకటసుందరరావుపంతులుగారు, బి. ఏ. బి. యల్. సభాప్రారంభోత్సవమును గావించుచు గ్రంథాలయముల విలువను ముఖ్యముగ సంచారగ్రంథాలయముల ప్రయోజనమును కొనియాడిరి.

అధ్యక్షులు ప్రసంగించుచు గ్రంథాలయములతోబాటు ప్రాచీన వస్తునిలయముల స్థాపనావశ్యకతను నిరూపించుచు, ఆయా పరిసరములందు లభించు ప్రాచీననాళెములు, విగ్రహములు, శిలాతామ్ర శాసనములు, మృణ్మయ లోహపాత్రలు మొదలగువానిని జాగ్రత్తపెట్టినచో నాటిప్రజల చారిత్రక, శిల్పరచనా వైరువ్య విశేషముల దెలుసుకొనజాలుదుమనియు, గ్రామములలోని పాటిదిబ్బలు సైతము త్రవ్వవడకుండ కాపాడవలెననియు, ఇండువేలసంవత్సరముల క్రితము గుడివాడ గొప్పపట్టణమై సకల వైభవములతో దులదూగుచు రాష్ట్రపతికి ప్రధానస్థానమై అలరారుచుండెననియు చెప్పిరి.

తదుపరి శ్రీ పుచ్చా వేంకటసుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రిగా రుపన్యసించుచు ప్రాచీనకాలమున ప్రతి పండితునిగృహము గ్రంథాలయముగను, పండితుడు సంచారగ్రంథాలయముగను నుండెననియు, ఉత్సవములు, పండుగలు, పురాణ హరికథాకాలక్షేపములు, సప్తాహములు, బంధుకర్మలు, వీధినాటకములు, తోలుబొమ్మలప్రదర్శనములు మొదలగువానిద్వారా విజ్ఞానాభివృద్ధి గావించబడుచుండెననియు, రాజప్రాసాదములందును, దేవస్థానములందును పొచ్చినగ్రంథములు సంరక్షింపబడుచుండెననియు కొంతకాలమునకు కళలు శాస్త్రములు వేరయ్యెననియు, నేడు విజ్ఞులుగాక ధనికులు అధికారమునందుండుటచే ప్రాచీన విజ్ఞానభారతికి ఆశ్రయము లేకపోయెననియు, వర్తమానమున కొందరు సంస్కృతము మృతభాషయని ప్రచారముగావించుట దురదృష్టమనియు నెలవిచ్చి శాస్త్రపరిశోధకులు దమకు వలయు పాత్రముల నేకరించుటలో గల కష్టముల నేకరువు బెట్టిరి. మఱియు గ్రంథాలయోద్యమాభివృద్ధికి పెక్కు సూచనలగావించిరి.

అనంతరము శ్రీ కాకాని నరసింహారావుగారు తాము రచించిన పద్యముల జదివి వినిపించిరి. మరియు శ్రీపేకుమళ్ళ రామచంద్రరావు, మాజేటి రామచంద్రరావు, పి. శ్రీనివాసాచారి, అయ్యంకి వేంకటరమణయ్య, కాకినాడ రామమోహనరావు, దళిక్ వేంకటేశ్వరరావు, శోభనరావు, ఆకుల మన్మథరావుగారు లుపన్యసిించిరి. తుమ్మలపల్లి గోపాలకృష్ణమూర్తి పంతులుగారు వెయ్యిగ్రంథములు గల తమ గ్రంథాలయమును ఎల్లరతు అందుబాటులో నుంచెదమని ప్రకటించిరి.

బందరుపట్టణ గ్రంథాలయ మహాసభ

పై మహాసభయున్ను, గ్రంథాలయ ప్రదర్శనమున్ను ది 21-12-40 తేదీన సాయంత్రం 2గంటలకు శ్రీ ఆత్మూరి లక్ష్మీనృసింహ సోమయాజి కైశ్యసమాజ భవనమునందు జరిగినది. గ్రంథాలయ ప్రదర్శనప్రారంభము శ్రీమతి దుల్లా వేంకటరమణయ్యగారు గావించిరి. సభాప్రారంభమును బందరు సభజడ్డి శ్రీ పి. ఆర్. ఈశ్వరయ్య, బి. ఎ., బి. యల్. గారు గావించిరి. సభాధ్యక్షుల శ్రీ ప్రశింగు వేంకటనారాయణగారు (పట్టణ గ్రంథాలయ సంఘ ఉపాధ్యక్షులు) వహించిరి. శ్రీయుతులు చిట్టా బాలకృష్ణకాశ్రు ఎం. ఏ, ఎల్. టి., పి. కేశవరావు బి. ఏ, బైసాని శ్రీరాములు గుప్తగారు ఉపన్యసిించిరి. ఉభయభాషాపరీక్షణ పుష్పాడ శేషగిరిరావుగారిచే కవిత్రయముమీద పద్యములు చదువ బడినవి. కార్యదర్శి అభివందనములతో సభ జయప్రదముగా ముగిసినది.

నూతన గ్రంథాలయాలు

గాంధీజీ గ్రంథాలయము, మల్కీ మహమ్మదుపురము

ఏలూరు తాలూకా పూర్వశివారు మల్కీ మహమ్మదుపురంలో విద్యాభిలాషులగు అచ్చటి యువకు లచే గాంధీమహాత్ముని జన్మదినము 2-10-40 వ తేదీన పై గ్రంథాలయము స్థాపింపబడినది. దీనిని ప్రారంభించుటకుకూడిన గ్రామస్థులసభకు శ్రీ తమ్మిశెట్టి వేంకట్రామయ్యగారు రధ్యక్షతహించిరి.

యటవజన గ్రంథాలయము, బొడ్డపాడు

కృష్ణాజిల్లా బొడ్డపాడులో 30-11-40 వ తేదీన పై గ్రంథాలయ ప్రారంభోత్సవమును శ్రీమతి ఈడుపుగంటి వేంకటరత్నమాంబగారు గావించిరి. సభకు బెజవాడ తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘాధ్యక్షులు శ్రీ చోడవరపు మధుసూదనరావు, బి. ఎ., బి. ఎల్. గారు రధ్యక్షత వహించిరి. గ్రంథాలయమున కీసభలోనే కార్యనిర్వాహకవర్గ మెన్నుకొనబడినది.

శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్మారక గ్రంథాలయము, వెదముత్తేవి

శ్రీకృష్ణభవనమునందు 19-12 40 తేదీ గురువారమునాడు శ్రీలక్ష్మీనారాయణ స్మారక గ్రంథాలయమునకు బ్రహ్మశ్రీ చావలి సూర్యప్రకాశరావుపంతులు, బి. యె., రిటైర్డ్ యెడ్యుకేషన్ ఆఫీసరు గారిచే ప్రారంభోత్సవము జరుపబడినది. మ. రా. శ్రీ. రాజవైద్య అగ్నిహోత్రం విజయసారధి ఆచార్యులువారు, శ్రీ కాజ వేంకటసుబ్బయ్యగారు గ్రంథాలయ ఆవశ్యకతమగూర్చి, శ్రీ లక్ష్మీనారాయణగారి గుణగణములనుగురించి దీర్ఘస్వాసములు గావించిరి. గ్రంథాలయాధ్యక్షులు శ్రీ కాకర్ల కాకుళస్వామిగారి అభివందనములతో సభ ముగింపబడినది.

వార్షికోత్సవములు వగైరా

శ్రీ నాగేశ్వరరాయ పఠనమందిరము, నరసరావుపేట

2-9-40 వ తేదీ సాయంత్రం 5 గంటలకు సానిక పురపాలకొస్తుత పాఠశాలావరణములో, సదరు పాఠశాల విద్యార్థులచే నిర్వహింపబడుచున్న శ్రీ నాగేశ్వరరాయ పఠనమందిర ప్రథమ వార్షికోత్సవము శ్రీయుత కాసు బ్రహ్మానందరెడ్డి, బి. ఎ., బి. యల్., గారి అధ్యక్షతన జరిగెను. సభకు పలువురు పురప్రముఖులు విచ్చేసిరి. కార్యదర్శి నివేదిక తర్వాత మునిసిపల్ కమిషనరు శ్రీ యస్. కృష్ణయ్య తెట్టిగారు, హైస్కూలు హెడ్మాస్టరు శ్రీ టి. వి. యల్. నరసింహారావుగారును, యస్. రాజమణి గారును, నాగేశ్వరరావు పంతులుగారి గుణగణముల గురించియు, వారి జీవితాదర్శమును గురించియు, విద్యార్థిసంఘముల అవశ్యకతను గురించియు నుపన్యసించిరి.

వివేకవర్ధన గ్రంథాలయము, ఐలవరం

16-10-40 వ తేదీ ఐలవరంలో శ్రీ కొటంరాజు కోటిశ్వరరావుగారి అధ్యక్షతక్రింద శ్రీ వివేకవర్ధన గ్రంథాలయమునకు బహిరంగసభ జరిగెను. శ్రీ మాచర్ల వరదయ్యపంతులుగారు మహాత్ముని దక్షిణా శ్రీకా సత్యాప్రహరతిని గురించి ఉపన్యసించిరి. కైద్యునిద్వాన్ దివి సత్యనారాయణాచార్యులు గారు మహాత్ముని నాయకత్వమును దేశీయులంతా ఆమోదించి అందరు ఐకమత్యముతో పనిచేయవలయు నని చెప్పిరి.

శ్రీ భ్రమరాంబా మల్లేశ్వరాంధ్ర గ్రంథాలయము, బెజవాడ

25-10-40 వ తేదీ సాయంత్రం 6 గంటలకు వైగ్రంధాలయం 21 వ వార్షికోత్సవం గుంటూరు మునిసిపల్ చైర్మన్ శ్రీ తెలాకుల బాలయ్యశ్రేష్ఠిగారి అధ్యక్షతన జరిగినది. ఈవార్షికోత్సవ సందర్భమున నీగ్రంధాలయములో నూతనముగ రేడియోను అధ్యక్షులు స్థాపించిరి.

సభను ప్రారంభించిన శ్రీ పి. రాజగోపాలాచారిగారు (బెజవాడ మునిసిపల్ చైర్మన్) గ్రంథాలయ ప్రయోజనములు, విద్యాభివృద్ధికి అచ్చుతోడ్పడువిధము, ఆధునిక యుగములో పత్రికల ప్రాముఖ్యత, వీనిని ప్రజలు పోషింపవలసిన అవసరములనుగూర్చి ఉపన్యసించి పురజనలు విరివిగ నీగ్రంధాలయములో సభ్యులుగ జేరవలసినదిగ ప్రోత్సహించిరి.

అధ్యక్షులగు శ్రీ బాలయ్యగారు వర్తకులు వైజ్ఞానిక విషయములకు దూరముగానుండి రాజకీయములలో పాల్గొనని కారణమున వారు చాలగ నష్టపడుచున్నారనియు, పత్రికాప్రచారము దక్షిణదేశములో నెక్కువగనున్న కారణమున వానిద్వారా అచ్చటి ప్రజలకు మనకంటె ఎక్కువ సౌకర్యములు లభించుచున్నవనియు, విద్యావిహీనతను నశింపజేయ సమర్థులుగు గ్రంథాలయములు దేశాభివృద్ధికొరతయు అవసరమై యున్నవనియు, గుంటూరు నగరమున అచ్చటచ్చట కొన్ని బోర్డుల నేర్పటమే వానిపై నిత్యమును వార్తల వ్రాయించు తలంపుతో తామున్నామనియు మున్నగు సంగతులను గభిటలకు చెలిసిరి.

శ్రీ దంటు సుబ్బావధాని, దాసు త్రివిక్రమరావుగార్లు ఉపన్యాసాల అనంతరము సభ ముగిసెను.

శ్రీ శారదా గ్రంథాలయము, తాడేపల్లిగూడెము

2-11-40 వ తేదీ ఇచటి సతీహితసమితివారి శ్రీ శారదా గ్రంథాలయముయొక్క అష్టమవార్షికోత్సవం ఏలూరు పురపాలకసంఘాధ్యక్షురాలు, జమిందారిణి శ్రీమతి చుండూరు రత్నమ్మగారి అధ్యక్షతన జరిగెను. స్వాగతపత్ర పఠనానంతరం సతీహితసమితి కార్యదర్శిని శ్రీమతి దామోజీవరపు లక్ష్మీనరసమ్మగారు నివేదికను చదివిరి.

అధ్యక్షురాలు రమ్యగ్రంథాలయాల అదర్శపాత్రమలనిరి. క్రయస్తర మత ప్రచారమలవలె స్త్రీలు మానవసేవ, విద్యామత విషయాది వ్యాప్తికి కృషిచేయవలె ననిరి.

గ్రంథపతన కవళాశంలేనిపట బొబ్బిలి బంగంకథలు, తోలుబొమ్మలు వగైరాలు ప్రోత్సహనీయము లనిరి. శ్రీమతి రత్నమ్మగారు క్రొత్తగా యింగ్లీషు సేర్పకొనుచున్నామనిరి. స్త్రీ జనసంబంధములగు విషయాల వివరించిరి.

పెంటుపాడు పట్టం రూపావతమ్మగారుమాడ మాట్లాడిరి. శ్రీమతి ఎర్రా లక్ష్మీకాంతమ్మగారు ఇంగ్లీషు సేర్వకలెననీ, కట్టుముల మానవలెననీ ఉద్బోధించిరి. కొత్తూరి సుందరమ్మగారు మాట్లాడినారు.

గాన ప్రదర్శనానంతరం సమావేశం ముగిసింది. ప్రభుత్వంవారు స్త్రీల గ్రంథాలయాల ప్రోత్సహించ కోరబడిరి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరవిలాస పుస్తకభాండాగారము, ఉపమాక

వైగ్రంథాలయముయొక్క 18 వ వార్షికోత్సవము 1940 వ సం. నవంబరు 2,3 తేదీలలో ఆం. డి. గ్రం. సంఘ ఉపాధ్యక్షులును, విశాఖపట్టణముజిల్లా గ్రం. సం. అధ్యక్షులునగు శ్రీమారే పల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారి అధ్యక్షతనుజరిగెను.

ఈసందర్భమున కీ. శ్రీ. దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుపంతులుగారి ఛాయాచిత్రమును సుప్రసిద్ధ చరిత్రకారులు శ్రీమల్లంపల్లి సోమశేఖరశర్మగారు బహిర్గత మొనర్చుచు వారిభాషాసేవను గూర్చియు, దేశసేవనుగూర్చియు ముచ్చటించిరి.

కవిభూషణ, శతావధాని శ్రీగోరుగంతు అచ్యుత సూర్యసారాయణశర్మగారు వారు రచించుచున్న ఆత్మపురాణమునుండి కొన్నిఘట్టములను చదివిరి. శ్రీ గొబ్బూరు వెంకటానందరాఘవరావుగారు మృజికలాంతరు సహాయముతో 'వేదవాఙ్మయము - నవీనవిజ్ఞానము' అను విషయమును గూర్చి ప్రసంగించిరి.

3 వ తేదీ ఉదయము శ్రీ డి. ఆర్. మోహన్ గారు 'హిందూధర్మము'ను గూర్చి 3 గంటలసేపు మాట్లాడిరి. మధ్యాహ్నము భగవద్గీతాప్రచారావశ్యకతలను గూర్చి శ్రీ గొబ్బూరి వెంకటానంద రాఘవరావుగారు పాఠ్యపఠించిరి.

అధ్యక్షులు గ్రంథాలయోద్యమమునకు సంబంధించిన తమ అనుభవముల తెలియజేయుటయేగాక, వైగ్రంథాలయభవననిర్మాణము నిమిత్తముచేయబడిన అప్పునుతీర్చుటకేర్పాటు గావించిరి. విరాళములు సహాయముచేయునిమిత్తముపసంఘ మొకటి ఏర్పాటుచేయబడినది.

అధ్యక్షులకు, గ్రామపర్వకులకు, సభాప్రేక్షకులకు వందనములనుమిప్పించుటతో వార్షికోత్సవకార్యక్రమము ముగిసెను.

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయము, నైదరాబాదు

శ్రీకృష్ణదేవరాయాంధ్ర భాషానిలయ 39 వ వార్షికోత్సవము 1940 వ సం. నవంబరు 4, 5 తేదీలలో వైభవముతో జరిగినది. సభ్యులతోను ప్రేక్షకులతోను రెండు దినములు నిలయము హాలు నిండి పోయినది.

ప్రభువందనమున సభకు లెఫ్టనెంటు కర్నల్ తాడేపల్లి కంకరశాస్త్రిగారు అధ్యక్షత వహించిరి. ప్రార్థనానంతరము శ్రీ కాశీ కృష్ణమాచార్యులుగారు ఆంధ్ర సంస్కృత భాషలకు గల సంబంధమును గురించి ఉపన్యసించిరి. అటు పిమ్మట గత సంవత్సర నివేదిక చదువబడినది. శ్రీ మాదపాటి మానుమంతరావుపంతులుగారు సంగ్రహముగా భాషానిలయచరిత్రను సేటివరకు సభవారికి తెలియపరిచిరి.

సుప్రసిద్ధులగు శ్రీ పారుపూడి చలమయ్యశాస్త్రిగారు భాషానిలయమును గురించి ప్రశంసాపద్యముల చదివరి. అంతట అధ్యక్షులు గంభీరంగా ఉపన్యసించిరి. వారు తమ ఉపన్యాసములో క్లిష్టశేషులగు ఆదిపూడి సోమనాథరావుగారు, కొమ్మరాజు లక్ష్మణరావుగారు ఆంధ్రులకు చేసిన సేవ విశదపరచిరి. హైదరాబాదు పట్టణములో 39 సం॥ ఇట్టి సంస్థ జీవముతోనుండుటయే గాక సక్రమముగా పనిచేయు చుండుటకు తమ సంతసమును వెల్లించిరి. గ్రంథముల నొసంగి, ధనము నొసంగి భాషానిలయమునకు తోడ్పడ సభ్యుల హెచ్చరించిరి. మహారాష్ట్రబాలుని గానముతో నాటి సభముగిసినది.

సభాసంతరము ఎన్నికలు జరిగినవి. శ్రీ రాజా బహద్దరు వెంకటరామారెడ్డిగారు అధ్యక్షులు, శ్రీయ్యతులు ఆక్కనపల్లి జానకీరామారావుగారు, కొండా వెంకట రంగారెడ్డిగారు ఉపాధ్యక్షులు, రావాడ శత్యనారాయణగారు, కార్యదర్శి, శ్రీ శిరోమణి రంగాచార్యులుగారు, సహాయకార్యదర్శి. గ్రంథపాలకులగ దిరుదు వెంకటేశ్వయ్యగారిని మరి 9 మంది కార్యనిర్వాహక సభ్యులను ఎన్నుకొనిరి.

రెండవరోజు విఖ్యాత పండితులు, కవులునగు శిరోమణి సన్నిధానం నూర్యనారాయణశాస్త్రిగారి అధ్యక్షతక్రింద కవి సమ్మేళనము జరిగినది. కవులు తమ కావ్యగానములతో సభ్యుల ఆనందాన్ని నోల లాడించిరి.

యేటుకూరు గ్రంథాలయములో రేడియో ప్రారంభము

12-11-40 వ తేదీ సాయంకాలం గుంటూరు సామీప్యములోనున్న యేటుకూరులోని హరిజనోద్ధారక గ్రంథాలయములో నూతనముగా రేడియో నౌకదానిని యేర్పాటుచేసిరి. ప్రారంభోత్సవమును గుంటూరు పురపాలక సంఘాధ్యక్షులైన శ్రీ తెల్లూకుల జాలయ్యగారు చేసిరి. ఒక గొప్ప బహిరంగసభ జరిగెను. శ్రీచింతపల్లి వెంకటలక్ష్మీనరసింహారావుగారు అధ్యక్షతవహించిరి.

శ్రీ జాలయ్యగారు నేటిపల్లెటూళ్ళలో రేడియో చాల ముఖ్యమైన అవసరమనియు, ఎప్పటి వార్తలు అప్పుడు రేడియో మూలమున తెలుసుకొనవచ్చుననియు చెప్పి, గ్రంథాలయ నిర్వాహకులైన శ్రీ మేడూరి నాగేశ్వరరావు, నిక్కంకరావు, రత్నయ్య, జీతుగు రామదాసుగార కృషికి ఎంతయో కొనియాడిరి.

శ్రీ నరసింహారావుగారు గ్రామములో ప్రజలు కడులులేకుండ వికమత్యముతో నుండినగాని బాగు పడరనియు, అ సేక సంవత్సరములనుండి కడులు, కొట్లాటలు లేకుండ ఒకటిగా నుండినందుకు యేటుకూరు గ్రామస్థులు, గ్రామ నాయకులైన నాగేశ్వరరావు, రత్నయ్య, రామదాసుగార్లు ప్రశంస నియులనియు చెప్పిరి.

గుంటూరు తాలూకా గ్రంథాలయ సంఘాధ్యక్షులు శ్రీమందలపర్తి ఉపేంద్రశర్మగారి ఉపన్యాసా సంతరము అల్పహారవిందులతోను, అభినందనములతోను సభ ముగిసెను.

శ్రీ కృష్ణగ్రంథాలయము - ఉచితపుస్తక భాండాగారం, సికిందరాబాదు

1940 డిసెంబరు 21, 22 తేదీలలో వైగ్రంథాలయ ద్వారకాపార్వీకోత్సవము శ్రీయుత సురవరం ప్రతాపరెడ్డి, బి. ఏ., బి. యల్ గారి అధిపత్యమున జరుపబడెను.

శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డిగారు వారి అధ్యక్షోపన్యాసంలో విద్యావిహీనమైన యీ దేశపరిస్థితు లలో గ్రంథాలయములు ప్రజలకు అంతగా ఉపయోగించవనియు, వాటిని నివా కేంద్రములుగా నేర్పరచుకొని వయోజనవిద్యనిమిత్తము రాత్రిపాఠశాలలు సాగించవలెననియు, ప్రపంచపటములను, ఆరోగ్యచిత్రములనుంచి ప్రచారము చేయవలెననియు చెప్పిరి. మన పూర్వవైభవమును కన్నులకు గట్టు నట్లుగావర్ణించి యిప్పుడుదానిని తలచుకొని తృప్తిపడిన లాభములేదనియు, మనమందరము కార్య కూరులముగావలెననియు హెచ్చరించిరి.

శ్రీ ఆచార్య కురుగంటి సీతారామయ్య ఎం. ఏ, గారు తెలుగుకవిత్వములోని సరి క్రొత్తపోకడలు అనువిషయమునుగురించి దాదాపుగంటన్నర ఉపన్యసించిరి.

తదుపరి శ్రీ యిల్లందల సీతారామరావు, యం. యస్, సి. గారు ఆంధ్ర సంస్కృతిపై మూట్లాడిరి. రాత్రియెనిమిది గంటలకు సభముగింపబడినది.

రెండవరోజు (22-12-40) సాయంకాలము రెండున్నరగంటలనుండి విద్యార్థులవక్తృత్వపరీక్ష 9వ 10వ తరగతుల విద్యార్థులకు జరుపబడెను. నాలుగున్నరగంటలనుండి సభ ప్రారంభమయ్యెను. శ్రీ శిరోమణి సన్నిధానము సూర్యనారాయణకాశ్రీగారు కావ్యగానము గావించిరి.

తదుపరి శ్రీచుతి బూరుగుల అనంతలక్ష్మీదేవిగారు, శ్రీలు—గ్రంథాలయములు అను విషయముపై మూట్లాడిరి.

పదవ గ్రంథాలయ కార్యదర్శులగు పి. రామచంద్రారెడ్డిగారు గ్రంథాలయ నివేదిక చదివిరి. అందు రూ 3000 లు గ్రంథాలయ అధ్యక్షులగు వుయ్యారామరెడ్డిగారు గ్రంథాలయ భవనమును కట్టుటకుగాను ఒసంగిరనిచెప్పిరి. ఇదియునుగాక రూ 1500 లు భారతభీమాకంపెనీలో యిన్నూరుచేసిరి అదికూడా గ్రంథాలయముకే వ్రాసిరి. వారికి శ్రీ సరస్వతీదేవి ఆశీస్సులు యిచ్చుగాక! మరి సీకింద్రాబాదు కంటోన్మెంటు ప్రభుత్వమువారు 1000 చదరపు అడుగుల భూమిని ప్రభవనము నిర్మించుటకు యిచ్చిరి.

మొత్తముపొత్తముల సంఖ్య 2075. అందులో 1550 తెనుగు గ్రంథములు; 225 ఆంగ్ల గ్రంథములు. తదుపరి ప్రైవేటీపరీక్షలో కృతార్థులైనవారికి బహుమానము యివ్వబడెను. అధ్యక్షులవారి ఉపసంహారోపన్యాసముతో రాత్రి రిగంటలకు సభ ముగిసెను.

శ్రీ సువానం సత్యనారాయణగారిచే భరతనాట్యము గావింపబడెను. మరియు శ్రీయుత కె. రామలింగారెడ్డిగారు అత్యద్భుతముగా ముక్కు, నోరు, కట్టివేసి హాసమనియం, బ్యాండు, ఫిడేలు, ఇంకా అనేక వాయిద్యములును చేసిరి. వస్తువులు లేకనే వాయించిరి. మరియు చాల ఆననముల ప్రదర్శించిరి.

శ్రీకృష్ణదేవరాయ గ్రంథాలయము, కోలవెన్ను

22—12—40 వ తేదీ పై గ్రంథాలయ వార్షికోత్సవము బెజవాడ నగరగ్రంథాలయ సంఘాధ్యక్షులు డాక్టరు టి. వి. యస్. చలపతిరావుగారి అధ్యక్షతను జరిగినది. సభకు పూర్వము గ్రామ సంగీర్తన మేర్పాటుచేయబడినది. కవిరాజు విశ్వనాథ సత్యనారాయణగారు సభను ప్రారంభించుచు తెలుగు నుడికారపు సొంపునుగూర్చి గంటకుపైగ నుపన్యసించిరి. అధ్యక్షుల కోరికపై కార్యదర్శి వారినారాయణగారు ముందు తమ గ్రంథాలయ నివేదికను చదివిరి. అం. దే. గ్రం. సం. సహాయ కార్యదర్శి శ్రీ మల్లెల శ్రీరామమూర్తిగారు గ్రంథాలయోద్యమ ప్రాశస్త్యమును గూర్చియు, శ్రీ అయ్యంకి వేంకటరమణయ్యగారు గ్రంథాలయాల ఆవశ్యకతను గూర్చియు, శ్రీ కాట్రగడ్డ రాజగోపాలరావుగారు వయోజనవిద్య-నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలనమునుగూర్చియు ఉపన్యసించిరి. రాజేశ్వరి యను బాలిక గ్రంథాలయోద్యమమును గూర్చిన వ్యాసమును చదివినది. గ్రంథాలయపక్షమున లోగడ జరిగిన చెడుగుడు పోటీలో గెలిచినవారికి బహుమతులు పంచిపెట్టి అధ్యక్షులు తమ ఉపన్యాసమును చెప్పిరి. శ్రీ చోడవరపు మధునూదనరావుగారి వందనములతో సభాకార్యక్రమము సమాప్తమయ్యెను.

శ్రీకృష్ణగ్రంథాలయము, అమ్మనబోలు

గుంటూరుమండల గ్రంథాలయ సంఘకార్యదర్శి శ్రీ కస్తూరి కుటుంబరావుగారున్న, గుం. మం. గ్రం. సంఘ కార్యనిర్వాహకసభ్యులైన శ్రీ గంజాం అనంత లక్ష్మణాచార్యులుగారున్న, ఒంగోలు

తాలూకాలో గ్రంథాలయోద్యమమునుగురించి ప్రచారముచేయుచు 26-12-40 వ తేదీ యీగ్రామమునకు విచ్చేసిరి. వీరిచ్చట శ్రీ కృష్ణగ్రంథాలయమును తనిఖీచేసి తగు సలహాల నొసంగిరి. తదుపరి గ్రంథాలయ భవనము యెదుట బహిరంగసమావేశము జరుపబడెను. శ్రీ కుటుంబరావుగారు గ్రంథాలయోద్యమమును గురించియు, నిరక్షరాస్యతను తొలగించుటకు గ్రంథాలయములు బాగుగా తోడ్పడు విషయము, ప్రాచీన గ్రంథాలయోద్యమము మున్నగు విషయములగురించి విపులముగా ఉపన్యసించిరి.

శ్రీ వీరేశలింగకవి సమాజగ్రంథాలయము, కుముదవల్లి

వై గ్రంథాలయముయొక్క 43 వ వార్షికోత్సవము 29-12-40 వ తేదీ మధ్యాహ్నం 2 గంటలకు శ్రీ రాజా కె. ఆర్. వి. కృష్ణారావుమందిరిమున ప్రారంభమైనది. అధ్యక్షులు శ్రీమతి భూపతిరాజు వెంకయ్యమ్మగారు; సభాప్రారంభకులు శ్రీ తల్లాప్రగడ నారాయణమూర్తిగారు.

మామూలుగ ప్రార్థనాసంతరము ప్రారంభకులఉపన్యాసము, అధ్యక్షిణి తొలిపలుకులు, కార్యదర్శి నివేదిక ముగిసినపిదప క్రిందిఉపన్యాసములు జరిగెను.

‘రైతు - వ్యవసాయము’-శ్రీ తాతూరి లక్ష్మీపతిరావుగారు

‘కావ్యప్రయోజనము’-పూర్వకవులు’-శ్రీ పెమ్మరాజు గోపాలంగారు

‘అహింసాధర్మము’-శ్రీ లంకా వెంకట్రామకాశ్రీగారు

‘ఆంధ్రసారస్వతము’-శ్రీ కలివిండి నరసింహరాజుగారు, బి. ఎ.,

‘పొగాకువలన అనర్థములు’- శ్రీ వేగేశన నూరపరాజుగారు

‘సంఘసంస్కరణ’- కోటమర్తి కనకమహాలక్ష్మియ్యగారు, చింతలపాటి లచ్చిరాజుగారు

వై ఉపన్యాసములు పూర్తయిగునప్పటికి మొదట నిశ్చయించుకున్న అధ్యక్షులు శ్రీ చెరుకువాడ వెంకటనరసింహంగారు రచ్చటికి వచ్చిరి. వీరప్రభుడు అధ్యక్షతీతమలంకరించి సుధూభివృద్ధిని, దేశాభివృద్ధిని గ్రంథాలయమెట్లుపకరించునో తెలుపుచు దీక్షోపన్యాసమును గావించిరి. అనంతరము శ్రీ వెంకయ్యమ్మగారును స్త్రీవిద్య, స్త్రీస్వాతంత్ర్యములగూర్చియు, గ్రంథాలయముల ఆవశ్యకతను గూర్చియు ముచ్చటించిరి. అధ్యక్షులకును, ఉపన్యాసకులకును వందనముల సమర్పించుటతోను మంగళగానముతోను సభముగిసెను.

శ్రీ దేశోద్ధారక గ్రంథాలయము, ఉమ్మగుండూరు

వై గ్రంథాలయ ప్రథమవార్షికోత్సవము 1-1-41 వ తేదీ మధ్యాహ్నం మువ్వసిద్ధ గ్రంథాలయ సేవకులు శ్రీ వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి అధ్యక్షతను కూడినది. శ్రీ బాచిన కుబ్జారావుగారు గ్రంథాలయ భవనముపై బాతీయ పతాక ప్రతిష్ఠ చేసిరి. వేటపాలెం సారస్వత నికేతన గౌరవ గ్రంథభండాగారియగు శ్రీ అడ్రసుమల్లి శ్రీవాసరావుగారు శ్రీ దేశోద్ధారకుని చిత్రపట బహిరంగతోత్సవమును జరిపిరి. తరువాత గ్రంథాలయ నిర్వహణము- గ్రంథాలయ సంఘములను గురించి శ్రీ పాతూరి నాగభూమణంగారును, ఆంధ్ర విజ్ఞానము- ఆంధ్ర శిల్పమునుగురించి శ్రీ కొండూరు వీరరాఘవాచార్యులుగారును, ప్రజాసామాన్యానికి గ్రంథాలయము లుపయోగపడు విధానమును గురించి శ్రీ కస్తూరి కుటుంబరావుగారును, రైతు సంఘములు- గ్రంథాలయములు అను విషయముపై శ్రీ పుల్లెల రత్నయ్యగారును, గ్రామగ్రంథాలయ నిర్వహణమును గురించి శ్రీ గంజాం అనంతలక్ష్మీదాచార్యులుగారును, అమృతని గోపాలశర్మగారును, వావిలాల వెంకటసుబ్బయ్యగారును ఉపన్యసించిరి. కార్యదర్శి నివేదిక చదివిన తర్వాత అధ్యక్షులవారు గ్రంథాలయమునకు కాళ్యత భవన ప్రతిష్ఠాపకులగు శ్రీ గోగి నేని స్వామిభక్తరాజుగారిని ప్రకటించుచు గ్రంథాలయోద్యమాన్ని గూర్చి అఖండోపన్యాసము చేసిరి. విద్యార్థులు ‘స్వాతంత్ర్యము’ ‘అవతరణము’ అను రెండు నాటికలను పైజుతుల మెప్పువడయు నట్లు ప్రదర్శించిరి.

నివేదికలు

పంగీయ గ్రంథాలయపరిషత్తు

1939-1940 సం॥ల నివేదిక

సంఘనిర్మాణమును పూర్తిగ మార్చి నూతననిబంధనల ప్రకారము ఎన్నికలు జరుగవలసివచ్చుటచేతను, లోగడ కార్యదర్శిగనున్న టి. సి. దత్తాగారు ఉద్యోగమునుండి విరమించుటచేతను పై రెండుసంవత్సరముల నివేదిక సొక్కసారిగ ప్రకటించవలసివచ్చెను.

1940 సంవత్సరాంతమున నీ సంఘమునగల సభ్యులు: 6 గురు కావ్యతసభ్యులు, 274 సంస్థలు, 207మంది సాధారణసభ్యులు.

12-8-39 వ తేదీ కలకత్తాలోకూడిన సంఘ సాధారణసమావేశమున ఎన్నుకొనబడిన పాలకవర్గము నివేదికాంతమువరకు అమలునందుండెను. 51 మందితోకూడిన ఈ పాలకవర్గము కార్యనిర్వాహకుల నెన్నుకొనుచు, ఉపసంఘముల నియమించుచు, సంఘకార్యక్రమమును నడపుచుండును. నివేదికకాలములో పాలకవర్గము 4 పర్యాయములును, కార్యనిర్వాహకవర్గము 18 పర్యాయములును కూడెను. వివిధవిషయములకు సంబంధించిన 11 ఉపసంఘములుకూడ ఏర్పాటుచేయబడెను. వీరిలో గ్రంథాలయశిక్షణకమిటీ, గ్రంథాలయ సంకేతోపసంఘము, అవలోకనసంఘము మొత్తముపై ఎక్కువ చురుకుగ పనిచేసినవి. గ్రంథనిర్ణయసంఘము 1939 వ సం॥లో పలుమారులుకూడ 1937 లో ప్రకటింపబడిన బెంగాలీపుస్తకములయందు, ప్రాథమికపాఠశాలల కుపకరించు బెంగాలీ, ఇంగ్లీషుగ్రంథములయందు ఎన్నికజాబితాలను తయారుచేసెను. ఈపట్టిలు 1939 వ సం॥ సంఘపత్రికలో ప్రకటింపబడెను. 1938-39 సం॥లలో ప్రకటింపబడిన ఎన్నికైన బెంగాలీగ్రంథములజాబితా ఒకటి తయారై ప్రకటనకు సిద్ధమగుచున్నది. 500 బెంగాలీ ఉత్తమగ్రంథములజాబితా మరొకటి తయారుచున్నది.

30-4-39 వ తేదీన ప్రారంభింపబడిన 3 వ వేసవిగ్రంథాలయపాఠశాల 6 వారములుసాగెను. 35మంది విద్యార్థులిందుచేరి చదివెరి. పరీక్షకుహాజరైన 32లో 28మంది కృతార్థులైరి. వీరికి 12-8-39 వ తేదీ యోగ్యతాపత్రము లీయబడెను. 4వ వేసవిపాఠశాల 1-5-40 వ తేదీ ప్రారంభమై 3 నెలలు నడచినది. ఇందు 25గురు విద్యార్థులుమాత్రము చేర్చుకొనబడిరి; వీరిలో 4 గురు స్త్రీలు. పరీక్షలో నెగ్గినవారు 15 మంది; ఇందు స్త్రీలిరువురు. వీరియోగ్యతాపత్రములు24-11-40 వ తేదీ ఇవ్వబడెను.

పరివర్తగ్రంథాలయమునకు నివేదికకాలములో కొన్ని గ్రంథములు చేర్చబడినవి. ఈగ్రంథాలయము కలకత్తా యూనివర్సిటీ కేంద్రగ్రంథాలయ భవనమున నుంచబడి గ్రంథాలయశిక్షణ సమయమున విద్యార్థులకును, బోధకులకును, కలకత్తాలోనున్న సంఘసభ్యులకును ఉపయోగపడుచున్నది.

సంఘపత్రికయొకటి, గ్రంథకర్తలసూచిక (ఇది పరివర్తగ్రంథములలో తృతీయ కుసుమము) నివేదికకాలములోని సంఘప్రచురములు. వంగదేశగ్రంథాలయాల డైరెక్టరీ ఒకటి తయారై ఆచుప్పూర్తిచున్నది. నిషిద్ధబాబ్బయమునుగూర్చిన భోగట్టాను ఎప్పటికప్పుడు సంఘ కార్యాలయమునకు బెంగాలు ప్రభుత్వమువారు పంపుచున్నారు. ఈభోగట్టావివరములు సంఘపత్రికలో ప్రకటింపబడుచున్నవి.

సంఘమునకు స్థిరమగు స్వంతకార్యాలయము, ఇందులో దినమంతయు పనిచేయు వేతనోద్యోగి ముఖ్యగ సరములుగ తోచుచున్నవి. ప్రస్తుతము దీని కార్యాలయము కలకత్తా యూనివర్సిటీ కేంద్రగ్రంథాలయ భవనమున నున్నది. గౌరవోద్యోగిలే దీనిపనిని చూచుచున్నారు. యూనివర్సిటీవారును, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమును సంఘమువారి శిక్షణకు సంబంధించిన యోగ్యతాపత్రముల గౌరవించుచున్నారు.

	1939 వ సం॥లో	1940 వ సం॥లో
	రు ఆ పై	రు ఆ పై
ఆదాయము	1235-12-6	1405-0-0
వ్యయము	829-13-0	669-12-9
ఇందు గ్రిం. శిక్షణ } జమ 521-0-0		జమ 700-0-0
తరగతుల మూలమున } ఖర్చు 180-13-9		ఖర్చు 243-0-0
సభ్యుల చందాలవలన జమ 442-0-0		జమ 279-0-0

మద్రాసు గ్రంథాలయ సంఘము

13 వ సంవత్సర నివేదిక

1-2-1940 వ తేదీనుండి 31-1-1941 వ తేదీవరకు జరిగిన కార్యక్రమ మిందుగలదు. సంఘసభ్యులు 598 మంది. ఇందు 352 మంది కాశ్వతసభ్యులు, 78 స్థూల, 170 మంది సాధారణసభ్యులు.

1940వ సం॥ డిసెంబరు 21, 22, 23 తేదీలలో నీసంఘమువారు అచ్చయొక్క పంచమశతవాది శోత్సవమును మద్రాసు యూనివర్సిటీ సెనెటుహాలులో జరిపిరి. ఈ సందర్భమున ప్రదర్శన మొకటి ఏర్పాటుచేయబడెను. ఇందు అచ్చుకుపూర్వముగల వాగితపుస్తకములు, అచ్చువిధానములు, బ్రాహ్మణులు చేయుపద్యములు వగైరా ప్రదర్శింపబడెను. సగరములోని ముఖ్యమగు అచ్చుపోత కర్మాగారములకును, మద్రాసులోని అచ్చుములకును యాత్రయొకటి ఏర్పాటుచేయబడెను. ఇందు 100 మంది జనులు పాల్గొనిరి.

నివేదికకాలములో సంఘపక్షమున 18 ఉపన్యాసములు గ్రంథాలయములకు సంబంధించినవి ఇప్పించబడెను. 10 వ్యాసములు వేర్వేరుప్రకారము గ్రంథాలయములకు పంపింపబడెను.

విద్యుచ్ఛక్తిమహిమలను గూర్చిన తమిళగ్రంథము ప్రకటింపబడెను. దీనిని మద్రాసు యూనివర్సిటీలో 1942-44 బి. ఏ. తరగతికి పాఠ్యగ్రంథముగ నిర్ణయించిరి. రిఫరెన్సు సర్వీస్ అండ్ బిబ్లియోగ్రఫీ ప్రధమభాగము నివేదికకాలములో సంఘముయొక్క 9 వ ప్రచురముగ ప్రకటితమయ్యెను. దీనికర్తల యస్. ఆర్. రంగనాథన్, సి. నుందరంగారెడ్డి. తమిళ వాఙ్మయ సూచిక కార్యక్రమము సాగింపబడుచు నేయున్నది.

ఇండియన్ లైబ్రరీ అసోసియేషన్ సభ్యత్వము నీసంఘము నివేదికకాలములో విరమించుకొనెను. కాని పాట్నాలోజరిగిన నాల్గవఅఖిలభారత గ్రంథాలయమహాసభలో చదువునిమిత్తము 7 ఉపన్యాసములు లీసంఘపక్షమున సభ్యులచే పంపబడెను.

ఈలోడ్డు మహాజనహైక్కులు, కారైకుడి మునిసిపల్ కౌన్సిల్, బి. యన్. రైల్వే పే ఆఫీసులో పని చేయుచున్న ఎ. కె. బెనర్జీగారు శోధింపు ప్రకారము జాబితాలు వ్రాసిపంపబడెను.

నివేదికకాలములో ఈసంఘసాధారణసమావేశము ఒకపర్యాయమును, పాలకవర్గము ఐదు పర్యాయములును కూడెను. 12-4-40 వ తేదీన ఎస్పెనేడులోని వై. యం. సి. ఎ భవనమున కూడిన సాధారణ సమావేశములో పాలకవర్గపు టెన్నికలు జరిగెను.

ఆదాయము రు 12,043-8-4; వ్యయము రు 3078-10-10; నిల్వ రు 8,964-13-6

శ్రీ చెన్నపురిఆంధ్రయువజన సమితి, చెన్నపట్టణము

ప్రథమవార్షికోత్సవ నివేదిక

సావితము ౧౯౪౦. యువకులలో భావజాళిని, లేఖనాశక్తిని పెంపొందించుటయే గాక వారికారీక వికాసముతోపాటు, చేతిపనులలో కూడ తరిఖీయతునిచ్చుట ఈ సంఘాదర్శము. ఈ కార్యసాధనకై గ్రంథాలయ మొక సాధనముగ నైకొనబడినది. మొదట 30మందితో ప్రారంభమైన ఈ సంఘమునకు సంవత్సరాంతమున 150మంది సభ్యులేర్పడిరి. హిందువులపండుగలను జరపుచు వాని విశేషమునుగూర్చి పెద్దలద్వారా తెలిసికొనుటకు ఏర్పాటుచేయబడెను. గాంధీజయంతి సమయమునను, నెహ్రూజీపండుగ తుడు నిర్బంధింపబడినప్పుడును, స్వాతంత్ర్యదినమునాడును ప్రత్యేకముగ సభలేర్పాటు చేయబడెను. ఈ సంఘపక్షమున 15 సమావేశములు చేయబడ్డాయి. రాత్రిపరిశ్రమ, యువకులధర్మము, స్వయం కృషి, దేశభావలు, శాస్త్రపఠనము మున్నగు వివిధవిషయములనుగూర్చి చర్చించుట కేర్పాటుచేయబడెను. ఈ చర్యలలో 199మంది పాల్గొనిరి. కార్యనిర్వాహకసభలు 9 జరిగినవి. భాండాగారమున 800పుస్తకములుగలవు. 6నెలలలో 101మంది సభ్యులు 789 పుస్తకములనుచదివిరి. విద్యావిషయములందును, వ్యాయామక్రీడలందును వార్షికోత్సవమునకు ముందు పోటీలేర్పాటుచేయబడి బహుమతులిచ్చుట కేర్పాటుజరిగెను.

ఆదాయము రు 72-13-9; వ్యయము రు 57-15-7

గ్రంథాలయ కార్యదర్శులు : చెవుల జానకిరాం, అవ్వతలూరు రాధాకృష్ణయ్యగార్లు

సారస్వత నికేతనము, వేటపాలెము

22 వ సంవత్సర నివేదిక (1-9-39 నుండి 31-8-40 వరకు)

సావకులుకీ. శే. డొంటూరు వెంకట సుబ్బరాయశ్రీగారు. సాక్షిల ఆస్తుక్రింద రిజిస్టరుచేయబడి గుంటూరుమండల కేంద్ర గ్రంథాలయముగ నీ సంస్థ పనిచేయుచున్నది. జాతి మత విరక్షిత లేక చందాలలో నిమిత్తములేక స్త్రీపురుషులెల్లరు సీగ్రంథాలయము సుపయోగించుకొనవచ్చును.

నివేదికసంవత్సరములో చేర్చిన 483 గ్రంథములతో చేరి సంవత్సరాంతమున గ్రంథాలయములో 9680 గ్రంథములు గలవు. ఇందు 19 గ్రంథములను చదువరులు పోగొట్టిరి. 49 నిషిద్ధగ్రంథములు గ్రంథాలయమునుండి తొలగింపబడినవి. మఱి ముందు సంవత్సరములలో పోయిన గ్రంథములు 15 లభించని కారణమున వానిపేరు జాబితానుండి తీసివేయబడినవి.

నివేదికకాలములో 20,019 గ్రంథములు చదువబడినవి. ఇందు 3,503 పుస్తకములు 2548 మందిచే గ్రంథాలయమునందే పరిశీలించబడినవి. 16,516 పుస్తకము లిండ్లకుకొంపోబడినవి. వీనిని చదివిన 1040 మంది పాఠకులలో 984 మంది పురుషులు, 56 మంది స్త్రీలు, దీని సంచారశాఖమూలమున నివేదికకాలములో 152 మంది పాఠకులకు 1860 పుస్తకము లందజేయబడెను. ఇవిగాక క్రిందిగ్రంథాలయములకు 342 గ్రంథములరుపియబడినవి.

గౌరవ బలిజ సంఘగ్రంథాలయము, స్వర్ణ	82
దేశోద్ధారక గ్రంథ ఉపాధ్యక్షులకు	175
సత్యజ్ఞానానంద గ్రంథమండలి, మామిళ్లపల్లి	25
స్త్రీ హితైషిణిమండలి, బాపట్ల	60

గ్రంథాలయమునకు తెప్పింపబడిన పత్రికలు 38. వీనిని చదువుటకై నిత్యము గ్రంథాలయమున కేతెంచు వారు సగటున దినమునకు 60 మందిగలరు. పరిశోధన కుపకరించుపత్రికల సంపుటముల నిరుపదియై దింటిని నివేదిక కాలములో బైండుచేయించి పుస్తకములపట్టికలో చేర్చిరి.

విజ్ఞానవ్యాప్తినిమిత్తము సుప్రసిద్ధులగువారిచే వివిధవిషయములపై 12 ఉపన్యాసములు నివేదిక కాలములో నేర్పాటు చేయబడెను. ఇవిగాక అప్పడప్పుడు పురాణ హరికథాది కాలక్షేపములు గ్రంథాలయమున ఏర్పాటు చేయబడినవి. ప్రతి ఆదివారము భజనకాలక్షేపములు యథాపూర్వముగ జరిగినవి. గ్రంథాలయభవనము అనుకూలముగ లేనందున దీని పునర్నిర్మాణమునకై ప్రయత్నములు జరిగెను. ఇందు నిమిత్తము ఊటుకూరు కమలాంబగారు (కె. శ్రీ. ఊ. వేం. శ్రీశ్రీగారి సతీమణి) రు 2500/- ల నొసంగిరి.

శ్రీ అడుగుమల్లి శ్రీనివాసరావుగారు గ్రంథాలయమునకు గౌరవ గ్రంథభాండాగారిగ పనిచేసిరి.

ఆదాయము రు 14941-9-0; వ్యయము రు 14833-5-9. ఆదాయమొత్తములలో మూలధనము రు 10848/- దిల్లిసంధుడు రు 2500/- చేరియున్నది. ఖర్చు మొత్తములలో పుస్తకములకు రు 158-8-3, పత్రికలకు రు 149-15-6, నిల్వండికి రు 252-0-0, బైండింగుకు రు 158-12-6 ముఖ్యమైనవి.

ధర్మకర్త: వూటుకూరు జయరామదాసుగారు

శ్రీ వాసవీకన్యకాపరమేశ్వరీ ధర్మసంఘము, చిలకలూరిపేట

1-1-34 వ తేదీనుండి 31-3-41 వ తేదీవరకుగల పైసంఘ కార్యనివేదిక మాకు చేరినది. చిలకలూరు పేటలో వేరువేరుగనన్న గ్రంథాలయ, చలివేంద్ర, గోసంరక్షణసంఘము లాకటిగ చేయబడి పైసంఘ యాజమాన్యముక్రిందకు తిసిగొని రాబడినది. ఇందు గ్రంథాలయమునకు సంబంధించి నంతవరకు 1-4-40 వ తేదీనుండి 31-3-41 వ తేదీవరకు జరిగిన కార్యక్రమము మాత్రము చేర్చబడినది. గ్రంథాలయము 'శ్రీ వాసవీకన్యకాపరమేశ్వరీ గ్రంథాలయము' అను పేరుతోనే వ్యవహరింపబడినది. లోగడ రిజిస్ట్రేషన్ యున్న చలివేంద్ర సంఘ నిబంధనల మార్చి పైవిధముగ పేరునుకూడ మార్పు చేయుటచే గ్రంథాలయమును వేరుగ రిజిస్టరు చేయవలసిన పని లేకపోయినది.

నివేదిక కాలములో లొంగింపబడిన గ్రంథములు 75. నూతనముగ చేర్చినవి 295. సంవత్సరాంతమునకు నిల్వయున్న గ్రంథములు 1570. గ్రంథాలయమునకు వచ్చుచున్నవి 3 దినపత్రికలు, 5 వారపత్రికలు, 4 పక్షపత్రికలు, 13 మాసపత్రికలు, 1 త్రైమాసికపత్రిక. నివేదిక కాలమున నిత్యము గ్రంథాలయమునకు వచ్చినవారి సగటు హాజరు 55. ఇండ్లకీయబడిన పుస్తకములు 5400. ఇందు 431 గ్రంథములను 8 మంది స్త్రీలు చదివిరి.

హిందీ ప్రేమిమండలి పక్షమున గ్రంథాలయములో ఉచిత హిందీపాఠశాల ఏర్పాటు చేయబడినది. ఈ హిందీపాఠశాల వారేర్పాటుచేసిన 'వాణీవిశోదగోష్ఠి' సభలు 4 మాత్రము గ్రంథాలయమున జరిగినవి. విద్యార్థికులు పలువురిందు పాల్గొని ఉపన్యసించిరి.

గ్రంథాలయ, చలివేంద్రశాఖల ఆదాయవ్యయములు కలిసియున్నవి. వీని ఆదాయమునుండి గోసంరక్షణ శాఖకు ఎక్కువగ సహాయము చేయవలసి వచ్చుచున్నది. అయినను రు 203-0-0 పుస్తకములక్రింద ఖర్చు వెట్టబడినది. రు 1065-0-0 విలువచేయు పొలము, రు 1410-12-3 విలువచేయు పుస్తకములు, రు 249-2-0 విలువచేయు సామానులు గ్రంథాలయమునకుగల ప్రత్యేక పుటాస్తి. ఇందాదారులు 24 మంది గలరు.

గ్రంథభాండాగారి: వంకాయలపాటి శేషావతారంగారు

యువజనవిద్యామందిరము, మంచికలపూడి

1940 జూలై 1 వ తేదీనుండి 1941 ఏప్రిల్ 5 వ తేదీవరకు నివేదిక

స్థాపితము: 1938 జనవరి. రిజిస్ట్రేషన్ 1940 జూలై. మొదట జవహర్ విద్యామందిరమును పేరుతో స్థాపించబడిన పఠనాలయము తదుపరి పై పేరుతో గ్రంథాలయముగా మార్చబడినది. మొరంపూడి పంచాయతీబోర్డువారు గ్రంథాలయమును సహాయపడిరి. భవననిర్మాణమునిమిత్తము ప్రయత్నములు చేయబడినను ఈపని పూర్తికాలేదు. 3 మాసములు వయోజనరాత్రిపాఠశాల గ్రంథాలయమునకు సహాయపడి నిరక్షరాస్యతా నిర్మూలములనును కృషిచేయబడెను. ఈ పాఠశాలద్వారా గ్రామములలో నూతనోత్సాహములిగెను. గ్రంథాలయసభ్యులు 39 మంది. నివేదిక కాలములో సభ్యసభ్యసభ 2 పర్యాయములున్నూ, పాలకవర్గము 3 పర్యాయములున్నూ సమావేశమయ్యెను.

ఆదాయము రు 223-12-3; వ్యయము రు 112-12-3. ఆదాయములో రు 98 లు సభ్యులచందాలవలనను రు 50 లు జిల్లాబోర్డువారి వలనను లభించినవి. రిజిస్ట్రేషనుకు రు 50-4-0, పుస్తకాలకు పత్రికలకు చేరి రు 84-7-6 మొత్తము ఖర్చులైనవి.

కార్యదర్శి: కొండవనేని వలమయ్యగారు

శ్రీ దేశోద్ధారకగ్రంథాలయము, ఉప్పగుండుూరు

ప్రథమసంవత్సర నివేదిక, 1939-40

స్థాపన 1-11-39. గ్రంథములు 520 ఉన్నవి. 9 పత్రికలు తెప్పించబడుచున్నవి. గ్రంథాలయము రిజిస్ట్రు చేయబడినది. నివేదిక కాలములో గుంటూరుజిల్లాబోర్డువారు రు 50-0-0 లు విరాళమిచ్చిరి. వేటపాలెం శ్రీ సారస్వతనికేతనము (గుంటూరు మండల కేంద్రగ్రంథాలయము)నుండి ఉత్తమగ్రంథములను తెప్పించి పాఠకులకిందజేయుట కిగ్రంథాలయమువారి రాష్ట్రముచేసిరి. సభ్యులసమాగ్రము ఇండ్లకు పుస్తకము లిచ్చుచున్నారు. నివేదిక సంవత్సరములో చదువబడిన గ్రంథములు: ఉప్పగుండుూరులో 1750; ఇతరగ్రామములలో 256. భవననిర్మాణ విషయమై శ్రీ గోగనేని న్యాసాధికారాజుగారు మిగుల శ్రద్ధవహించిరి.

ఆదాయము రు 192-5-1; వ్యయము రు 124-7-9

కార్యదర్శి: గంజాం అనంతలక్ష్మణాచార్యులుగారు

శ్రీ సీతారామ విజయసరస్వతీ పుస్తకభాండాగారము, సింగుపాలెం

(1-3-40 వ తేదీ మొదలు 28-2-41 వ తేదీ వరకు)

స్థాపితము: 1-9-30. రిజిస్ట్రేషన్ 1939. ఇప్పటివన్న పుస్తకములు 1244. ఇందులో నూతనముగ చేర్చినవి 54. గ్రంథాలయమునకువచ్చు పత్రికలు 6. సంవత్సర మొత్తం పై చదువబడిన పుస్తకములు 1694. గ్రంథాలయమునకు నిత్యమువచ్చువారి సగటుసంఖ్య 9. నివేదిక కాలములో 2 సాధారణసమావేశములు, 5 పాలకవర్గసమావేశములు జరిగినవి. భవననిర్మాణమునకు కావలసిన స్థలము, రాయి, నున్నను, కొంత కర్ర సంపాదించబడెను.

ఆదాయము రు 307-14-10; వ్యయము రు 166-2-3

కార్యదర్శి: కొల్లి వెంకటరత్నంగారు

భారత సేవకమండలి, కావూరు

1940 వార్షిక నివేదిక

సాపేతము : 27-3-29. రిజిస్ట్రేషన్. భవననిర్మాణదాతలు శ్రీ వాగ్భృష వెంకయ్యచౌదరిగారు ప్రధాన పోషకులు. వీరుగాక 11 మంది రాజపోషకులు, 18 మంది కార్యతనధ్యులు, 5 గురు పోషకులుగలరు. మొత్తము పుస్తకాలు 400. 1939-40 వ సం॥లో 1800 పుస్తకాలు చదువబడినవి. ఇతర గ్రామములకు కూడ పుస్తకము లుచిత్తముగ నీయబడుచుండెడివి. 9 పత్రములు తెప్పించబడినవి. నివేదిక కాలములో 100 పుస్తకములు బైండుచేయబడినవి. రు 578-12-0 వెచ్చించి రేడియో కొనుబడినది. రు 4000-0-0 కిమ్యతు చేయు చక్కని భవనము, 250 గజముల ఖాళీస్థలము, రెండేకరముల మాగాణి భూమి, గ్రంథాలయమునకు గల స్థిరాస్తి, జిల్లాబోర్డువిరాళము, అద్దెలు, పెండ్లికట్నములు, స్మారక వాగ్దానములు, ఇతర విధములగు విరాళములు, గ్రామస్థులపాటు మూలమున లభించు ద్రవ్యము గ్రంథాలయదాయమునకు గల వసతులు.

అదాయము రు 872-2-0; వ్యయము రు 871-13-3

కార్యదర్శి : నాగళ్ల గోపాలకృష్ణయ్యగారు

శ్రీ నెహ్రూగ్రంథాలయము, గూడవల్లి

పంపమువార్షికోత్సవ కార్యదర్శినివేదిక (1939-40)

సాపేతము: 2-1-34. రిజిస్ట్రేషన్. పుస్తకములు 540; పత్రములు 4. నివేదిక కాలములో 2 సాధారణ సమావేశములు, 4 కార్యవర్గసమావేశములు జరిగినవి. భండారానికి నె1కి రు 4/- వేతనమిచ్చుటకు తీర్మానింపబడినది. గ్రంథాలయమునిమిత్తము నిర్మింపబడిన నూతనభవనమునకు చిల్లపల్లి జమీందారు గారు రు 150-0-0, గోగనేని కుటుంబయ్యగారు రు 100-0-0 ఇచ్చిరి. దీనికి మొత్తము రు 2262-8-0 ఖర్చైనది. ఇందునగము విరాళములవలన సే లభించినది. నివేదిక కాలములో 1200 పుస్తకములు చదువబడినవి. నిత్యము గ్రంథాలయమునకు వచ్చువారి సగటుసంఖ్య 52. గ్రామములోని గడ్డిపాటల వక్తరాములమున రు 177-8-6, గ్రంథాలయముకాటా అద్దెవ్వారా రు 311-11-11 సంపాదించబడినవి. గుంటూరుజిల్లాబోర్డువారి విరాళము, పెండ్లికట్నములు, సభ్యులచందాలు గ్రంథాలయమునకు గల అదాయకసతులు.

అదాయము రు 253-13-6 : వ్యయము రు 234-8-0

కార్యదర్శి : ఘంటా సీతారామయ్యగారు

శ్రీ జాతీయ బాలభారతీగ్రంథనిలయము, కనగాళ

సప్తమ వార్షికనివేదిక

సాపేతము : 1923. రిజిస్ట్రేషన్. నివేదిక కాలములో సాధారణసమావేశములు 2, పాలకవర్గసభలు 11 జరిగినవి. 1940 వ సం. మార్చినుండి నె 1కి రు 5/- వేతనమును భండారానికి కిచ్చుటకు తీర్మానింపబడినది. కీ. శే. యెండూరి మల్లాధ్వారాగారి జ్ఞాపకార్థము కనగాళలో నిర్మింపబడిన భగ్య సత్రములో పడమటిప్రక్క గ్రంథాలయము నుంచుకొనుటకు సత్రంమేనేజింగ్రుట్టిగారేర్పాటు చేసిరి. గ్రంథాలయమునకు వచ్చు 11 పత్రములలో ఆంధ్రదినపత్రక మాత్రము గ్రంథాలయము సామ్యుతో తెప్పించబడుచున్నది. నివేదిక సం॥లో చేర్చబడిన 69 పుస్తకములతో చేరి మొత్తం

గ్రంథాలయములోని గ్రంథములు 2178. సభ్యులు 50 మంది. సంవత్సరము మొత్తముపై చదువబడిన గ్రంథములు 3378. గ్రంథాలయమునకు వచ్చువారి దిశసరి సగటు హాజరు 48.

ఆదాయము రు 205-2-5; వ్యయము రు 82-4-6

కార్యదర్శి : ధూపం బసవనాగయ్యగారు

శ్రీ వివేకవర్ధనీ గ్రంథనిలయము, ఐలవరము

ద్వితీయవార్షిక నివేదిక

స్థాపితము: 1938. రిజిస్ట్రేషన్. గ్రంథాలయము శ్రీవేణుగోపాలస్వామివారి ఆవరణములో నుంచ బడినది.

నివేదికకాలములో క్రొత్తగచేర్చిన 432 పుస్తకములతోచేరి మొత్తము గ్రంథముల సంఖ్య 1794. 1దిన పత్రిక, 2 వారపత్రికలు, 1 వీక్షపత్రిక, 5 మాసపత్రికలు వచ్చుచున్నవి. సభ్యులు 99మంది గలరు. సంవత్సరం మొత్తముపై 7991 గ్రంథములు చదువబడినవి. గ్రంథాలయమునకు నిత్యమువచ్చు వారిసగటు హాజరు 80.

ఆదాయము	వ్యయము
రు.అ.పై.	రు.అ.పై.
నిల్వ 39- 0-9	పుత్రికలు 28- 0-0
చందాలు 94-10-0	రిజిస్ట్రేషను 50- 0-0
విరాళములు 78-11-6	భాండాగారి 30- 0-0
పాఠపత్రికలు 8-12-0	ఇతరములు 37-13-3
<u>216- 2-3</u>	<u>145-13-3</u>
145-13-3	రు 70-5-0 నిల్వ

కార్యదర్శి: ఆకురాతి వేంకటరత్నంగారు

కమలానెహ్రూగ్రంథాలయము, తూములూరు

5-5-39 నుండి 31-3-40 వరకు నివేదిక

స్థాపితము 5-5-36. రిజిస్ట్రేషన్. 600 పుస్తకములలో చాలభాగ ముచితముగ సంపాదించబడినవి. 1-1-40 నుండి 31-3-40 వరకు 400 పుస్తకములు చదువబడినవి. ఆంధ్రదినపత్రికమాత్రము నివేదిక చివరిదినములలో తెప్పించబడినది. గ్రంథాలయ ప్రారంభదినములలోనున్న చందాదారులు 80 మంది. ఈసంఖ్య నివేదికకాలములో చాల తగ్గినది. శ్రీ డి. వి. యస్. ఆచార్యులుగారు దీని నిర్వహణభార మును వహించిరి. గ్రంథాలయము ప్రారంభమైనప్పటినుండి గ్రంథాలయమునకు గాను రు 343-7-3 ఆదాయము వచ్చెను. నివేదికాంతమునగల నిల్వ రు 7-14-6.

కార్యదర్శి : ఆవుతు సుబ్బారెడ్డిగారు

శ్రీకృష్ణదేవరాయ పుస్తకభాండాగారము, కోలవెన్ను

పై గ్రంథాలయ పంచమవార్షి కోత్సన సందర్భమున ప్రకటింపబడిన నివేదిక మాకుచేరినది. 15-9-39 తేదీ నుండి 16-12-40 వ తేదీ వరకుగల కార్యక్రమముతోపాటు 1917 వ సం || లో స్థాపించబడిననాటి నుండి దినసంగ్రహచరిత్ర 9-4-34 వ తేదీనుండి ఏటకు దీని ఆదాయవ్యయ వివరములు ఇందుగలవు.

దీని స్థాపకులగు కీ. శే. యార్లగడ్డ వెంకటసుబ్బయ్యగారు 12-3-33 వ తేదీన మరణించుటచే భాండా గారమునకు కలిగిన లోటును తీర్చి వీరిధర్మపత్ని ఈశ్వరమ్మగారు ఈ సంస్థానిర్వహణమున కన్నివిధ ముల తోడ్పడుచున్నట్లు తెలుపబడినది. 16-8-34 వ తేదీ ఈ సంస్థ రిజిస్టరు కావింపబడినది, ఈలోపల నీయూరిలో స్థాపితమైన వి. జె. పబ్లికేషన్ 1934 వ సం॥లో తిరిగి ప్రైవేట్ గ్రంథాలయముతో చేరిపోయినది. 1935 వ సం॥ లో అంతకుపూర్వ మసంపూర్తిగనున్న భవనము ఈశ్వరమ్మగారి సాయ ముచే పూర్తియైనది. తదుపరి వీరిఆత్మగారు శ్రీ సీతమ్మగారిచ్చిన విరాళముతో ప్రహరీ నిర్మాణముకూడ జరిగినది. 8-11-35 వ తేదీ చల్లపల్లి రాజాగారిచే భవనప్రవేశ మహోత్సవము గావింపబడినది.

1936-37, 1937-38 సం॥ లలో గవర్న మెంటువారి గ్రంథాలయమునకు వరుసను రు 55, రు 80 గ్రాంటునిచ్చిరి. గ్రంథాలయపరిపాలన క్రమముగ జరుగుటకై ముగ్గురుట్రస్టీలతో నొకట్రస్టుడీసు కూడ రిజిస్టరు చేయబడినది. 1938-39 వ సం॥లో గ్రంథాలయములో శ్రీకాళి స్థాపింపబడి శ్రీచందా దారలకు ఇండ్లకు పుస్తకములు, పత్రికలు పంపబడెడివి.

ఈ నివేదికాంతమున గ్రంథాలయమున 1500 గ్రంథములుగలవు. 16-12-40 వ తేదీనాటికి 5 గురు మహారాజపోషకులు, 4 గురు రాజపోషకులు, 20 మంది ప్రధానపోషకులు, 8 మంది పోషకులు, 28 రు కాశ్యత చందాదారులు (ఇందులో 4 గురు శ్రీులు), సంవత్సర చందాదారులు—59 మంది పురుషులు, 3 గురు విద్యార్థులు, 23 శ్రీులు గలరు. భాండా గారమునకు నిత్యమువచ్చువారి సగటు కూజరు 30. గ్రంథాలయ పతీమున 2 దిన పత్రికలు, 4 వార పత్రికలు, 1 పత్న పత్రిక, 2 మాస పత్రికలు తెప్పింపబడుచున్నవి. ఇవిగాక గ్రంథాలయభవనమునందున్న పం. బోర్డు పతనమందిరమునకు దిన, వార, మాసపత్రికలు మరి ఆరు వచ్చుచుండును.

గ్రంథాలయమునకుగల రు 1417-11-0 ల మూలధనముతో య 1-91 కెంటు మాగానిభూమి కొన బడినది, 12-5-40 వ తేదీ ఈ గ్రంథాలయ యాజమాన్యమున బెజవాడ తోలుకా గ్రం. మహాసభ జరుపబడినది. నివేదిక సంవత్సరములో 10 కార్యనిర్వాహకవర్గ సభలు జరిగినవి. ఏటేట గ్రంథాలయ యాజమాన్యమున వ్యాయామక్రీడలలో పోటీల సేర్పాటు చేయుచున్నారు.

ఆదాయము	రు. అ. పై.	వ్యయము	రు. అ. పై.
నిల్వ	1165- 7-9	పత్రికలు	54-14-0
చందాలు	77- 4-0	గ్రంథములు	0- 4-0
అద్దె	64- 0-0	సామాను	39- 1-6
ఇతరములు	612- 6-6	బైండింగు	34- 0-0
మొత్తం	1919- 2-3	ఎస్టాబ్లిష్ మెంటు	21- 0-0
	1804-12-9	పొలముకొన్నందుకు	1417-11-0
నిల్వ రు	114- 5-6	ఇతరములు	237-14-3
		మొత్తం	1804-12-9

కార్యదర్శి: గానుగపాటి వెంకట హరినారాయణగారు

శ్రీ వేమనగ్రంథాలయము, తేలప్రోలు

8వ వార్షికోత్సవము కార్యదర్శినివేదిక

స్థాపితము: 14-6-33. రిజిస్టరు చేయబడినది. నివేదిక కాలములో 1 సాధారణసమావేశము, 8 కార్యనిర్వాహక వర్గసమావేశములు జరిగినవి. చందాదారులు 75మంది. మొత్తముపుస్తకములు 1231. ఇందులో 106 క్రొత్తగ చేర్చబడినవి. నివేదిక కాలములో 4262 గ్రంథములు చదువబడినవి. 10 పత్రికలు తెప్పించబడినవి.

ఆదాయము		వ్యయము	
రూ ఆ పై		రూ ఆ పై	
353- 2-3	నిల్వ	పత్రికలు	80- 3- 0
202- 0-0	చందాలు	పుస్తకాలు	75-15- 8
61- 0-0		సిబ్బంది	35- 0- 0
24- 9-6	వడ్డీ, పాతపత్రికలు	తైండింగు	24- 0-11
640-11-9	మొత్తం	సామాను	21- 2- 3
268- 1-8		ఇతరములు	31-12- 0
రూ 372-10-1	నిల్వ	మొత్తం	268- 1- 8

కార్యదర్శి: ఆరుమళ్ల రామసుబ్బారెడ్డిగారు

శ్రీబాలసరస్వతీ పుస్తకభాండాగారము, మాజేరు

18వ వార్షిక నివేదిక

31-3-41 వ తేదీనాటికి 1939 గ్రంథములు (తెలుగు 1774, హిందీ 15, ఇంగ్లీషు 192, సంస్కృతము 8) గలవు. ఇందు 3 వంతులకుపైగా శ్రీ మాజేటి రామచంద్రరావుగారివి. నివేదిక కాలములో (ఏప్రిల్ 1940-మార్చి 1941) 394 పుస్తకములు గ్రంథాలయమునకు చేరినవి. ఇది కేంద్రగ్రంథాలయముగ పనిచేయుచు చుట్టుప్రక్కల గ్రామములవారికికూడ గ్రంథముల నందజేయుచున్నది. 18-9-39 వ తేదీ ప్రారంభింపబడి 1940 జూన్ వరకు నిర్వహింపబడిన దీని సంచారకాఖ్యములమున ఒక్క లంకపల్లి గ్రామమునకుమాత్రము పుస్తకములు పంపబడినవి. నివేదిక సంతా 4 మహాసభలు జరిగినవి. గ్రంథాలయమునకు 'ఆంధ్రప్రభ', 'ఆంధ్రగ్రంథాలయం', 'విజ్ఞానం' పత్రికలు మాత్రము తెప్పించబడుచున్నవి.

ఆదాయము రూ 40-11-0; వ్యయము రూ 40-11-0. ఇందులో రూ 24-7-0 పుస్తకములకును, రూ 12-6-0 పత్రికలకును ఖర్చుచేయబడినది.

కార్యదర్శి : గొట్టెపాటి కుటుంబరావుగారు

శ్రీ వీరేశలింగకవి సమాజగ్రంథాలయము, కుముదవల్లి

43 వ వార్షిక నివేదిక

స్థాపితము : 22-6-1897. స్వంతభవనముగలదు. రూ 2620-0-0 మూలధనమున్నది. గ్రంథాలయ సభ్యులు 54 గురు; నివేదిక కాలములో మహాసభలు 11, కార్యనిర్వాహకసభలు 11 జరిగినవి. 1668 గ్రంథములు గలవు. 12 పత్రికలు తెప్పించబడినవి. గ్రంథాలయమునకు సగటున నిత్యము 24 మంది వచ్చిరి. సంవత్సరముమొత్తము పై పురుషులు 439, స్త్రీలు 540 పుస్తకములు చదివిరి. గ్రంథాలయపక్షమున వెనుకటివలెనే బీదలకు వస్త్రదానము, వైద్యసహాయము చేయబడినవి. ఇందుకు గాను వరుసను రూ 15-4-0, రూ 21-9-6 మొత్తములు ఖర్చైనవి. గ్రంథాలయము లెక్కలు భీమవరం అగ్నిపైంటు పంచాయతీఆఫీసుకు శ్రీ కలిదిండి నరసింహరాజు, బి. ఏ., గారు తనిఖీచేసిరి.

ఆదాయము రూ 278-12-9; వ్యయము రూ 259-4-9

కార్యదర్శి: కలిదిండి జానకిరామరాజుగారు

లేఖలు

ఏ పుస్తకము యెక్కడ దొరుకును?

ఈ సమస్య యిప్పుడు చాలమంది ఉత్సాహవంతులైన పాఠకులను, గ్రామగ్రంథాలయాలను బాధిస్తున్నది.

‘రాష్ట్ర’గానము యెక్కడ దొరుకును? అని స్నేహితుని అడిగితే, ‘ఏమో తెలియదు’ అంటాడు. పుస్తకము వెల రెండణాలే-కాని అది లభించటం చాలా కష్టం- స్థానిక పుస్తక విక్రయశాలలో దొరుకును. ప్రకాశకుల చిరునామా తెలుసుకోవాలంటే నానా అవస్థలు పడాలి. ఏమి ఆయన పడకపోతే! పాఠకుని మనస్సారకొనదు. చదివితీరాలని ఉద్యోగం కలుగుతుంది. ఆంధ్రరాష్ట్ర విషయం కాబట్టి-కొన్ని ప్రతికలు గ్రంథసమీక్షకైంద మంచి అభిప్రాయాలు తెలిపినవి. చిరునామా కూడా ఉన్నది. ఆ పాఠప్రతికలు కొన్ని స్నేహితులు పట్టుకొని వెళ్ళారు. కొన్ని పిల్లలు చింపేశారు. కావాలన్నప్పుడు ఒకటి దొరకకపోవటం సహజమేగా! ఒక వేళ దొరకినది, చిరునామా తెలసినది. బుక్ షాపుగా తెప్పించి నా రెండణాల పుస్తకమునకు అణన్నర చాణ్ణి. ఖర్చుఅయినా అది బుక్ షాపు నమ్మకమే గాని చేరి తీరుతుందని ఆశలేదు. రిజిష్టరు పార్శ్వబద్ధారా తెప్పిస్తే ఖర్చులు మూడురెట్లుగును.

ఇలాగే అనేకకవులు, రాజకీయవేత్తలు, కథకులు, విజ్ఞానలు, సంస్కృతలు, ప్రసిద్ధిజెందిన రచయితల విజ్ఞానయంత్రము గ్రంథములు పాఠకుడు తెప్పించుకోవాలంటే వైన వివరించిన కష్టాలే అనుభవ మగుచున్నవి.

ఈ సమస్య ప్రకాశకులు, గ్రంథాలయోద్యమ నాయకులు విచారింపవలసిన అత్యవసరమైన విషయము. దీనివలన ఒక దెబ్బకు రెండుపిట్టలు పడును. ఒకటి, పాఠకులు సులభముగా పుస్తకముల బడయుదురు. రెండు, 25 వేలు గ్రామాలు అనేకవేల పాఠకులలో వారి గ్రంథములు ప్రచారము చేయబడుటచే ప్రకాశకులకు లాభముగల్గును. ఈ సమస్య పరిష్కార మార్గమేమి?

కేంద్ర గ్రంథనిలయము స్థాపింపబడవలెను. ప్రకాశకులందరు తమ పుస్తకములను విక్రయించుటకు ఏజన్సీ పైనిలయమున కివ్వవలెను. ఈ నిలయము పుస్తక ప్రచారమెక్కువగా చెయవలెను. వివిధ రచయితల గ్రంథములు ఒకేసారి స్వల్పఖర్చులతో తెప్పించుకొనుటకు పాఠకుల కుపయుక్తముగ నుండును. అనామకులైన ఏజంట్లద్వారా విక్రయించుటకు బదులు, ఎక్కువ ప్రచారముచేయు పై మండలిద్వారా సుళువుగా విక్రయించుకొనవచ్చును.

ఈపని నెవ్వరు నిర్వహించవలెను? ఆంధ్రరాష్ట్ర సర్వతోమఖాభివృద్ధికై పాటుపడుచుండిన చెన్నపురి ఆంధ్రమహాసభవారు దీనిని చాల సులభముగా, లాభకరముగా నిర్వహింపవచ్చును. ప్రకాశకులందరు ఒక్కొక్క కాపీ గ్రంథసమీక్షకై యిచ్చినయెడల, సమీక్ష తదుపరి, ఆంధ్రమహాసభాగ్రంథాలయ మన జేర్చిన- గ్రంథాలయము కూడ అభివృద్ధియై ఆదర్శప్రాయముగ, అత్యంతోపయుక్తముగ నుండును. ఏ పుస్తకములు కావలసినను ఆంధ్రదేశమం దన్నిమూలలనుండి ‘ఆంధ్రమహాసభ-మద్రాసు’ అని వ్రాసి చాల సుళువుగా పాఠకులు తెప్పించుకొనగలరు. అందులకు వారు ప్రయత్నించనియెడల గ్రంథప్రకాశకులును నెయున్న ఆంధ్రప్రతికాధిపతులే పూనుకొనవచ్చును. లేక స్వలాభమును గుర్తించి ప్రకాశకులందరు గలసి యేర్పరచవచ్చును.

డాక్టరు చౌదరి యల్. దేశాయ్, యల్. యం. పి., ఆంధ్రరత్నగ్రంథాలయాధ్యక్షుడు
చుండుపల్లి-కడపజిల్లా. (ఆంధ్రప్రతిక 24-11-40)

ఈసందర్భమున 1941 జనవరి నెలలో రాజమహేంద్రవరమున కూడిన 22 వ ఆం. డే. గ్రం. మహాసభవారి క్రింది తీర్మానమును పాఠకులు గమనించ గోరెదము. ఈ కార్యము ముఖ్యముగ గ్రంథాలయములకు సంబంధించిన దగుటచే ఇతరుల సహాయముతో దీనిని ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమువారే నిర్వహించుట మంచిది. ఇందు విషయమై పై మహాసభాధ్యక్షులు శ్రీమారేపల్లి రామచంద్రశాస్త్రిగారును తమ అధ్యక్షోపన్యాసమున ఆంధ్రదేశ కేంద్రగ్రంథాలయమును గూర్చి చెప్పిన మాటలు గమనార్హమైనవి. (ఇదేసంచిక 55వ పేజీ చూడుడు).

తీర్మానము ౨౭.

ఆంధ్రదేశమునందలి గ్రంథకర్తలకు, గ్రంథప్రకాశకులకు, గ్రంథములను సేకరింప దలచినవారికి కేంద్రవిక్రయశాల నొకదానిని స్థాపించుట అత్యంతావసరమని ఈసభ వారభిప్రాయపడుచు అట్టిసంస్థను ఏర్పాటుచేయుటకు తగిన ప్రబోధమును చేయ వలసినదని ఆం. డే. గ్రం. సంఘమువారి సీసభవారు కోరుచున్నారు.

[ఆం. గ్రం. సం.]

ఉపాధ్యాయ పండిత పరిషత్తు : విజ్ఞాన పరీక్షలు

24.8-40 వ తేదీ వైపరీక్షలనుగూర్చి ఆంధ్రప్రతికలో ప్రకటించబడిన వివరములు చూచితిని. ప్రథమ పరీక్షకు నిర్ణయింపబడిన గ్రంథములజూచిన ఇందుచాలభాగము నేటివిద్యాలయములలో నుపయోగింపబడుచున్నవే. నేటివిద్యావిధానమును, ప్రస్తుతము మనపాఠశాలలలో నుపయోగింపబడుచున్న గ్రంథములను పూర్తిగా మార్చినగాని మనజాతి ఉద్ధరింపబడుట కష్టమని పెద్దల పలువురు అనేకపర్యాయములు చెప్పుచుండుట మనము వినుచునేయున్నాము.

ఈ పరీక్షల సేర్పాటుచేయుటలో పరిషత్తువారిఉద్దేశము, నిత్యము బడికి క్రమముగపోయి తమకాలమును ధనమును వినియోగించి చదువుకొనలేనివారికి స్వయంకృషిచే తమపిలువనుసరించి విజ్ఞానమును సేకరించుకొనుటకై ప్రోత్సహించుటయే యగుచో, పనికిమాలినదని పెద్దలచే చెప్పబడుచున్న ప్రస్తుత విద్యావిధానమునకే మరికొందఱు దాసుల జేయనక్కరలేదు. స్వతంత్రముగ విద్యనార్జించుటకు వారికి ప్రోత్సాహమిచ్చుచు, స్వతంత్రభావములు వారిలో జనించుట కంతగా ఎడమిని, జాతీయతను బాత్తుగ ప్రోత్సహించని యంత్రప్రాయమగు విధానమునకు వీరిని గురిజేయుట సబబుగ కన్పట్టదు.

ఇట్టిపరీక్షలను ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘమున ఏర్పాటుచేయవలెనని చాలకాలముగ నాలోచనలోనుండియు అదనుకొరకు వేచియుంటిమి. ఈపని ప్రస్తుతము పూనిన పరిషత్తువారు తమప్రణాళికను జాతీయతను పెంపొందించుట కనువగునట్లు మార్పుగల్గుచో ఆంధ్రదేశమందలి ముఖ్య గ్రంథాలయములను పరీక్షాకేంద్రములుగా సేర్పాటు చేసి గ్రామగ్రంథాలయములద్వారా ఈపరీక్షలకు అభ్యర్థులు రాగలుగునట్లు ప్రయత్నించవచ్చును. ఈ పద్ధతివలన సేమైన ప్రయోజనముండునని నాయూహ.

ఉపాధ్యాయ పండిత పరిషత్పూర్వకర్తలు, ఆంధ్రదేశగ్రంథాలయ సేవకులు ఈవిషయమై పర్యాయించింతురుగాక!

పాతూరి నాగభూషణం, కార్వదర్శి, ఆం. డే. గ్రం. సంఘము

(ఆంధ్రప్రతికనుండి)

శారదానికేతనము : ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భాండాగారము

శ్రీ శారదానికేతనము కార్యదర్శి శ్రీ వున్నవ లక్ష్మీనారాయణ పంతులుగారిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:-

శ్రీ శారదానికేతనముయొక్క గ్రంథాలయమునకు అనుబంధముగా ప్రాచ్యలిఖిత పుస్తక భాండాగారము కొంత కాలము క్రిందట స్థాపింపబడినది. ఆ భాండాగారమునకు అనంతపురముజిల్లా, హిందూ పురముతాలూకా, కల్లూరు గ్రామవాస్తవ్యులైన శ్రీ కల్లూరు రామప్ప పంతులుగారును, శ్రీ కల్లూరు పుండరీ కాక్షయ్య పంతులుగారును, శ్రీ కల్లూరు మల్లారావు పంతులుగారును, తమ పూర్వీకులైన శ్రీ కల్లూరు చిననారనప్పగారిచే లిఖింపబడిన శ్రీ ఆంధ్రమహాభారతము అన్ని పర్వములును, శ్రీ మద్భాగవతము అన్ని స్కంధములును, శ్రీ రంగనాథరామాయణము అన్ని కాండలును, శ్రీ విజయవిలాసము, శ్రీ వీరభద్రవిజయము, హంసవింశతి వైద్యగ్రంథమునుగల తాళపత్ర సంపుటములను, శ్రీ శారదానికేతనమునకు ఉచితముగా బహూకరించి ఆంధ్రవాఙ్మయమునకు అమూల్యమైన సేవ గావించిరి. ఒక్క వైద్యగ్రంథముతప్ప తక్కిన సంపుటములన్నియు, చెక్కుచెదరక ముత్యాలవంటి అక్షరములతో వ్రాయబడి యున్నవి. వైముగ్గురికిని నికేతనముయొక్క కృతజ్ఞతాపూర్వక వందనముల సమర్పించుచున్నాను.

ఈ గ్రంథములన్నియు శారదానికేతనముయొక్క విశాలగ్రంథాలయ భవనములో పదిలము చేయబడి యున్నవి. శిథిలమైన వైద్యగ్రంథమునకు ప్రతి వ్రాయించుటకు ప్రయత్నించుచున్నాము. ఆంధ్రదేశము లోని వాఙ్మయాభిమాను తెల్లరును యిట్టి సంపుటములుగాని, కాసనములుగాని, విగ్రహములుగాని, ఇతర చరిత్రాత్మకమైన వస్తువులుగాని, మా ప్రదర్శన నిలయమునకు పంపినయెడల నికేతనమున భద్రము చేసి, ఇతరులకు ఉపయోగించునట్లు చేయగలము.

(ఆంధ్రపత్రిక 10-10-40)

పురాతన పశువైద్యగ్రంథము : 2000 యేండ్లనాటి ప్రతి దొరకుట

ఆ. వై. వార్త-సిమ్లా, జూలై 1, 1940

భారతదేశమున 2000 యేండ్ల క్రిందటి కాలమునాటి పశువైద్యగ్రంథ మొకటి వ్యవసాయపరిశోధన మండలి ప్రత్యేకోద్యోగి పరిశోధనమాలమున లభించెను. భారతదేశమున అనాదినుండి పశువుల రోగాలకు దేశీయపద్ధతి ప్రకారము కొందరు పశువైద్యులు చికిత్సనొసగుచుండుట వాడుకయైనది. కాని అట్టి వైద్యులు పరంపరగా వైద్యము చేయుచున్నారేగాని ఈ పురాతనగ్రంథములోని జ్ఞానము వారికి తెలియదు. పూర్వకాలపు భారతీయపశువైద్యులు తమ చికిత్సాపద్ధతులను, మందులను రహస్యముగా నుంచుకొనెడివారు. వై తెలుపబడ్డ పురాతన గ్రంథము దొరకినందున అయ్యది చాలా ఉపయోగకరముగా నుండగలదని యెంచి దానివిషయమై పూర్తిగా పరిశోధనలు జరుప విశ్వవిద్యాలయముల పరిశోధననిపుణుల సేవను గైకొనుటకు వ్యవసాయపరిశోధన సలహాబోర్డు నిశ్చయించెను. ఆ గ్రంథము వ్యాపకపరిణామ ఓషధులు శాస్త్రీయముగా పరీక్షింపవలెనని బోర్డు ఉద్దేశ్యము. ఈ కార్యము జరుపు యూనివర్సిటీ పరిశోధకులకు బోర్డు ధన మొసగును.

(ఆంధ్రపత్రిక నుండి)

గ్రంథ సమీక్షలు

ముసలమ్మ మరణము: కృతికర్త-డాక్టర్ కట్టమంచి రామలింగారెడ్డి, ఎం.ఎ. (కాంటబ్), డి.లిట్.

ప్రచురణకర్తలు- ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయ సంఘమువారు
ఇంటిమీయల్ ప్రెస్ 28 పేజీలు. వెల నాలుగణాలు

నలుబదియేడవ పూర్వమే రచితమైన రెడ్డిగారి మధురకావ్యమిది. గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావు గారి తొలిపలుకుతోను, గ్రంథకర్తగారి మొదటికూర్పు ముఖపత్రముతోను ఈ కబ్బము కట్టమంచి వారి వస్తిపూర్తి సందర్భమున కానుకగా మూడవకూర్పునంది సహృదయుల కరకమలముల నలంకరించినది.

కావ్యముపేరు “ముసలమ్మ మరణము”. “ఎవరి ముసలాదిడే? ముసలిదేకదా, చచ్చినసేమి?” అను కొనుచూ కావ్యపతన మారంభింతుము. పడునాలుగు పద్యములవఱకు గడముట్ట చదువునప్పటికి, ఆ కాళవాణి “బసిరెడ్డికిగడ కోడలు ముసలమ్మయినంగ నొప్పు పుణ్యాంగన...”ను “కడుమెత్తని హృదయముగల పసిదానిని” మనకు బలిచితి యొనర్చును. ఇంతకుమున్నే “బుక్కరాయసంద్రము” నగల పెద్ద చెఱువు తొరనివచ్చిన వానలకు నిండి పొరి కట్ట త్రెంచుకొని గ్రామసీమను ముంప నుండ ‘పోలేరమ్మకుపొంగలో’యనుచు రెడ్లు రైతులు నొసరిచ్చి జాతరను మన మెఱింగియుండుము. ఇప్పుడు “...ముసలమ్మ యనంగ నొప్పు పుణ్యాంగన తావెన బలిగాఁబోయిన మీకినుమంతయుఁ గట్ట మెన్నఁజేలాకలుగుక?” అని వినుటతోడనే పడుచుఁబ్రాయపుమీటారి, గొనుములకొటారియగు ముసలమ్మనిద భక్త్యాదరములు ముప్పిరిగొన కావ్యముం దుడముట్ట జడువువఱకు డెందము కొందలం పడుచు నే యుండును. చదువునుము. చదివి పడయినదేమి? వివాదమే! అయినను ఈవివాదములో నొక యానందమున్నది. ‘బుక్కరాయసంద్రము’ లోని జనము నుద్ధరించుటకు ఆత్మనాథుని, ప్రియ కుమారుని, ఆత్మమామలనువీడి ఆత్మార్పణమొనర్చిన కాపుఁబడంతి మృతి కృతిలోనున్న నిర్వృతి సీతాసావిత్రి చంద్రమతుల యుదంతములలోని మహత్త యొకయెత్తు. ఈ సత్యచరిత్రలోని సత్త యొకయెత్తు. అనిదం పూర్వమైన యాసామాన్యవనిత త్యాగమునకు పాతకు డబ్బురంపడి పోవును. ఇందాత్మచాత్యా దోషములేదు. అసంఖ్యాక ప్రాణులనుద్ధరింప నాత్మార్పణ మొనరించిన ఈ చేడియ త్యాగశక్తి లాతి నారిలోకమున కాదర్శప్రాయము. గ్రంథకర్త యాశయమునదియే.

అనంతపురమునకు సమాపముననున్న ‘బుక్కరాయ సమద్రమ’ను గ్రామమున నీచరిత్రము జరిగి యున్నదంట. ఆయూర నిప్పటికిని ముసలమ్మను గ్రామదేవతగా నర్పించుచున్నారంట. ఇట్టి యుదంతమును ఆదర్శప్రాయముగా జీవించుటలో రెడ్డిగారు కృతకృత్యులయినారు.

బాల్యమునుండియు రెడ్డిగారి కవిత్వారీతి భారతకవితను బురుడించుచునే యున్నదని యీపాత్రము చెప్పుచున్నది. “కవిత్రయ తత్త్వ విచారము” తరువాతజేసినను అందలి నూత్రములకు లక్ష్యభూత మగు కవిత యిందు గాననగు. సముచితమైన వర్ణనారీతులతో నను రూపభాషాశరీరమును గైసేసి కొని యుదాత్త వస్తువునోహరమై, శతాధిక పద్యములతో నీకావ్యము పూరియగుచున్నది. శ్రీ కొక్కొండ వెంకటరత్నముపంతులు మున్నగు పండితవర్యుల సలహాల నందికొన్నదిగూడను.

రెడ్డిగారి కవితాచాతురిని జూపించు కొన్ని నూత్తులు— “హృదయమన్న నొయప్పడెత్తు వెన్న”
క. లేనగవును గన్నీళ్ళును
గా, నెద తటతట యనంగఁ గాంతుని యెదుటక

వానయు నెండయుఁ గలనెడు

చో నొప్పెడు నభమనంగ సుందరినిచెక్

“జనులకు మేలొనరింపని తనువేలాకాల్పదగదా...” “అయ్యోదయచ్చాయలు...” “కన్నెట్టివారిని ఖరకరోదయకాలము...” అనుపీసములు అద్భుతస్పష్టి సమనిత్యములు.

తిక్కన్నయన్న చునరెడ్డియన్న కాదరముమిన్న. అతడు హరిహరనాథోపాసకుడై యాంధ్ర సరస్వతీనలరించెను. బ్రహ్మ నేలవిడచునలెని, యీయన “విష్ణువిరించిత్వరనాథ తత్త్వో” పాసకుడై యాధుని కాయానికి గ్రాతతీరుతీయములు దిద్దెను. అయినను తెనుగుదల్లికి దానువ్రాయదగిన యన్ని కావ్యములను రెడ్డగ్రాణి వ్రాయలేదు. ఈకొఱంతతీరునా?

ఈచిఱుకబ్బమునకు లఘుటీక గూడచేర్చి, లక్ష్మి యెదురు తిరుగుచున్నను యధాశక్తి సరస్వతీ సేవచేయు హరిసర్వోత్తమరావుగారు ప్రశంశ్యులు.

ప్రతివ్యక్తియు నీ కావ్యమును బరించి ముసలమృమాదిరి కాకున్నను యధాశక్తి త్యాగధనమును గడించుకొందురని యాశింతుము.

కొండురు వీరరాఘవాచార్యులు

సఫలత: కర్త-శ్రీ వడ్లమూడి వేంకటరత్నము

వెల ఒకరూపాయి

మనుష్యజీవితాంగణమున దివ్యదీపికలై తేజరిల్లు ఉదారాశయములను గ్రంథకర్తగారిందు జేర్చిరి.

ప్రాచీ ప్రతీచీ సాహిత్యచరిత్రములనుండియును, తత్త్వశాస్త్ర మతశాస్త్రములనుండియును, మహా పురుషజీవితకాథలనుండియును, మహామేధావుల వచనములనుండియును, స్వీయానుభూతి స్వీయ విజ్ఞానములనుండియును ఉదాత్తాదర్శపరంపరను గైకొని శ్రీ వేంకటరత్నముగారు ఈ గ్రంథమున వివరించిరి. ఇది మేలితలపుల వైదిపంటయన జెల్లును; భావమణుల పోగివని పలుకనగును. జిజ్ఞాసువులకును, సాధకులకును ఈ గ్రంథము చిరారాధ్యమైనదనుట అతిశయోక్తి కాజాలదు.

ఈ గ్రంథము పృథంవ పరిజ్ఞాన నిక్షేపమనుట నిస్సంశయము. ఆంధ్రీయహాజనులు దీని నాదర దృష్టితో వీక్షింతురని విశ్వసించుచున్నాను.

ఈరీతి గ్రంథములను బహుళముగ రచించి, ఆంధ్రీభారతికి వెక్కువైకేతలు సమర్పించి శ్రీ వేంకటరత్నముగారు తమ జీవితక్షేత్రమున సఫలత గాంచెదరుగాక !

జొన్నలగడ్డ సత్యనారాయణమూర్తి, ఎం. ఏ., బి. ఎల్.

గీతాసూత్రనవతి: కర్త-శ్రీ జమ్మలమడుక మాధవరామశర్మ

ప్రకాశకులు-పావులూరి రామారావు } తెనాలి

కాలవ రామమూర్తి

వెల నాలుగణాలు

వసుంధరలోని మహాగ్రంథములలో అగ్రగణ్యమైనది ‘భగవద్గీత.’ ప్రపంచమేధావుల పూజాపీఠమున నిది చిరస్థానమునందినది. అంగవిద్యాంశులు కాలెలు, ఎమర్సను లిందలి భావశబలతను కొంతదనుక హృదయంగమ మొనరించుకొని, అంతరంగికముగ తామందిన తాత్వికవిధూతినీ పురస్కరించుకొనియే సారస్వతారాధనము గావింపజాలితిమని ముక్తకంఠములతో వచించిరి. సైనోజా, మేక్స్ ముల్లరు, ఫీబాల్డ్ ప్రభృతు లీగ్రంథరాజముపై పూలుచల్లిరి. దీనియందలి భావమహత్త్వమును వెక్కురీతుల నుగ్గశించిరి. తత్త్వశాస్త్ర మతశాస్త్రములు సాహిత్యముతో

సన్నిహితభాంధవ్యముగలవనియు సాధకుని జీవితాంగణమున నిందలి యుదారాశయములు దివ్యదీపి కళికలట్లు లేజరిల్లుననియు నీయుద్ధగ్రంథమును పరిశీలించినపుడు గ్రహింతుము.

ఈ యాశయములు ఒహళనూత్రములందు అంతర్భూతములై యున్నవి. ఒక్కొక్కనూత్ర మొక్కొక్క శమంతకమణి బోలునదని చెప్పజేలును. ఒక్కొక్క నూత్రమణినుండి బహు భావద్యుతులు ప్రసరించుచుండును.

భగవద్గీతను నిశితదృష్టితో పఠించి, శ్రీజమ్మలమడక మాధవరామశర్మగారు నూత్రపరంపరనుదీసి ప్రస్తుతగ్రంథమున క్రోడీకరించిరి. నూత్రస్థభావనిచయమును సరళసలలిత శైలిలో వ్యక్తీకరించిరి. వీరియాశయము శిష్టానువాదముకాదు. భావానువాదమున వీరందెవేసిన చేయి యనుట నిక్కము. కాని అనువాదముతో తమకర్తవ్యము చెల్లిపోయినదని వీ రూహించువారుకారు. ప్రతిసూత్రమునకు చక్కని వ్యాఖ్యానమును వ్రాసిరి. నిహితభావార్థమును వ్యక్తీకరించునపుడును, భావభాయలను ప్రకాశమొనరించునపుడును తార్కికనిబంధనములను తూచాతప్పక పాటించి, విపులవాహరణములను వివరించిరి. సహజప్రజ్ఞననుసరించి తత్త్వపరిశీలన మొనరించిరి. వీరినూత్రభావ్యము నిరుపమానమై వెలయుచున్నది. దీనినిపఠించిన యనంతరము భగవద్గీతనుపరిశీలించు పాఠకులు అందలిభావగాంభీర్యమును ఘనతర ప్రజ్ఞతో హృదయంగమ మొనరించుకొనగలరు. గీతానూత్రనవతి సాధకకరదీపికయని చెప్పజేలును.

గ్రంథకర్తగారికి చేయుతనొసగిన ప్రకాశకులు శ్రీ పావులూరి రామరావుగారును, శ్రీ కాలవ రామమూర్తిగారును పాఠకమహాశయుల ధన్యవాదముల నందగలరు.

జొ. స. నా. మూర్తి

నవయుగ ప్రచురణాలయమువారి గ్రంథాలు

వెదననగల్లు, కృష్ణాజిల్లా

స్వదేశసంస్థానాలు : రచయిత— నార్ల వేంకటేశ్వరరావు

తెలుగులో ఆసలు పుస్తకాలే తక్కువ. అందు రాజకీయాలనుగూర్చి వ్రాసేవారు చాలా అరుదు. అట్టి పరిస్థితుల్లో నారనార రాజకీయాలనుగూర్చి చిన్న పుస్తకాలవ్రాసి సరసమైనధరకు వాటిని ప్రచురింప జేస్తూన్నారంటే అది గొప్ప దేశసేవయే.

వీరువ్రాసిన పుస్తకాల్లో స్వదేశసంస్థానాలు మొదటిది. మన దేశంలో సర్వతోముఖాభివృద్ధి కలగాలంటే ఈసంస్థానాలుకూడ ఒక దారిలోకి వస్తేగాని సాధ్యంగాదు. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వంలో ఉన్న లోపాల్ని ఎప్పటికప్పుడు పత్రికలలోను, ఉపన్యాసాల్లోను, కరపత్రాలలోను, పుస్తకాలలోను నాయకులు సామాన్యులకూడా ఎప్పటికప్పుడు ప్రచురించుచునే యున్నారు. కాని స్వదేశ సంస్థానాలలో ఇట్టి అవకాశాలెంతమాత్రమును లేవు. ఆసలు పత్రికలుండుంటే అరుదు. ఉన్న ఒకటి రెండు కూడా రాజకీయాలనుగూర్చి నిష్పక్షికంగా చర్చిస్తే కొన్నిరోజుల్లోనే ప్రభుత్వగ్రహమునకు గురియవుతవి. కాబట్టి ఈపుస్తకములో తెలిసిన విషయములు అమూల్యము లనవచ్చును.

నారనార ఉన్నతవిద్యావంతులు. రాజకీయాలను నిష్పక్షికంగా అర్థంచేసుకొని అతిశయోక్తి, ఉద్వేగములకు లోనుగాక ఆకర్షకరంగా వ్రాయగలవేర్పరి. ఈయన వివిషయాన్నైనా తగినంత ఆధారాలేకుండా సక్రమంగా చర్చించకుండా వ్రాయడు. తన అభిప్రాయాన్నైనా మరుగుపరచు

కొని సత్యాన్వేషణకు వలయు సామగ్రినిమాత్రము చేకూర్చి చదువరి తానైతాను ఒక నిశ్చితాభిప్రాయమునకు వచ్చుటకు అవకాశమిచ్చును. ఇందువలన సంస్థానాల్లోని లోపాలు చదువరికి బాగా మనసున నాటిపోవును. చాలమంది సంస్థానాధీశులు బాల్యమునందు క్రమశిక్షణ లేక విశ్వంఖలముగ పెరిగినందున వస్తుతః అధికారనిర్వహణకు తగ్గరనియు, దురలవాటులకును, దుష్టసహవాసమునకును గురియైనందున సంస్థానమునందలి ఉన్నతిపదవులను తగనివారికొపంగి స్వార్థపరులై ప్రజావీడకు కారకులగుదురని ఈపుస్తకమును చదివిన బోధపడును.

దీనికి కారణము వారికి ఎట్టి బాధ్యతానిర్వహణము లేవందుటయే. సాధారణంగా బ్రిటిష్ పరిభ్రష్టలవారు సంస్థానవిషయాల్లో జ్యోక్యంకలుగ జేసికొరు. ఇక సంస్థానపరిజలు తమయధిపతిపై ఎట్టివిమర్శనమును చేయుటకుకూడ వీలులేదు. కనుక ఈపరిపాలనాపద్ధతి ఏర్పడినసేగాని ముక్తిలేదని ఈ పుస్తకముచదివిన స్పష్టమగును. నవయుగ ప్రచురణాలయమువారిట్టిపుస్తకముల చక్కగ పఠించి చేయుచున్న దేశసేవకు విద్యావ్యాప్తికి ఆంధ్రపాఠశాలకము తప్పక దోహదం చేస్తారని నమ్ముచున్నాను.

రవ్యన కథలు : రచయిత— నార్ల వేంకటేశ్వరరావు

నార్లవారు నవయుగరచనలలో ముఖ్యులు. వీరు చాలవరకు రాజకీయవిషయాలమీదనే తమ దృష్టిని కేంద్రీకరించుచున్నా కథలువారియుటలోకూడ వీరికి మంచి నేర్పుకలదు. ఈరవ్యన కథలు అనువాదముకింద లేక వ్రాసినవి నార్లవారికృత్రిమము వీనిలో బాగుగ గన్పించుచున్నది. అసలు అనువాదముచేయుట అంతసులభమైనవిగాదు. ఒకొక సందర్భంలో స్వతంత్రరచనయే అనువాదముకన్న ములభము. అందులో భిన్న బాతికజెంది సాంఘికాచారములలో మనకన్న భిన్నముగనున్న రవ్యనులజీవితమును సరితిఫలింపజేయుచున్న ఈ చిన్నికథలను తెలిసియుట చాలకష్టము.

కాని వేషభాషలలోను, ఆచారవ్యవహారములలోను, కొంతవరకు భావములలోను కూడ వివిధభాతులకు చాలభేదము గాన్పించినను మానవజాతికింతటికిని చిత్రవృత్తులు, ఆత్మవిశ్వాసము మొదలగువాని యందు మాత్రము ఎంతమాత్రమును భేదముగాన్పించదు. రాగద్వేషములు మానవులందరికిని సమానమే. వాటికి గురియైనపుడు మానవులందరును ఒక్కటగుననే ప్రవర్తింతురు. ఆన్ టన్ షెకావ్ గారి 'ఏయెండ కాగొడుగు' అనుకథలో సార్లంట్లు ప్రవర్తనకును, నేడు మనదేశములోనున్న పోలీసు కనిస్టేబులులకును ఏమీ భేదము గాన్పించదు. ఇక 'కులట'ను గూర్చి యొచ్చించినవారికి మనదేశమున నట్టికులట లెంతమంది జుట్టికెరారు!

రవ్యన కథలలోనున్న విశేషము స్వభావచిత్రీకరణము. అనువాదము కడుబాగ్రత్తగ చేసినగాని స్వభావచిత్రము ప్రస్ఫుటముగ గోచరముకాదు. నార్లవారి చాకచక్యమునకు మనమాళ్ళవ్యము బొందకతప్పదు. తప్పక వీరు ఇంకను కొన్నిరవ్యన గ్రంథములను అనువదించురని ఆశించుచున్నాను.

పాలిస్తీనా : రచయిత— నార్ల వేంకటేశ్వరరావు

ఇదియు నార్లవారి రాజకీయగ్రంథాలలో ఒకటి. రాజకీయవిషయాలను తెలుగులో ఆకర్షకరంగాను, సర్కారువారి ఆక్షేపణకు లోనుగాకుండాను, సత్యము మరుగుపడకుండాను వ్రాయాలంటే చాలకష్టము. కాని విదేశ రాజకీయవ్యవహారాలను చక్కగా అర్థంచేసుకుంటేనేగాని మన రాజకీయవ్యవహారాలు కూడ చక్కగా అర్థంకావు. ఈ విదేశవ్యవహారపరిజ్ఞానంవల్లనే జనమారులూగారి ఆభిప్రాయాలకు అట్టి యాధిక్యత ఏర్పడినది.

సామ్రాజ్యతత్వం బాగుగా బోధపడాలంటే పాలస్తీనా సమస్యను అర్థంచేసుకోవాలి. పాలస్తీనా రాజకీయరంగంలో ఉన్న పాత్రలు చూడు. ఒకటి అరబ్బులు, రెండు యూదులు, మూడు పరిపాలకులైన బ్రిటిషువారు. చారిత్రకంగా పాలస్తీనా యూదులది. కాని బెయ్యిసంకల్పరములకు వైగా అది అరబ్బీలదేశముగానే ఉన్నది. జనసంఖ్యలో చాలభాగము అరబ్బీలు. భావ, సంస్కృతి అంతా అరబ్బీ. కాని ఇటీవల యూదులకు ఇతరదేశాలలో ఎంతమాత్రమును గౌరవము లేకపోవుటచేతను, కొన్ని దేశములలో ప్రభుత్వమువారు యూదులను బలాత్కారంగా తరిమివేయుట వలనను వారు తమ ప్రాచీనదేశమునకు వెళ్ళిపోయి అక్కడే వసతి సేపరచుకొన నిశ్చయించినారు. అయితే అరబ్బుల గతి ఏమి?

చాలకాలము పాలస్తీనా టర్కీబానిసత్వముక్రింద నుండెను. టర్కీవారుకూడా తురకలైనా బానిసత్వము అవమానకరమైనందున అరబ్బులు స్వాతంత్ర్యోత్సాహంతో బ్రిటిష్వారి పలుకులకు మొగ్గి గత జర్మను యుద్ధమునందు టర్కీపై తిరుగుబాటునర్పిరి. యుద్ధపరిసమాప్త్యంతరం స్వాతంత్ర్యం వచ్చునుగాదా యని ఆశపడిరి. కాని బ్రిటిష్వారు యూదులకు ఈదేశములో ముఖ్యస్థానము నిచ్చెదమని వీరే ఒక వాగ్దానము ప్రత్యేకముగా యూదులకు చేసియుండిరి. కనుక యూదులకు అరబ్బీలకు మధ్య పోరాట మారంభమయెను. బ్రిటిష్వారు మధ్యనైతికమును చాలా నేర్పుతో జరిపించినను పాశ్చాత్య నాగరికతలో ఆతిప్రావీణ్యమును గడించి పాశ్చాత్యదేశములలో అధికముగ పరపతి సంపాదించియున్నందున యూదులకే అరబ్బులకన్న ఎక్కువగ పాలస్తీనాలో సౌకర్యములు దొరకుచుండెను. నానాటికి యూదులసంఖ్య అధికమై దేశమునందున్న వ్యవసాయమువైనను, పరిశ్రమలవైనను, ప్రభుత్వమునందును యూదులకు పట్టుజిక్కినను. ఇది నానాటికి అధికమై అరబ్బీ విధ్వంసమునకు పాటువగు సేమాయని భయపడి అరబ్బీలు విప్లవమార్గమును ఆవలంబించుచున్నారు. బ్రిటిష్వారు ఈతరుణమున ఏపథకము నవలంబించుచున్నది ఎంతవరకు సమంజసమైనది నారవారి పుస్తకమును జదివిన స్పష్టమగును. ఇంత సులభశైలిలో బాలరకుగూడ స్పష్టముగ బోధపడు నట్లు వ్రాయుట నార్లవారికి సహజమే. ఈ పుస్తకము ఆంధ్రుల మన్ననకు పాత్రమగుననుటకు సందియమేలేదు. —డాక్టరు పుట్టపర్తి శ్రీనివాసాచార్యులు, ఎం. ఏ., పి. హెచ్. డి. (లండను)

దేశోద్ధారక గ్రంథమాలా ప్రచురణములు

ఇహంబావివీధి, సికిందరాబాదు (దక్కను)

౧ హైందవ ధర్మవీరులు (హైందవ ధర్మపోలీలు): కర్త-శ్రీసురవరము ప్రతాపరెడ్డి, బి.ఎ.,బి.ఎల్.

క్రానుపైజా ౬౮ పుటలు; వెల ౬ అణాలు

ఈ 'ధర్మపోలీలు' గరమ్పోలీల వంటివి. హిందూదేశ చరిత్రలో, సామాన్యముగ కానరాక, పాదప ప్రధానములై పాఠకుల రక్తము నుడుకులేత్తించు నిష్పక్షపాతవంటి ౧౪ కథల సంపుటి.

౩, ౪ కమాలాపాషా జీవితము ౧, ౨ భాగములు: కర్త-శ్రీ ఖండవల్లి బాలేందుకేభరం,

ఒక్కొక్కటి ౧౧౪ పుటలు; ఒక్కొక్కటి ౬ అణాలు బి. ఏ. (ఆనర్సు)

అయిరోపాఖండములో రోగిస్థియయి, జనసత్తువ లుడిగియున్న తురుష్కదేశమునకు చక్కని నిదానముతో, రోగమునకు చికిత్సచేసి బలవర్ధకావధము నిచ్చి పరిపూర్ణారోగ్యమును, బలసంపదను కలిగించి సంస్కారము నొసగి క్రొత్తదేశమును చేసివైచిన దేశభక్తులలో అగ్రగణ్యుని జీవితచరిత్ర. ముల్లం.

దరిద్రాపుగ పూర్వపు తురుష్కసానమువలె నున్న మన భారతదేశ సంస్కరణమును గోరువారు గమనింపదగిన విషయములు ఇందు పెక్కులు గలవు.

౫ వ్రజలు-వ్రభుత్వము : కర్త-టాల్ స్టాయి; అనువాదకుడు-శ్రీ జానపాటి సత్యనారాయణ
౧౦౦ పుటలు; వెల ౬ అణాలు

ప్రభుత్వములు, వానివలన కలుగు నష్టములు, జాతీయము, దేశభక్తి మొదలగు ఉద్దేశభావములను ప్రజలకు గల్గించి అవి జేయుచున్న దుండగములు, సర్వనాశము గల్గించు యుద్ధములను ప్రభుత్వములు కల్పించుటలోని రహస్యములు, వానిని మన మెదర్శనవలసిన పద్ధతులు మొదలగు సర్వ విషయములను సమగ్రముగా చర్చించిన ఉత్తమ గ్రంథము.

౬ ఔంధుసంస్థానము : కర్త-శ్రీ పులిగడ్డ వెంకటసుబ్బారావు, బి. ఏ.,
౪౬ పుటలు; వెల ౫ అణాలు

ఔంధు సంస్థానముయొక్క ప్రస్తుత రాజకీయచరిత్ర—ప్రజల స్వాతంత్ర్యపిపాస, వారి ప్రయత్నములు, బైస్రాయిగారి హెచ్చరిక, రాజుగారి సగిన సంస్కరణలు, గాంధీమహాత్ముడు మున్నగు వారిచ్చిన సందేశములు వివరింపబడినవి.

౭ కాంగ్రెసు-సంస్థానములు : కర్త-డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిసేతారామయ్య
౭౨ పుటలు; వెల ౬ అణాలు

సంస్థానప్రజా మహాసభాధ్యక్షులుగానున్న శ్రీ పట్టాభి సేతారామయ్యగారు ఆ సభా కార్యకర్తల సమావేశ సందర్భమున విచ్చిన యధ్యక్షోపన్యాసము. ఇందు ఆ సభాభివృద్ధి, సంస్థానములను గూర్చి కాంగ్రెసు అప్పడప్పుడు చేయుచు వచ్చిన తీరుమానములు, వాని భావము, సంస్థానములలో సత్యాగ్రహోద్యమముయొక్క ప్రభావము, సంస్థానముల భవిష్యత్తు మొదలగు విషయము లిందు వివరింపబడినవి. ఈ విషయములను మనకు వివరించుటకు శ్రీ పట్టాభి సేతారామయ్యగారికంటె అర్హు లింకెవరుదురు ?

౮ సంస్థానసమస్యలు : కర్త-డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిసేతారామయ్య
పుటలు ౬౫; వెల ౬ అణాలు

సంస్థానప్రజలు, సంస్థానములతో ఘాడరేవనుకు గల సంబంధము, కాంగ్రెసు - సంస్థానములు మొదలగు విషయములను గూర్చి పట్టాభి సేతారామయ్యగారు ఒరిస్సాలో జరిగిన సంస్థానప్రజల మహాసభలో ఇచ్చిన అధ్యక్షోపన్యాసమును, బెంగళూరులో ఇచ్చిన ఉపన్యాసమును ఇందు కూర్చబడినవి

౯, ౧౦ గాంధీమహాత్ముడు ౧, ౨ భాగములు కర్త-"విష్ణుచక్రం" గేగి, ౬౫ పుటలు
ఒక్కొక్కటి ౬ అణాలు

మహాత్ముని సిద్ధాంతములను తా నెంతవఱకు గ్రహించెనో గ్రంథకర్త యీ పుస్తకములందు తెలిపి యున్నాడు.

(i) భారతదేశమున నిపుడు అధర్మము పెచ్చుపెరిగి ధర్మము క్షీణించినది గావున మహాత్ముని యన తార మావశ్యకమయినదని గ్రంథకర్త నిరూపించినాడు. అట్టి పరిస్థితులన్నియు ఇందు విపులముగ

వరింపబడుటయే గాక యంత్రములు, చేతిపరిశ్రమలను గూర్చి మహాత్ముని యభిప్రాయములును ప్రకటింపబడినవి.

(ii) ఇందు కొన్ని విషయములు-సందేహోత్పదములు-ఉన్నవి. మచ్చునకు-

“భారత దేశమందు మొత్తము జనాభాలో 3 కోట్లకు వైగా హరిజనులున్నారు” (౧ ఫుట)

“ఏడుకోట్ల హరిజను లితరమతములలోన జేర్పబడిన లాభమేమి? (౧౩ ఫుట)

ఈ సంఖ్యలను సమన్వయము చేయుట యెట్లు ?

“ధర్మచింతన గలిగి ఆధ్యాత్మిక విజ్ఞాన మితరులకు బోధింపవలసిన బ్రాహ్మణులు తక్కినవారితో వివాహమొనర్చుకొనిన బాసగునా? వంశానుగతముగ నభిప్రాయములు ప్రతి వర్ణమువారికి వచ్చుచుండును గనుక వీలుండదు.” (౪ ఫుట)

పేరు పురాణములలోని వర్ణాంతర వివాహముల నెట్లు సమన్వయింతురో! పాసగుని యీ వర్ణాంతర వివాహములలోను ఉత్తమజాతి పురుషుడు తక్కువజాతి స్త్రీని వివాహమాడుట కంగీకారము గలదు. ఈ విషయమును గ్రంథకర్త చెప్పించియున్న బాగుగనుండెడిది.

“బ్రాహ్మణస్త్రీలు తక్కిన మూడవర్ణములవారితో గాని, క్షత్రియ స్త్రీ మిగతా రెండువర్ణముల వారితో గాని, వైశ్యస్త్రీ కూద్రులతో గాని, కూద్రుడు వైశ్య స్త్రీలతోగాని సంపర్క మొనర్పరాదని కానించివారు. అట్లా సంపర్క మొనర్చిన స్త్రీలను కులమునుండి బహిష్కరింపవలె నని వారు. అట్టి స్త్రీలకు బుట్టిన సంతానమును కూడ వెలివేయవలెననివారు...దానినొనర్చినవారిని వారి సంతానమును బహిష్కరించివారు. సంఘసభ్యులు వారి నస్పృశ్యులుగా పరిగణించివారు. సంఘములో వారి కే హక్కు గౌరవములు లేవు. సంఘబహిష్కారమునకు వెలచి సవర్ణులు వారిని దగ్గఱకు రానియ్యకుండా అంటరానివారుగా నిర్ణయించివారు. ఇది అసలరహస్యము” (౪ ఫుట)

గ్రంథకర్త గాంధీమహాత్ముని అస్పృశ్యతా నివారణోద్దేశములను సుమర్ధించుట ప్రశంసాపాత్రమే గాని అస్పృశ్య జాతి యేర్పడుటకు చారిత్రకు లూహించు కారణములను తలపెట్టక ‘ఇది అసలు రహస్యము’ అని చట్టన గట్టిగ చెప్పిచెనుటకు దొరకిన కీలక మేదో తెలియదు. మొత్తముమీద పుస్తకము చదువదగినది.

చక్కని గ్రంథములను, సమర్థులగు గ్రంథకర్తలచే వ్రాయించి ప్రచురింపబూనిన దేశోద్ధారక గ్రంథమాలాభ్యర్థకులగు శ్రీ వట్టికోట ఆశ్వాత స్వామిగారు సంస్తుతిపాత్రులు. ఈ గ్రంథముల యిట్లే చిరకాలము భాషాసేవ చేయుచు వన్నె కెక్కును గాక!

ఉ. భా. ప్ర. వడ్డమూడి వేంకటరత్నము

సమీక్షకు చేరిన గ్రంథములు

శ్రీకృష్ణ రాయాభ్యుదయ సంవిక : ‘మధురకవి’ నాళము కృష్ణరావుగారి వష్టిపూర్తిసందర్భమున ప్రకటింపబడినది. ౧/౪ క్రాసుపైజు ౨౦౦ ఫుటలు. దళసరి గ్లజుకాగితము. వెల ఒక రూపాయి. గ్రంథాలయములకు అర్థరూపాయి. పోస్టేజి ప్రత్యేకము.

ప్రతులకు : ప్రతిభావలక్ష్మి ఇండస్ట్రీస్, మెయిన్ రోడ్డు
రాజమహేంద్రవరము

శ్రీ నిరంజనవిజయము : కీ. శే. వడ్డేపాటి నిరంజనశాస్త్రిగారి జీవితచరిత్రము. కర్త-ఉ. భా. ప్ర. శ్రీ కొండుూరు వీరరాఘవాచార్యులు. క్రాస్ సైజు 97 పుటలు. రిఫ్ కాగితము వెల నాలుగణాలు. పోస్టేజినిమిత్తము అణాకాని బిళ్లలు పంపు గ్రంథాలయములకుచితము.

వలయువారు : గ్రంథకర్త, ఉప్పుగుండుూరు, ఒంగోలుతాలూకా.

తాడేపల్లిగూడెంతాలూకా గ్రామసేవాసమితివారి ప్రచురణములు

ప్రచురణసంఖ్య	గ/ర క్రాసు సైజు పుటలు
4. సహకారోద్యమము :	46
5. పశుసంరక్షణ : కర్త-శ్రీ రెడ్డివారి నారాయణరెడ్డి	50
6. వ్యవసాయము : కర్త-శ్రీ శాస్త్రి లక్ష్మీపతిరావు	
పై ప్రచురణములు ఒక్కొక్కటి వెల రు 0-2-0; సాలుచందా 2-0-0	
గ్రామసేవాసమితి, తాడేపల్లిగూడెం, ప. గోదావరిజిల్లా	

అణా గ్రంథమాలవారి పుస్తకాలు

ప్రచురణసంఖ్య	గ/ర క్రాసు సైజు పుటలు
7. కాంగ్రెసుచరిత్ర-మొదటిభాగము : శ్రీ బానపాటి సత్యనారాయణ	౪౦
8. డిటా రెండవభాగము : డిటా	౩౩
9. జాగీరులు : కర్తలు-శ్రీ ఉమ్మెంతల కేశవరావు, శ్రీ సురవరం ప్రతాపరెడ్డి	౪౨
10. మొగలాయికథలు : కర్త- శ్రీ సురవరము ప్రతాపరెడ్డి; బి. ఏ., బి. ఎల్.	౩౩
11. పండిత జనావారాలు నెహ్రూ : కర్త-శ్రీ కె. రంగదాసు	౩౬
౧౦౦ పుస్తకములకు చందా రు గే లు మాత్రమే. తపాలాచార్జీలు రు ౨ లు.	

అణాగ్రంథమాల కార్యాలయము, 3౬౯౧ తురుపుబాదు

పైద్రాబాదు (దక్కను)

దయానంద గ్రంథాలయము-ఆంధ్రాంగ్ల హిందీపుస్తకముల సూచిక, 1940

1/8 డెమ్మిపైజు. 56 పేజీలు. సభ్యులకుమాత్రం అణన్నర వెల

గుడివాడతాలూకాలోని యలమర్ర గ్రామమునందున్న పై గ్రంథాలయములోను, పంచాయతీ బోర్డు లైబ్రరీలోను గల గ్రంథముల విభజన పట్టిక లిందు గలవు.

శ్రీ సరస్వతీ నిలయ గ్రంథముల బాబితా, 1937

1/8 ఫూల్స్ కేప్ పైజు. 36 పేజీలు. వెల అణన్నర

కాపట్ల తాలూకా ఖాజీపాలెంలోని పై గ్రంథాలయమందలి ఆంధ్ర, హిందీ గ్రంథముల విభజన పట్టిక లిందు గలవు. ఇది సైక్లోప్రయులుపై తయారుచేయబడినది. ముత్యములవంటి అక్షరములతో బహు ముచ్చటగా నున్నది.

Humans and Books*

*Rao Sahib S. R. RANGANATHAN, M. A. L. T., F. L. A.,
Librarian, Madras University Library
and
Secretary, Madras Library Association*

Your Secretary stated in his minutes that at your last meeting my friend and co-secretary of the Madras Library Association, Mr. S. M. Fossil, urged you to concentrate on physical development instead of reading books. This was a surprise to me. I expected that some of you would challenge the correctness of the minutes. But when the President asked you if anybody objected to the minutes, nobody raised his voice. Even now I am afraid this passive attitude on your part was due to the fear of your headmaster. For I am sure that Mr. Fossil would not have made such a statement. The minutes need to be amended by altering "instead of" into "in addition to". There is a profound reason for this amendment.

You can get on happily in life by attending to your physical body and neglecting the mind and abstaining from the reading of books if you are your bodies and nothing more. I wonder whether you agree that you are nothing more than your body. Just look: there are plenty of things in the world—even in this room—which are nothing more than their bodies. This table, these chairs, the desks, the black board and so on, all have bodies and have nothing else. Surely they did not read books! In fact they could not. Are you not different from them? Is not a human being a Body *plus* something? What is that something? Rather what will you include in that something? I am glad you all agree that the something should include Mind. So long as we have Mind we think—we create thought. The destiny of thought is the Mind of others. Every human is anxious to transmit his thought to others.

Again a human is not merely Body and Mind. He is Body *plus* Mind *plus* something more. No doubt, there are beings which are simply Body *plus* Mind. You can easily guess what they are. I am sure you won't relish being clubbed and bracketted with those beings — with the animals — with the higher form of animals if you please.

*Valedictory address delivered at the Kellett High School, Triplicane, Madras, on 11th March 1941.

I am glad I hear a voice mentioning Darwin. Yes, Darwin has taught us that we have descended from hairy ancestors with arboreal habits. We have still representatives of these Darwinian ancestors of ours. They have Mind which directs their actions, which makes them remember previous experiences and even provide for future. But surely even according to Darwin we had left that anthropoid stage behind us some millions of years ago. We are now entirely distinct from them. What is it that differentiates us from them if it is not the Spirit. A human therefore is Body *plus* Mind *plus* Spirit.

A human is happy, progresses, and looks after himself properly only if he develops these three components of his in a harmonious way. These three components must march abreast of one another. I wonder if any of you had travelled in village parts outside the bus route. If you have done so you can recall to your mind the double-bullock cart. Imagine if you had not actually experienced it, what will happen, if one of the bulls begins to gallop while the other one begins to lie down. Surely the cart will be upset and you will be injured. So it is with humans; if Body, Mind and Spirit do not move abreast of one another the human will be injured. Our ills are due to unequal development in these three factors. Even the huge international travail which human society is experiencing to-day is traceable to the Mind and Body forging ahead while the Spirit is starved and left Behind, unattended to, unfed and undeveloped.

Assuming then that physical improvement by itself is inadequate to carry us forward, nay is harmful to us, let us see what the humans have done to develop the Mind and the Spirit in resonance with the feeding of the Body.

Mind has to be fed with thought. It is best developed by exchange of thought. Hence the chief problem of the earliest humans was to find a means of transmitting thought from one to another. They struggled for several thousands of years to find out some means of transmitting thought. Even animals found that the use of voice was of some help. But it was not adequate. By varying the quality of their screamings they could at best transmit a few ideas like anger, love, warning and so on. The attempt of the earliest humans was to intensify the range of modulation of the voice. They went on experimenting with it. At long last they invented articulate speech. We are all so much accustomed to this power of speech that we don't realise what a struggle it should have been for our ancestors to have invented this power. Before the new-born completes the first year, he

has by the force of imitation already acquired this power of speech. That is why you don't devote a moment's thought to the magnitude of this discovery by our earliest ancestors. Imagine for a moment that there was no power of speech. We won't meet here to-day; there will be no meetings; there will be no schools; there will be no state. We would all still be wandering in the undeveloped forests undergoing tremendous tension by our inability to transmit the thought accumulated in our Mind and perhaps experimenting to discover some method for its transmission. The invention of speech—articulate speech—is the first major invention of the humans made perhaps millions of years ago.

Once speech was invented the human very soon realised how inadequate it was. Through your voice you can transmit your thought only to a handful of people found within a few yards of yourself. But that was not satisfactory. Thought should be transmitted, the ancient humans felt, to persons living at far off distances.—The voice of a father at Madras could not reach the ears of his son at Benares. This was a distressing situation. As a first solution of this difficulty the father attempted to transmit his thought to a mercenary and made him go all the way to Benares and retransmit his thought to his son. Imagine what a laborious and costly process this should have been. Nay it was worse, for we do not know how much the carrier would have transferred and mutilated the thought when it was in his possession.

I am sure you remember the story of a fellow who went to a neighbouring village to attend a feast. For the first time in his life he tasted in that feast a peculiar sweet. He liked it so much that he resolved that he should ask his wife to prepare it for him when he went back to his home. He learnt from his host that the name of the sweet was 'Modaka'. He wanted to transmit his thought to his wife in the next village. So he carried his thought. Lest he should forget he went on repeating 'Modaka', 'Modaka'. Half way between the two villages there was a little rut. While jumping across the rut he instinctively uttered the nonsensical phrase 'atrimak' which the situation automatically created. There-after his lips went on repeating 'atrimak'. He reached home; he asked his wife to prepare 'atrimak'; She could not for the simple reason that she had never heard of a sweet called 'atrimak'. Next morning his grannie living in the next house came and asked the fellow "Why did you beat your wife so severely?" He replied "She refused to make a cake for me". The old lady chastised him

saying "Surely that cannot be sufficient reason for beating her so severely that all over her body there are swellings like modakas". Then the fellow said "It was exact'y modakas that I asked her to prepare". The grannie could not understand how his wife would have refused to prepare modakas for him. So she took her inside to effect a compromise and asked the wife: "Why should you refuse to prepare modakas for him; he says that it was they that he wanted." "Listen", retorted the wife, "It is all silly". The fellow intervened saying "I did ask for modaka." The wife retorted "You asked for 'atrimak' ". I need not continue the story.

If even such an interested messenger could unconsciously spoil a thought in transmission in this way, you can imagine how many vexatious situations would have arisen in the distant past when our humans had no other means of transmitting thought except through the voices of paid agents. A more efficient method of transmitting through space was therefore an urgent necessity.

Not only that; the humans felt the need for a means of transmitting thought through time. Let me state here that all these struggles and inventions were in the distant pre-historic period and we have no reliable record. Each country has got its own version—often mythological versions—of these inventions. I shall now tell you how the problem of transmitting thought through time was for the first time brought to a head in China.

Some five thousand years ago there was a genius in China. He was called Ts'ai Lun. He had made many inventions in farming and agriculture. He had discovered new methods of treating the soil, applying manure, propagating and developing the crop, warding off diseases of crops, harvesting, storing the harvest and converting the harvest into various palatable forms. The emperor of China was very proud of Ts'ai Lun. He arranged for all the thoughts he had created to be transmitted through space. He engaged several propaganda agents to receive the thoughts of Ts'ai Lun and deliver them to all the villages in China. He was very proud of his reign. He was more proud of Ts'ai Lun. He wanted to be with Ts'ai Lun as long as possible every day. One evening the emperor and Ts'ai Lun were enjoying the evening sun. Their sons were chating a few yards away. Their grand-sons were just returning from their work. Their great-grand-sons—little babes were just being carried by nurses. The emperor suddenly became sad. He turned to Ts'ai Lun and said "You have invented many things. You have created wonderful thoughts. I have done

my very best to have them transmitted throughout the country. But look what will happen when you and I have gone and when the present generation of adults have gone. How can our great-grand-children - sweet kiddies - who are basking in the evening sun, know your thought, know your inventions. My thoughts move farward. How is this wonderful thought of yours to be transmitted to our great-great-great-grandchildren—great-to-the-power-of-infinity grand children. Surely in the year 1941 both of us will have our descendants. How are they to be benefitted by your thoughts." Ts'ai Lun was so fond of his emperor that he could not see him in distress. So he said to the emperor "Your Majesty need not suffer so much. Please give me leave for six months. I shall retire into solitude. When I come back I am sure I can bring to you some means by which all our thoughts can be transmitted to our grandchildren of 1941 and beyond."

After the end of six months Ts'ai Lun brought what we now call a piece of crude paper with some dark figures on it. He said "I have invented writing. By this writing thought can be transmitted through time." I want you to think for a moment and realise what a wonderful invention this invention of writing is. Now you understand what is meant by transmitting thought through time. But for your secretary knowing to write how could the thought which Mr. Fossil created in this very room some months ago have been transmitted to me to-day. But for this invention of writing and your secretary reading the minutes perhaps I would not have had a theme to talk to you about to-night. I am aware that some of you might wish that your school life would have been far happier if Ts'ai Lun had not invented writing; for then you would not have had so many books to read; nor will your ensuing examination prolong for so many days in which you will be asked to write pages after pages. I wonder whether I have been right in singing the glory of Ts'ai Lun in the examination month. I don't know how many of you in your present examination terror will be prepared to accord a vote of thanks to Ts'ai Lun and how many a vote of censure.

This new invention which enabled the humans to transmit thought through time was of use also in transmitting it through space unmutilated and un-transformed by the messengers.

As soon as the invention of speech solved a problem the absence of writing created another problem and led to thousands of years of turmoil before writing could be invented. So also soon after writing gave satisfaction new problems arose. The

humans found writing to be a long, tedious and expensive process. Suppose for example the marriage of one of you, say Yogu, has been fixed. Naturally Yogu is eagerly looking forward to the day of marriage. But his father wants to invite thousands of his friends scattered all through India. He wants to transmit this thought—this invitation through space. To that end he makes use of Ts'ai Lun's invention and writes invitations. Let us do a little bit of arithmetic. He takes 12 minutes to write an invitation. He can produce five copies in an hour. He is a busy man. He has the preparations for the marriage to make. He is able to write out the invitations only three hours in the day which means fifteen invitations. You can easily calculate how many months it will take for him to write out the invitations to thousands of his friends and how impatient Yogu will become. Perhaps speedy multiplication of copies of writing for transmission through space and time was the next major problem for the humans to tackle. It took them several thousands of years to succeed. They did not succeed till very recently; for you know that printing was invented only about 1440. You might have noticed that the Madras Library Association celebrated the fifth centenary of Gutenberg's invention of printing through moveable metallic types only last December. Look at the immense benefit and the wonderful result of Gutenberg's invention. I wonder whether you had ever visited "The Hindu" office. You say, you have. Then recall to your mind the room in which messages are received from all parts of the world, from New York, London and Tokyo, at the radio typing room and how within an hour thousands of copies of the messages are delivered into the hands of the readers in the City. How could thought be transmitted so efficiently and so quickly but for Gutenberg's invention of printing?

Let us next see how we should use this wonderful triple heritage of speech, writing and printing to improve ourselves—not our Body alone but also our Mind and our Spirit.

To improve our Body we want food, clothing and shelter. To get all these we want bodily strength and mental capacity. They are inter-dependent. They are at bottom dependent upon improved mental capacity. Just think how much this improvement of mental capacity depends upon the triple invention of articulate speech, writing and printing. The books that help us in this matter are called 'Informative books.' we have plenty of them to-day. You will be wasting your heritage and defrauding yourself if you do not learn when you are at

school the use of informative books. You cannot improve your body by exercise alone. You want food. In the present state of the world when all nations are closely knit together it is no easy job to get food for everybody. The world's population, some pessimists say, has gone beyond the food resources of the world. Let us say that there are ten million more people in the world than the food resources warrant. How then are we to supply food to all. Is it by murdering all the extra ten million people? I am glad you say no. The correct method is to make the earth yield more food. To do that the new thoughts created by the new Ts'ai Lun of to-day should be learnt and put into practice. You see the value and use of reading informative books even for keeping your Body strong.

I said that the Mind also should be kept continuously fed and engaged. The human body gets exhausted very soon. They say it can work for not more than eight hours a day. It wants rest and relaxation during the remaining hours. When your Body is working the Mind also participates with it and is fully engaged. For nobody who is doing his job, say in a factory, can allow the Mind to wander elsewhere as some of you students do when your Body is in the class room in front of your teacher! For if the Mind is not co-operating with the Body the machines of the factory will cut off the fingers and maim the body of the workers. But when the body is resting and relaxing the Mind has to be attended to. For the Mind does not get exhausted as quickly as the Body. The Mind does not require sixteen hours of rest and relaxation. It can carry on for a much longer period. Except when you sleep soundly *i. e.* except for six to eight hours the mind cannot rest. That means there are about eight hours in the day - at any rate a few hours in the day - when the Mind has to be engaged and fed while the body is resting. Now there are various ways of occupying the Mind without giving work to the Body. Some chat and dissipate themselves, some go to races and ruin themselves, some go to the base pictures and vulgarise themselves, some play at cards and come to blows, and you know how in all these modes of exercising the Mind people come to blows and disorder or deterioration and grief. But Gutenberg's improvement on Ts'ai Lun's invention which was itself an improvement on the invention by the unknown discoverer of articulate speech is a harmless, cheap and self-dependent means of recreation for the mind. We have plenty of recreative books. When you are at school you must learn how to use recreative books, how to use this triple benefit of speech, writing and

printing to keep your Mind fed, engaged and improved when your Body needs rest and relaxation and Mind is unable to go to rest.

Lastly let us turn to the third component of the humans, the Spirit. If Mind requires less rest than the Body, the Spirit needs no rest whatsoever. There is a difference also. The Body easily gets satiated with food. You cannot make a man eat and improve his bodily strength beyond a certain limit without endangering the Body. To a less extent this is equally true with the Mind. The Mind has got a far greater capacity than the Body, so much greater that we imagine that it has an infinite capacity. But even this has its limitation. There are moments when the mind gets gluttoned. It is not so with the Spirit. The more you feed it the greater becomes its hunger. The poet Valmiki has compared the Spirit with fire. The more you feed a fire with fuel the greater becomes the quantity of fuel that it can consume. So it is with the Spirit. There is still another way in which the Spirit differs from Body and Mind. The physical growth of man stops after some time. The mental growth continues even after the Body has stopped growing but it seldom goes beyond certain limits. But it is not so with spiritual growth. When you are children the inspiration of your parents is enough to feed you. In your adolescent stage the spiritual hunger goes beyond the inspiring capacity of your parents. So you seek the help of a select few — your professors and teachers who are believed to have greater inspiring capacity. When you become adults your spiritual hunger transcends the capacity even of professors. The number of people that can satisfy you is far smaller. You seek inspiration from a few realised souls, sadhus and sanyasins. You know how few they are in number. When you grow older still your Spirit grows beyond the inspiring capacity of the contemporary realised souls. For for some reason unknown to us the number of Christs, Buddhas, Sankaras and Valmikis is so small that you perhaps find only one such in a thousand years. They are the central stations of spiritual power. We have all to look to them for light and for spiritual food. If we do not get contact with them our spiritual hunger consumes us. You can now understand the great potency of the invention of writing and printing for feeding the Spirit of man to enable it to grow from more to more. You have inspirational books for the purpose. You must know to spot them out, enjoy them and benefit by them.

Whenever the Body, the Mind and the Spirit do not get fed harmoniously—that is not to an arthmetically equal extent but each according to its needs and capacity—you have trouble. The harmonious growth of human means the development of Body, Mind and Spirit each in proportion to its needs and capacity. Harmonious growth is curiously enough not uniform growth but differentiated growth. It is the lack of harmonious growth in this paradoxical sense that is responsible for the ills of humanity, be they of the individual or of society as a whole. The present conflagration of the world is due to the disproportionate growth of the three components. The Body and the Mind had grown. The Spirit had been neglected. If the Spirit also had been developed and nurtured as efficiently as the Mind and the Body we would have had a world of peace, happiness and bliss.

Books can help us in this matter. As students you must learn to read and enjoy all the three kinds of books,—informative, recreative and inspirational books. It is only then that you will justify the rich heritage which has come to you through millions of years of labour of your ancestors—the triple invention of Speech, Writing and Printing.

Proceedings of the 22nd Andhradesa Library Conference Rajahmundry—1941

The 22nd Andhradesa Library Conference was held on the 14th, 15th & 16th of January 1941 at Rajahmundry in the premises of the Gautami Library taking advantage also of the Shashti-purti Celebration of Madhurakavi Nalam Kristna Rao one of the front-rank workers in the Library movement. Sri Marepalli Ramachandra Sastri, Vice-President of the Andhradesa Library Association and President of the District Library Association, Vizagapatam presided. An old and reputed Library worker Sri Nidadavolu Venkata Rau opened the Conference.

Library Exhibition

On 14—1—41 at 5 P.m. the function began with the opening of the Library Exhibition. Sri Tekumalla Ramachandra Rau, M.A., B.L., President, District Library Association, Kistna declared the exhibition open. In doing it he said that he was one of those that did not know what a Library exhibition really meant. The first exhibition that he saw was the Park Fair. Knowledge derived through the eye was greater than the knowledge derived through the ear. So, it is that Industrial and Commercial Exhibitions are organised. In a similar manner is the Library Exhibition also arranged.

To place before men knowledge, pictures and bold type posters are very valuable. In addition to exhibits that impart general knowledge, it is necessary that Library exhibitions should aim at grouping all the resources that a Library worker may use in his task. The processes at work in foreign Library movements, their propaganda methods, the many means to bring together the reader and the Library endeavour, the factors required to divert the attention of the charitably disposed to the Library movement are no doubt necessary to be displayed. But that is not enough. Copies of the annual reports for models and also of records maintained may well form part and parcel of such exhibitions. Besides, if attractive books dealing with different branches of learning as well as tasteful journals are displayed that would be equally helpful.

The Exhibition was open at 5-30 P. m. Pictures, Posters, and all necessary equipment for Adult Education work, also Readers and Maps and models were amongst the exhibits. Models of Registers that libraries are recommended to keep were also exhibited.

Adult Education Conference

An Adult Education Conference was held as an essential adjunct to the main conference. The libraries themselves, in their own little way, have always carried on the literacy endeavour. As, however, the main attention today was being given to this subject it was considered necessary to hold this conference to focus attention on several matters of immediate interest to the Adult Educationist. Sri G. Harisarvottama Rau, M. A., presided. In his address he sketched the history of the Adult Education movement in Andhradesa. He maintained that removal of illiteracy and imparting of culture were the two inalienable faces of Adult Education. The library, he said, was mainly the instrument to spread culture. The Literate would be able in themselves to take full advantage of this instrument. Illiteracy in a nation meant backwardness in culture. The Telugus possessed, fortunately for themselves, a language literacy which could easily be acquired. A large number of young men capable of removing illiteracy and spreading culture were the need of the hour. If only cuttings from current journals could be filed and indexed subjectwar, there was much that could be brought to the doors of the reader to his great advantage. Sri Harisarvottama Rau made out a strong case in favour of Adult Education as the fundamental constructive programme for the nation. Swaraj, Self-rule, National reconstruction were all dreams without this foundation.

Sri Goparaju Ramachandra Rau, M. A., Principal, Mudunur Adult Education centre narrated his experiences of methods of teaching Adults, Propaganda to spread the movement and gave one good suggestion to libraries. In order to impart direct knowledge to those who go to the libraries, these may in addition to display of books and journals, exhibit also scientific instruments and appliances. He would not mind having less books if that were necessary to possess a thermometer or a barometre. He would prefer a few good journals to heaps of story books.

Later, a discussion took place on points suggested by the President and the other speakers. Sri Kasturi Kutumba Rau, Secretary, Guntur District Library Association, Sri Ayyanki Venkataramanayya, founder Andhradesa Library Association,

Sri Narasimhadevara Satyanarayana, Sri Mallela Sri Ramamoorti, Assistant Secretaries Andhra Desa Library Association and Sri P. Nagabhushanam, Secretary took part. The discussion raged round the comparative stress to be laid on Removal of Illiteracy and Spread of Culture.

The President, in winding up the discussion, stated that spread of culture had been attempted all through. Literacy had to be achieved in an urgent manner. It was difficult to characterise one of these as an essential and the other as a non-essential. But, due to the need of the moment, removal of illiteracy had to be given the first-place in the Adult Education endeavour. By the impact of world conditions our own culture and civilisation must change. We have to congratulate, in this connection the Dewan of Kashmere and the Maharaja thereof for the order they have promulgated in their state. If the other states and British India should copy this order they would have equally made a very big contribution to Adult Education. Two resolutions were then passed.

(1) Congratulating Dewan Bahadur N. Gopalaswami Ayyangar for the good work he was doing in behalf of Adult Education more especially for the order he had issued enjoining on all the heads of departments of the State that all the persons employed in their departments should be made literate in one year and

(2) Calling upon all the libraries to carry on removal of illiteracy campaigns and acquire and exhibit primary scientific instruments and appliances.

The Library Conference

On the evening of 15-1-41 the Library Conference was held in the Lecture Hall of the Gautami Grandhalaya. After prayers by Sri Vinnakota Venkataratna Sarma of Bezwada, Sri Ramachandra Sastri was installed in the Presidential Chair. Sri Adavi Sankara Rau, B. A., L. T., delivered the reception speech. Messages from the Secretary, the Indian Library Association and Messrs. Abburi Ramakrishna Rau, B.A., F.L.A., Adusumilli Srinivasa Rau, Librarian District Central Library Guntur, were read.

Sri Nidadavolu Venkata Rau delivered his opening address. He narrated his own experiences of library work and stressed that Panchayats and District Boards should take it up in right earnest. He advocated a larger use of the Radio in the Library movement. He called upon the generous rich to contri-

bute to the Library movement in as large a measure as they were contributing to all other causes. He felt special pride in having been called upon to open this conference which was being held on a great occasion like the Shashtipurti ceremony of the man that was at the helm of affairs at the Gautami Library and had attained distinction as a great worker, namely Sri Madhurakavi Nalam Krishna Rau.

The President, amidst constant cheers, then delivered his speech in Accha Telugu i. e., pure Telugu without admixture of even Sanskrit. He traced the beginnings of knowledge and covered the whole ground of the historical development of libraries. He dilated on the evolution of writing. He gave a succinct account of ancient and modern libraries in different countries. He traced the course of modern Library endeavour in India, more especially in Andhra and explained the work of the Andhrdesa Library Association. He stressed the need there existed for a Central Library in Andhra and incidentally spoke of the creation of an Andhra Province.

His speech was full of detail. It showed how keen he was on work. It was heard with rapt attention. In the Telugu portion of this journal it is reported at length.

After the President's speech Sri Paturi Nagabhushanam, the Secretary gave a resume of the work done by the association between 24—7—1938 and the end of 1940, as this was the first conference to be held after he took office. His report is published elsewhere.

A group photo was taken and the conference reassembled at 5-30 P. m. The Secretary introduced each one of the delegates to the members of the conference. Sri Pitambaram Venkata Krishnamacharyulu, Librarian of the Sri Sarada Grandhalayam, Anakapalli and member Andhra Executive, read an essay on Library management. He brought home to his hearers how it involved details which had to be studied carefully, pointed out the need there was for those interested in library management to meet occasionally and exchange notes. He emphasised that an intelligent appreciation by the Public was a great factor in the successful working of libraries. He appealed to all the libraries in Andhradesa to swell the membership of the Andhradesa Library Association by joining it and vigorously carrying out the common programme; others spoke later with a view to exchange of notes. The conference adjourned to the next day,

The subjects committee met and discussed the resolutions to be presented to the conference.

When the conference met at 8 A. M. the next day Srimati Battula Kamakshamma, founder of the Vaisya Seva Sadan, Rajahmundry, spoke, in sweet accents, of her own experiences of the Library movement.

Resolutions:—

(1) Of condolence on the demise of :

Sri Tekumalla Rajagopala Rau, Sri Raghubati Venkataratnam Naidu, Sri Chilukuri Veerabhadra Rau, Sri Sanivarapu Subba Rau, Sri G. V. Ramamurti Pantulu, Sri Panuganti Lakshminarasimha Rau, Sri Setti Lakshminarasimham, Sri Pillalamarri Anjaneyulu, Sri Kasibhatla Brahmayya Sastri, Sri Nadimpalli Subbaraju, Sri Nyapati Subba Rao, and others.

(2) Conveying thanks to Komma Sitaramayya for donating Rs. 1000/- to the Andhradesa Library Association for its building fund and Messrs. Kanuri Subbayya and brothers for the piece of land donated by them for a path as also to all other donors to the Building Fund and requesting all the Panchayats other local bodies and Co-operative Societies to contribute liberally to the Andhradesa Library Association.

(3) Requesting that the registration fee of Rs. 50/- levied under the Act 21 of 1860 be waived in the case of Libraries as in the case of Co-operative Societies.

(4) Requesting the Government to give full aid to the Andhradesa Library Association which is doing yeomen service to the people.

(5) Requesting Mathadhipaties, Trustees, and the H. R. E. Board to set apart some portion of all charitable endowments to be utilised for Adult Education and the Library Movement.

(6) Demanding the cancellation of circular No. 445 of the Inspector of Local Boards depriving Panchayats of freedom to start and maintain libraries and subscribing for journals.

(7) Thanking the Government of Madras for their Memorandum No. 51433/38 A-3 (Education and Health) dated 9—5—39 and Circular No. 527 of the Local Boards Inspector based on this memorandum and appealing to all the District Boards, Municipalities and Panchayat Boards of the Andhradesa to join as institutional members of the Andhradesa Library Association and assist in the spread of the Library Movement and Adult Education.

(8) Demanding that the All-India Radio Station of Madras do give more opportunities for talks on books and libraries in Telugu.

(9) Calling upon the Telugu Press to give more space to notices, pictures and articles relating to the Library endeavour.

(10) Requesting authors desirous of presenting their books to libraries to do so through the Andhradesa Library Association.

(11) Congratulating Dewan Bahadur N. Gopalaswami Ayyangar.

(12) Urging on libraries to give due prominence to the Removal of Illiteracy endeavour.

(13) Calling upon all the libraries in Andhradesa and those conducted by the Andhras to join the Andhradesa Library Association and to subscribe to its journal 'Andhra Granthalayam' and thus assist the movement.

(14) Calling upon the Andhradesa Library Association to print and publish all the Registers and books necessary for libraries.

(15) Expressing the opinion that Library Conferences, to be effective should be held in rural areas and in different districts every year.

(16) Calling upon the Andhradesa Library Association to prepare lists with the necessary detailed information of Pandits, Poets, Authors, Library workers, Artists, Donors, Educational institutions, Publishers and Book sellers in all parts of Andhradesa.

(17) Requesting Sri Sri Sri Maharaja of Vijayanagar Patron of arts and letters and the manager of the estate to make a grant of land for starting the Vizagapatam District Central Library.

(18) Congratulating the District Board of Guntur for their continued grant to the libraries in their district and calling upon the other District Boards and Municipalities to copy the example.

(19) Calling upon the Andhradesa Library Association to open training centres for Library workers.

(20) Calling upon the Association to prepare and publish the history of the Andhra Library Movement at an early date.

(21) Congratulating Madhurakavi Nalam Krishna Rau, the soul of the Gautami Granthalayam on the completion of

his sixtieth year and hoping that that Library would soon function as the Central Library for the East Godavari District.

(22) Expressing the considered view that authors and publishers should, as a rule, include indices as an essential part of their publications.

(23) Urging that in revising the H. R. E. Act a specific portion of the income of religious endowments should be earmarked for utilisation on Adult Education and Libraries.

(24) (a) Expressing disappointment at the action of the Ellore Divisional Officer in having discontinued the usual leaving of lands to the West Godavari Peoples Public Library Association and

(b) Requesting that this grant be renewed as the said Association is doing great services to the general public, students and Adult Education.

(25) Calling upon the Andhradesa Library Association to take interest also in Libraries conducted by Andhras in other areas outside the Andhradesa.

(26) Requesting to Sri Vavilla Ramaswami Sastrulu & Sons that they may make a grant of their publications to the Gautami Granthalayam on the occasion of the Shashtipurti celebrations of its main supporter Madhurakavi Nalam Krishna Rau.

R
12/10/1941
35519

కొలది ప్రతులుమాత్రమే

మచిలీపట్టణముఆంధ్రభాషాభివర్ధన సంఘము లిమిటెడ్, వారు చాలకాలం క్రితం ప్రకటించిన రు 12-12-0 విలువచేయు క్రింది 11 పుస్తకములు గ్రంథాలయములకు, వ్యక్తులకుకూడ ఒక్కసారిగ డబ్బిచ్చి తీసికొంటే రు 5-0-0 లకే ఇచ్చేటట్లు ఏర్పాటుచేశాం. విడిగ కావలసిన వారికి ఇందులో 2 పుస్తకములుతప్ప తక్కినవన్నీ సగముధరల కిస్తారు. పోస్టు, రైల్వేఖర్చులు కొనేవారే భరించాలి.

	పుటలు	గంధ్యకర్త	కియ్యతు
1. రాజ్యాంగతంత్రము I భాగం	240	వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు బి. ఎ., బి. ఎల్., ఎల్. టి.	1-0-0
2. ,, II భాగం	174	,,	1-0-0
3. చీనాదేశచరిత్ర	327	బేతపూడి లక్ష్మీకాంతరావు	1-4-0
4. మహారాష్ట్ర చరిత్ర I భాగం	500	చిల్లరిగె శ్రీనివాసరావు	1-14-0
5. అశోకుని చరిత్ర	312	బేతపూడి లక్ష్మీకాంతరావు	1-4-0
6. పృథ్వివతి (నవల)	255	గాదె జగన్నాథస్వామి	1-4-0
7. కమలకుమారి (నవల)	242	బాలకవి పారసంది వెంకటరమణ మూర్తి	1-4-0
8. ఆంగ్లేయరాజ్యాంగ నిర్మాణ చరిత్ర	310	గోపేటి కనకరాజు పంతులు	1-4-0
9. ఆరోగ్యశాస్త్రము	250	డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభి సీతారామయ్య	1-4-0
10. స్వాతంత్ర్య దర్శనము	177	దగ్గిరాల రామమూర్తి, బి. ఏ.,	0-12-0
11. పశుశాస్త్రము	116	శేకుమళ్ల రాజగోపాలరావు, బి. ఏ.,	0-10-0
	<u>2903</u>		<u>12-12-0</u>

పుస్తకాలు కావలసినవారు:—కార్యదర్శి, ఆంధ్రదేశ గ్రంథాలయసంఘము,
పటమటలంక (వయా) బెజవాడకు వ్రాయండి.